

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om fiske och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Syftet med denna proposition är att i enlighet med regeringsprogrammet genomföra en totalreform av lagen om fiske. Det föreslås att lagen om fiske från 1982 helt och hållet ersätts med en ny lag med samma namn.

Strävan med reformen är att ordna nyttjandet av fiskresurserna på ett sätt som är mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart än nu. Lagens syfte är att trygga fiskarnas naturliga livscykel och förökning genom att möjliggöra nödvändiga fiskebegränsningar och andra åtgärder. Strävan med lagen är att skapa goda förutsättningar för kommersiellt fiske och fritidsfiske.

Nyttjandet och vården av fiskresurserna ska basera sig på högklassigare landsomfattande och regionala förvaltningsplaner, som ska utgå från tillräckligt stora vattenområden, utnyttjande av forskningsrön och en involverande process. De regionala planerna ska samordnas med grannområdenas planer och de landsomfattande planerna. Planerna ska

vara mera bindande än nu för innehavarna av fiskerätt. Dessutom ska genomförandet av planerna och deras konsekvenser följas systematiskt.

Fiskerättigheterna förblir i huvudsak oförändrade. De allmänna fiskerättigheterna och statens fiskeavgifter förenklas och utvidgas genom att fiskevårdsavgiften och spöfiske-tillståndet sammanslås till en fiskevårdsavgift, som berättigar till handredskapsfiske i hela landet med undantag för särskilda objekt. Det föreslås att lagen om allmän fiskerätt upphävs.

Propositionen innehåller också ändringar som närmast kan betraktas som tekniska av naturvårdslagen, strafflagen och lagen om rätt till allmänna vattenområden. Dessutom föreslås att lagen om allmän fiskerätt upphävs.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.1.1 Lagen om fiske	4
2.1.2 Nuläget för fisket och fiskbestånden	7
2.2 Lagstiftningen i olika länder	10
2.2.1 Sverige.....	10
2.2.2 Norge.....	11
2.3 Internationella överenskommelser	12
2.3.1 Riokonventionen om biologisk mångfald.....	12
2.3.2 FN:s havsrättskonvention och avtalet om fiskbestånd	12
2.3.3 Bilateral överenskomst om gränsöverskridande fiskeri	13
2.3.4 Europakonventionen.....	13
2.3.5 Århuskonventionen	14
2.3.6 Konventionen om skydd av Östersjöområdet marina miljö.....	14
2.4 Bedömning av nuläget	14
3 PROPOSITIONENS MÅL OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	16
3.1 Mål 16	16
3.2 De viktigaste förslagen.....	18
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	20
4.1 Ekonomiska konsekvenser	20
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	21
4.3 Konsekvenser för miljön.....	22
4.4 Samhälleliga konsekvenser	23
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	24
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	24
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	25
DETALJMOTIVERING	29
1 LAGFÖRSLAG	29
1.1 Lagen om fiske.....	29
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	29
2 kap. Fiskerätt och särskilda tillstånd som ger rätt att fiska	33
3 kap. Fiskeriorganisationer och deras uppgifter	41
4 kap. Planering av nyttjandet och vården av fiskresurserna.....	49
5 kap. Ordning av fångsten.....	53
6 kap. Styrning och begränsning av fisket.....	56
7 kap. Vandringsfiskar och tryggnad av fiskens gång	68
8 kap. Utplantering av fisk och annan vård av fiskevattnet	72
9 kap. Främjande och finansiering av fiskerihushållningen	74
10 kap. Kommersiellt fiske.....	78
11 kap. Fiskeriförvaltningens register.....	81
12 kap. Tillsyn och övervakning samt påföljder.....	83
13 kap. Särskilda bestämmelser.....	95

14 kap. Ändringssökande.....	96
15 kap. Ikraftträdande.....	97
1.2 Naturvårdslagen.....	101
1.3 Strafflagen.....	101
1.4 Lagen om rätt till allmänna vattenområden.....	102
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER.....	102
3 IKRAFTTRÄDANDE.....	103
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	103
4.1 Egendomsskydd.....	103
4.2 Tillstånd som beviljas näringarna och som begränsar egendomsskyddet.....	104
4.3 Förhållandet mellan fiskebegränsningarna och ansvaret för miljön, egendomsskyddet, näringsfriheten och samernas ställning som urfolk.....	105
4.4 Näringsfrihet.....	107
4.5 Jämlikhet.....	107
4.6 Anförtroende av offentliga förvaltningsuppgifter åt andra än myndigheter.....	109
4.7 Föreningsfrihet.....	111
4.8 Skydd för privatlivet.....	111
4.9 Fiskevårdsavgiftens konstitutionella karaktär.....	112
LAGFÖRSLAG.....	113
1. Lag om fiske.....	113
2. Lag om ändring av naturvårdslagen.....	148
3. Lag om ändring av 2 a kap. 9 § i strafflagen.....	149
4. Lag om ändring av 4 § i lagen om rätt till allmänna vattenområden.....	150
BILAGOR.....	151
PARALLELLEXT.....	151
2. Lag om ändring av naturvårdslagen.....	151
3. Lag om ändring av 2 a kap. 9 § i strafflagen.....	153
4. Lag om ändring av 4 § i lagen om rätt till allmänna vattenområden.....	154

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den nuvarande lagen om fiske (286/1982) trädde i kraft i början av 1983. I kommunerna Enare, Enontekis och Utsjoki var lagen om fiske från 1951 i kraft till utgången av 1997, varefter 1983 års lag om fiske trädde i kraft även där. Det har företagits flertalet ändringar i lagen, men en del av den är fortfarande i sin ursprungliga form. Den senaste stora delreformen av lagen om fiske företogs 2011, när bestämmelserna om fisketillsyn och fiskeövervakning i lagen om fiske reviderades så att de skulle motsvara grundlagens krav. Till följd av de många delreformerna är lagen om fiske splittrad och inkonsekvent, olika aktörer har delvis överlappande befogenheter och roller. Även de förväntningar som ställs på fiskresurserna och fisket, samhällsvärderingarna samt annan lagstiftning har förändrats väsentligt medan lagen om fiske varit i kraft. Finlands anslutning till Europeiska unionen har medfört förpliktelser för medlemsstaterna i anslutning till nyttjande och vård av fiskresurserna samt till kommersiellt fiske.

Lagen om fiske som helhet uppfyller alltså inte längre de behov som följer av samhällsförändringarna och den nya grundlagen. De reformer som krävs för att uppdatera lagen är så betydande att det inte är möjligt att genomföra dem genom en delreform. Av denna orsak föreslås det att en helt ny lag stiftas, som ersätter den nuvarande lagen om fiske. Bakom reformen ligger förutom de innehållsmässiga reformerna även strävan efter bättre reglering.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Lagen om fiske

Den centrala uppgiften för lagen om fiske är att reglera fiskerätten och fiskemetoderna, vården av fiskbestånden samt fiskeriförvalt-

ningen vad gäller nyttjande och vård av fiskresurserna. Ett mål med lagen är strävan efter största möjliga bestående produktivitet hos vattenområdena i enlighet med principen om hållbart nyttjande. Enligt bestämmelsen om syfte bör det i synnerhet sörjas för att fiskbeståndet utnyttjas rationellt och med beaktande av fiskeriekonomiska synpunkter samt dras försorg om vården och ökningen av fiskbeståndet. Härvid bör sådana åtgärder undvikas som kan inverka skadligt eller menligt på naturen och dess jämvikt. När bestämmelsen om syfte skrevs ville man frångå skyldigheten att bevara fiskbeståndet, som ingick i den gamla lagen om fiske. I förarbetena till lagen om fiske hänvisas inte uttryckligen till ekologiskt hållbart nyttjande, men i dagens förhållanden kan det anses ingå i 1 § i lagen om fiske.

Ett viktigt mål ansågs vara att trygga yrkesfisket med hjälp av största möjliga bestående avkastning av fiskbestånden. Lagens mål när det gäller förpliktelsen att vårda och utöka fiskbeståndet har i praktiken genomförts framför att genom utplanteringar av fisk, medan egentliga regleringsåtgärder och begränsningar har fått mindre uppmärksamhet. Ett mål med lagen om fiske kan också anses vara att främja fiskeintresset. När den nuvarande lagen om fiske stiftades förbättrades möjligheterna för den befolkning som inte äger fiskevatten att bedriva rekreations- och husbehovsfiske. Eftersom utvidgningen av den allmänna fiskerätten ansågs kränka fiskevattnens ägares grundlagsenliga äganderättsliga ställning, föreskrevs det om allmän fiskerätt genom en separat lag (lagen om allmän fiskerätt) i den ordning som gäller för ändring av grundlag.

Det finns flera olika fiskerättskategorier. Fiskerättigheterna är av olika omfattning och grunderna för dem varierar. Fiskerätten kan grunda sig på bl.a. fastighetsinnehav, en särskild rätt eller allmän fiskerätt. Oberoende av den juridiska grunden ska man alltid beakta lagen om fiske och de begränsningar och skyldigheter som grundar sig på den när man fiskar.

Enligt huvudregeln i lagen om fiske tillkommer fiskerätten *vattenområdets ägare*, som har rätt att bedriva fiske och att bestämma om den, om fiskerätten inte har överlåtit till någon annan eller något annat bestäms i lagen om fiske. På ett oskiftat vattenområde tillkommer fiskerätten delägarlaget för det samfällda vattenområdet, vars delägare får utnyttja hela det samfällda området i proportion till sitt andelstal. I praktiken bestäms omfattningen av och innehållet i fiskerätt som grundar sig på delägarskap enligt delägarlagets beslutsfattande, i allmänhet på grundval av redskapsenheter. Redskapsenheter bestäms i enlighet med delägarnas vattenområdesandelar, om man inte beslutar något annat. Ibland kan s.k. små delägares andelar i fiskevattnet vara så små att de inte räcker till en enda redskapsenhet.

Vattenområdets ägares fiskerätt begränsas förutom av bestämmelserna i lagen om fiske dessutom av rättigheterna för innehavare av särskilda fiskerättigheter och av allmänna fiskerättigheter. Fiskerätten för en delägare i ett samfällt vattenområde begränsas dessutom av motsvarande rättigheter som tillkommer de andra delägarna i det samfällda området. En delägare i ett samfällt fiskevatten har enligt lagen om samfälligheter rätt att tillgodogöra sig en samfällighet med beaktande av dess användningsändamål på sådant sätt att det inte hindrar andra delägare från att på motsvarande sätt tillgodogöra sig området. Ägarens rätt är således i allmänhet inte exklusiv.

Den fiskerätt som ingår i äganderätten till ett vattenområde åtnjuter grundlagsenligt egendomsskydd. Med fiskerätt förstås skyddad rätt att bedriva fiske på ett visst vattenområde. Som egendomslag är fiskerätt som grundar sig på innehav av ett vattenområde speciell. Fiskar som rör sig fritt i vattenområdet ingår inte i fastigheten som en beståndsdel, på det sätt som naturresurser traditionellt tillhör fastighetsägaren i sakrättsligt hänseende. Fiskarna är således inte någons egendom, utan de är herrelösa föremål, som man kan skaffa sig äganderätt till genom att muta in dem, dvs. fånga dem. I den fiskerätt som grundar sig på innehav av ett vattenområde ingår förutom rätt att bedriva fiske dessutom rätt att bestämma om det fiske som be-

drivs på vattenområdet samt skyldighet att vårda fiskbeståndet.

Mete, pilkfiske och handredskapsfiske är tillåtet för alla i hela landet och i regel i alla vatten med undantag av specialfiskeområdena. Mete, pilkfiske och handredskapsfiske kräver inte tillstånd av vattenområdets ägare. Mete och pilkfiske är avgiftsfria, medan handredskapsfiske är en avgiftsbelagd *allmän fiskerätt*. Utövandet av dessa rättigheter är förenat med krav på att de inte får medföra olägenheter, vilket konkretiseras i lagen om fiske bl.a. genom förbud mot att störa eller hindra vattenområdets ägare, den som arrenderar fiskerätt eller yrkesfiskare att utöva sin fiskerätt. Allmänna fiskerättigheter är inte sådana privaträttsliga förmåner med förmögenhetsvärde som skulle åtnjuta egendomsskydd.

Utöver ovannämnda allmänna fiskerättigheter föreskrivs det i lagen om fiske om en mängd s.k. *begränsade allmänna fiskerättigheter*, med stöd av vilka en viss grupp av personer har rätt att fiska på ett visst vattenområde på ett visst sätt. Exempelvis inom allmänt vattenområde i havet samt i Finlands ekonomiska zon har varje i Finland vaktigt bosatt medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet rätt att fiska. Inom ett allmänt vattenområde i en insjö har varje kommuninvånare rätt att bedriva krokfiske. Kommuninvånarna har dessutom vissa andra begränsade fiskerättigheter även på enskilda vatten. I kommunerna Enontekis, Enare och Utsjoki har kommuninvånarna rätt att avgiftsfritt få tillstånd att fiska på statens vatten.

Fiskerätt kan också basera sig på en särskild förmån eller särskild rätt som hör till fastigheten. Särskilda rättigheter är i kraft med det innehåll och i den omfattning som när de i tiden erhölls, varför innehållet i respektive rätt bör undersökas i varje enskilt fall. *Fiskerättigheter med särskilda grunder* är inte exklusiva, utan parallella med vattenområdets ägares fiskerätt och de åtnjuter grundlagsenligt egendomsskydd.

Ägaren till ett vattenområde kan *arrendera ut* området för fiske. Ägaren kan också arrendera ut enbart rätten till en viss fiskeplats, att använda ett visst fångstredskap eller att fiska en viss fiskart. Den som är delägare i ett

samfällt vattenområde kan ändå inte arrendera ut sin fiskerätt eller sin andel i vattenområdet, om delägarlaget redan har arrenderat ut området till någon annan. Vattenområdets ägare kan med stöd av den bestämmanderätt som ingår äganderätten inom ramen för den sälja *fisketillstånd*, som medför rätt att fiska på ett visst område med ett visst redskap.

Enligt den gällande lagen om fiske ankommer det huvudsakliga ansvaret för att ordna fisket och vården av fiskbeståndet på innehavaren av fiskerätten. Denna uppgift ankommer på delägarlag enligt lagen om samfälligheter (758/1989) som delägarna i ett samfällt fiskevatten bildat eller ägaren av ett vattenområde som inte hör till ett delägarlag till den del som det inte i lag föreskrivs att befogenheterna tillkommer fiskeområdet eller en myndighet.

En av de viktigaste uppgifterna för de fiskeriekonomiskt enhetliga fiskeområden som inrättats med stöd av den nuvarande lagen om fiske är åter att utarbeta en plan för nyttjande och vård, som innehåller allmänna riktlinjer för vården av fiskevatten och ordnandet av fisket, vilka borde beaktas när delägarlagen ordnar fisket inom sitt område. Delägarlagen har också rätt att överföra sin uppgift att vårda fiskbeståndet och ordna fisket på fiskeområdet, varvid fiskeområdet sköter dessa uppgifter med fullmakt av delägarlaget. Att uppgiften läggs ut på fiskeområdet befriar ändå inte innehavarna av fiskerätten från ansvaret för att uppnå målen för lagen om fiske.

Delägarlaget beslutar om utnyttjande av de fiskerättigheter som tillkommer vattenområdets delägare. Delägarlaget beslutar också om priserna på och antalet tillstånd som säljs till andra delägarna. På många ställen har delägarlagen emellertid överlåtit tillståndsförsäljningen till fiskeområdena, som har utvecklat tillståndsområden på de större vattenområdena.

Såsom konstaterades ovan vilar ansvaret för vården av fiskresurserna i princip på delägarlagen. I praktiken har ansvaret ofta uppfyllts genom att man planerat ut fisk, bedrivit reduktionsfiske eller vidtagit andra restaureringsåtgärder. Delägarlagen kan också ha egna föreskrifter för att reglera fisket, t.ex. föreskrifter om nätens maskstorlek.

Fiskeområdena kan i juridisk mening karakteriseras som offentligrättsliga föreningar, som har grundats genom lag för att sköta en viss uppgift. Medlemmarna i fiskeområdets organ handlar under tjänsteansvar när de utövar sina lagbestämda befogenheter. Fiskeområdena har inrättats för att förenhetliga och främja nyttjandet och vården av vattenområdena i anslutning till fiske. Medlemmar i ett fiskeområde är delägarlag, andra ägare till vattenområdet, yrkesfiskares organisationer som är verksamma i området samt organisationer som bevakar rekreativfiskarnas intressen. Fiskeområdena är alltså samarbetsorgan för vattenanvändarna, även om de i praktiken i stor utsträckning är ägarnas organisationer, eftersom majoriteten av fiskeområdenas medlemmar företräder vattenområdenas ägare.

Fiskeområdet har rätt omfattande befogenheter att reglera fisket, som är ett av de viktigaste sätten att vårda fiskresurserna. Fiskeområdet kan genomföra planen för nyttjande och vård av det egna området t.ex. genom att för viss tid förbjuda användningen av ett visst fångstredskap eller en viss fiskemetod, genom att utfärda föreskrifter som avviker från förordningen om fiske om fångstredskapens tillåtna maskstorlek, genom att begränsa eller för viss tid förbjuda mete och pilkfiske, genom att bestämma om fångstmått för en fiskart och genom att inrätta en fredningszon (dvs. ett område som är fredat från fiske). Bakgrunden till förbuden eller föreskrifterna ska alltid vara uppnående av målen i såväl lagen om fiske som planen för nyttjande och vård.

Statens regionala fiskeriförvaltning skapades genom den gällande lagen om fiske. Då inrättades fiskeridistrikt, som senare har fungerat som landsbygdsnäringsdistrikt, arbetskrafts- och näringscentraler och numera sköts deras uppgifter vid närings-, trafik- och miljöcentralerna (nedan *NTM-central*), som det föreskrivs om i lag 897/2009. För fiskerihushållningens del bestäms det i huvudsak om NTM-centralens befogenheter i lagen om fiske. NTM-centralerna styr, övervakar och biträder fiskeområdena. NTM-centralen har befogenheter att bestämma om förbud mot mete, pilkfiske och handredskapsfiske. Dessutom kan NTM-centralen utfärda ordningsfö-

reskrifter som gäller fiske för sådana allmänna vattenområden i havet som inte hör till fiskeområdena. NTM-centralen beviljar också fisketillstånd på statens vägnar för allmänna vattenområden i havet. NTM-centralen har befogenheter att förbjuda en innehavare av fiskerätt att utöva sin fiskerätt eller att begränsa fiskerättsinnehavarens fiskerätt.

Central fiskeriförvaltningsmyndighet är jord- och skogsbruksministeriet, som styr och övervakar NTM-centralerna. Ministeriet bereder statsrådets förordningar, genom vilka den reglering av fisket som ska iakttas i hela landet i princip genomförs. Förordningen om fiske, som utfärdats med stöd av lagen om fiske, innehåller bestämmelser om bl.a. de tider fiskar är fredade, tillåtna fångstmått, krav på fångstredskapen, de tider de får användas och hur de ska märkas samt om nyttjande av statens enskilda fisken och om utövande av de fiskerättigheter som tillkommer staten.

Finansieringen av fiskeområdena, som utgör ett slags basenheter för fiskerihushållningen, baserar sig på principen om att användaren betalar, som har genomförts genom den obligatoriska fiskevårdsavgift som det bestäms om i fiskelagen. Fiskevårdsavgiften är en statlig avgift av skattenatur, som alla i åldern 18–64 år som bedriver annat fiske än pilkfiske eller mete ska betalas. En del av fiskevårdsavgiftsmedlen betalas tillbaka till innehavarna av fiskerättigheter som ersättning för den belastning som metet och pilkfisket medför för fiskevattnet. En del av medlen används för fiskeområdenas och riksomfattande fiskeriorganisationers verksamhet och för olika projekt som främjar fiskerihushållningen. Dessutom används medlen för de utgifter som uttagande av avgift föranleder.

Fisketillsynen och fiskeövervakningen är en del av styrningen av den systematiska användningen av fiskevattnen och ett sätt att säkerställa att fiskarna iakttar bestämmelserna. Genom fisketillsynen och fiskeövervakningen och den rådgivning som ges i samband med den strävar man också efter att fiskarna ska sköta sina tillståndsärenden som hänför sig till fisket på korrekt sätt.

Fisketillsynen och fiskeövervakningen baserar sig i princip på det övervakningsarbete som utförs av delägarlagen och andra innehavare av fiskerätt samt de fiskeövervakare

som fiskeområdena tillsatt. Myndigheter som utför fisketillsyn är polisen, gränsbevakningsväsendet, fiskerimyndigheten och tullmyndigheten. Fiskeövervakare på statliga vattenområden är dessutom Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare samt sådana tjänstemän vid Forststyrelsen vilkas uppgift är att sköta fiskevattnen som tillhör staten och frågor som gäller fiske i dem. I praktiken riktar sig myndigheternas tillsyn mot yrkesfiskeverksamheten enligt Europeiska unionens gemensamma fiskepolitik, medan övervakningen av fritidsfisket sköts av privata fiskeövervakare.

Enskilda som är verksamma som fiskeövervakare ska ha genomgått utbildning för fiskeövervakare, uppfylla de behörighetsvillkor som föreskrivs i lagen och ha godkänts av NTM-centralens som fiskeövervakare samt ha fått fullmakt av fiskeområdet eller vattenområdets ägare att verka som fiskeövervakare i området. Fiskeövervakarnas verksamhet övervakas av NTM-centralerna och allmänt även av jord- och skogsbruksministeriet.

2.1.2 Nuläget för fisket och fiskbestånden

Den totala fiskfångsten i Finland var år 2012 ca 161 miljoner kilo. Av denna fångst fick yrkesfiskarna 136 miljoner kilo och fritidsfiskarna (rekreations- och husbehovsfiskarna) 25 miljoner kilo. Fångstens totala värde uppgick till ca 96 miljoner euro, varav värdet på fritidsfiskarnas fångst utgjorde 51 miljoner euro och yrkesfiskarnas 45 miljoner euro.

Fritidsfisket i Finland har allt tydligare förändrats från husbehovsfiske i riktning mot rekreativfiske. Numera är de flesta fritidsfiskares viktigaste motiv för att fiska de naturupplevelser och fångstupplevelser samt den avkoppling som hobbyn ger. För en del av fiskarna är emellertid fångsten och möjligheten att själv fiska den fisk som används i hushållet av stor betydelse.

Antalet fritidsfiskare i Finland har förblivit högt, trots att antalet fiskare har minskat från cirka 2 miljoner till cirka 1,5 miljoner på 2000-talet. För en sjättedel av fritidsfiskarna är fiske en viktig eller den viktigaste hobbyn. Metspö och kastspö är de vanligaste fiske-

redskapen. Också det allmänt förekommande nätfisket hör till det finländska fritidsfiskets särdrag.

Det populära fritidsfisket har också produktifierats och ny näringsverksamhet har utvecklats kring det. Fisketurismen har ökat kraftigt i Finland under hela 2000-talet. Vid sidan av de traditionella fiske- och turistföretagen har det utvecklats en helt ny yrkeskår, fiskeguider, som samarbetar med inkvarterings- och turistföretagare på landsbygden. Fisketuristföretagarna erbjuder sina kunder möjlighet att pröva olika sätt och metoder att fiska, men efterfrågan på guidade fritidsfiskeresor har varit störst. Enligt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets utredning om fisketurismen i siffror finns det cirka 1 100 fisketuristföretag i Finland, och branschens sysselsättande inverkan är över 500 årsverken. Enligt utredningen hade företagen cirka 210 000 kunder, av vilka en fjärdedel var utlänningar. Största delen av fisketuristföretagen var små.

Fritidsfisket har effekter på många plan och dess ekonomiska betydelse har inte just undersökts. Nyttan av fritidsfisket för dem som sysslar med det består inte bara i fångstens värde utan också i ökat välbefinnande. De flesta fiskar mest i vatten nära sommarstugan eller hemorten. Mer än varannan finländare tycker att fiske hör ihop med stuglivet och nästan hälften av stadsborna fiskar när de är på stugan. Fritidsfiskarnas fångst består i huvudsak av fiskbestånd som förökar sig på naturlig väg, med abborre och gädda som de viktigaste arterna, vilkas sammanlagda andel av fritidsfiskarnas fångst är 54 %.

Antalet fritidsfiskare på havsområdet har redan en längre tid varit på väg neråt och 2013 fanns det sammanlagt 2 158 yrkesfiskare i registret över yrkesfiskare. På insjöarna fanns det samma år sammanlagt 281 registrerade yrkesfiskare. Av fiskarna i registret får 562 fiskare på havsområdet och 122 på insjöarna minst 30 % av sina inkomster från fisket. På havsområdena fanns det i början av 2013 drygt 3 000 fartyg registrerade i fiskefartygsregistret. Det minskade antalet yrkesfiskare beror både på att yrkeskåren åldras och få unga rekryteras till fiskerinäringen och på att verksamhetsförutsättningarna för branschen försämrats. Yrkesfiskarnas totala fångster på havsområdet har trots det mins-

kade antalet fiskare hållit sig stabilt på en nivå av drygt 100 miljoner kilogram, de senaste åren har fångsterna på grund av de stora mängderna strömming stigit till över 130 miljoner kilogram. Fångsterna inom yrkesfisket vid kusten har rört sig på en nivå av 8 miljoner kilogram och yrkesfiskarnas fångster i insjöarna på en nivå av 4 miljoner kilogram. De ekonomiskt viktigaste fångsterna är strömming i havet och siklöja i insjöarna.

Fiskkonsumtionen i Finland har ökat med cirka 30 % på 10 år, men samtidigt har andelen inhemsk fisk minskat. Konsumtionsökningen baserar sig på importerad fisk. En stor del av den inhemska fisk som konsumeras i Finland kommer via fritidsfisket. Yrkesfiskets andel av den konsumerade fisken har sjunkit till cirka 6 %.

Största delen av de fiskarter som fiskas förekommer i mycket rikliga mängder i de finska vattnen, men en del av de bestånd som fiskas har försvagats. På havsområdet är strömmings- och vassbuksbestånden rikliga och torskbestånden håller på att återhämta sig. Tillståndet för abborr-, gös-, siklöje-, gädd-, lak- och sikbestånden varierar på olika vattenområden beroende på gynnsamma och ogynnsamma miljöförhållanden samt fisketrycket. Gös- och abborrbestånden varierar enligt de starka årsklasser som fötts varma år och huruvida de växer gynnsamt. I insjöområdena är siklöjebestånden genomsnittliga, men i många betydande siklöjevatten är bestånden rentav övertäta, så siklöjornas medelstorlek har krympt där. Vid Finska vikens kust, i Skärgårdshavet och i vissa insjöar har bestånden av vårlekande karpfiskar ökat kraftigt. Karpfiskarna är sällan föremål för kraftig fångst, så därför försöker man på många ställen åtgärda överstora mängder av dem genom intensivt reduktionsfiske.

I den hotgradsklassificering av arterna i Finland som publicerades 2010 har insjölox, havsöring, havslevande harr och Saimenröding klassificerats som akut hotade. Insjöloxen i Saimen är för närvarande helt beroende av utplantering. De naturliga havsöringsbestånden är svaga och fångsten nästan helt beroende av utplanteringar. Bestånden av havslekande harr har gått tillbaka och bestånden av havsharr som leker i åar och älvar har helt försvunnit. Starkt hotade fiskarter är insjöör-

ing söder om polcirkeln och vandringsfisk som förökar sig i naturen. Ålbestånden är starkt hotade i hela Europa. Laxbestånden i åar och älvar som mynnar ut i Östersjön och Ishavet har stärkts på 2000-talet och hotgradsklassificeringen har därför lindrats till sårbar.

Att tillståndet för många bestånd av vandringsfisk är svag beror i huvudsak på skadliga förändringar i livsmiljön, framför allt uppdämning av vattendrag och annat vattenbyggande samt å andra sidan på överfiske i förhållande till det försvagade tillståndet för de vilda bestånden. Med undantag för Tana älv, Neijdenälven, Torne älv och Simo älv är de stora vandringsfiskälvarna i Finland utbyggda för produktion av vattenkraft.

Fiskbestånden vårdas genom att livsmiljön skyddas och förbättras, fiskvägar byggs och fiskar utplanteras. Den reglering av fisket som sker med stöd av lagen om fiske spelar en central roll för bevarande och ett hållbart nyttjande av fiskarterna och fiskbestånden. Regleringarna är också av avgörande betydelse för att utplanteringen av fisk ska ge resultat.

År 2012 planterades cirka 29,5 miljoner fiskar och kräftor av olika ålder ut (exklusive rom och nykläckta individer), till ett sammanlagt värde av 16 miljoner euro (sättfisk och transport). De viktigaste utplanteringsarterna är lax, sik, öring och gös.

Avdelning XX i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) innehåller artiklar om miljö. Unionens miljöpolitik ska bl.a. bidra till att naturresurserna utnyttjas varsamt och rationellt. Unionens miljöpolitik ska bygga på principen om förebyggande åtgärder.

Avdelning III i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) innehåller unionens gemensamma fiskeripolitik, som är Europeiska unionens redskap för att administrera fisket och vattenbruket. Eftersom fiskarna är en rörlig naturresurs, betraktas de som gemensam egendom vars användning berörs av gemensamma regler. Syftet med reglerna är att säkerställa att fiskbestånden utnyttjas på ett hållbart och ansvarsfullt sätt. Gemenskapens gemensamma fiskeripolitik uppkom på 1970-talet, och dess principer om fritt tillträde till fiskevatten och

en relativ stabilitet i kvotfördelningen har kvarstått som fiskeripolitikens hörnsten.

Den gemensamma fiskeripolitiken omfattas av Europeiska unionens exklusiva befogenhet till den del det är fråga om bevarandet av havets biologiska resurser (artikel 3 i EUF-fördraget). Exklusiv befogenhet innebär att endast unionen får lagstifta och anta rättsligt bindande akter medan medlemsstaterna får göra detta själva endast efter bemyndigande från unionen eller för att genomföra unionens akter (artikel 2 i EUF-fördraget). Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen och medlemsstater ha delad befogenhet på området för fiskeri, med undantag av bevarandet av havets biologiska resurser.

Grundförordningen om den gemensamma fiskeripolitiken reviderades 2013. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken började tillämpas vid ingången av 2014. I Europaparlamentets och rådets nya förordning om den gemensamma fiskeripolitiken (artikel 1) föreskrivs att den gemensamma fiskeripolitiken ska omfatta bevarande av marina biologiska resurser, förvaltning av fisken och flottor som utnyttjar dessa naturresurser samt limniska biologiska resurser, vattenbruk och beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksresurser i samband med marknadsåtgärder och ekonomiska åtgärder till stöd för den gemensamma fiskeripolitikens mål. Förutom i grundförordningen regleras fiskeripolitiken på unionsnivå genom förordningar om fiskeövervakning, fiskeflottan, datainsamling, marknadsordning samt havs- och fiskerifonden. Till den gemensamma fiskeripolitiken hör också fiskeripolitikens yttre dimension och Europeiska unionens avtal med tredje länder om fiske. Som en del av den gemensamma fiskeripolitiken fastställer Europeiska unionen varje år i fråga om vissa fiskbestånd fångstkvoter för de enskilda medlemsstaterna, beträffande vilka medlemsstaterna själva får bestämma hur de används. Genom kvoterna begränsas fångsterna för de fiskare som bedriver kommersiellt havsfiske.

I grundförordningen ges medlemsstaterna befogenhet att genomföra åtgärder som uppfyller vissa krav och som i första hand berör det egna fisket. En medlemsstat får vidta

icke-diskriminerande åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskbestånden och för att minimera fiskets inverkan på bevarandet av de marina ekosystemen inom en gräns på tolv sjömil från dess baslinjer, förutsatt att unionen inte har antagit åtgärder för bevarande och förvaltning särskilt för detta område. Medlemsstatens åtgärder ska vara förenliga med unionens mål och får inte vara mindre strikta än gällande unionslagstiftning. Om de bevarande- och förvaltningsåtgärder som en medlemsstat avser att anta kan påverka en annan medlemsstats fiskefartyg får åtgärderna inte antas förrän efter det har hållits samråd om utkastet till åtgärderna tillsammans med en motivering mellan kommissionen, de berörda medlemsstaterna och de berörda rådgivande nämnderna. Kommissionen har alltid möjligheten att be en medlemsstat ändra eller upphäva en åtgärd som medlemsstaten vidtagit, om kommissionen anser att åtgärden inte uppfyller de villkor som föreskrivits i förordningen. En medlemsstat har också befogenhet att vidta nationella åtgärder för att bevara fiskbestånd som gäller endast medlemsstatens egna fiskefartyg på unionens vatten. Åtgärderna ska vara förenliga med målen för den gemensamma fiskeripolitiken och får inte vara mindre strikta än gällande unionslagstiftning.

Målet för den gemensamma fiskeripolitiken är att säkerställa att fiske- och vattenbruksverksamheterna skapar långsiktigt hållbara miljömässiga, ekonomiska och sociala villkor och bidrar till att trygga livsmedelsförsörjning. Målet är dessutom att bevara eller återupprätta fiskbestånden över de nivåer som krävs för att ge maximalt hållbart uttag (MSY, Maximum Sustainable Yield). Detta ska uppnås genom en fiskeridödlighet som överensstämmer med maximalt hållbart uttag senast 2015 om möjligt, och i fråga om alla fiskbestånd senast 2020. Inom den gemensamma fiskeripolitiken tillämpas dessutom försiktighets- och ekosystemansatser.

Förbudet mot utkast av fångst är den viktigaste reformen i förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken från 2013. De som bedriver kommersiellt fiske ska inte längre få kasta fångst överbord, utan fångsten måste landas. Förbudet gäller också fisk som är mindre än minimimått, som man enligt

de tidigare bestämmelserna har varit tvungen att kasta överbord. I Östersjön gäller landningsskyldigheten strömming, vassbuk, torsk, lax och rödspätta. En annan betydande ändring gäller den regionala fiskeripolitiken, genom vilken medlemsstater tillsammans kan lägga fram rekommendationer för kommissionen. Kommissionen kan använda rekommendationerna som grund när den bereder sina förslag. Dessutom kan medlemsländerna komma överens om genomförandet av förvaltningsplaner för fiskbestånden och utfärda nationella bestämmelser om dem. Kommissionen kontrollerar att bestämmelserna överensstämmer med målen och unionslagstiftningen. Syftet med arrangemanget är att särskilda regionala förhållanden ska beaktas. Medlemsländerna kring Östersjön har med tanke på den regionala gemensamma fiskeripolitiken bildat ett forum för frivilligt samarbete i fiskefrågor (BALTFISH). BALTFISH består av företrädare för de ministerier som svarar för fisket i medlemsländerna samt företrädare för Europeiska kommissionen.

Målet för Europeiska unionens ramdirektiv om en marin strategi (2008/56/EG) är en god miljöstatus i den marina miljön senast 2020. I direktivet tillämpas en ekosystembaserad metod för bedömning av konsekvenserna av mänsklig påverkan, där hela ekosystemet dvs. alla organismer och icke-levande miljöfaktorer granskas som en helhet. Den marina miljön granskas genom en integrerad och adaptiv förvaltning av belastning och påverkan på den marina miljön, varvid bl.a. avrinningsområdets inverkan, sjötrafiken, vattenbyggnad i havsområden och fiskbestånden och fisket granskas. Direktivet har genomförts i Finland genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) och genom statsrådets förordning om havsvårdsförvaltningen (980/2011).

2.2 Lagstiftningen i olika länder

2.2.1 Sverige

Den svenska fiskelagstiftningen reglerar rätten till fiske, fiskevärden och fiskets bedrivande. Den svenska fiskelagstiftningen kan sägas vara offentlighetsligt betonad. I

Sverige finns på samma sätt som i Finland reglering baserad på såväl den nationella lagstiftningen som unionslagstiftningen. Den viktigaste lagen om reglerar fisket är fiskelagen, men bestämmelser som kompletterar och preciserar den har upprepade gånger utfärdats genom förordningar och den riksomfattande fiskeriförvaltningsmyndighetens föreskrifter. Till fiskelagstiftningen hör dessutom lagar om fiskevårdsområden, utarrändning av fiskerätten och överlåtbara fiskerättigheter. Dessutom regleras fiskerättigheter i rennäringslagen. Lagar med anknytning till fiskelagstiftningen ingår dessutom i miljö-, havs-, sjöfarts-, vatten och strafflagstiftningen.

I Sverige hör fiskerifrågorna till jordbruksdepartementets förvaltningsområde, och under det finns den riksomfattande havs- och vattenmyndigheten. Länsstyrelserna är regionala förvaltningsaktörer för fiskerifrågor. Aktörer inom den privata sektorn är bl.a. de fiskevårdsområdesföreningar som ägarna till fiskevatten bildat samt organisationer för yrkes- och fritidsfiskare.

Ansvaret för förvaltningen och ordnandet av fisket är delat. I fråga om havet, kusten och de stora insjöarna ankommer ansvaret på staten. På andra vattenområden ankommer ansvaret på fiskevattnens ägare och det sköts i praktiken genom fiskevårdsområdena. Länsstyrelsen och havs- och vattenmyndigheten har dock befogenheter att ingripa även i fråga om enskilda vatten om fisket är bristfälligt eller felaktigt ordnat.

På regleringsnivå tryggas bevarandet av fiskbestånden genom artfredning, fredningstider och fredade områden, minimimått, begränsningar i fråga om fiskeredskap, fiskeförbud och begränsningar samt tryggande av fiskens gång. Dessutom krävs tillstånd för att plantera ut och flytta fisk. Det finns inga särskilda bestämmelser om vandringsfiskar utan de berörs av samma regleringsmekanism som andra fiskar.

I Sverige är vattenområdena indelade i allmänna och enskilda vatten. Förutom havsområdet finns allmänna vatten i Sveriges fyra största sjöar. Utgångspunkten är att ett vattenområde som hör till en fastighet är enskilt och på motsvarande sätt att vattenområden som inte hör till någon fastighet är allmänna.

På allmänna vattenområden är det i princip fritt att fiska, denna fiskerätt berörs dock av flera begränsningar. På enskilt vatten tillhör fiskerätten fastighetsägaren. På enskilt vatten vid kusten och i de stora sjöarna får dock även andra fiska på vissa villkor.

2.2.2 Norge

Den norska fiskelagstiftningen är offentlig-rättsligt betonad och i den har utskiljas både miljörelaterade och näringsrelaterade betoningar. Den norska fiskelagstiftningen är tudelad, och delarna består av lax- och inlandsfiske samt havsfiske.

Laxfiskelagen reglerar lax- och inlandsfisket. Lagens syfte är att trygga de vilda bestånden av lax- och inlandsfiskar och att trygga deras livsmiljöer. Lagen är uppbyggd så att den kompletteras av förordningar. Lax- och inlandsfisket har också anknytningspunkter till den lag som gäller biologisk mångfald, eftersom enligt den lagen får man fiska lax- och inlandsfiskar endast om de avkastar ett s.k. fångstdugligt överskott. Även i övrigt syns en stark strävan efter att trygga de vilda fiskbestånden samt deras livsmiljöer i den norska lagstiftningen.

Havsfisket regleras genom flera lagar. Viktigast av dem är havsresurslagen, vars tillämpningsområde omfattar fångst och annat utnyttjande av marina resurser. Havsresurslagen gäller ändå inte laxfiske till havs, som regleras genom laxfiskelagen. De viktigaste bestämmelserna om yrkesfiske till havs finns i deltagarlagen, genom vilken fiskeflottans fångstkapacitet anpassas för att trygga ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna. Lagstiftning med anknytning till havsfiske finns också i bl.a. havslagen, lagen om registrering av fiskefartyg och lagen om fiskeförbud som gäller utlänningar.

I Norge hör fiskerifrågorna till två olika departements ansvarsområden. Frågor som gäller inlandsfiske hör till miljödepartementets ansvarsområde. Havsfiskefrågor hör däremot till fiskeri- och kustdepartementets ansvar. Båge departementen biträds av centrala förvaltningsmyndigheter.

Fiskevattnen i det norska inlandet är i allmänhet enskilda. I de största sjöarna kan det

dock finnas en s.k. fri mittdel, som tillhör staten. Även på havsområdet förekommer innehav av vattenområden som grundar sig på strandinnehav. På enskilda vatten i inlandet förekommer inte samma allmänna fiskerätt som i Finland, men på statliga vatten har norska medborgare allmän fiskerätt (frifiske). Fisket på havsområdet är mycket strängt reglerat, men även där tillåts frifiske med vissa begränsningar och på vissa villkor.

Fiskelagstiftningen i Sverige, Norge, Danmark, Estland, Kanada och Skottland har jämförts i en separat utredning som jord- och skogsbruksministeriet låtit göra ”Kalastuslainsäädännön vertaileva selvitys” (författare Inkinen, Mättö, Utter ja Hollo) och som finns på ministeriets webbplats, adress http://www.mmm.fi/attachments/kalariistajap_oro/kalastuslainkokonaisuudistus/5nPWhNwRA/Kalastusoikeusvertailu.pdf.

2.3 Internationella överenskommelser

2.3.1 Riokonventionen om biologisk mångfald

Målet med Riokonventionen om biologisk mångfald (FördrS 78/1994, nedan *biodiversitetskonventionen*), är att bevara biologisk mångfald och att nyttja dess beståndsdelar på ett hållbart sätt (artikel 1). Med biologisk mångfald avses variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. Med hållbart nyttjande avses nyttjande av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald. Enligt sektorsprincipen i artikel 7 ska naturvärden tryggas i samband med all verksamhet som påverkar miljön, alltså inte enbart med hjälp av egentliga naturskyddsåtgärder. Sålunda måste biodiversitetskonventionen beaktas även när fisket regleras. Enligt artikel 8 är staterna skyldiga att bl.a. reglera biologiska resurser av vikt för bevarandet av biologisk mångfald.

2.3.2 FN:s havsrättskonvention och avtalet om fiskbestånd

FN:s havsrättskonvention (FördrS 50/1996) färdigställdes 1982. Finland ratificerade havsrättskonventionen 1996 och Europeiska gemenskapen gjorde det 1998. I havsrättskonventionen befästs viktiga principer och bestämmelser om nyttjandet av haven och havsbotten. Artikel 61 förutsätter att kuststaten ska fastställa den tillåtna fångstmängden av de levande tillgångarna i sin ekonomiska zon. Dessutom ska kuststaten, med beaktande av vetenskapliga fakta, genom åtgärder för bevarande och förvaltning säkerställa att de levande tillgångarnas fortbestånd i den ekonomiska zonen inte äventyras genom överexploatering. Kuststaten och behöriga internationella organisationer ska på lämpligt sätt samarbeta för detta ändamål.

Kuststaten ska också bibehålla bestånd av fångade arter på, eller återställa dem till, nivåer som kan ge maximalt hållbart uttag (maximum sustainable yield, MSY) med avseende på miljöfaktorer och ekonomiska faktorer av betydelse, vilka innefattar de kustfiskande samhällenas ekonomiska behov och utvecklingsländernas särskilda behov. Kuststaten ska främja målet om ett optimalt nyttjande av de levande tillgångarna i den ekonomiska zonen.

I artikel 66 behandlas anadroma bestånd, dvs. fiskbestånd som lever i floder eller sjöar och vandrar till havet för att söka föda. Enligt artikelns princip om lekstaten ska stater från vars floder anadroma bestånd härrör ha det främsta intresset av och huvudansvaret för sådana bestånd. Sådana stater ska säkerställa beståndens bevarande genom att införa lämpliga åtgärder för reglering av fisket i alla vattenområden innanför dess ekonomiska zon och i andra staters vattenområden. Ursprungsstaten kan, efter samråd med övriga stater som fiskar dessa bestånd, fastställa den totala tillåtna fångstmängden för bestånd som härrör från dess floder.

Vad beträffar fiske av dessa anadroma bestånd utanför den ekonomiska zonens yttre gränser ska berörda stater upprätthålla samråd i syfte att komma överens om villkor och bestämmelser för sådant fiske med vederbörliga hänsyn till kraven på bevarande och ur-

sprungsstatens behov vad avser dessa bestånd.

FN:s avtal om genomförande av de bestämmelser i FN:s havsrättskonvention av den 10 december 1982 som rör bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd (FördrS 81/2003), dvs. FN:s avtal om fiskbestånd, färdigställdes 1995. Finland och Europeiska gemenskaperna ratificerat avtalet samtidigt 2003.

FN:s avtal om fiskbestånd anger principer för bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd och fastställer att sådana åtgärder ska baseras på en försiktighetsansats och bästa tillgängliga vetenskapliga fakta. I avtalet har man utveckla havsrättskonventionens bestämmelser om staternas samarbete för att bevara fiskbestånd inom de ekonomiska zonerna och på öppna havet. Avtalet innehåller samarbetsramar för detta arbete.

2.3.3 Bilateral gränsälvsöverenskommelser

I gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige (FördrS 91/2010) har man kommit överens om nyttjande av gränsälvarna när det gäller vissa vattenrättsliga och fiskerättsliga frågor. Överenskommelsens syfte är i första hand att i avrinningsdistriktet trygga möjligheterna för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna på ett sätt som främjar gränsregionens intressen samt att främja samarbetet i vatten- och fiskefrågor. Enligt överenskommelsen ska särskild vikt fästas vid bl.a. naturvård, miljöskydd samt skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden.

En väsentlig del av gränsälvsöverenskommelsen utgörs av fiskestadgan som innehåller bestämmelser om bl.a. fredningszoner, fredningstider, minimimått samt fångstredskap och deras användning. Till den del som fiskestadgan inte innehåller specialbestämmelser om någon sak tillämpas den nationella fiskelagstiftningen i det område som berörs av överenskommelsen. Sålunda bestäms bl.a. det straffrättsliga ansvaret enligt den nationella lagstiftningen.

Överenskommelsen mellan Finland och Norge angående gemensam fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde (FördrS 94/1989) re-

glerar fisket i gränsälven mellan dessa stater. Dessutom förpliktar överenskommelsen parterna att sätta i kraft särskilda bestämmelser och vidta åtgärder för att främja fiskbestånden i Tana älvs biflöden. Lagen om sättande i kraft av överenskommelsen (1197/1989) är stiftad i grundlagsordning, det är alltså fråga om en undantagslag. Förhandlingar om en revidering av överenskommelsen pågår som bäst.

Dessutom har Finland och Norge ingått en överenskommelse om fiske i Neijdenälvens fiskeområde (17-18/1978, ändrad 33/1984). Den fiskeristadga som ingår i överenskommelsen innehåller särskilt bestämmelser om tiderna för laxfiske och tillåtna fångstredskap. Överenskommelsens syfte är att skydda, bevara och utveckla fiskbestånden. Överenskommelsen innehåller också bestämmelser om forsknings- och övervakningssamarbete.

2.3.4 Europakonventionen

Enligt artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 63/1999) ska envar vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag, när det gäller att pröva hans rättigheter och skyldigheter. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan Europadomstolen) har under 2000-talet behandlat några fall som gällt begränsningar av fiskerättigheterna, där det har varit fråga om besvärsrätt beträffande fiskebegränsningar som föreskrivits för ett avgränsat område.

I fallet *Posti och Rahko* (24.9.2002) fick Finland en fällande dom, eftersom de yrkesfiskare som anförde besvär inte hade möjlighet att föra begränsningar som föreskrivits genom förordningar av statsrådet och som gällde laxfiskeplatser som de arrenderat av staten till domstol. I fallet *Stark* med flera (dom gällande avförande från ärendelistan 9.10.2007) medgav Finland brister i rättsmedlen enligt artikel 6.1 i Europakonventionen och betalade därför skadestånd till dem som anförde besvär. I fallet *Alatulkila* med flera (28.7.2005) ansåg Europadomstolen att

Finland inte hade brutit mot artikel 6 var gällde kravet på tillträde till domstol. I fallet hade den finsk-svenska gränsälvskommissionen beslut, som i stor utsträckning innehöll likadana fiskebegränsningar som förordning 319/1998, som senare utfärdades genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet, förts till högsta förvaltningsdomstolen i form av en ansökan om hävande. I sin motivering konstaterade Europadomstolen att ansökningar om hävande till högsta förvaltningsdomstolen undantagsvis räckte till för att garantera en rättvis rättegång, eftersom alla anförda hävningsgrunder hade behandlats och motiverats i beslutet.

Artikel 6.1 i Europakonventionen garanterar inte tillträde till en sådan domstol som kunde upphäva en lag eller låta bli att tillämpa den. Artikel 6.1 kan dock förutsätta att sakinnehållet i en allmän förordning, ett beslut eller någon annan åtgärd ska kunna göras stridigt i en domstol, om normbeslutet i fråga, trots att det inte formellt riktats mot någon bestämd fysisk eller juridisk person, i huvudsak inverkar på en persons eller en i liknande ställning varande persongrupps allmänna rättigheter eller skyldigheter, antingen på grund av vissa drag som är utmärkande för dem eller på grund av deras faktiska situation, som skiljer dem från alla andra personer. Europadomstolens ståndpunkt påminner om EG-rättens ordning, där en allmän åtgärd (t.ex. en förordning) under vissa förhållanden kan beröra en individ på så sätt att man kan kräva att den förklaras ogiltig genom att väcka talan hos EG-domstolen (artikel 230 i Romfördraget). Europadomstolens rättspraxis ska således beaktas i bestämmelserna om fiskebegränsningar i lagen om fiske så att regler som gäller ett inskränkt område eller en de facto begränsad grupp av rättsinnehavare ska utfärdas genom överklagbara förvaltningsbeslut av en myndighet.

2.3.5 Århuskonventionen

I Finland trädde 2004 i kraft konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Även Europeiska gemenskapen är part i konventionen. Genom konventionen försöker man främja

allmänhetens deltagande i samtliga faser av beslutsprocesser som gäller miljön. Definitionen av termen allmänheten i konventionen är vittfattande och omfattar bl.a. miljöskyddsorganisationer.

2.3.6 Konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö

Finland är part i konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö (Helsingforskonventionen, HELCOM, FördrS 2/2000). Målet för konventionen är att alla Östersjöns kuststater genom samarbete ska vidta åtgärder inom olika sektorer i syfte att uppnå en god status för Östersjön. Fiskbeståndens hållbarhet och fiskets inverkan på havsmiljön behandlas inom ramen för HELCOM-samarbetet och finns med i handlingsprogrammet för Östersjön, som godkändes 2007.

2.4 Bedömning av nuläget

Den utmaning som hänför sig till förvaltningen av fiskresurser är fortfarande densamma i dag som när den gällande lagen om fiske bereddes. Innehavet av vattenområden är mycket splittrat vilket medför särskilda utmaningar när nyttjandet och vården av fiskresurserna ordnas. Fiskarna rör sig på vidsträckt område och förökningsområdena finns ofta på andra ställen än där fiskarna söker föda. Det begränsade fiskbeståndet är föremål för fångst på flera olika ägarens områden och fiskereglerna kan variera mycket på olika områden. Övergripande planering som beaktar samtliga faser i fiskarnas livscykel och tillståndet för respektive fiskbestånd är en utmanande uppgift framför allt när det gäller vandringsfiskar när vattenområdets ägarens områden är små.

I Finland finns cirka 1 400 000 delägarfastigheter och 20 500 delägarlag. Av delägarlagen finns 70 % vid insjöar och de besitter 80–90 % av insjöarnas yta. I hela landet finns dessutom cirka 14 400 enskilda vattenområden. Deras andel av insjöarnas yta är cirka 5–10 %. Statens allmänna vattenområden utgör cirka 3 % av insjöarnas yta. De vattenområden som ägs av delägarlag är ofta små: på havsområdet är cirka 70 % av delägarlagens vattenområden under 200 ha, och i insjöarna

är cirka 80 % av delägarlagens vattenområden under 1 000 ha. En fjärdedel av hela landets delägarlag har vattenområden som är mindre än 50 ha. Ser man till vattenarealen bär delägarlagen det största ansvaret för vården och nyttjandet av fiskevattnen, men delägarlagens aktivitet är mycket varierande. En del av delägarlagen arbetar exemplariskt och är mycket aktiva, medan andra delägarlags verksamhet ligger helt nere. Ur fiskarnas och fiskbeståndens synvinkel är detta en stor utmaning, eftersom det i allmänhet finns både välfungerande och passiva delägarlag på samma vattenområde.

Genom att inrätta fiskeområden försökte man minska de problem som de små ägareheterna medför för fiskerihushållningen. Fiskeområdena bildades som organ som är oberoende av vattenområdenas ägarförhållanden samt kommunal och annan administrativ indelning. Målet vara att inrätta fiskeriekonomiskt enhetliga områden, där det skulle vara ändamålsenligt att tillämpa enhetliga åtgärder för att ordna fiskeriförhållandena. I praktiken har det varit svårt att fastställa områdena på vissa håll och man har inte till alla delar kunnat bilda fiskeriekonomiskt förnuftiga helheter. I bakgrunden fanns bl.a. språkfrågor och kommungränser. Slutligen bildades över 200 områden.

Fiskeområdesverksamheten har fungerat bra i delar av landet medan det har förekommit problem med verksamheten i vissa områden. Problemet har varit bl.a. otillräcklig finansiering och låg aktivitet. Det har inte alltid funnits tillräckliga ekonomiska och kunskapsmässiga resurser för att utarbeta planer för nyttjande och vård eller så har medlemmar saknat en gemensam vision. Antingen så har det inte funnits forskningsrön och uppföljningsdata till grund för utarbetandet av planen eller så har de inte kunnat utnyttjas i tillräcklig utsträckning. Planen för nyttjande och vård har inte haft tillräckligt lagstadgad bindande verkan med avseende på delägarlagens verksamhet. Planeringen av nyttjandet och vården har inte heller styrts tillräckligt enhetligt på förvaltningsnivå och målet om enhetliga fiskeriregleringsåtgärder och konsekventa åtgärder för att vårda fiskresurserna har inte uppnåtts i hela landet. Det med tanke på vården av fiskbestånden värsta scenariot

är att olika fiskeområden på ett och samma vattenområde har fatta direkt motsatta regleringsbeslut, som direkt påverkar samma fiskbestånd. Fiskeområdenas befogenheter att begränsa fisket är i många avseenden jämställda med meddelandet av bindande normer, varför arrangemanget också är förenat med författningsrättsliga problem.

I planerna för nyttjande och vård är vården av fiskresurserna till stor del fokuserad på utplantering av fisk. Resultaten av utplanteringsverksamheten har inte till alla delar överensstämmt med målen. Framför allt kravet på ekonomisk avkastning har endast sällan uppfyllts även om fångsterna har ökat. Resultaten av många utplanteringar i syfte att ge nytt liv åt fiskbeståndet har varit svaga, eftersom de inte har stötts med tillräcklig styrning av fisket. Utplanteringarna har dock på många ställen förbättrat fiskemöjligheterna och starkt försvagade bestånd. Med hjälp av dem har man lyckats bevara vissa fiskbestånd som hållit på att försvinna. I vissa fall har sättfisken däremot trängt undan de ursprungliga, livskraftiga fiskbestånden och utplanteringarna har lett till att den biologiska mångfalden minskat.

På många ställen klarar fiskarter med försämrad naturlig produktion inte av dagens fiske som samtidigt riktar sig mot flera olika arter och åldersgrupper och som inte beaktar att olika fiskarter och fiskbestånd klarar av fångst på olika sätt. Särskilt bestånden av vandringsfisk, som rör sig över vidsträckt områden, förutsätter ett övergripande reglerings- och styrsystem, där man beaktar alla faser i fiskartens livscykel och inverkan av det fisketryck som riktar sig mot dem. Vandringsfiskarnas viktigaste egenskap med tanke på fångsten är att de under sin livscykel årligen rör sig genom vissa avgränsade områden, såsom älvmyrningar, sund och andra smala ställen. På sådana områden kan fångsten av dem bli alltför intensiv. På dessa känsliga områden och vid vissa tidpunkter borde fångsttrycket begränsas så att beståndens förökningsmöjligheter tryggas. Kärnproblemen med blandarts- och blandbeståndsfiske kan beröra såväl yrkesfisket som fritidsfisket, eftersom effektiva fångstmetoder, såsom nät och andra nästan professionella fångstredskap, används även inom fritidsfisket.

Å andra sidan är en del av vårt lands fiskresurser underutnyttjade. Antalet yrkesfiskare har redan länge minskat drastiskt. En stor utmaning för branschen är hur yrkesfiskarna ska få mer omfattande tillgång till fiskerättigheter och vattenområden än för närvarande. Det har förekommit problem med att få fiskerättigheter både i insjöar och vid kusten. Separata arrendeavtal som ingås med små ägareheter på enskilda vattenområden ger sällan näringen möjlighet att få tillgång till vidsträckta områden som är intressanta i fiskerihänseende, vilket medför utmaningar för en långsiktig planering av verksamheten och investeringar. Det är inte heller alltid möjligt att flytta fisket dit där fiskarna förekommer under olika årstider.

Fiskevårdsavgiften, som tas ut för att främja fiskerihushållningen, har upplevts som problematisk, eftersom den inte i sig ger rätt att fiska, utan utöver avgiften ska man dessutom skaffa egentligt fisketillstånd. Utfallet av fiskevårdsavgiften har påverkats av att endast mindre än hälften av de betalningskyldiga betalar avgiften enligt den utredning som Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet publicerade 2012. Man har misstänkt att oviljan att betala beror delvis på okunskap och nonchalans. Att särskilt de som fiskar tillfälligt upplever att systemet är rörigt, att gränserna mellan områdena är oklara och att antalet tillstånd är stort signalerar behov av att utveckla tillstånds- och finansieringssystemet för fisket samt informationen. Risken för att bli fast för att ha fiskat utan att ha betalat avgiften och den påföljande lilla ordningsboten på 50 euro har sannolikt ändå bidragit till att man velat betala. Till följd av befolkningens åldersstruktur fortsätter avgiftsutfallet att minska, om de som fyllt 65 år fortsätter att vara befriade från avgiften.

Systemet enligt den gällande lagen gör också att det ofta är svårt för fritidsfiskare att få de fisketjänster och fiskemöjligheter som de vill ha. På alla områden har det inte ännu utvecklats tillståndsområden som möjliggör trollingfiske med flera olika beten och å andra sidan är fiskemöjligheterna i finska vattendrag rätt begränsade på grund av tillståndet för bestånden av vandringsfisk. Dessutom är information om fiskebegränsningar spridd och även för upplysta fritids-

fiskare är det ganska svårt att reda ut hur man får fiska på respektive vattenområde. Särskilt i fråga om grunderna för regionala begränsningar och målen för nyttjande och vård av fiskresurserna finns det relativt litet information tillgänglig.

Systemet enligt den gällande lagen är splittrat och det ger inte en klar bild av målen och ramen för ordnandet av fisket. Om fisket vore bättre ordnat skulle Finlands rikliga och mångsidiga fiskresurser göra det möjligt att uppnå större samhällsnytt till fördel för både vattenområdenas ägare och fiskarna.

3 Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1 Mål

Målet med reformen är att uppdatera fiskelagstiftningen så att den börjar motsvara de förändringar som har inträffat i fisket, den nationella lagstiftningen och unionslagstiftningen samt i samhället överlag efter det att lagen om fiske stiftades. Genom reformen försöker man trygga ett hållbart nyttjande av fiskresurserna bättre än nu.

De ändringar som behövs för att bringa lagen ajour är så omfattande att det inte är möjligt att uppnå dem genom delreformer. Utöver de materiella ändringarna måste regleringen göras förståeligare och klarare. Hänvisningstekniken inom lagen om fiske måste förenklas och lagens systematik förtydligas. I lagen företas bl.a. de ändringar som grundlagen förutsätter genom att det föreskrivs om grunderna för rättigheterna och skyldigheterna på lagnivå. Också bemyndigandena att utfärda förordningar preciseras.

Syftet med den föreslagna lagen är att ordna nyttjandet och vården av fiskresurserna på ett sätt som är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart så att en uthållig och mångsidig avkastning som fiskresurserna ger, fiskbeståndens naturliga livscykel samt mångfalden hos och skyddet av fiskresurserna och den övriga naturen tryggas. Syftet med lagen om fiske är att fastställa ramarna inom vilka fiskresurserna utnyttjas så att bevarandet av dem i naturen tryggas samtidigt som alla olika dimensioner av hållbarheten beaktas när det föreskrivs om nyttjandet och vården av

fiskresurserna. Lagens syfte är att effektivisera särskilt de åtgärder som behövs för att trygga vandringsfiskarnas livskraft. Strävan har varit att aspekten som gäller livskraftiga vandringsfiskar ska utgöra en sektorsprincip inom den helhet som paragraferna i den föreslagna lagen om fiske bildar, inte bara i kapitlet om vandringsfiskar. Dessutom har ett mål varit att ordna fisket så att fisket riktar sig mot fångststarka bestånd och mot den ålders- och storleksklass som är optimal med tanke på fiskarnas livscykel och den avkastning som fångsten ger.

Strävan är att genom lagen skapa en ram inom vilken de gemensamma fiskresurserna kan utnyttjas på ett hållbart sätt. En ledande tanke i lagen är att fisket ska regleras på ett övergripande sätt och att regleringen ska basera sig på bästa tillgängliga forskningsrön och uppföljningsdata. För att målet om hållbart nyttjande av fiskresurserna ska uppnå föreslås i lagen klara befogenheter att verkställa den fiskereglering som behövs genom myndighetsbeslut och författningar på lägre nivå. I lagen föreslås dessutom materiella bestämmelser om fiskebegränsningar och fiskeförbud som behövs för att trygga fiskens gång och förökning.

Förslaget bygger på ett planeringssystem som går nerifrån uppåt. I enlighet med nuvarande praxis ska innehavaren av fiskerätten, dvs. i de flesta fall vattenområdets ägare, ansvara för ordnandet av fisket. Systemet för planering av nyttjande och vård av fiskresurserna ska basera sig på planer för fiskeriområden som består av ur fiskeriekonomiskt perspektiv tillräckligt stora sammanhängande vattendragsområden. Planerna ska utarbetas i samarbete med innehavarna av fiskerätt i området, kommersiella fiskare och fritidsfiskare samt miljöorganisationer. Landsomfattande förvaltningsplaner ska ligga till grund för regionala åtgärder. Särskilt när det gäller vandringsfiskar är det viktigt att samordna regleringsåtgärderna i fiskarnas olika livsområden, och därför ska det i fortsättningen läggas större vikt än nu vid de planer för nyttjande och vård som fiskeriområdena utarbetar och verkställer. Innan planerna för nyttjande och vård godkänns ska de behandlas i de nya regionala fiskerisamarbetsgrupperna, så att man kan säkerställa att de olika områ-

denas planer är kompatibla och samtidigt samordna olika områdens och aktörers intressen samt engagera aktörerna i verkställandet av planerna.

När det gäller vården av fiskbestånd är målet att gå från en utplanteringsfokuserad vård av fiskevatten till vård av fiskresurserna som baserar sig på reglering av fisket. Strävan är att genomföra principen om minst en lekombgång så att i fortsättningen ska en hållbar avkastning av fiskbestånden basera sig på att fiskarna förökar sig naturligt. I regel ska endast utplanteringar som ingår i en plan om nyttjande och vård vara tillåtna och för andra utplanteringar ska man alltid ansöka om tillstånd hos myndigheten.

Ett mål med lagen är att förbättra verksamhetsbetingelserna för yrkesfiskare. Man försöker uppnå målet bl.a. genom att i fiskeriområdenas planer för nyttjande och vård fastställa områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske, beträffande vilka fiskevattens ägare förbinder sig att ingå arrendeavtal om fiskerättigheter med kommersiella fiskare i området och bevilja dem fisketillstånd. När de lagbestämda villkoren uppfylls ska kommersiella fiskare i sista hand ha möjlighet att få tillstånd av NTM-centralen i stället för av ägaren. På detta sätt kan fisket styras till fångststarka och eventuellt underutnyttjade fiskbestånd och konsumenternas samtidigt erbjudas mera inhemsk fisk.

Det viktigaste målet är att utvidga de allmänna fiskerättigheterna på ett hållbart sätt och att utveckla fisket som ett naturintresse för vida kretsar. I propositionen föreslås att den avgiftsbelagda allmänna fiskerätten utvidgas och förenklas så att fiskevårdsavgiften och spöfiskeavgiften enligt den gällande lag sammanslås till en avgift. Varje fullvuxen under 65 år gammal fiskare ska oberoende av fiskemetod betala en fiskevårdsavgift som medför rätt till handredskapsfiske med ett bete i hela landet. Att meta och pilkfiska samt rycka strömming ska vara helt avgiftsfria allmänna fiskerättigheter. Med ett rättvist och enkelt avgiftssystem samt en skäligt stor avgift försöker man öka fiskarnas vilja att betala och på så sätt säkerställa finansieringen av ordnandet av nyttjandet och vården av fiskresurserna på ett hållbart sätt.

Förutsättningarna för fritidsfisket förbättras också så att fiskeriområdet i lagen ges i uppgift att främja bildandet av tillståndsområden för fritidsfiskets behov. Dessutom förbättras fritidsfiskarnas möjligheter att få information om bl.a. fiskebegränsningar med hjälp av informationssystemen enligt lagen.

Genom lagen strävar man efter att klarlägga uppgifterna och rollerna för fiskeribranschens (lagstadgade) aktörer så att den viktigaste uppgiften för innehavarna av fiskerätt är att ordna fisket och för egen del vidta åtgärder för att vårda fiskresurserna i enlighet med planen för nyttjande och vård. Fiskeriområdena ska fungera som samarbetsorgan för ett ur fiskeriekonomiskt perspektiv sammanhängande område, och ansvarar i huvudsak för utarbetandet och verkställandet av planen för nyttjande och vård av området, för fiskeövervakningen samt för utvecklandet av tillståndsområden. Fiskerimyndighetens viktigaste uppgift ska vara att fatta nödvändiga förvaltningsbeslut som gäller reglering av fisket. För att biträda NTM-centralen inrättas regionala fiskerisamarbetsgrupper, vilkas främsta syfte ska vara att samordna olika fiskeriområden och intressen och att förebygga konflikter.

3.2 De viktigaste förslagen

Det föreslås att den nuvarande lagen om fiske och lagen om allmän fiskerätt upphävs och att det i stället för dem stiftas en ny lag om fiske. Den viktigaste fiskeriförvaltningsenheten förblir de i lagen om samfälligheter avsedda delägarlag som bildas av ägarna till ett oskiftat vattenområde samt andra innehavare av fiskerätt. I 1 kap. i den nya lagen om fiske föreslås allmänna bestämmelser om bl.a. lagens syfte, tillämpningsområde och definitioner. Bestämmelserna ska således gälla fiske och fångst av fiskar, kräfta och nejonöga inom det vattenområde som avses i vattenlagen samt i Finlands ekonomiska zon. Bestämmelsen om lagens syfte föreslås bli mera omfattande än den nuvarande lagens bestämmelse om syfte och mera betydelsefull vad gäller de eftersträvande verkningarna så den täcker såväl ekologisk och social som ekonomisk hållbarhet samt strävan att trygga fiskarnas naturliga livscykel.

I 2 kap. föreslås reglering som gäller fiskerättigheter och särskilda tillstånd som medför rätt att fiska. Enligt propositionen förblir fiskerättigheterna i stora drag oförändrade. I propositionen föreslås också att lagen om allmän fiskerätt upphävs. De allmänna fiskerättigheter som det föreskrivits om med stöd av bemyndiganden i den aktuella undantagslagen föreslås inte längre ingå i den nya lagen om fiske. Mete och pilkfiske förblir helt och hållet avgiftsfria allmänna fiskerättigheter, och det föreslås att till dem fogas att rycka strömning. Det föreslås att avgiften förenas med rätt till handredskapsfiske i hela landet.

Det föreslås att administreringen av statens fisken på allmänna vattenområden överförs från närings-, trafik- och miljöcentralerna till Forststyrelsen. Det föreslås att termen yrkesfiskare ändras till termen kommersiell fiskare, som används i unionslagstiftningen. Kommersiella fiskare ges möjlighet att förutom fiskerättsinnehavarens tillstånd ansöka om tidsbestämt tillstånd till kommersiellt fiske hos närings-, trafik- och miljöcentralerna. I lagen föreslås noggranna bestämmelser om förutsättningarna för att bevilja tillstånd och om tillståndsvillkoren. Avsikten är att det tillstånd som NTM-centralerna beviljar ska komma i sista hand och vara ett sätt att i undantagsfall komma åt att fiska underutnyttjade fiskbestånd på vattenområden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske.

I 3 kap. föreslås bestämmelser om fiskerierorganisationer och deras uppgifter. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska i fortsättningen vara regional fiskerimyndighet. Det föreslås att i anslutning till dem inrättas regionala fiskerisamarbetsgrupper, som ska spela en central roll bl.a. för att samordna uppfattningar och bedöma planer för nyttjande och vård. Centrala aktörer är fiskeriområdena, vars medlemmar ska bestå av innehavarna av fiskerätt, organisationerna för olika grupper av fiskare samt miljöorganisationerna som nya aktörer. Det föreslås att vattenområdets delägarlags röstetal graderas enligt den vattenareal som delägarlaget äger. Genom att gradera röstetalet försöker man uppmuntra små delägarlag att gå samma och uppnå större rättvisa i fråga om beslutanderätten. Fiskeriområdenas viktigaste uppgift ska vara att

utarbete och verkställa områdets plan för nyttjande och vård samt att ordna fiskeövervakningen.

I 4 kap. föreslås ingå bestämmelser om systemet för planering av nyttjandet och vården av fiskresurserna. Med hjälp av systemet försöker man uppnå lagens syfte att fiskresurserna ska nyttjas på ett hållbart sätt och mångfalden tryggas. Planeringen ska ha två nivåer, landsomfattande och regional. I propositionen föreskrivs om skyldighet för varje fiskeriområde att utarbete och ta i bruk en plan för nyttjande och vård. Planeringsprocessen ska vara involverande, gå nerifrån uppåt, och planerna ska grunda sig på bästa tillgängliga kunskap. I lagen föreslås bestämmelser om kraven på planernas innehåll och villkoren för att de ska godkännas. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska godkänna planerna och de ska också övervaka verkställigheten av planerna. I 5 kap. föreslås bestämmelser om ordnande av fångsten. Enligt propositionen ska innehavarna av fiskerätt ansvara för ordnandet av fisket. Planen för nyttjande och vård ska medföra skyldighet att ordna fisket i området och vården av fiskbestånden i enlighet med planen.

I 6 kap. föreslås bestämmelser om styrning och begränsning av fisket. Det innehåller bestämmelser om bl.a. förbjudna fiskemetoder och fångstredskap, utsättning av fångstredskap, fredning av fiskar, fångstmått och tillbakasläppande av fiskar. I kapitlet föreskrivs också om fångstredskap avsedda för kommersiellt fiske, som ska få användas endast av aktörer som är registrerade som kommersiella fiskare. I kapitlet föreslås också viktiga bemyndiganden att begränsa fisket genom förordningar av statsrådet och förvaltningsbeslut av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Den regionala regleringen av fisket genom förvaltningsbeslut överförs från fiskeområdena till fiskerimyndigheten. Delägarlag och andra fiskerättsinnehavare behåller sin rätt att styra fisket i fråga om föreskrifter som hänför sig till de tillstånd de beviljar. En allmän bestämmelse om undantagstillstånd samt bestämmelser om skydd av hotade arter ingår också i 6 kap.

I kap. 7 föreskrivs om vandringsfiskar och tryggande av fiskens gång i allmänhet. I syfte att trygga i synnerhet vandringsfiskars livs-

cykel försöker man rikta regleringen och begränsningarna av fisket till s.k. känsliga områden, såsom å- och älvmynningar och fors- och strömområden. Bestämmelser som tryggar vandringsfiskars livskraft finns även i andra kapitel i lagen och strävan har varit att bygga upp hela regelsystemet så att fiskarnas naturliga förökning kan tryggas. Bestämmelser om utplantering av fisk föreslås i 8 kap. Strävan är att utplanteringsverksamheten ska bli förnuftigare så att i princip endast utplanteringar som ingår i en plan för nyttjande och vård ska vara tillåtna. Utplanteringar som försvagar den biologiska mångfalden ska alltid vara förbjudna. I lagen föreslås en bestämmelse med stöd av vilken det genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om skyldighet att märka utplanteringsfisk.

I 9 kap. föreslås bestämmelser om främjande och finansiering av fiskerihushållningen. Den fiskevårdsavgift som tas ut av fullvuxna under 65 år gamla fiskare ska användas för att finansiera systemet för planering av fiskresurserna, tillsyn över fisket och fiskeövervakning, fiskeriområdenas verksamhet, rådgivning och ersättningar till innehavare av fiskerätt på grund av allmänna fiskerättigheter. Forststyrelsen ska svara för insamlingen av avgifter.

Bestämmelser om kommersiellt fiske föreslås ingå i 10 kap. I bestämmelserna föreskrivs om förutsättningarna för att en person ska kunna registrera sig som kommersiell fiskare. Dessutom föreskrivs om grunderna för att en fiskare kan placeras i grupp I eller II av kommersiella fiskare samt om registreringens varaktighet och avförande ur registret. Nya bestämmelser på insjöarna är skyldigheten för kommersiella fiskare att bokföra fångsten samt begränsningarna för fritidsfiskare att sälja sin fångst. På havet gäller motsvarande skyldigheter redan med stöd av unionslagstiftningen.

I 11 kap. föreskrivs om fiskeriförvaltningens register. 12 kap. innehåller bestämmelser om tillsyn över fisket och fiskeövervakning samt påföljder, vars innehåll med undantag för vissa detaljer motsvarar den gällande lagens bestämmelser. 13, 14 och 15 kap. innehåller bestämmelser om bl.a. ändringssökande, lagens ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har konsekvenser för det kommersiella fisket samt för fisketurismen. Antalet yrkesfiskare i huvudsyssla i Finland enligt den gällande lagen (fiskeinkomsternas andel minst 30 %) är 562 på havsområdena och 122 på insjöarna. Det finns sammanlagt 1 755 andra registrerade fiskare på havsområdet och insjöarna. Uppskattningsvis cirka 100 personer arbetar som fiskeguider. Efter att 8 a § i den gällande lagen om fiske trädde i kraft har NTM-centralerna beviljat fisketuristföretagare 66 sådana tillstånd som avses i bestämmelsen. Antalet kommersiella fiskare på havsområdet har länge varit på väg neråt, medan fiskeguideverksamheten har växt de senaste åren. I bägge branscherna är den största utmaningen för dem som vill utveckla verksamheten svårigheterna att få fisketillstånd eller arrendera fiskerättigheter av innehavarna.

Enligt propositionen ska i de regionala planerna för nyttjande och vård av fiskresurserna anges områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske och fisketurism. Företag ska ha möjlighet att ansöka om tillstånd för kommersiellt fiske eller fiskeguideverksamhet hos NTM-centralerna i stället för hos den som innehar fiskerätten. År 2012 föreskrevs som sådan tillståndsmöjlighet för fiskeguider, och det har underlättat verksamheten i branschen. Myndighetstillstånd som beviljas kommersiella fiskare ska däremot vara ett nytt sätt att förbättra branschens verksamhetsförutsättningar.

Kommersiella fiskares tillträde till fiske underlättas med hjälp av den föreslagna lagen. Med hjälp av tillstånd som NTM-centralerna beviljar ska nya områden kunna börja omfattas av fiske när de stränga villkor som lagen uppställer är uppfyllda. Detta gäller i första hand vattenområden vars fiskeproduktion är underutnyttjad. Kommersiella fiskares verksamhetsförutsättningar förbättras också genom att de ges förstahandsrätt att sälja fångsten samt genom att de på vissa villkor beviljas dispens från regleringen av fisket. Professionella fångstredskap definie-

ras striktare än i den nuvarande lagen och de förbehålls för kommersiella fiskares bruk. Kommersiella fiskare registreras och indelas på grund av gränsen för mervärdesskattskyldighet i två grupper med tanke på regleringen av fisket och andra behov. Detta förtydligar de nuvarande registreringsförfarandena. Lagen förbättrar förutsättningarna för det kommersiella fisket och ökar möjligheterna att få fram inhemsk fisk som livsmedel. Bättre verksamhetsmöjligheter för de kommersiella fiskarna syns i hela värdekedjan inklusive förädling och saluföring.

Syftet med det finansieringssystem som det ska föreskrivas om med stöd av lagen är att få till stånd ett kostnadseffektivt och enkelt system att finansiera verksamheten enligt den nya lagen om fiske. I lagen föreskrivs om en skälig fiskevårdsavgift som tas ut hos fiskarna och som används för de ändamål som anges i lagen.

Dimensioneringen och användningen av det anslag som baserar sig på fiskevårdsavgiften fastställs årligen i statsbudgeten och i dess effektivitetsmål. Vid dimensioneringen beaktas föregående års utfall. Inom ramen för de ändamål som anges i lagen ska anslaget användas för att främja de effektivitets- och resultatmål som föreslås i statsbudgeten samt genomförandet av de strategier eller program som utarbetats för ordnandet av nyttjandet och vården av fiskevatten.

Fiskevårdsavgifterna hämtar in cirka 11 miljoner euro årligen. Antalet årsavgiftsbetalare beräknas vara cirka 272 000, antalet veckoavgiftsbetalare cirka 51 000 och antalet dygnsavgiftsbetalare cirka 17 000. Antalet betalare har uppskattats utifrån hur många som betalar fiskevårdsavgiften enligt den gällande lagen om fiske och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets statistik över användningen av olika fiskemetoder. Den nya avgiften och den rätt till handredskapsfiske som ingår i den, den ökade tillsynen och övervakningen uppskattas öka antalet betalare jämfört med det tidigare systemet. Med hjälp av den föreslagna lagen om fiske ökar anslagsutfallet med cirka 2 miljoner euro om året jämfört med den gällande lagen, med stöd av vilken det 2012 inflöt 5,94 miljoner euro i fiskevårdsavgifter och 3,03 miljoner euro i spöfiskeavgifter, dvs. sammanlagt 8,97 mil-

joner euro. År 2014 är avgiftsutfallet större än 2012 och 2013, eftersom årsavgifterna höjdes till följd av de stigande levnadskostnaderna.

Den fiskevårdsavgift och spöfiskeavgift som avses i den gällande lagen om fiske har i statsbudgeten för utgifternas del antecknats under momenten 30.40.51 (*främjande av fiskerihushållningen*) och 30.40.52 (*återbärningar av avgifter för tillstånd till fiske och avtalsbaserade ersättningar i anslutning till skyddet av saimenvikaren*) samt för inkomsternas del under momenten 12.30.43 (*spöfiskeavgifter*) och 12.30.44 (*fiskevårdsavgifter*).

Finansieringssystemet enligt den föreslagna lagen är totalekonomiskt förmånligt, även om det medför vissa uppgifter för myndigheterna. Med hjälp av systemet finansierar fiskarna en betydande del av verkställigheten av lagen om fiske och samtidigt engageras aktörerna enligt lagen om fiske i verkställigheten av lagen. Med hjälp av finansieringen skapas arbetsplatser och ordnas omfattande frivilligarbete. Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet utredde hur finansieringen enligt lagen om fiske från 1983 fungerar i sin publikation Muje, K.; Salmi, P. & Eskelinen, P. 2010. Kalastusmaksun vaikuttavuus. Riista- ja kalatalous -Selvityksiä 3/2010. Enligt utredningen åstadkoms 118 arbetsplatser och frivilligarbete motsvarande 40 årsverken med hjälp av systemet. Dessa effekter beräknas öka med systemet enligt den nya lagen. Med hjälp av anslaget kan myndighetens arbete således underlättas. Här spelar fiskeriområdet en central roll.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Avsikten med den föreslagna lagen är att klarlägga hur uppgifterna enligt lagen om fiske fördelas mellan dem som verkställer lagen. I lagen föreskrivs om de uppgifter och befogenheter som tillkommer respektive aktör. Fiskeområdena enligt den gällande lagen om fiske ändras till fiskeriområden i den föreslagna lagen och antalet krymper från drygt 200 till cirka 100, dvs. verksamhetsområdena blir avsevärt större. Det föreskrivs om områdenas uppgifter i lagen och den viktigaste av dem ska vara att utarbeta och verkställa en regional plan för nyttjande och vård. När om-

rådena förstoras kan förvaltningskostnaderna minska och när uppgifterna klarläggs blir områdenas verksamhet av jämnare kvalitet i olika delar av Finland.

Fattandet av regionala beslut om fiskebegränsningar vilka är förenade med utövning av betydande offentlig makt överförs från fiskeområdet till NTM-centralen. Fiskeriområdet ska dock även i fortsättningen spela en central roll vid planeringen av begränsningarna genom att det utarbetar planen för nyttjande och vård. I samband med att NTM-centralen godkänner planen ska den också kunna godkänna de regionala begränsningar av fisket som ingår i den.

Den föreslagna nya lagen ändrar i någon mån NTM-centralernas uppgifter inom fiskeriförvaltningen. NTM-centralerna får enligt lagen vissa nya uppgifter. Vissa uppgifter överförs däremot på andra eller faller bort i och med att processerna utvecklas. Den nya lagen kommer att öka arbetsbördan för NTM-centralerna i några års tid till följd av revideringen av lagen. Med hjälp av övergångsbestämmelser och utvecklingsprojekt försöker man få övergången till den nya lagen att löpa så smidigt som möjligt och så att olika aktörer, även NTM-centralerna, belastas så lite som möjligt. Eftersom NTM-centralernas uppgifter även för närvarande till stor del grundar sig på lagen om fiske, beräknas den nya lagen inte kräva fler anställda för dessa uppgifter. Det arbete som övergångsperioden medför kan organiseras med hjälp av utvecklingsprojekt som finansieras med fiskevårdsavgifter. En del av NTM-centralernas uppgifter kan genom statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna ges som särskild uppgift till en NTM-central, så i synnerhet när det gäller ett mindre antal uppgifter behöver inte alla NTM-centraler upprätthålla den kompetens som krävs för uppgifterna.

Uppgiftsfördelningen mellan NTM-centralerna och Forststyrelsen har setts över i lagen och skötseln av fiskeriärenden på statens vatten har helt och hållet överförts på Forststyrelsen i rollen som ordnare av fisket, eftersom områdena är i Forststyrelsens besittning också i övrigt, inte bara när det gäller fiskeriärenden. Denna uppgiftsfördelning bidrar till att minska NTM-centralens uppgif-

ter. Även insamlingen av fiskeavgifter överförs i lagen på Forststyrelsen. För närvarande sköts uppgiften av jord- och skogsbruksministeriet. Denna uppgift lämpar sig för Forststyrelsen, eftersom Forststyrelsen säljer tillstånd för vattenområden som är i dess besittning och dess kunnande och datasystem kan utnyttjas även vid insamlingen av statens avgifter som baserar sig på lagen om fiske och på så sätt kan staten uppnå totalekonomiska kostnadsbesparingar.

I den föreslagna lagen har man försökt reglera de myndighetsprocesser som hänför sig till beslutsfattandet så att de ska vara så kostnadseffektiva som möjligt. I lagen föreskrivs också om register. Med hjälp av registren och de elektroniska tjänster som hänför sig till dem kan man minska de arbetsmängd som krävs för myndighetsuppgifterna. Som exempel på detta kan nämnas att utplanteringar av fisk ska antecknas i registret. Med systemet enligt den nya lagen ska den som planterar ut fisk anmäla utplanteringen direkt till registret på det sätt som föreskrivs i lagen. Enligt nuvarande praxis har saken skötts på papper och uppgifter om utplanteringar har registrerats bristfälligt på grund av avsaknaden av normer och myndigheternas knappa personresurser.

4.3 Konsekvenser för miljön

Den föreslagna lagen skapar en författningsram för nyttjande och vård av fiskresurserna på ett hållbart sätt. Med hjälp av lagen tryggas livskraftiga fiskbestånd och biologisk mångfald. Med dess hjälp effektiviseras dessutom skyddet av hotade och försvagade fiskbestånd.

När de föreslagna fiskeriområdena bildas ska man särskilt vad områdesgränserna beträffar beakta lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Syftet är att främja målen för vattenvården med hjälp av fiskeriområdenas planer för nyttjande och vård och genomförandet av dem samt att utöka samarbetet. I bästa fall påskyndar ökat samarbete restaureringsprojekt i vattendrag samt fiskebegränsningar och utplanteringsåtgärder som genomförs för att stöda projekten.

Den samarbetsgrupp som ska inrättas med stöd av lagen ökar också samarbetet mellan

olika aktörer och främjar informationsutbytet mellan myndigheter, fiskeriområdena och frivilligorganisationer. Lagen ger även miljöorganisationer möjlighet att delta i såväl samarbetsgruppens som fiskeriområdenas arbete.

Med hjälp av den föreslagna lagen fullgörs de skyldigheter i habitatdirektivet (rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) som riktar sig mot fiskbestånd och som i första hand är uppföljning av tillståndet för vissa arter samt möjlighet att vid behov vidta åtgärder för att förbättra tillståndet för beståndet. Den föreslagna lagen klarlägger situationen och förbättrar beredskapen att rapportera om genomförandet av habitatdirektivet i Finland.

Med hjälp av den föreslagna lagen ökar medvetenheten om fiskresurserna och de börjar nyttjas och vårdas mer systematiskt. Som hjälp vid planeringen används mera forskningsrön samt information från fiskarna än tidigare. De fiskeriområden och samarbetsgrupper som inrättas med hjälp av lagen erbjuder ett värdefullt forum på lokalnivå för informationsutbytet och planeringen. Inom systemet enligt lagen kan man när man funderar på regionala metoder att reglera fisket kombinera landsomfattande forskningsrön och lokal kunskap. När fiskarnas och andra central aktörers och intressentgruppers möjligheter att delta utökas, förbättras hållbarheten i fråga om nyttjande och vård av fiskresurserna framför att vad gäller social hållbarhet. Samtidigt engageras aktörerna mera i de gemensamma målen och de fås att ta ansvar. Mera kunskap ökar effekterna av fiskeregleringen samt gör den mera exakt och acceptabel.

Fiskets acceptabilitet är utsatt för tryck särskilt när det gäller ekologisk hållbarhet, eftersom tillståndet för en del fiskbestånd i Finland har försvagats. Med hjälp av de mångsidiga reglermetoder som den föreslagna lagen möjliggör kan fångsten inriktas och dimensioneras regionalt och landsomfattande enligt fiskbeståndens situation. Med hjälp av regionala, tidsmässiga och kvantitativa begränsningar av fisket kan försvagade fiskbestånd få nytt liv och samtidigt kan man skapa förutsättningar för ett produktivt fiske i fråga om andra arter. När den föreslagna lagen bör-

jar verkställas kan man till en början bli tvungen att begränsa fisket något mera än nu framför allt på områden där vandringsfiskar förekommer. När tillståndet för de försvagade fiskbestånden förbättrats kan begränsningarna minskas. Det föreslagna reglersystemet beaktar bättre än det nuvarande systemet fiskbeståndens naturliga livscykel och inriktar nyttjandet och vården av fiskeresurserna mera på att gynna naturlig förökning i stället för nyttjande och vård som baserar sig på utplantering. Detta kan förändra utplanteringspraxis och minska utplanteringsvolymen, när saken granskas i ett längre perspektiv.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Den föreslagna lagen påverkar fritidsfisket särskilt genom ändringarna av tillståndssystemet. När mete med spinnspö ändras till en avgiftsfri allmän fiskerätt ökar denna typ av fritidsfiske i någon mån. Fiskevårdsavgiften enligt lagen förenklar fisketillståndssystemet och minskar det totala antalet tillstånd som fiskarna behöver. Det blir lättare för fritidsfiskarna att röra sig på olika områden, när rätten att fiska med ett bete inte är bunden till en länsspecifik avgift. För att garantera ett hållbart fiske måste å andra sidan också fritidsfisket regleras och den föreslagna lagen möjliggör detta. Strävan är att informera fiskarna om begränsningarna med hjälp av informationssystemen enligt den nya lagen.

Fiskevårdsavgiften enligt den föreslagna lagen kan i någon mån minska vattenområdesägarnas vilja att betala de avgifter som krävs för att man ska få fiska framför allt om fiskaren inte alls fiskar med spö. I den föreslagna lagen har man försökt hålla fiskevårdsavgiften på skälig nivå för att bibehålla betalningsviljan, men avgiftens storlek kan leda till att intresset av att fiska i någon mån minskar.

På grund av befolkningens nuvarande åldersstruktur försätter det samtidigt fiskarna i olikvärdig ställning sinsemellan när de som fyllt 65 år är befriade från avgiften och bara en del av fiskarna blir tvungna att betala kostnaderna för hela finansieringssystemet enligt lagen, trots att de resultat som åstadkoms med finansieringen enligt lagenagnar alla fiskare.

Vattenområdesägarens ställning när fisket ordnas förblir till grundläggande delar oförändrad i den föreslagna lagen jämfört med den nuvarande situationen. Även enligt systemet i den föreslagna lagen ska ägaren sköta största delen av tillståndsförsäljningen och även sköta fiskeregleringen inom ramen för tillståndsvillkoren. Ägarna ska även i fortsättningen betalas ersättningar för handredskapsfiske enligt den allmänna fiskerätten. När ersättningsnivån bestäms beaktas de ersättningar som för närvarande betalas för handredskapsfiske, mete och pilkfiske, men ersättningsgrunden ska vara enbart handredskapsfiske. Fiskerättigheter på särskilda grunder tas in i lagen och i lagen föreskrivs om hur fisket ska ordnas även i fråga om dem. Situationen för innehavarna av sådana rättigheter förbättras med stöd av den föreslagna lagen.

Med hjälp av lagen förbättras fiskarnas möjligheter att få information via informationssystem och således förbättras förutsättningarna att bedriva ett hållbart och lovligt fiske. Dessutom fås nödvändig information om tillstånd och regleringsbeslut ut till alla fiskare på ett jämbördigt sätt. Elektroniska system och tjänster främjar den allmänna IT-samhällsutvecklingen.

Den statsförfattningsrättsliga grunden för samernas ställning ingår i 17 § 3 mom. i grundlagen. Enligt bestämmelsen har samerna såsom urfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Grundlagens bestämmelse skyddar den samiska kulturformen, till vilken hör samernas traditionella näringar, såsom renskötsel, fiske och jakt.

Samernas grundlagsenliga rätt till kulturell autonomi innebär inte obegränsad rätt att besluta om sina traditionella näringar. Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom näring som han eller hon valt fritt. Också lokalbefolkningen har av tradition kunnat bedriva renskötsel, jaga och fiska på samma grunder som samerna. De begränsningar av fiskerätten som föreskrivs i lagen om fiske och med stöd av den tillämpas enhetligt på alla som bedriver fiske och begränsningarna i fråga kan inte anses kränka samernas kulturella autonomi.

Befolkningen i Lappland kan också ha rättigheter till exempelvis fiske enligt särskilda grunder. Den föreslagna lagen ingriper inte i innehållet i dessa rättigheter enligt särskilda grunder. Fiskerättigheter enligt särskilda grunder som hör till en fastighet borde enligt 101 § i fastighetsbildningslagen (554/1995) utredas och avgöras genom en fastighetsbestämning. Fastighetsbestämning förrättas i princip på ansökan av fastighetens ägare eller någon annan part, men om villkoren i lagen uppfylls kan förrättningskostnaderna också betalas av statens medel.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 25 november 2008 en arbetsgrupp som skulle bereda den totalreform av lagen om fiske som nämns i regeringsprogrammet för Matti Vanhanens andra regering. För att bistå arbetsgruppen tillsattes fyra sektioner som skulle bereda de temahelheter som hänför sig till fiskerättigheter, fiskerinäringen, finansiering och övervakning. Arbetsgruppens och sektionernas uppgift var att utarbeta ett förslag till en ny lag om fiske, där särskilt den helhet som hänför sig vandringsfiskar och yrkesfiskarnas verksamhetsförutsättningar skulle beaktas. Ett mål var dessutom att revidera lagen om fiske så att den skulle börja uppfylla de krav som följer av ändringar som företagits i annan lagstiftning, rättspraxis samt grundlagen som trädde i kraft år 2000. Sedermera skulle man enligt programmet för Jyrki Katainens regering i samband med reformen av lagen om fiske dessutom trygga bevarandet av den biologiska mångfalden samt utveckla och utvidga den allmänna fiskerätten på ett hållbart sätt med tanke på fritidsfisket som är ett naturintresse som delas av många. Systemet med fisketillstånd skulle förenklas.

I arbetsgruppen och sektionerna fanns företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf, Finlands Yrkesfiskarförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Ingå fiskeområde, Tammela fiskeområde, Pro Fisk rf, Sametinget, Vattenägarnas delegation, Forststyrelsen, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Finlands Fiskeguide gille rf, Finlands Fiskodlarförbund rf, Livsmedelsindustriförbundet rf, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry och Finlands Fiskhandlarförbund rf. Arbetsgruppen och sektionerna hörde dessutom som permanenta sakkunniga företrädare för justitieministeriet, Helsingfors universitets juridiska fakultet, Jyväskylä universitet institution för bio- och miljövetenskaper, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet samt Lantmäteriverket.

Arbetsgruppen lät göra separata utredningar som underlag för lagreformen som följer: En grundläggande kartläggning av reformen av fiskelagstiftningen (JM Minna Mättö), Förhållandet mellan grundlagens bestämmelser om grundläggande rättigheter och vattenområdesägarens bestämmanderätt (docenten i författningsrätt JD Pekka Länsineva), En rättsjämförande utredning om lagstiftningen i anslutning till ordnandet av fiskerihushållningen i olika länder (professor Erkki J. Hollo), Specialfrågor i anslutning till fiskerättigheter i norra Lappland (JL Juha Joonas), En utredning om juridiska frågor i anslutning till kvotförvaltningen (Helsingfors universitet Institut för internationell ekonomisk rätt, dvs. KATTI). Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet (VFFI) gjorde i samarbete med Jyväskylä universitets ekonomiska fakultet en utredning om de ekonomiska konsekvenserna av yrkesfiske och fritidsfiske av lax. Dessutom gjorde VFFI en utredning av effekten av användningen av fiskevårdsavgifterna samt en utredning om fiskets roll i dagens samhälle och i framtiden. Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf gjorde en utredning om tillämpade och nya fritidsfiskemetoder och utrustning, som lagen om fiske inte känner eller vilkas användning orsakar lagtolkningsproblem. Centralförbundet för Fiskerihushållning rf gjorde en kartläggning av de beslut som styr fisket och som har fattats i fråga om ett fiskeområde, en sjö eller något annat i fiskerihänseende sammanhängande vattenområde.

Strävan var att genomföra lagberedningen på ett så öppet sätt som möjligt genom att höra intressentgrupper och medborgare. Arbetsgruppernas beredningsmaterial offentliggjordes på ministeriets webbplats. På webbplatsen fanns också en responslåda, där man samlade in medborgarnas åsikter om behoven av att revidera lagen om fiske. Som ett led i arbetsgruppens arbete ordnades flera seminarier på olika håll i Finland.

Arbetsgruppen för lagen om fiske överlämnade en mellanrapport om sitt arbete den 10 januari 2010. Bestämmelserna om tillsyn över fisket och fiskeövervakning delreviderades enligt arbetsgruppens och övervakningssektionens förslag genom lag 270/2011 (RP 271/2010 rd). Den separata ändring av frågan om tillstånd för fiskeguider som förut-sattes i Jyrki Katainens regeringsprogram genomfördes genom lag 293/2012 (RP 135/2011 rd).

Arbetsgruppen för lagen om fiske blev klar med sin slutrapport den 27 januari 2012. Slutrapporten innehöll inga egentliga förslag till författningar utan ett antal riktlinjer utifrån vilka regeringens proposition med förslag till ny lag om fiske utarbetades (som tjänstemannaberedning) vid jord- och skogsbruksministeriet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Arbetsgruppens slutrapport sändes på remiss. Det kom 83 yttranden. I yttrandena understöddes bl.a. den planerade bestämmelsen om lagens syfte, modellen med ett kort samt tillräckliga bemyndiganden att begränsa fisket särskilt för att säkerställa skyddet av vandringsfiskar. Utifrån arbetsgruppens slutrapport och yttrandena om den bereddes ett förslag till ny lag om fiske vid jord- och skogsbruksministeriet.

Utifrån utkastet till proposition har jord- och skogsbruksministeriet haft överläggningar med olika intressentgrupper. De centrala organisationerna i branschen samt myndighetsaktörerna fick kommentera utkastet till paragrafer före den egentliga remissbehandlingen. Jord- och skogsbruksministeriet har

begärt yttranden av arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet, miljöministeriet, finansministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, högsta förvaltningsdomstolen, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, landskapsförbunden, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf och dess medlemsorganisationer, Finlands Yrkesfiskarförbund rf, Finlands Fiskhandlarförbund rf, Finlands Fiskodlarförbund rf, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf och dess fritidsfiskardistrikt, Finska kustens fiskeövervakare rf, Suomen sisävesiammattikalastajat ry, Finsk Energiindustri rf, Finlands Fiskeguide gille rf, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands miljöcentral, Sametinget, skoltarnas byastämma, Näämämöörådets skolråd och Nellim-Keväjärviområdets skolråd, Forststyrelsen, Pro Fisk rf, Natur och Miljö rf, WWF, Pensionstagarnas Centralförbund, Livsmedelssäkerhetsverket, Gränsbevakningsväsendet, Livsmedelsindustriförbundet rf, Landsbygdsverket, Helsingfors, Jyväskylä, Östra Finlands, Lapplands, Åbo och Uleåborgs universitet, Åbo Akademi och Lantmäteriverket.

Även andra än de som nämndes i brevet med begäran om yttrande har fått lämna yttrande. Det kom 208 yttranden om utkastet till proposition. Yttrandena kan läsas av alla i elektronisk form i statsrådets projektregister.

Allmänna kommentarer

På ett allmänt plan har remissorganen förhållit sig positiva till förslagen till revidering av lagen om fiske. Totalreformen av lagen om fiske har ansetts behövlig och den föreslagna lagen mestadels tydligare jämfört med nuvarande lagstiftning tack vare att lagens struktur och skrivsättet reviderats. Det involverande och faktabaserade planeringssystem som förslaget bygger på och där de regionala planerna för nyttjande och vård står i centrum har i princip ansetts värt att understödjas, men när det gäller det detaljerade genomfö-

randet av det har åsikterna gått isär. Bland annat strävan efter att främja fiskbeståndens naturliga förökning samt möjligheten att föreskriva om skyldighet att märka fisk som ska planteras ut betraktades som nya riktlinjer som kan understödjas. Även det att bestånden av vandringsfisk har fått en mer synlig ställning i lagens system betraktades i flera yttranden som en befogad ändring.

En förenkling av tillståndssystemet i anslutning till de allmänna fiskerättigheterna ansågs i yttrandena som en behövlig ändring. När det gäller det närmare innehållet i systemet framfördes flera olika förslag om tillståndssystem med avgiftsbelagda allmänna fiskerättigheter och finansieringssystem för fiskerihushållningen.

En modernisering av myndigheternas befogenheter genom vilka det är möjligt att reglera fisket ansågs i yttrandena ytterst behövlig med tanke på syftet med lagen. I en del av yttrandena ansågs det dock att det föreslagna systemet för reglering av fisket är för myndighetscentrerat och onödigt inskränker på fiskerättsinnehavarens, särskilt delägarlagens, befogenheter och ändrar det nuvarande rättsläget för mycket. Enligt vissa remissorgan borde däremot hela systemet i lagen bl.a. i fråga om fiskerättigheterna ha reviderats på ett mer övergripande sätt än vad som föreslagits. Vid den fortsatta beredningen har man strävat efter att förtydliga regleringssystemet och att skriva de enskilda bestämmelserna så att deras faktiska rättsverkningar beskrivs bättre.

Enligt vissa yttranden fokuserar den föreslagna lagen om fiske för mycket på skyddet och tryggandet av fiskbestånden och på allmän vård av fiskresurserna så att de synpunkter som gäller nyttjandet av fiskresurserna ges för lite tyngd. Syftet med lagen är att fisket ska ordnas på ett klart och faktabaserat sätt som främjar nyttjandet av fiskresurserna på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt, de effekter på välmåendet som uppstår genom näringarna och rekreationen, en hållbar tillväxt och bevarandet av fiskbeståndens livskraft och den biologiska mångfalden. Lagens grundstruktur har vid den fortsatta beredningen bibehållits så som den var i den version som sändes på remiss.

Detaljerade kommentarer

Flera remissorgan ansåg att den föreslagna fiskevårdsavgiften och den rätt till handredskapsfiske i hela landet som hänför sig till den är en bra modell som förtydligar systemet i fråga om de allmänna fiskerättigheterna. I synnerhet en del av ägarna av vattenområden har dock kritiserat den föreslagna fiskevårdsavgiften och föreslagit att den ersätts med en modell där det för ägarna föreskrivs en lägre avgift som är fristående från fiskevårdsavgiften och som inte omfattar rätt till handredskapsfiske.

I en del yttranden föreslogs att den befrielse från fiskevårds- och spöfiskeavgifterna för personer som fyllt 65 år som ingår i den gällande lagen ska kvarstå inom systemet med fiskevårdsavgifter. Flera remissorgan ansåg dock att utvidgande av avgiftsskyldigheten till att gälla personer som fyllt 65 år är en reform som främjar jämlikheten och är nödvändig med tanke på fiskenäringens finansieringssystem.

I vissa yttranden krävdes det att det i detalj på lagnivå föreskrivs om hur stor den ersättning som av fiskevårdsavgiftsmedlen betalas till vattenområdets ägare är. När det gäller användningen av fiskevårdsavgiftsmedlen ansågs det dessutom behövligt att göra det möjligt att också på något annat sätt än genom projektfinansiering använda medel för fiskerirådgivning.

När det gäller kommersiellt fiske föreslog en del av remissorganen att en förutsättning för att registrera sig som kommersiell fiskare bör vara att sökanden har sin bosättningsort i Finland. I yttrandena framfördes att närings-, trafik- och miljöcentralerna liksom förut ska ha befogenhet att arrendera ut laxfiskeplatser som är avsedda för kommersiellt fiske, inte Forststyrelsen såsom i förslaget.

Den modell som föreslog i utkastet när det gäller det tillstånd av NTM-centralen som behövs för att bedriva kommersiellt fiske har i yttrandena fått positiv respons om att den innebär en ny konkret möjlighet att trygga förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet. Systemet har dels kritiserats för att det är för svårt och osannolikt att få tillstånd den vägen, dels för att det inskränker rätten för ägaren av vattenområdet att besluta om

användningen av sitt område och strider mot det egendomsskydd som tryggas i grundlagen. Vissa remissorgan föreslog att systemet för tillstånd som beviljas kommersiella fiskare ändras så att det bättre motsvarar det tillståndssystem som skapats för fiskeguider genom lagändring 293/2012. Bestämmelserna om återkallelse av tillstånd har preciserats vid den fortsatta beredningen.

Det förbud mot försäljning av fångst som föreslås som utgångspunkt när det gäller andra än kommersiella fiskare har i yttrandena både fått stöd och väckt motstånd. Dels har förbudet ansetts onödigt och bl.a. problematiskt med tanke på fiske för husbehov. Dels har det föreslagits att förbudet ändras så att det är heltäckande på så sätt att det inte genom en liten möjlighet till undantag skapas ett nytt svårtolkat rättsläge som är besvärligt att övervaka. Bestämmelserna om försäljningsförbudet har preciserats och förtydligats vid den fortsatta beredningen.

Flera remissorgan har ansett att det är bra att sträva efter att minska antalet fiskeområden när man övergår till fiskeriområden, men att minskningen huvudsakligen bör göras så att nuvarande fiskeområden sammanslås, inte genom att skapa helt nya områdesgränser. Den areal (100 hektar) som ett vattenområde minst förutsattes ha för att den som förvaltar området skulle få delta i fiskeriområdets stämman ansågs i flera yttranden för stor, eftersom detta i vissa områden skulle ha lett till att orimligt många delägarlag i så fall skulle ha lämnats utanför fiskeriområdenas verksamhet. Vid den fortsatta beredningen har gränsen sänkts så att den motsvarar gällande lag (50 hektar). I yttrandena ansågs de regionala fiskerisamarbetsgrupper som föreslagits bli tillsatta inom NTM-centralernas verksamhetsområden behövliga för att utveckla det regionala samarbetet och för att öka det kunskapsunderlag som ligger till grund för vården av fiskbestånden. I en del yttranden ifrågasattes dock behovet av en samarbetsgrupp och den har ansetts öka byråkratin onödigt mycket samt göra genomförandet av nyttjandet och vården av fiskresurserna tungrovt.

När det gällde utarbetandet av planerna för nyttjande och vård av fiskresurserna var åsikterna i yttrandena delade bl.a. i fråga om be-

hörighetsfördelningen mellan myndigheten och fiskeriområdet vid utarbetandet och godkännandet av planerna. Å ena sidan har det föreslagits att myndigheterna mycket noggrant ska bedöma planerna i syfte att utreda de sannolika konsekvenserna av dem och garantera deras kvalitet. Å andra sidan har vissa remissorgan dock ansett att det är nödvändigt att endast en laglighetsgranskning av planerna görs, där myndigheten inte ska ha prövningsrätt när det gäller ändamålsenligheten hos planens innehåll.

Flera remissorgan ansåg att utfärdande av bestämmelser om värdet för redskapsenheter genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet är en ogenomförbar modell, som i sista hand får konsekvenser t.o.m. för pris-sättningen av tillstånd. Att förena skyldigheten för ägaren av vattenområdet att verkställa planerna för nyttjande och vård med hot om tvångsutförande har i vissa yttranden ansetts som en onödigt sträng åtgärd. Vid den fortsatta beredningen har bemyndigandet när det gäller fastställandet av värdet för redskapsenheter samt hotet om tvångsutfärdande i fråga om verkställigheten strukits.

I vissa yttranden föreslogs det en ändring i fråga om vad det belopp som tillfaller ägaren av ett vattenområde i form av ersättning vid fördelningen av de medel som inflyter av den allmänna handredskapsfiskerätten minst ska vara för att delas ut (100 euro). Minimibeloppet har vid den fortsatta beredningen sänkts till 50 euro.

I flera yttranden framfördes det att av de fångstredskap som föreslagits vara tillåtna endast för kommersiella fiskare bör storrysja också tillåtas för andra än kommersiella fiskare bl.a. i syfte att möjliggöra reduktionsfiske. Vid den fortsatta beredningen har förteckningen över fångstredskap som är avsedda för kommersiella fiskare ändrats till denna del.

I yttrandena föreslogs dessutom att straffsystemet när det gäller förseelser mot bestämmelserna om fiske ändras t.ex. genom att allmänt skärpa straffen, utreda möjligheter att bl.a. tillämpa betalningspåföljder av administrativ karaktär och utveckla bestämmelserna om grovt fiskebrott. Som en metod för att göra påföljderna mer verkningsfulla föreslogs det också att man tar i bruk ett system

med förverkandepåföljd, där påföljdens belopp fastställs för vissa fiskarter utifrån riktgivande värden som bestäms genom förordning. Avsikten är att senare under 2014 som en separat process som inte hör till totalreformen av lagen om fiske inleda en utredning för att utveckla påföljdssystemet i fråga om fisket.

Propositionen har utifrån justitieministeriets yttrande preciserats bl.a. med bestämmelser på lagnivå om verksamhetsledarens uppgifter och med att i lagen ta in en hänvisning till vissa bestämmelser i föreningslagen som ska tillämpas vid beslutsförfaranden inom fiskeriområdena. Även bestämmelserna om fiskeförseelse har man strävat efter att precisera på det sätt som förutsätts enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen. Även bestämmelserna om ändringssökande har preciserats utifrån yttrandena.

Utifrån miljöministeriets yttrande ändrades bestämmelserna om de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna så att jord- och skogsbruksministeriet svarar för utarbetandet av planerna i samarbete med miljöministeriet. Till lagen fogades dessutom en anmälningsskyldighet i fråga om bifångst, som gäller säl och tumlare.

Finansministeriet föreslog preciseringar särskilt av 9 kap. om främjande och finansiering av fiskerihushållningen. Bestämmelserna i propositionen har preciserats och motiveringarna till bestämmelserna specificerats. Enligt finansministeriets utlåtande är det inte

motiverat att lagen möjliggör s.k. öronmärkta intäkter. Fiskevårdsavgiften i form av en allmän statlig avgift av skattenatur kan inte anses vara motiverad. Lagförslaget innehåller fortfarande bestämmelser om användning av medel som fås in som fiskevårdavgifter. Med hjälp av dem engagerar och motiverar man med ett relativt litet anslag de privata aktörerna inom fiskerihushållningen att ordna fisket, dvs. att övervaka, planera och utföra åtgärder som hänför sig till att använda och vårda fiskresurser. Det är motiverat att dessa utgifter inte nu heller finansieras med medel ur statsbudgeten, inte i synnerhet nu när man försöker avhjälpa belastningarna i statsfinanserna. En privat aktör äger fiskerätten, men inte fiskresurserna som aktören emellertid är skyldig att vårda och ordna användningen av dem inom sitt område. Fiskbestånden hålls dock inte statiskt i området för en vattenområdesägare, utan fiskar kan fångas i området för en helt annan innehavare av fiskerätten efter att de uppnått fångststorleken. Fiskresursernas och fiskarnas rörlighet kräver således organisering och finansiering av samverkan mellan ägarna till vattenområden. Om den privata sektorn inte sköter merparten av uppgifterna som gäller att ordna fisket och vårda fiskbestånden, kommer myndighetsarbetet att öka betydligt.

Bestämmelserna om fiskeriområdet och den regionala fiskerisamarbetsgruppen har utifrån Sametingets yttrande ändrats i fråga om Sametingets rätt att delta och yttra sig.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lagen om fiske****1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Lagens syfte. Bestämmelsen innehåller den vision som ligger bakom bestämmelserna i lagen om fiske. Bestämmelsen tillämpas inte självständigt, men den fungerar som rättesnöre och allmän målsättning när de materiella bestämmelserna i lagen om fiske tillämpas.

Bestämmelsen om lagens syfte bygger på tanken om att när lagen om fiske tillämpas ska man försöka säkerställa att fiskresurserna nyttjas och vårdas på ett sätt som är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart. Utgångspunkten för lagen är att det ska vara möjligt att nyttja fiskresurserna på ett hållbart sätt för såväl fritidsfiske som kommersiellt fiske, men den innehåller också en skyddsaspekt. Den centrala principen när fiskresurserna nyttjas och vårdas är att säkerställa att de nyttjas på ett sätt som är ekologiskt hållbart och att förutsättningarna för fiskbestånden att föröka sig på naturlig väg tryggas.

2 §. Tillämpningsområde. I 1 mom. bestäms om lagens geografiska tillämpningsområde. Bestämmelsen avgränsar tillämpningsområdet så att det i sak överensstämmer med tillämpningspraxis beträffande den nuvarande lagen om fiske. Lagens tillämpningsområde bestäms således i princip utifrån definitionen av vattenområde i 1 kap. 3 § i vattenlagen. Tillämpningsområdet omfattar också den ekonomiska zon som avses i 1 § i lagen om Finlands ekonomiska zon samt sådana områden utanför de egentliga vattenområdena som tillfälligt är vattentäckta vid översvämningar.

I 2 mom. föreskrivs i enlighet med den 4 § i den gällande lagen om fiske att det som i lagen om fiske bestäms om fisk och fiske gäller också nejonöga och kräfta samt fångst av dem. De regleringsbehov samt regleringsmetoder som hänför sig till vården och nyttjandet av nejonöga- och kräftbestån-

den överensstämmer i huvudsak med dem som gäller för fiskbestånden, så det finns ingen orsak att ändra huvudregeln och tillämpningspraxisen enligt den nuvarande lagen, som innebär att samma bestämmelser tillämpas. Enligt 37 § i naturvårdslagen (1096/1996) ska bestämmelserna om artskydd i 6 kap. i nämnda lag inte tillämpas på fiskarter som har ekonomisk betydelse. Bestämmelserna i lagen om fiske ändå ska tillämpas på fångst av fiskar som inte har ekonomisk betydelse och på vilka tillämpas bestämmelserna i naturvårdslagens kapitel om artskydd. Eftersom fångstmetoderna inte väljer vilka fiskar som fångas skulle det i praktiken vara betydelselöst att utarbeta särskilda bestämmelser för dessa fiskarter.

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. I 3 § 1 mom. bestäms om förhållandet mellan lagen om fiske och bestämmelserna om Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik samt bestämmelser som ingår i eller utfärdats med stöd av överenskommelser med främmande stater.

Avsikten är inte att ändra lagens tillämpningsområde vad beträffar principen att lagen om fiske eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas om inte något annat följer av bestämmelserna om Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik. Lagen ska på samma sätt som tidigare också tillämpas på vattendrag vid riksgränsen, om inte något annat har fastställts utgående från en överenskommelse med en främmande stat. Den sekundära ställningen för bestämmelserna i lagen om fiske i förhållande till reglering som baserar sig på överenskommelser med främmande stater ska gälla alla områden där det föreskrivs om fiske på ett sätt som skiljer sig från lagen om fiske. Ordalydelsen i den gällande lagen om fiske tycks begränsa den sekundära tillämpningen av lagen om fiske till att gälla endast vattendrag vid riksgränsen. För att undanröja de oklarheter som framkommit vid tillämpningen av lagen om fiske på dessa områden utesluts tillämpning av lagen om fiske allmänt på alla sådana områden och i sådana frågor beträffande vilka

det föreskrivs på ett sätt som avviker från lagen om fiske i eller med stöd av en överenskommelse med en främmande stat.

I 3 § 3 mom. föreslås en informativ bestämmelse där det konstateras att bestämmelser om skolternas särskilda fiskerättigheter på skoltområdet finns i skoltlagen (253/1996).

I 4 mom. föreslås en informativ bestämmelse där det sägs att på införsel av fisk- eller kräftarter och fisk- och kräftbestånd som inte förekommer i vilt tillstånd i Finland samt på införsel av könsceller av sådana tillämpas utöver lagen om fiske lagen om veterinärgränskontroll och lagen om djursjukdomar.

4 §. Definitioner. I paragrafen definieras sådana begrepp som är centrala med tanke på tillämpningen av lagen om fiske. Den gällande lagen om fiske har ingen särskild bestämmelse med definitioner och tillämpningspraxis har visat att innebörden av vissa även centrala termer har varit oklar. I paragrafen definieras största delen av de begrepp som regleringen i lagen baserar sig på eller som är centrala när lagen tolkas och tillämpas.

1) Med *vård av fiskresurser* avses att fiskbeståndens biologiska mångfald och avkastningsförmåga tryggas genom styrning av fisket samt genom andra åtgärder för förbättrande av fiskbeståndens tillstånd och fiske-möjligheterna. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i den nuvarande lagen om fiske och under dess giltighetstid har utplanteringsverksamhet alltför ensidigt betraktats som den huvudsakliga åtgärden för att vårda fiskresurserna. Ett syfte med definitionen är att försöka göra skillnad mellan vård av fiskresurser och utplanteringsverksamhet så att vård av fiskresurser på ett övergripande sätt omfattar all sådan verksamhet genom vilken man försöker trygga fiskresursernas biologiska mångfald och avkastningsförmåga.

2) Med *fiskbestånd* avses mängden i ett och samma område samtidigt levande fiskindivider av en och samma art. Definitionen är central bl.a. när man ska pröva tillämpnings-tröskeln för sådana fiskeregleringsåtgärder som grunder sig på tillståndet för en viss fiskart eller beståndet av en viss fiskart. Definitionen är dessutom väsentlig när man ska försöka påverka det s.k. blandbeståndsfisket,

där fångsten riktar sig mot flera bestånd av samma art, eftersom de förekommer i samma område under en viss fas i livscykel.

3) Definitionen av *vandringsfisk* är helt ny i lagstiftningen och med begreppet avses lax, insjölox, ål, nejonöga, asp och öring samt vandrande bestånd av röding, harr och sik. Tack vare definitionen är det möjligt att i lagen om fiske ta in särskild reglering som gäller vissa fiskarter och fiskbestånd, beträffande vilka regleringen av fisket är förenat med gemensamma mål och behov som eventuellt avviker från andra fiskarter och fiskbestånd. Särskilt för att trygga att bestånden av vandringsfisk bevaras och deras gång ska tillämpningströskeln för de bestämmelser som ger fullmakt att begränsa fisket vara lägre på grund av dessa fiskars särskilda värde och särdragen hos deras livscykel än i de allmänna fullmaktsbestämmelserna som gör det möjligt att begränsa fisket.

4) Syftet med definitionen av *fors- och strömområde i vattendrag för vandringsfisk*, som avviker från den nuvarande lagen, är att underlätta tolkningen av var fisket är begränsat i syfte att trygga vandringsfisken. I förhållande till den nuvarande lagens term "forsar och strömdrag i lax- eller sikförande vattendrag" undantar "fors- och strömområde i vattendrag för vandringsfisk" klarare än förr även sådana områden från fiske som inte är sig är forsar eller kraftiga strömdrag men som ligger så nära ett sådant ställe och ger så bra med fisk att de kan jämföras med forsar och strömdrag vad beträffar fångst av vandringsfisk. För att säkerställa att syftet med eventuella fiskebegränsningar uppnås ska de behandlas på samma sätt som forsar och strömdrag. I förhållande till rättsläget under tiden med den gällande lagen är syftet med termen "fors- och strömområde" således att utvidga de områden som är undantagna från fiske, men inte att utöka antalet sådana områden när kriterierna ändras.

För att det vid övervakningen och tillsynen ska bli lättare att avgöra sådana tolkningsfall som förekommit under tiden med den gällande lagen och områdena inte ska behövas märkas ut i terrängen fogas till lagen en lista över sådana omständigheter som gör att man bättre kan bedöma områdets karaktär redan när man börjar fiska och undvika fiske på

platser där det kan ifrågasättas med tanke på tryggandet av vandringsfiskens livskraft. Fors- och strömområden är områden där vattnet skönjbart strömmar i riktning nedströms och strömdragets uppströmsvatten befinner sig högre upp än nedströmsvattnet, varvid vattenytan är sluttande.

5) Vid mete får man använda endast ett spö och en krok i sänder per fiskare. Det ska inte vara tillåtet att använda konstgjorda beten eller betestackel för att locka fisken. Mete får inte bedrivas på fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk och inte på vattenområden där fiske är förbjudet med stöd av någon annan bestämmelse. För tävlingar i mete ska man ha tillstånd av fiskerättsinnehavaren.

6) Definitionen av *pilkfiske* liknar i huvuddrag den nuvarande. Det spö som används ska även i fortsättningen vara kort, högst cirka en meter långt. Däremot frångås begreppet spö som inte är lämpat för kastfiske, eftersom det har varit oklart om det hänvisar enbart till spöet eller också till rullen. Det finns inte skäl att fastställa begränsningar för den rulle som används, eftersom små spinnspöullar nuförtiden används allmänt på pilkspön. Det väsentliga vid pilkfiske är således inte vilket slags rulle som finns på spöet utan definitionen bygger på fiskemetoden. Fisket ska betraktas som pilkfiske när man använder ett kort spö och en pilk som hålls i rörelse i lodrät riktning. Som pilk kan även användas konstgjorda beten, som skeddrag, bara det är tydligt att fiskemetoden är pilkfiske. Till exempel så kallad vertikaljiggning ska dock inte betraktas som pilkfiske utan som handredskapsfiske. Vid pilkfiske får man använda ett spö i sänder per fiskare. Pilkfiske får inte bedrivas på fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk och inte på vattenområden där fiske är förbjudet med stöd av någon annan bestämmelse. För tävlingar i pilkfiske ska man ha tillstånd av fiskerättsinnehavaren.

7) *Konstgjort bete* definieras inte egentligen i den nuvarande lagen om fiske. I samband med definitionen av mete som avses i 88 § uppräknas visserligen pilk, drag, fluga eller något annat konstgjort don som konstgjorda beten. Även i fortsättningen avses med konstgjort bete ett konstgjort drag eller

en konstgjord wobblar, fluga eller jigg eller ett med dem jämförligt konstgjort lockmedel som är försett med krokar och som med sin rörelse, färg eller form lockar fisken att hugga.

8) Begreppet *handredskapsfiske* ändras inte jämfört med nuläget. Vid handredskapsfiske ska man fortfarande få använda ett spö och konstgjort bete i sänder per fiskare. Vid trolingfiske får man dessutom använda ett viktdrag. Handredskapsfiske får inte bedrivas på fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk och inte på vattenområden där fiske är förbjudet med stöd av någon annan bestämmelse. För tävlingar i handredskapsfiske ska man ha tillstånd av fiskerättsinnehavaren.

9) *Fiskevårdsavgift*. Fiskevårdsavgiften och spöfiskeavgiften enligt den nuvarande lagen om fiske sammanslås till en fiskevårdsavgift. Avgiften innehåller alltså en fiskevårdsavgift av skattenatur samt en avgift som tas ut för den allmänna handredskapsfiskerätten och används för de ersättningar som betalas till vattenområdets ägare. Avgiften kallas fiskevårdsavgift, eftersom det primära syftet är att samla in medel som behövs för vården av fiskbestånden och för ordnandet av fisket i allmänhet. Genom att betala avgiften får man dessutom rätt att enligt villkoren i 7 § 2 mom. bedriva handredskapsfiske enligt 4 § 1 mom. 9 punkten i hela landet. Särskilda regler om detta ingår i 79 §.

10) Termen *innehavare* av fiskerätt saknar detaljerad motivering i den nuvarande lagen om fiske. Termen används emellertid i den gällande lagen, men dess innebörd varierar i olika bestämmelser. Termen hänvisar dock i regel till aktörer som vad ställningen beträffar i vissa situationer nästan eller helt kan jämföras med vattenområdets ägare med avseende på fiskerätten. I den föreslagna lagen är avsikten att skapa en heltäckande definition för termen så att den kan utnyttjas i flera bestämmelser i den föreslagna lagen och då alltid avse samma aktörer. Eventuella undantag där någon aktör som omfattas av definitionen ändå inte ingår i målgruppen för regleringen ska således nämnas särskilt i lagen. Med termen avses

a) delägarlaget för ett samfällt vattenområde,

- b) ägaren av ett privat vattenområde,
 c) ägaren av en i 2 § i fastighetsbildningslagen (554/1995) avsedd fastighet, till vilken hör en enskild särskild förmån som består av rätt att fiska inom ett vattenområde som ägs av en annan eller andel i en sådan till flera fastigheter hörande särskild förmån där det ingår rätt att fiska inom ett vattenområde som ägs av en annan,
 d) en fysisk eller juridisk person som förvaltar fiskerätt utifrån fiskeservitut eller någon annan rättslig grund, eller
 e) en fysisk eller juridisk person som förvaltar fiskerätt utifrån ett arrendeavtal som kan överföras utan att ägaren hörs.

Som innehavare av fiskerätt ska således inte betraktas innehavare av ett särskilt tillstånd som medför rätt att fiska.

11) *Delägarlag* behandlas i 4 § 12 punkten och har samma innebörd som i 3 § i den nuvarande lagen om fiske. Med delägarlag avses ett delägarlag som bildas av delägarna i ett samfällt fiskevatten och som avses i 3 § i lagen om samfälligheter (758/1989).

12) Med *plan för nyttjande och vård* avses en plan som utarbetas i syfte att regionalt ordna nyttjandet och vården av fiskresurserna. En bättre reglerad beredningsprocess för planen, noggrannare fastställda krav på innehållet samt aktivare övervakning av att planen följs förbättrar dock planernas innehåll och ökar deras verkningfullhet.

13) *Värde för redskapsenheter*. Fångstredskapen och fiskemetoderna är olika effektiva med avseende på fångstmängden och fångstens art. Av denna orsak är det nödvändigt att bestämma värden för redskapsenheter för olika fångstredskap och fiskemetoder, utifrån vilka man kan beräkna det antal redskapsenheter som ingår i fiskerätten för respektive fiskerättsinnehavare.

14) Med *fastighetens antal redskapsenheter* anges omfattningen av den fiskerätt som tillkommer fastigheten, dvs. hur många redskapsenheter fiskerättsinnehavaren högst kan använda samtidigt med stöd av sin rätt.

15) Begreppet *stående fångstredskap* överensstämmer med motsvarande begrepp i 6 § i den nuvarande förordningen om fiske. Därmed avses ett fiskeredskap som satts ut på plats i fångstsyfte såsom nät, långrev och andra krokredskap, ryssja, katsa och andra

instängningsredskap. I slutet av definitionen stryks omnämmandet av att ett stående fångstredskap inte är fast. I lagen ingår en självständig definition av fast fångstredskap och fångstredskapen enligt den definitionen är alltid i första hand fasta fångstredskap.

16) Med *fast fångstredskap* avses en pata eller någon annan för fiske avsedd anläggning av bestående natur och begreppet överensstämmer med den nuvarande lagen.

17) Som *kommersiellt fiske* betraktas verksamhet där fisk fångas för försäljning eller där den fångade fisken eller en del av den säljs. Det föreslås att termen införs i stället för termen yrkesfiske, som används i den nuvarande lagen. Det nya begreppet överensstämmer med den terminologi som används i Europeiska unionens lagstiftning och förenklar genomförandet av unionens reglering i den nationella lagstiftningen. Fiskeguideverksamhet betraktas inte som kommersiellt fiske, fast det är fråga om näringsverksamhet som hänför sig till fiske.

18) Begreppet *kommersiell fiskare* överensstämmer med begreppet kommersiellt fiske och med begreppsapparaten i Europeiska unionens lagstiftning. Med kommersiell fiskare avses en fysisk eller juridisk person som har införts i ett register över dem som bedriver kommersiell fiskeverksamhet. Det föreskrivs särskilt i lagen om fiske om införande i registret och om förutsättningarna för detta.

19) Som *fritidsfiske* betraktas i lagen rekreationsfiske och husbehovsfiske. I praktiken är fritidsfiske sålunda allt annat fiske än kommersiellt fiske. Liksom enligt den nuvarande lagen om fiske betraktas husbehovsfiske som fiske vars fångs används i fiskarens hushåll och som är av betydelse för fiskarens försörjning. Som rekreationsfiske betraktas fiske vars fångs används i fiskarens hushåll, men som inte är av betydelse för försörjningen.

20) Med *utplantering för etablering* avses utsättning av en fisk- eller kräftart eller en fisk- eller ett kräftbestånd i ett vattenområde där arten eller beståndet inte förekommer från förut. Sådan utplantering regleras i 121 § i den nuvarande lagen om fiske. För att förenkla utplanteringsverksamheten och regleringen av den är det nödvändigt att sär-

skilja olika typer av utplanteringar från varandra även med hjälp av begreppen.

21) *Fiskeförmåner enligt särskilda grunder* avser sådana i 2 § 1 punkten i fastighetsbildningslagen avsedda gemensamma eller enskilda särskilda förmåner som hör till en fastighet och berättigar fastighetens ägare att, annat än på grundval av ägande av eller delägarskap i vattenområde, fiska på ett vattenområde i en annans ägo (särskilt fiskeförmånsområde) eller använda en fristående fiskeplats, såsom en lax- eller sikpata eller en med dem jämförbar plats för fiskpata, en plats för drivfiske, en nätplats eller någon annan med dessa jämförlig del av en sjö eller ett vattendrag som används för fiske (särskild fiskeplats). En grundläggande bestämmelse om hur fiskerättigheter enligt särskilda grunder förblir i kraft finns i 13 § i den nuvarande lagen om fiske. I lagen har man ändå inte tagit ställning till innehållet i fiskerättigheter enligt särskilda grunder, förhållandet mellan fiskerättigheterna för vattenområdets ägare eller rättigheterna och skyldigheterna för innehavare av rättigheter enligt särskilda grunder att delta i skötseln av fiskevattnet. För att det ska bli möjligt att reglera de nämnda omständigheterna införs i lagen om fiske begreppen fiskeförmåner enligt särskilda grunder för fastigheter, särskilt fiskeförmånsområde samt särskild fiskeplats.

22) Med *fiskestadga* avses de fiskestadgar som ingår i de bilaterala gränsöverserenskommelserna mellan Finland och Sverige samt Finland och Norge.

2 kap. **Fiskerätt och särskilda tillstånd som ger rätt att fiska**

5 §. *Fiskerätt som grundar sig på ägande av vattenområde.* Grunden för systemet med fiskerätt är, liksom i den nuvarande lagen om fiske, fiskerätt som grundar sig på ägande av vattenområde. I sak motsvarar bestämmelsen således 5 § i den nuvarande lagen om fiske, enligt vilken rätten att bedriva fiske och att bestämma om den tillkommer vattenområdets ägare, om inte denna rätt överlåtit till annan eller något annat bestäms i lagen om fiske.

Enligt lagförslaget är fiskerätt som tillhör vattenområdets ägare till sitt innehåll och sin

omfattning av den typ som den får genom systemet enligt lagen om fiske. Ägarens rätt att fiska och bestämma om fisket är även i den nuvarande lagen om fiske begränsad på olika sätt (bl.a. genom de allmänna fiskerättigheterna) och lagen innehåller flera bestämmelser med stöd av vilka fiskerättens faktiska innehåll kan ändras ytterligare i praktiska situationer där det är nödvändigt att begränsa fiskerätt åtnjuter egendomsskydd och möjligt att göra det med avseende på de allmänna förutsättningarna att begränsa de grundläggande rättigheterna.

Ställningen och rollen för delägarlagen och de övriga ägarna av vattenområdet behålls i huvudsak oförändrad i den föreslagna lagen. Med stöd av sin fiskerätt har en ägare fortfarande rätt att bestämma om fisket inom sitt vattenområde bland annat genom att bevilja fisketillstånd, fastställa villkor (till exempel för rapportering av fångst) och begränsningar (till exempel reglera maskvidd vid nätfiske, minimimått) för fiske som bedrivs med stöd av tillstånd som beviljats av ägaren samt genom att ta ut en avgift för de beviljade tillstånden.

Ägande av vattenområde grundar sig i regel på delägarskap i ett delägarlag enligt 3 § i lagen om samfälligheter som förvaltar ett område som tillhör flera fastigheter. Delägarlaget svarar i enlighet med lagen om samfälligheter för förvaltningen av ett samfällt område eller en samfäll särskild förmån och för skötseln av andra ärenden som gäller området eller förmånen. I 3 mom. fastställs delägarlagets befogenheter även när det gäller fiskefrågor genom att det föreskrivs att delägaren i ett samfällt vattenområde har rätt att fiska på vattenområdet i enlighet med vad delägarlaget för det samfällda vattenområdet beslutar.

Till 3 mom. överförs som sådant omnämnandet i 5 § i den nuvarande lagen om fiske om att rätten att fiska på ett vattentäckt översvämningområde utanför gränsen för ett vattenområde tillkommer vattenområdets ägare. Med översvämningområde avses ett i 2 kap. 3 § 2 mom. i vattenlagen avsett område som ligger utanför gränserna för ett vattenområde när området är täckt av vatten.

6 §. *Fiskeförmåner enligt särskilda grunder.* I regel tillkommer fiskerätten i enlighet

med 5 § i lagen om fiske ägaren till den fastighet på vars område vattenområdet finns eller, om det är fråga om ett samfällt vattenområde, delägarfastigheternas ägare. Ett undantag från denna huvudregel är emellertid fastigheternas fiskeförmåner enligt särskilda grunder. Med fiskeförmåner enligt särskilda grunder avses fiskerätt som tillkommer någon annan än vattenområdets ägare och som oftast hör ihop med ägande av en annan, viss fastighet.

En fastighet kan genom urminnes hävd eller på någon annan grund ha lagligen förvärvat särskild rätt till en fiskeplats eller till fiske på ett vattenområde som tillhör någon annan. Vanligen riktar sig en sådan fiskeförmån mot en annan bys samfällda vattenområde eller ett statsägt vattenområde. I undantagsfall kan en sådan fiskeförmån också rikta sig mot den egna vattenrättsliga byns eller skifteslagets vattenområde. Sådana undantagssituationer förekommer i första hand i övre Lappland. Då är det i allmänhet fråga om rätt till en fiskeplats eller rätt att fiska på ett visst vattenområde som tilldelats hemmanet i samband med att det grundades.

Ovannämnda särskilda rätt till en fiskeplats eller till fiske på någon annans vattenområde kan höra till en befintlig fastighet eller så kan den vara gemensam för flera fastigheter. Sådana fiskerättigheter kan vara i 2 § 1 mom. I punkten i fastighetsbildningslagen avsedda, till fastighetens utsträckning hörande gemensamma eller enskilda särskilda förmåner som berättigar den berörda fastighetens ägare att, annat än på grundval av ägande av eller delägarskap i vattenområde, fiska på ett vattenområde i en annans ägo (särskilt fiskeförmånsområde) eller använda en fristående fiskeplats, såsom en lax- eller sikpata eller en med dem jämförbar plats för fiskpata, en plats för drivfiske, en nätplats eller någon annan med dessa jämförlig del av ett vattendrag som används för fiske (särskild fiskeplats).

Rätten att fiska på ett särskilt fiskeförmånsområde eller en särskild fiskeplats kan vara begränsad t.ex. vad gäller fångstredskapen, fiskarten, till en viss årtid eller på något annat sätt. Rättigheter enligt särskilda grunder innebär inte rätt till annan användning av

vattenområdet, utan endast rätt att använda området för fiske av en viss typ.

I den gällande lagen har man inte gjort något försök att definiera fiskeförmåner enligt särskilda grunder, och det finns inte några särskilda regler om deras förhållande till fiskerätt som grundar sig på ägande av vattenområdet. Det faktum att rättigheterna inte är definierade och särskilt att deras rättsverkningar i förhållande till fiskerätt som grundar sig på ägande av vattenområdet inte är reglerade har visat sig problematiskt för tolkningspraxis när det gäller lagen om fiske. Av nämnda orsaker föreslås det att till 4 § i lagen om fiske fogas en bestämmelse där fiskerättigheter enligt särskilda grunder definieras och att i 6 § intas en grundregel om att fiskerättigheter enligt särskilda grunder är i förhållande till alla biaktörer i kraft sådana som de definierades när rätten grundades eller när rättigheternas omfattning senare utretts.

7 §. Allmänna fiskerättigheter. Den allmänna rätten att meta och pilka enligt den nuvarande lagen om fiske förblir i huvudsak oförändrad i den föreslagna lagen. En bestämmelse om detta föreslås i 7 § 1 mom. I bestämmelsen fogas dock till de avgiftsfria allmänna rättigheterna att fiska (som till sin natur påminner om allemansrätten) rätt att fiska strömming med ett spö där det i reven har fästs krokar som hålls i rörelse i lodrät riktning. Denna fiskemetod ligger till sin natur och fångsteffektivitet så nära vanligt mete att det de facto inte ökar belastningen på fiskbestånden eller olägenheterna för vattenområdets ägare eller innehavaren av fiskerätten fast den läggs till de avgiftsfria allmänna fiskerättigheterna.

I 2 mom. föreskrivs om rätt att bedriva i 4 § 8 punkten avsett handredskapsfiske med stöd av de allmänna fiskerättigheterna utan det tillstånd av innehavaren av fiskerätten som i regel behövs för fiske. Rätten till handredskapsfiske hänförs sig till betalning av den fiskevårdsavgift som avses i 79 §. Var och en som har fyllt 18 år och som betalat avgiften har rätt att bedriva handredskapsfiske. Avgiftsskyldigheten ska inte gälla sådana personer som inte har fyllt 18 år eller har fyllt 65 år när de bedriver fiske.

I 3 mom. begränsad de allmänna fiskerättigheter som föreskrivs i 1 och 2 mom. Enligt

det gäller rättigheterna i fråga inte fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk eller sådana vattenområden där det med stöd av någon annan bestämmelse är förbjudet att fiska. Med annan bestämmelse hänvisas särskilt till 54 § i propositionen, enligt vilken NTM-centralen har befogenheter att inom ett visst vattenområde begränsa eller förbjuda fiske enligt de allmänna fiskerättigheterna för att trygga vissa syften som föreskrivs i paragrafen. Dessutom bör man lägga märke till att i gränsälvarna (Torne älv, Tana älv och Näätämojoki) tillämpas enligt 3 § i första hand bilaterala överenskommelser och lagen om fiske endast om inte något annat föreskrivs i överenskommelserna. Överenskommelserna är speciallagar i förhållande till lagen om fiske. Artikel 5 i överenskommelsen mellan Finland och Norge angående en fiskeristadga för Tana älv innehåller en bestämmelse om ett fiskekort som berättigar till fiske. Sålunda gäller inte den rätt till handredskapsfiske som avses i 7 § 2 mom. i lagen inom tillämpningsområdet för den berörda gränsälvsöverenskommelsen. Enligt 22 § i fiskestadgan i gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige tillämpas den nationella fiskelagstiftningen om det inte finns några särskilda bestämmelser om saken i överenskommelsen. Även om fiskeristadgan i den berörda gränsälvsöverenskommelsen innehåller en bestämmelse (17 §) med stöd av vilken man kan avtala om ett gemensamt system för fisketillstånd, föreskrivs i överenskommelsen inte om något särskilt tillstånd som med avvikelse från lagen om fiske skulle behövas för handredskapsfiske. Därför ska utgångspunkten vara att rätten till handredskapsfiske enligt 7 § 2 mom. i lagen om fiske gäller på Torne älv på andra ställen än fors- och strömområdena. Vid handredskapsfiske ska dessutom iakttas fiskeristadgans bestämmelser om tider då fritidsfiske av lax och öring med spö är tillåtet och tillåtna mängder.

8 §. *Fiske i den ekonomiska zonen och inom allmänt vattenområde.* I paragrafen sammanförs sakinnehållet i 6 och 7 § i den nuvarande lagen om fiske. I paragrafen föreskrivs om rätt att fiska i Finlands ekonomiska zon och inom allmänt vattenområde i havet och i insjöar. De grundläggande reglerna om

allmänna vattenområden ingår i lagen om råskillnad i vatten (31/1902) samt i lagen om rätt till allmänna vattenområden (204/1966). Enligt de nämnda bestämmelserna är allmänna vattenområden sådana vattenområden som finns utanför byaråtgång på Finlands territorialvatten samt sådana fjärdar i sjöar som är minst åtta kilometer långa och breda. I insjöarna finns sådana vattenområden i Höytiäinen, Enare träsk, Koitere, Lappajärvi, Orivesi, Ule träsk, Puruvesi, Pyhäselkä samt Päijänne. Allmänna vattenområden jämte botten är statens egendom.

I 1 mom. föreskrivs om rätt för varje medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet att bedriva fritidsfiske på allmänna vattenområden i havet samt i Finlands ekonomiska zon. Jämfört med 6 § i den nuvarande lagen stryks kravet på varaktigt boende i Finland. Rätten att fiska på allmänt vattenområde i havet och i den ekonomiska zonen förblir således i huvudsak oförändrad men för andra än kommersiella fiskare utesluts i bestämmelsen möjlighet att bedriva kommersiellt fiske på områdena. I bestämmelsen skrivs dessutom för tydlighetens skull ut kravet på att även allmänna vattenområden berörs av skyldigheten att betala fiskevårdsavgift enligt 79 §. I samma moment föreskrivs dessutom om rätt för kommersiella fiskare som är registrerade i Finland att bedriva kommersiellt fiske på allmänna vattenområden i havet samt i Finlands ekonomiska zon.

Den rätt att fiska på allmänna vattenområden som enligt 6 § 1 mom. i den nuvarande lagen om fiske tillkommer nordiska medborgare konstateras redan i motiveringen till den nämnda lagen vara av i första hand principiell betydelse. För tydlighetens skull föreslås också att rätten stryks ur systemet enligt lagen om fiske.

I 2 mom. konstateras att de fiskerättigheter som i bestämmelserna om Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik fastställts för fiskefartyg som är registrerade i Europeiska unionens medlemsstater är i kraft inom Finlands territorialvatten och i Finlands ekonomiska zon. Med nämnda bestämmelser avses bestämmelserna om att unionsfiskefartyg ska ha lika tillträde till unionens vatten i artikel 5 i förordningen om den gemensamma

fiskeripolitiken 1380/2013. Det lika tillträdet är dock begränsat så att rätt att fiska kvoterade fiskbestånd förutsätter att fartygets flaggstat har en kvot för fiskbeståndet i fråga. Tillträdet till vatten närmare kusten än tolv sjömil från baslinjerna är dessutom fram till år 2022 i bilaga 1 till förordningen begränsat till de medlemsstater som är varandras grannländer. Sålunda har t.ex. svenska fiskefartyg rätt att inom den svenska kvoten fiska strömming även i Finlands ekonomiska zon och inom Finlands territorialvatten ända till fyra sjömil från baslinjerna. Finska fiskefartyg har motsvarande rätt i Sveriges ekonomiska zon och inom Sveriges territorialvatten samt i andra medlemsländerna ekonomiska zoner i Östersjön.

Enligt 3 mom. kan Forststyrelsen för bedrivande av kommersiellt fiske arrendera ut till kommersiella fiskare fångstplatser för lax eller öring inom allmänt vattenområde i havet eller i Finlands ekonomiska zon. I momentet undantas dessutom områden som arrenderats ut med stöd av det i sin helhet från de allmänna fiskerättigheterna enligt 1 mom. samt allmänna rättigheter som tilldelas kommersiella fiskare. Fiske som grundar sig på arrenderätt ska således utesluta allmänna fiskerättigheter enligt 1 mom. på det arrenderade området.

Enligt 7 § i den nuvarande lagen om fiske har inom ett allmänt vattenområde i en insjö var och en som inte endast tillfälligt är bosatt i kommunen rätt att bedriva krokfiske. Besluten om annat fiske har ankommit på fiskeområdet, som dessutom har fått ta ut en skälig avgift för fisketillstånd som det beviljar för (statens) allmänna vattenområden. Ovan nämnda krokfiskerätt är en gammal rätt som kom in i finsk lagstiftning genom 1865 års fiskestadga och som i praktiken är en relik från den tid när vattnen användes gemensamt. En motivering till den har varit möjlighet för kommuninvånarna att utnyttja fiskbestånden i allmänna vatten för att trygga sin försörjning och sitt uppehälle. Det föreslås att denna rätt stryks med motiveringen att den är föråldrad. Dessutom föreslås att Forststyrelsen som statens representant ska besluta om fiskerätt och fisketillstånd på allmänna vattenområden. De allmänna vattenområden ska i fortsättningen vara i Forststyrelsens be-

sittning även vad gäller fisket. Det gäller en ändring av ren teknisk karaktär för att förtydliga myndigheternas uppgiftsfördelning och förbättra kundservicen. Uppgiften att bevilja tillstånd sköts också i fortsättningen under jord- och skogsbruksministeriets resultatstyrning. NTM-centralen ska dock i enlighet med 54 § besluta om eventuella begränsningar av de allmänna fiskerättigheterna enligt 7 § på allmänna vattenområden.

När Forststyrelsen beslutar om fiske och beviljar fisketillstånd för allmänna vattenområden ska Forststyrelsen säkerställa att fiske- och tillståndspraxisen på området är sådan att genomförandet av de landsomfattande och regionala planerna för nyttjande och vård av fiskresurserna enligt målen för dem inte äventyras. Statens skyldighet att sköta fiskbestånden inom allmänna vattenområden ska således vara densamma som i fråga om andra vattenområden.

9 §. Statens enskilda fisken. I paragrafen föreskrivs på ett sätt som i sak motsvarar 12 § i den gällande lagen att statens enskilda fiske förbehålls fortfarande staten där de sedan gammalt har varit och fortfarande är i statens besittning. I 1 mom. föreskrivs dessutom att Forststyrelsen beslutar om användningen av statens enskilda fisken. Arrangemanget stämmer överens med att Forststyrelsen inom systemet enligt lagen om fiske allmänt fungerar som innehavare av fiskerätt vad beträffar statens enskilda vatten samt allmänna vattenområden och utövar bestämmanderätt som gäller den.

I 2 mom. bemyndigas jord- och skogsbruksministeriet att utfärda närmare bestämmelser om användningen av statens enskilda fisken genom förordning. När det föreskrivs närmare om fiskena ska man särskilt beakta intressena hos kommersiella fiskare i grupp I. Detta är nödvändigt eftersom fisketillstånd som riktar sig mot statens enskilda fisken t.ex. är en av de viktigaste möjligheterna för kommersiella fiskare att få tillstånd och en viktig grund för bedrivande av näringsverksamheten som huvudsyssla.

10 §. Rätt till fisketillstånd i övre Lappland. I 10 § 1 mom. föreskrivs om rätt för personer vars hemkommun enligt 2 § i lagen om hemkommun (201/1994) är Enontekiö, Enare eller Utsjoki att avgiftsfritt få tillstånd

att fiska på vattenområden som tillhör staten i dessa kommuner. Innehållet i bestämmelsen om rätt till fisketillstånd i övre Lappland motsvarar huvudsakligen rätten enligt 12 § i den gällande lagen för invånare i de tre nordligaste kommunerna till fiske på statens vattenområden.

Det har framförts att rätten i 12 § i den gällande lagen om fiske för invånarna i de tre nordligaste kommunerna att få fisketillstånd som gäller de nämnda kommunerna i princip grundar sig på de gamla samebyarnas rättigheter, och omfattningen har motiverats med att fisket hör till den samiska livsformen utan begränsningar som gäller boendeorten. Historiskt har samebyarnas nämnda rättigheter dock vanligtvis gällt endast den egna samebyns område, och man känner inte till att fiskerättigheter skulle ha sträckt sig till andra samebyars områden. Dessutom har fiskerätt enligt 12 § även tidigare hänfört sig till boendekommunen och det har inte förutsatts att man ska vara same för att få den. Rättens nuvarande omfattning kan således inte entydigt motiveras med samebyarnas rättigheter eller t.ex. ett samiskt levnadssätt som inte grundar sig på fast hemort.

Fiskevattnen har emellertid traditionellt varit av särskilt stor betydelse för invånarna i de nordliga kommunerna. Vid de rågångar som förrättats i området har merparten av vattenområdena kommit i statens ägo och ägarens fiskerätt i dessa områden tillkommer i huvudsak staten. Det har ansetts att kommuninvånarna inte fått tillräckliga fiskemöjligheter genom det system med fiskerättigheter som grundar sig på ägande. Det kan således anses motiverat att rätten som baserar sig på hemkommun bevaras i föreslagen omfattning.

I 2 mom. begränsas rätten till fiske med stöd av tillstånd som avses i 1 mom. till att gälla endast andra områden än de områden i Tana älvs och Näätamöjokis vattendrag där lax och öring stiger, de områden i Tuulomajokis och Paatsjokis vattendrag där lax och öring stiger och de områden i Torne älvs och Ounasjokis vattendrag där lax och öring stiger. I dessa för vandringsfisk viktiga vattendrag ska fisket ordnas i enlighet med hållbart nyttjande på ett sätt som särskilt tryggar bestånden av vandringsfisk. I en del av områ-

dena regleras dessutom fisket i gränsälvsöverenskommelser och då ska fisket ordnas i enlighet med dem. På dessa områden gäller således inte kommuninvånarnas fisketillstånd.

11 §. Utarrendering av fiskerätt. Med utarrendering av fiskerätt avses utarrendering av vattenområde för fiske eller annat upplåtande mot vederlag av rätten till en viss fiskeplats eller till fångst av en viss fiskart eller till användning av redskap av ett bestämt slag. På samma sätt som enligt systemet i den gällande lagen ska som arrende ändå inte betraktas olika tillståndsavgifter som betalas för fisketillstånd, och som till sin natur ligger närmare enskilda avgifter som är avsedda att användas för att vård av fiskbeståndet än ersättningar som tas ut för att en rätt som hänförs sig till fiske överläts för viss tid eller tills vidare.

I 1 mom. anges att rätt att arrendera ut fiskerätt har alla sådana aktörer som i enlighet med 4 § 1 mom. 10 punkten kan betraktas som innehavare av fiskerätt. Alla aktörer som nämns i bestämmelsen kan anses ha sådan rätt till fiske som kan jämföras med den fiskerätt som tillkommer vattenområdets ägare, och på den grunden också rätt att arrendera ut sin egen fiskerätt vidare.

I fortsättningen krävs att arrendeavtal om fiskerätt har skriftlig form. Formkravet på avtalen är riktgivande så det leder inte till några direkta rättsverkningar om det inte följs. Genom kravet försöker man förenhetliga arrendepraxisen som gäller fiskerättigheter samt klarare än nu särskilja de rättshandlingar som gäller utarrendering av fiskerätt från andra rättshandlingar som gäller tillstånd som ger rätt att fiska.

I 2 mom. föreskrivs om möjlighet för arrendegivaren att häva arrendeavtalet. Förutsättningar för hävande ska vara avtalsbrott från arrendatorns sida som kan karakteriseras som grova eller fortlöpande samt grov eller fortlöpande verksamhet som strider mot lagen om fiske eller annan lagstiftning. Som verksamhet som ger rätt att häva avtalet kan anses t.ex. fortlöpande uppsåtligt fiske i strid med gällande begränsningar av användningen av fångstredskap eller fångstmängden, återkommande lagstridiga störningar i samband med fisket eller att fångstplatsen reser-

veras upprepande gånger genom att fångstmärkena lämnas i vattnet sedan fisket avslutats.

I 3 mom. föreskrivs om bemyndigade för jord- och skogsbruksministeriet att utfärda bestämmelser om utarrendering av statsägda vattenområden för fiskeändamål genom förordning.

12 §. Fisketillstånd som en delägare i ett delägarlag beviljar. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 18 § i den gällande lagen, och man har inte för avsikt att ändra tolkningen av lagen till denna del. En delägare i ett samfällt vattenområde kan således även i fortsättningen ge någon annan tillstånd att utan eller mot vederlag utnyttja fiskerätt som tillkommer delägaren. Tillståndet kan endast gälla sådant fiske som delägaren utifrån sitt ägande har rätt till. Delägaren kan inte till någon annan överlåta en större rätt än vad delägaren har. Delägaren ska underrätta vattenområdets delägarlag om tillstånd som ges för längre tid än ett år. Strävan med kravet är att klarlägga delägarlagets förvaltning av vattenområdet och de fiskerättigheter som berör området samt att förenkla fiskeövervakningen och fisketillsynen.

För tydlighetens skull används termen "utarrendering av fiskerätt" endast i fall som avses i 11 §, där arrendegivaren är ett delägarlag eller någon annan aktör som innehar fiskerätten. På delägarlagens vattenområden begränsar dessa avtal i praktiken fiskerätten för alla delägare i delägarlaget eller fiskare som av dem fått tillstånd att nyttja fiskerätten. När en delägare i ett delägarlag mot vederlag ger någon rätt att utnyttja delägarens fiskerätt för viss tid begränsar detta endast delägarens egen möjlighet att utnyttja sin fiskerätt, och detta påverkar inte de andra delägarnas rättigheter. Dessa överlåtelser av rättigheter är inom systemet enligt lagen kända som fisketillstånd som en delägare beviljar.

I 2 mom. åläggs en delägare som beviljar tillstånd som hänför sig till delägarens fiskerätt skyldighet att se till att de fiskare som fått tillstånd av delägaren inte överskrider den maximala fiskerätt som tillkommer delägaren på grund av ägandet. I praktiken innebär kravet skyldighet för delägaren att se till att de som får tillstånd är medvetna om omfattningen av det fisketillstånd som bevil-

jats dem samt om eventuella begränsningar av fiskerätten som är i kraft på tillståndsområdet. Genom kravet försöker man säkerställa att delägarna är jämlika samt att ett hållbart fiske förverkligas så bra som möjligt när fisketillstånd beviljas.

13 §. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske. Vid sidan av att trygga ett hållbart fiske är ett centralt mål med lagreformerna att förbättra verksamhetsförutsättningarna för kommersiellt fiske och underlätta möjligheterna för kommersiella fiskare att utöva sin näring samt öka utbudet på inhemsk fisk såväl i affärerna som för förädlingen. I detta syfte föreskrivs om möjlighet för kommersiella fiskare att få tillträde till vatten även i sådana situationer där det inte lyckas genom avtal med fiskerättsinnehavarna. Sådana situationer kan i praktiken förekomma t.ex. för att fiskerättsinnehavarna är ovilliga att ingå avtal eller passiva eller för att man inte får kontakt med ägarna. Situationen är särskilt problematisk på vattenområden där fiskresurserna skulle kunna nyttjas i större omfattning, men problem med avtalsverksamheten förhindrar onödigt bedrivandet av kommersiellt fiske. Exempelvis ett litet vattenområde på några hektar mitt i ett område som lämpar sig för kommersiellt fiske kan i praktiken förhindra att hela området nyttjas för kommersiellt fiske. Eftersom fiskerätten i princip är förmån för åtnjuter egendomsskydd och som tillkommer vattenområdets ägare, är en central fråga om tillståndssystemet är godtagbart med avseende på 15 § i grundlagen.

I enlighet med förslaget till 13 § kan tillstånd beviljas endast om samtliga fyra villkor för beviljande av tillstånd i 1 mom. är uppfyllda. Tillstånd kan beviljas för högst fem år åt gången. Beviljandet av tillstånd är bundet till att hållbar avkastning av fiskresurserna säkerställs och till att målen för planen för nyttjande och vård uppnås. Tillstånd kan således beviljas endast för områden där fiskbestånden tål ekonomiskt nyttjande och som i planen för nyttjande och vård har fastställts lämpa sig väl för detta syfte. Vattenområdets ägare kan genom att delta i processen med planen för nyttjande och vård påverka fastställandet av de områden som lämpar sig för kommersiellt fiske.

En kommersiell fiskare ska dessutom innan tillstånd enligt 13 § söks försöka få tillstånd en frivillig överenskommelse om nyttjande av fiskerätten med innehavaren av fiskerätten. Om detta misslyckas t.ex. för att det är svårt att få reda på kontaktuppgifter för vattenområdets ägare, ska den kommersiella fiskaren begära hjälp av fiskeriområdet med att ta reda på kontaktuppgifter och få tag på ägaren för att kunna erbjuda denna en överenskommelse.

När myndigheten eventuellt beviljar tillstånd bör den dessutom pröva om det fiske som föreslås i ansökan om tillstånd är möjligt att bedriva utan att det medför betydande olägenhet för strandägarna eller för annan användning av området. Som annan användning betraktas i detta sammanhang t.ex. kommersiellt fiske som redan bedrivs i området och som sker med tillstånd av innehavaren av fiskerätt.

Det tillståndssystem som föreslås i paragrafen är avsett att användas i situationer där det inte går att få tillstånd till kommersiellt fiske men det med hänsyn till alla synpunkter är möjligt och i överensstämmelse med målen för planen för nyttjande och vård att utöka det kommersiella fisket i området. Genom tillståndssystemet inrättas inte något nytt system för kommersiella fiskare som skulle utgöra ett alternativ till ägarens tillstånd och försvaga fiskemöjligheterna för fiskare som fått tillstånd av fiskerättsinnehavarna, utan en sådan betydande försvagning ska tolkas som en i 1 mom. 4 punkten avsedd betydande olägenhet för annan användning av området.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de omständigheter som NTM-centralen ska bestämma om i de villkor som fogas till tillståndet. Genom villkoren avgränsas det tillståndspliktiga fisket i detalj genom att det bestäms om det område som tillståndet gäller, de tillåtna fångstredskapen, de fiskarter som får fiskas, de tillåtna tidpunkterna för fiske samt vid behov den största tillåtna fångstmängden. Genom tillståndsvillkoren försöker man säkerställa att fisket i området förblir ekologiskt hållbart samt att fisket inte medför sådan betydande olägenhet som avses i 1 mom. 4 punkten.

I 3 mom. anges som ett absolut hinder för att tillstånd ska beviljas att det fiske som av-

ses i ansökan om tillstånd på grund av konsekvenserna för fiskbestånden eller andra konsekvenser som skadar nyttjandet av fiskerätten medför betydande olägenhet för det fiske som bedrivs av innehavarna av fiskerätt i området eller att fisket medför en betydande olägenhet av något annat slag.

I 4 mom. föreskrivs i enlighet med 6 kap. 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen att det ska vara möjligt att inleda fiske som baserar sig på ett tillståndsbeslut som beviljats för kommersiellt fiske efter det att tillståndet beviljats oberoende av om ändring söks eller inte söks i det beslut genom vilket tillstånd beviljas. Tillståndsprocessen från det att de första kontakterna tas med vattenområdets ägare till det att närings-, trafik- och miljöcentralen beviljar tillstånd kan redan i sig bli så lång att om sökandet av ändring skjuter upp verkställigheten av beslutet kunde det särskilt i fråga om företagsverksamhet under bildning visa sig bli en oskälig börda för den som fått tillstånd.

Vid tillståndsförfarandet ska bland annat förvaltningslagens procedurstadganden för hörande, utredning av ett ärende och delgivning av ett beslut iakttagas, vilket för sin del säkerställer att rättsskyddet för innehavarna av fiskerätt, fiskeriområdena och eventuella övriga parter fullgörs.

14 §. Ersättning för kommersiellt fiske till innehavare av fiskerätt. Tillstånd som med stöd av 13 § beviljas för bedrivande av kommersiellt fiske är i praktiken avsett som en sista utväg i situationer där det inte är möjligt att få fiskerätt som behövs för att bedriva kommersiellt fiske genom en frivillig överenskommelse. Genom noggranna villkor för beviljande av tillstånd säkerställs att det är möjligt att bevilja tillstånd endast i situationer där intressena att utöva näring och nyttja fiskbestånden på ett hållbart sätt är tillräckligt starka i förhållande till det egendomsskydd enligt 15 § i grundlagen som åtnjuts av den fiskerätt som tillkommer fiskerättsinnehavaren.

Eftersom möjligheterna att nyttja egendomen begränsas ska fiskerättsinnehavaren dessutom ha rätt att få en penningersättning för den olägenhet som de tillstånd som beviljats för det egna området medför för användningen av egendomen. Ersättningen betalas

av den kommersiella fiskaren och den ska motsvara det gängse pris som betalas för ett motsvarande tillstånd som baserar sig på en frivillig överenskommelse på tillståndsområdet. De regionala gängse priser som ligger till grund för ersättningarna fastställs i de planer för nyttjande och vård som utarbetas av fiskeriområdena och fastställs av närings-, trafik- och miljöcentralerna.

15 §. *Givande av företräde vid beviljande av tillstånd att bedriva kommersiellt fiske.* I paragrafen föreskrivs om företrädesordningen för dem som ansöker om tillstånd i situationer där flera ansöker om tillstånd än vad som är möjligt att bevilja när man iakttar villkoren för beviljande av tillstånd. Situationen kan aktualiseras t.ex. om fisketrycket i området ökar alltför mycket på grund av tillstånden, eller om beviljandet av för många tillstånd på grund av områdets fysiska storlek skulle medföra oskäliga störningar för annan användning av vattenområdet eller för strandägarna. I sådana situationer kunde tillstånd i första hand beviljas sådana tillståndssökande som är kommersiella fiskare i grupp 1, dvs. vilkas fiskeaffärsverksamhet är mera professionell. En annan grupp som eventuellt ges företräde när tillstånd beviljas är sådana kommersiella fiskare som redan tidigare haft tillstånd att bedriva kommersiellt fiske inom det område som omfattas av tillståndsansökan eller i en del av området. Dessa fiskare har i allmänhet redan tidigare bedrivit fiske enligt sitt tidigare tillstånd och de har eventuellt hunnit göra investeringar för fiske som bedrivs i området. För att säkerställa att affärsverksamheten är planmässig och att den kan fortsätta är det rimligt att sådana fiskare ges företräde när tillstånd beviljas i förhållande till andra som ansöker om tillstånd.

16 §. *Ändring av tillståndsvillkor och återkallelse av tillstånd.* Villkoren för tillstånd som beviljas att bedriva kommersiellt fiske fastställs i 13 § och ska vara uppfyllda under tillståndets hela giltighetstid. I 16 § 1 mom. föreskrivs om NTM-centralens befogenheter att ändra villkoren i ett gällande tillstånd, om förhållandena i tillståndsområdet efter beviljandet av tillståndet har förändrats så att tillstånd inte längre skulle kunna beviljas på dessa villkor. I praktiken kunde en sådan situation komma i fråga t.ex. om fiskbestånd

dens tillstånd i området försämrats så pass mycket att fiske enligt tillståndet inte längre kan betraktas som hållbart eller om fiske i överensstämmelse med tillståndet på grund av att förhållandena förändrats oskäligt skulle försämrats möjligheterna att nyttja den fiskerätt som tillkommer fiskerättsinnehavarna.

I 2 mom. föreskrivs om de förutsättningar som ska föreligga för att NTM-centralen ska kunna återkalla ett tillstånd som den beviljat en kommersiell fiskare. Möjligheten till återkallelse är bunden till allvarliga och väsentliga eller upprepade förseelser eller försummelser samt till att anmärkningar eller varningar som eventuellt getts tillståndshavaren inte har lett till att brister som förekommit i verksamheten har rättats till. Tillståndet kan återkallas också när tillståndshavaren upprepade gånger försummar att betala den ersättning för kommersiellt fiske som ska betalas till fiskerättsinnehavarna och inte inom en rimlig tid efter att en varning getts betalar de försummade avgifterna. Förutsättningarna för återkallelse kan således jämföras med de grunder som grundlagsutskottet har tillämpat i sin tolkningspraxis (se t.ex. GrUU 58/2010 rd, s. 5–6) som förutsättning för återkallelse av tillstånd som medför rätt att utöva näring.

17 §. *Kommersiella fiskares rätt att nyttja statens markområden.* Enligt 21 § i den nuvarande lagen om fiske har den som bedriver yrkesfiske rätt att på sådana statsägda havsstränder samt holmar och skär i havet, som inte reserverats för annat bruk, enligt anvisning av NTM-centralen och på skäliga villkor som fastställts av denna få ett jordområde upplåtet åt sig på arrende för uppförande av för fisket behövliga förvaringsutrymmen, för torkning av fångstredskap och för tillfällig inkvartering som är nödvändig vid yrkesutövningen.

Innehållet i den nämnda bestämmelsen överförs i huvudsak som sådant till 17 § i lagen om fiske. I enlighet med systemet i den nya lagen talas i bestämmelsen om kommersiella fiskare i stället för den som bedriver yrkesfiske. En ändring jämfört med den gällande lagen är att tillstånd att använda markområden inte längre beviljas av NTM-centralen i fråga om alla områden, utan tillstånd beviljas av den aktör som i respektive fall i egenskap av statlig företrädare förvaltar

markområdet i fråga, i praktiken oftast Forststyrelsen. Arrangemanget stämmer bättre än nu överens med de bestämmelser som allmänt gäller förvaltning av statens markområden. I fråga om ansökningar som i övergångsfasen eventuellt riktas till fel myndighet är myndigheten i enlighet med 21 § i förvaltningslagen skyldig att överföra handlingar som i misstag tillställts den till behörig myndighet. Enligt övergångsbestämmelsen i 131 § 3 mom. i förslaget till lag om fiske fortsätter myndighetstillstånd som har beviljats med stöd av den gällande lagen att gälla i överensstämmelse med tillståndsvillkoren. Denna bestämmelse gäller således också tillstånd att använda statsägda markområden som beviljats med stöd av 21 § i den gällande lagen.

18 §. Regionalt tillstånd att bedriva fiskeguideverksamhet. Innehållet i 18 § motsvarar i sak 8 a § i den gällande lagen, där NTM-centralerna ges möjlighet att bevilja fisketurismföretagare inom centralens verksamhetsområde tillstånd för högst fem år att ordna sådana tillställningar inom fisketurismen i vilka högst sex fiskare förutom arrangören deltar med stöd av de rättigheter att meta, pilka och bedriva handredskapsfiske som avses i lagen om fiske, dvs. de s.k. allmänna fiskerättigheterna. Nämda 8 a § fogades till lagen om fiske genom lagändringen 293/2012 för att trygga fisketurismen som näring samt upprätthålla landsbygdens och strandområdenas livskraft.

Det föreslagna maximiantalet deltagare, sex fiskare, baserar sig på att lönsam fisketurismverksamhet inte lyckas utan tillräckligt stora grupper.

När NTM-centralerna fattar tillståndsbeslut borde de beakta fiskeriekonomiska synpunkter och fiskbeståndens tillstånd i området. NTM-centralen ska kunna bevilja tillstånd för högst fem år.

På vissa områden har fiskeguider och andra turismföretagare haft mycket svårt att lösa in tillstånd av innehavare av fiskerätt för sin verksamhet. Det har varit särskilt problematiskt att få nödvändiga tillstånd på havsområdet, där efterfrågan på fisketurismtjänster är stor. Bakom tillståndsproblemet ligger det splittrade ägandet av vattenområden. Fisketurismföretagarna behöver ha tillgång till till-

räckligt stora vattenområden så att de kan erbjuda sina kunder högklassigt fiske året runt. Stora tillståndsområden garanterar också att fisketrycket fördelar sig över ett vidsträckt område.

NTM-centralen kan med stöd av 2 mom. ställa specialvillkor för tillstånden vilka baserar sig på fiskeriekonomiska synpunkter och fiskbeståndens tillstånd i området. Exempelvis för att skydda hotade fiskbestånd eller trygga yrkesfiskets verksamhetsbetingelser kan det vara nödvändiga att förena de tillstånd som beviljas med regionala fiskebegränsningar eller artspecifika kvoter för dagsfångsten. NTM-centralen begär av de fiskeområden som finns inom dess verksamhetsområde årligen utlåtande om de omständigheter som inverkar på ovan avsedda fiskebegränsningar och bestämmandet av kvoter för dagsfångsten, för att närings-, trafik- och miljöcentralerna ska förfoga över aktuell information när de fattar tillståndsbesluten.

Enligt 3 mom. ska NTM-centralen ha rätt att återkalla ett beviljat tillstånd, om tillståndshavaren bryter mot villkor som ställts i samband med att tillståndet beviljats och trots anmärkning och varning från närings-, trafik- och miljöcentralen inte upphör att bryta mot villkoren.

Enligt 4 mom. borde tillståndshavaren kalenderårsvis betala en fiskevårdsavgift på 100 euro till staten. Dessutom ska kunderna betala fiskevårdsavgifter.

Fisketurismföretagarna kan således med stöd av de tillstånd som närings-, trafik- och miljöcentralen beviljat även i fortsättningen genomföra tillställningar inom fisketurismen med ett litet antal deltagare, där man metar, pilkar eller bedriver spöfiske. Större tillställningar inom fisketurismen med fler deltagare och andra stora fisketillställningar ska även i fortsättningen alltid förutsätta tillstånd av innehavaren av fiskerätten.

3 kap. **Fiskerierorganisationer och deras uppgifter**

19 §. Fiskerimyndigheter. I 19 § 1 mom. föreslås en grundläggande bestämmelse om statliga fiskerimyndigheter. Bestämmelsens innehåll motsvarar delvis 118 i den gällande lagen om fiske. Statliga fiskerimyndigheter

är således jord- och skogsbruksministeriet samt de NTM-centraler vars uppgifter med stöd av lagstiftning omfattar fiskeriärenden. Strävan med ändringen är att klarlägga uppgiftsfördelningen mellan olika myndigheter. Genom ändringen och de omorganiseringar som den förutsätter krymps delvis ministeriets fiskeriekonomiska uppgiftsfält och ges ministeriet således bättre förutsättningar än nu att på ett produktivt sätt koncentrera sig på den kärnverksamhet som ankommer på den, t.ex. lagberedning, strategisk planering, riksomfattande fiskereglering och resultatstyrning av underlydande ämbetsverk samt internationellt samarbete. I 2 mom. föreskrivs allmänt att vissa i lagen separat föreskrivna uppgifter som ankommer på fiskeriförvaltningen sköts av Forststyrelsen, Naturresursinstitutet samt de myndigheter som särskilt nämns som fisketillsyns- och fiskeövervakningsmyndigheter i 99 §.

I 3 mom. föreslås det att NTM-centralens beslut som utarbetats med hjälp av automatisk databehandling och de dokument som hänför sig till handläggningen av ärendet ska få undertecknas maskinellt. Enligt 20 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) föreskrivs det särskilt om maskinell underskrift av dokument som kommit till i förvaltningsmyndigheternas verksamhet. Maskinell underskrift är ett enklare förfarande än den elektroniska signering av dokument som avses i 16 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Därför avses den föreslagna lagen innehålla en bestämmelse om saken.

20 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter. I 20 § föreskrivs om uppgifterna för de NTM-centraler som är myndigheter som sköter statens regionala fiskeriförvaltning.

I enlighet med 1 mom. 1 punkten ska NTM-centralen sköta statens regionala fiskeriförvaltning inom det egna verksamhetsområdet. NTM-centralernas befogenheter att sköta fiskeriärenden regleras i lagen om närings-, trafik- och fiskericentralerna (897/2009, NTM-lagen) samt i den förordning som utfärdats med stöd av lagen (906/2012). I enlighet med de nämnda bestämmelserna ska de NTM-centraler vars

uppgifter omfattar fiskeriärenden sköta fiskeriuppgifter även på vissa andra NTM-centralers område. Den regionala behörigheten att sköta den statliga fiskeriförvaltningen bestäms i enlighet med bestämmelserna i fråga.

I 1 mom. 2 punkten konstateras att det är NTM-centralens uppgift att bevaka det allmänna fiskeriintresset. Därmed avses t.ex. att man ger utlåtanden om projekt som hänför sig till vattenlagen, miljöskyddslagen, lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning eller planläggningen. Syftet med bevakningen av det allmänna fiskeriintresset är att minska de fiskeriekonomiska olägenheterna av projekt och att kräva kontroll av och adekvat kompensation för eventuella olägenheter som förorsakats. Uppgiften har i praktiken ankommit på NTM-centralerna redan under tiden med den gällande lagen, men har inte nämnts tidigare i lagen om fiske. I sak förblir alltså NTM-centralens uppgift oförändrad i detta avseende, men lagens ordalydelse preciseras så att den motsvarar innehållet och ordalydelsen i NTM-lagen och förordningen. I punkten ges NTM-centralen i uppgift att allmänt främja ett hållbart fiske och en hållbar vård av fiskeresurserna.

I 1 mom. 3 punkten ges NTM-centralen i uppgift att lämna fiskeriområdena sakkunnighjälp. Hjälpen kan gälla t.ex. allmänna frågor i anslutning till värden av fiskbestånd samt i synnerhet tekniska frågor i anslutning till utarbetandet av planen för nyttjande och vård och frågor om uppfyllandet av planens innehållskrav. Genom rådgivning är det möjligt att bidra till att planerna för nyttjande och vård blir enhetliga samt att minska behovet av att komplettera planerna för nyttjande och vård i senare skeden av handläggningen av dem.

Tillsynsskyldigheten enligt 1 mom. 4 punkten liknar den som avses i 87 § 4 punkten i den gällande lagen, särskilt övervakningen av att fiskbestånden vårdas i enlighet med planerna för nyttjande och vård. I vissa fall ska NTM-centralen dock ha bättre möjligheter än nu att ingripa i missförhållanden som den upptäcker. Exempelvis påföljden av övervakning som ingår i 37 § 3 mom., som gäller utarbetande av en plan för nyttjande och vård

enligt 35 §, kan vid behov vara att fiskeriområdet tillfälligt nekas anslag.

I 1 mom. 5 punkten föreslås det bli NTM-centralens uppgift att övervaka den fiskerirådgivning som utförs med statsbidragsmedel och som baserar sig på fördelningen av anslag enligt 82 § 1 mom. 3 punkten. Myndigheten bör övervaka att anslagen används i överensstämmelse med de villkor som har ställts när pengarna beviljats.

Enligt 1 mom. 6 punkten ska NTM-centralen vara den viktigaste aktören när kontakt ordnas mellan fiskerimyndigheterna enligt 19 § och fiskeriområdena. I punkt 7 föreslås en kompletterande allmän bestämmelse om att NTM-centralen ska utöver de uppgifter som nämns i 1–6 punkten sköta de övriga uppgifter som åläggs den i lagen om fiske.

I anslutning till fisketillsyns- och fiskeövervakningsuppgifterna har det under den nuvarande lagens giltighetstid förekommit vissa problem med NTM-centralernas regionala behörighet. I praktiken är det oftast förnuftigast att ordna skötseln av tillsyns- och övervakningsuppgifterna i närheten av gränserna för NTM-centralernas regionala behörighet eller på gemensamma vattenområden så att den NTM-central som sköter tillsyns- och övervakningsuppgifter inom sitt eget område på grund av en annan myndighets – i praktiken en annan NTM-central – begäran om handryckning delvis kunde sköta tillsyns- och övervakningsuppgifter även utanför det egentliga behörighetsområdet. För att möjliggöra detta föreskrivs i 20 § 2 mom. att en NTM-central är behörig i ärenden som rör fisketillsyn och fiskeövervakning i hela landet, om en behörig myndighet begär handräckning som rör tillsyn eller övervakning.

21 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet i den ekonomiska zonen. Den ekonomiska zonen utanför Finlands territorialvatten omfattas inte automatiskt av den administrativa indelningen av statens område. Administreringen av fisket i den ekonomiska zonen ankommer emellertid med stöd av internationella överenskommelser på Finland och regler om fiskerimyndigheternas behörighet i området har även tidigare ingått i lagen om fiske. Innehållet i 20 § i den nya lagen om fiske motsvarar också i sak 115 § 1

mom. i den gällande lagen. De uppgifter som hör till NTM-centralen sköts således i den ekonomiska zonen av den NTM-central vid vars verksamhetsområden den berörda delen av den ekonomiska zonen ligger. Gränsen mellan NTM-centralernas verksamhetsområden anses fortsätta från territorialvattnets yttre gräns till den ekonomiska zonen yttre gräns utan att ändra riktning.

22 §. Indelning i fiskeriområden. I 22 § bestäms om grunden för indelningen i fiskeriområden. Strävan i bestämmelsen är att på ett tydligare sätt än den nuvarande indelningen i fiskeområden som grund för indelningen i fiskeriområden ange tanken om att indelningen ska vara ändamålsenlig med avseende på ett hållbart nyttjande och en hållbar vård av fiskeresurserna. Vid indelningen i fiskeriområden ska av denna orsak särskild uppmärksamhet fästas vid att indelningen är lämplig för vandringsfiskens livscykel, ordnandet av fiske är ändamålsenligt, indelningen i avrinningsområden samt indelningen av vattenområdena i vattenförvaltningsområden och havsförvaltningsområdet.

En faktor som är särskilt väsentlig för vandringsfiskens livscykel är att skötsel- och andra åtgärder för att trygga den kan vidtas med hänsyn till fiskarnas hela livscykel på ett så heltäckande sätt som möjligt i samtliga faser. När indelningen i fiskeriområden görs borde det således säkerställas att det inom fiskeriområdena finns möjlighet att påverka med enhetliga åtgärder på tillräckligt stora områden för att främja den övergripande hållbarheten inom fisket.

I samband med indelningen bör man dessutom sträva efter att skapa så goda förutsättningar som möjligt för samarbete och växelverkan mellan olika fiskeriområden så att områdenas åtgärder kan samordas och är konsekventa, särskilt med tanke på respektive fas i livscykeln för vandringsfiskbestånd. För att nå de ovannämnda målen vore det ändamålsenligt att övergå från den nuvarande indelningen i fiskeriområden till större områdeshelheter. I stället för de nuvarande cirka 220 fiskeområdena kunde det finnas ca 100 områden i hela landet.

På samma sätt som i 68 § i den gällande lagen föreskrivs i 22 § 2 mom. att indelningen i fiskeriområden gäller inte allmänt vattenom-

råde i havet, om det inte finns en orsak till det på grund av målen i 1 §. Det kan vara nödvändigt att utsträcka indelningen i fiskeriområden till allmänna vattenområden i havet bl.a. om områdena är mycket små och splittrade, varvid det vore ändamålsenligast att ordna vården av fiskbestånden i överensstämmelse med de privatägda vattenområdena i området. Fiskeriområdets uppgifter som rör ett sådant vattenområde skulle skötas av Forststyrelsen.

I 22 § 3 och 4 mom. bestäms om förfarandet för att fastställa och ändra fiskeriområdenas gränser. De regionala fiskerisamarbetsgrupper som är verksamma inom NTM-centralernas verksamhetsområden lägger var och en för NTM-centralen fram sitt förslag till indelning av NTM-centralens verksamhetsområde i fiskeriområden. Innan NTM-centralen fattar beslut om att fastställa indelningen ska NTM-centralen höra jord- och skogsbruksministeriet och andra centrala aktörer om saken. Andra aktörer som kommer i fråga är t.ex. sådana NTM-centraler med vilka man i samarbete ska fastställa omfattningen av och gränserna för fiskeriområden som ligger inom flera NTM-centralers område.

Med stöd av 3 och 4 mom. är NTM-centralen dessutom behörig att på initiativ av innehavaren av fiskerätt eller eget initiativ ändra gränserna för ett fiskeriområde om förhållandena förändrats eller av någon annan särskild orsak. Som en sådan förändring i förhållandena som förutsätter att gränserna för ett fiskeriområde ändras kan betraktas t.ex. nya forskningsrön i anslutning till avgränsningen av fiskeriområdenas verksamhetsområden eller en väsentlig förändring i omvärlden. En annan särskild orsak kunde vara i synnerhet att man upptäcker att indelningen i fiskeriområden inte fungerar eller att den är oändamålsenlig med tanke på lagens mål att nyttjandet och vården av fiskresurserna ska ordnas på ett hållbart sätt.

I 5 mom. ingår ett bemyndigande att föreskriva närmare om grunderna för var gränserna mellan fiskeriområdenas verksamhetsområden ska gå genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

23 §. Fiskeriområdets rättsliga form, medlemmar och organ. Inom systemet enligt den nuvarande lagen om fiske är inte fiskeriom-

rådets rättsliga form fastställd på författningsnivå. I den juridiska litteraturen har fiskeområdena i första hand betraktats som offentligt rättsliga föreningar, som bedriver verksamhet i föreningsform men de har grundats för att utföra en viss, lagbestämd uppgift. En stor krets av medborgare gynnas av att vården av fiskresurserna är ordnad.

Inom systemet enligt den nya lagen om fiske är fiskeriområdet fortfarande en allmänrättslig förening, och områdets rättsliga form skrivs in i 23 § 1 mom.

Fiskeriområdets lagbestämda uppgift föreslås vara att utveckla fiskerihushållningen inom det egna området och främja samverkan mellan medlemmarna för att ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna ska kunna ordnas i enlighet med principerna i 1 § i lagen om fiske. Dessutom föreskriver momentet om fiskeriområdets rättshandlingsförmåga, dvs. rätt att ingå förbindelser samt förvärva egendom i sitt namn eller för sitt bruk.

I 2 mom. föreskrivs om fiskeriområdets medlemmar. Medlemmar föreslås vara innehavarna av fiskerätt enligt 4 § 10 punkten inom området samt de landsomfattande organisationerna inom fiskeribranschen. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer en förteckning över de landsomfattande organisationerna inom fiskeribranschen för fem år i sänder.

I 3 mom. uppräknas områdets organ. De föreslås vara stämman, styrelsen och verksamhetsledaren. Verksamhetsledaren ska vara ett obligatoriskt organ i fiskeriområdet och det förutsätts inte att organet har ett anställningsförhållande till området. Utgångspunkten är sålunda att arbetslagstiftningen inte tillämpas på verksamhetsledaren, utan att fiskeriområdet fritt kan bestämma typen av avtalsförhållande med verksamhetsledaren.

I 4 mom. föreskrivs om tillämpningen av vissa av bestämmelserna i föreningslagen på fiskeriområdenas verksamhet. Enligt 2 § 2 mom. i föreningslagen tillämpas föreningslagen på sammanslutningar som genom lag eller förordning har organiserats för ett särskilt ändamål endast i den mån så stadgas särskilt. Sålunda kan föreningslagen inte ens delvis tillämpas på föreningar som bildats genom lagstiftningsåtgärder, om inte det se-

parat föreskrivs om sådant tillämpande. Med stöd av den föreslagna hänvisningsbestämmelsen ska föreningslagens bestämmelser om en medlemsförteckning (11 §), medlemmarnas beslutanderätt (17 §), föreningsmöten (20 §), andra sätt att fatta beslut (22 §), möteskallelse (24 §), en styrelsemedlems jäv vid ett föreningsmöte (26 § 2 mom.), beslutsförfarande (27 §), val (28 §), förrättande av val (29 §), omröstnings- och valordning (30 §), upprättande av protokoll (31 §), styrelserelaterade angelägenheter (35 § 2 mom.) och de som får teckna föreningens namn (36 §) tillämpas i fiskeriområdenas verksamhet.

24 §. Fiskeriområdenas uppgifter. I paragrafen finns bestämmelserna om fiskeriområdets uppgifter samlade. I 24 § i den föreslagna lagen ingår till skillnad från den nuvarande lagen en separat bestämmelse där huvudpunkterna i de uppgifter som ankommer på fiskeriområdet till följd av den offentlighetsrättsliga grunden finns uppräknade. Uppgifterna är av sådan natur att deras syfte är att säkerställa att målen enligt 1 § uppnås samt att fisket och vården av fiskresurserna allmänt genomförs på ett hållbart sätt. Till fiskeriområdets uppgifter föreslås höra att planera ett hållbart nyttjande och en hållbar vård av fiskresurserna, göra upp ett förslag till plan för nyttjande och vård, verkställa den godkända planen och ge akt på dess effekter, sköta den information som anknyter till nyttjande och vård av fiskresurserna, organisera fiskeövervakningen, samla uppföljningsuppgifter som gäller fiske och åtgärderna för vård av fiskbestånden, främja bildandet av gemensamma fisketillståndsområden för rekreations- och husbehovsfiskets och det kommersiella fiskets behov, sköta de uppgifter som ägarna av vattenområden har överfört till fiskeriområdet, fördela mellan ägarna av vattenområden de medel som influtit i form av ersättning för i 7 § 2 mom. avsett handredskapsfiske samt sköta de övriga uppgifter som grundar sig på närings-, trafik- och miljöcentralens resultatstyrning och på denna lag. Av dessa uppgifter är fiskeövervakningsuppgifterna samt fördelningen mellan ägarna av vattenområden av de medel som influtit i form av ersättning för handredskapsfiske sådana uppgifter som inbegriper offentlig makt. I uppgiften att planera ett hållbart

nyttjande och en hållbar vård av fiskresurserna ska ingå möjligheten att ge utlåtanden till tillståndsmyndigheten om fiskerieteffekterna av vatten- och miljöskyddslagsenliga projekt.

Den gällande lagen innehåller inga klara bestämmelser om fiskeområdenas uppgifter och områdena och aktörerna har tolkat lagens krav på olika sätt. Tydliga uppgifter i lag stärker fiskeriområdets ställning och ger det behörighet i uppgifter som är viktiga för ordnandet av nyttjande och vård av fiskresurserna och som är av sådan natur att de lämpar sig att skötas av ett område som bygger på samverkan. Fiskeriområdets verksamhet innebär att förvaltningens uppgifter i anslutning till ordnandet av nyttjandet och vården av fiskresurserna kan minskas. Att fiskeriområdet fråntas uppgifter som inbegriper beslut om fiskebegränsningar är däremot en ändring som ökar myndighetens uppgifter i förhållande till den nuvarande lagen om fiske.

I bestämmelsen anges dessutom som en skyldighet för fiskeriområdet att sköta sådana uppgifter som området har åtagit sig genom avtal med ägarna av vattenområdet. Fiskeriområdets möjlighet att åta sig att sköta uppgifter som ankommer på vattenområdets ägare (delägarlaget) utvidgas i förhållande till den gällande lagen till att gälla även sådana vattenområden som inte hör till delägarlagen utan är så kallade delade vattenområden. Bestämmelser om saken föreslås ingå i 121 §.

25 §. Fiskeriområdets stämma. Fiskeriområdets beslutanderätt utövas med stöd av 24 § 1 mom. i enlighet med de allmänna samfundsrettsliga principerna av en stämma som består av medlemmarna i området. Stämman motsvarar i praktiken fiskeområdets möte enligt den gällande lagen.

I 2 mom. föreskrivs hur medlemmarna i fiskeriområdet har rätt att sända företrädare till stämman. En företrädare till stämman får sändas av sådana delägarlag vars vattenområde omfattar minst 50 hektar. På samma sätt får en företrädare sändas av sådana ägare till delade vattenområden (som inte hör till delägarlag) som äger vattenområden vars areal är minst 50 hektar. Arealen av vattenområden som berättigar till en företrädare förblir densamma som enligt den gällande lagen.

För att trygga mindre vattenägares ställning får i enlighet med 24 § 2 mom. 3 punkten en

företrädare till stämman också sändas av sammanslutningar av till fiskeriområdet hörande delägarlag eller av ägare till sådana vattenområden som inte hör till ett delägarlag, när sammanslutningen förvaltar ett vattenområde vars sammanräknade areal är minst 50 hektar, dock minst 30 hektar i fråga om en älv. Det krävs inte att sammanslutningen har någon särskild bunden form, utan till exempel ett normalt bemyndigande eller ett annat icke formbundet arrangemang kan komma i fråga.

En företrädare till stämman får också sändas av varje landsomfattande organisation inom fiskeribranschen på grund av medlemskap i fiskeriområdet. En organisation som företräder fritidsfiskare ska dock ha rätt till två företrädare. En förteckning över de nämnda organisationerna fastställs med stöd av 23 § 2 mom. av jord- och skogsbruksministeriet för fem år i sänder.

Enligt 3 mom. tillkommer rätt till en gemensam företrädare vid fiskeriområdets stämma även innehavarna av fiskeförmåner enligt särskilda grunder. Innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder kan med avseende på sin ställning ofta så gott som jämföras med vattenområdets ägare som innehavare av fiskerätt och av denna orsak föreslås att deras sammanslutningar ska ha rätt till en gemensam röstberättigad företrädare vid fiskeriområdets stämma.

I 4 mom. föreskrivs hur den rösträtt som tillkommer de aktörer som är medlemmar i fiskeriområdet fördelas vid stämman utifrån ägandet av vattenområdet. Varje företrädare som representerar en minst 1 000 hektar stor vattenområdesegendom har tre röster, varje företrädare som representerar en minst 500 men under 1 000 hektar stor vattenområdesegendom har två röster, varje företrädare som representerar andra medlemmar har en röst. Rösträtt som baserar sig på det företrädda vattenområdets areal fördelar påverkansmöjligheterna på ett rättvisare sätt än nu och uppmantrar delägarlagen att gå samman till fungerande helheter.

Nya aktörer som får vara med i fiskeriområdena är även regionala miljöorganisationer samt inom samernas hembygdsområde Sametinget som har rätt till en företrädare som har närvaro- och yttranderätt vid stämman

men inte rösträtt. Genom reformen förbättras möjligheterna till miljöbaserad påverkan samt beaktande av den samiska kulturens särdrag vid den regionala vården av fiskresurserna.

Det ankommer på fiskeriområdets styrelse att sammankalla fiskeriområdets stämma.

26 §. Uppgifter som fiskeriområdets stämma ska sköta. Paragrafen innehåller en förteckning över uppgifterna för fiskeriområdets stämma. Stämman ska således utse fiskeriområdets styrelse, besluta om fastställande av fiskeriområdets bokslut och beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen, fastställa förslaget till stadgar för fiskeriområdet fastställa fiskeriområdets årliga verksamhetsplan och plan för användningen av medel samt verksamhetsplan på längre sikt än ett år samt besluta om rättelse av beslut som har fattats av fiskeriområdets stämma eller styrelse.

En av de viktigaste uppgifterna för fiskeriområdets stämma med tanke på målen för den föreslagna lagen kan anses vara skyldigheten att fastställa förslaget till fiskeriområdets plan för nyttjande och vård. Planerna för nyttjande och vård utgör grunden för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna enligt indelningen i fiskeriområden. Att uppgifterna enligt 75 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen, som i huvudsak innebär fattande av beslut om fiskebegränsningar, frånges i fiskeriområdet innebär en betydande ändring jämfört med den nuvarande lagen om fiske. I bakgrunden till ändringen finns den nuvarande grundlagens krav på att uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får ges endast myndigheter. Att föreskriva allmänna fiskebegränsningar är en uppgift som innebär betydande utövning av offentlig makt och som sådan kan den inte ges fiskeriområdet, som till sin rättsliga form är en offentligrättslig förening. Genom planen för nyttjande och vård och vid behov även annars kan fiskeriområdet emellertid föreslå fiskebegränsningar som borde införas för NTM-centralen.

Dessutom beslutar fiskeriområdets stämma om fördelningen av ersättningsmedel som betalats för nyttjandet av allmänna fiskerätigheter bland ägarna av vattenområdet samt om användningen av ersättningsmedel som

inte fördelats bland ägarna. Besluten är förvaltningsbeslut som kan överklagas.

27 §. Fiskeriområdets styrelse och dess uppgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser om sammansättningen av fiskeriområdets styrelse och om dess uppgifter. Till styrelsen ska höra minst sju medlemmar, vilkas mandatperiod är tre år. Årligen väljs en tredjedel av styrelsens medlemmar. Styrelsens uppgifter ska vara sådana som i enlighet med de allmänna samfundsrättsliga principerna ankommer på en styrelse, dvs. beredning och genomförandeuppgifter. En ny uppgift som ges styrelsen är att genomföra de uppgifter som enligt planen för nyttjande och vård hör till fiskeriområdet och att rapportera om hur planen har genomförts.

En del av de uppgifter som ankommer på fiskeriområdets styrelse är sådana att områdets styrelse kan överföra dem på fiskeriområdets verksamhetsledare.

28 §. Verksamhetsledarens uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser om de uppgifter som fiskeriområdets verksamhetsledare ska ha. Verksamhetsledaren ska i enlighet med de allmänna associationsrättsliga principerna ansvara för skötseln av områdets löpande förvaltning och ska agera i enlighet med de anvisningar och direktiv som styrelsen ger. Verksamhetsledaren har rätt att teckna firma för fiskeriområdet.

I 2 mom. föreskrivs det att verksamhetsledaren ansvarar för att områdets bokföring är lagenlig och för ordnandet av finansförvaltningen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om verksamhetsledarens rätt att närvara vid möten som områdets styrelse håller och att där föra talan. Rätten är dock inte villkorslös, utan styrelsen kan besluta om den avvikande från huvudregeln i lagen.

Utförandet av verksamhetsledarens uppgifter kräver att verksamhetsledaren har tillgång till behövlig aktuell information om fiskeriområdet i fastighetsdatasystemet. För att säkerställa detta föreslås det en bestämmelse i 4 mom. om att verksamhetsledaren ska ha rätt att med hjälp av teknisk anslutning avgiftsfritt få information från Lantmäteriverket om denna information behövs för att organisera fiskeövervakningen eller fördela de me-

del som influtit i form av ersättning för handredskapsfiske.

29 §. Organmedlemmars och tjänstemäns ansvar. I paragrafen föreskrivs att de allmänna förvaltningslagarna ska tillämpas på medlemmar i och anställda hos fiskeriområdets organ när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Numera är det på grund av 124 § i grundlagen inte längre nödvändigt att ta in en hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna i lagen, eftersom de allmänna förvaltningslagarna tillämpas på grund av sina bestämmelser om tillämpningsområde, definition av myndigheter eller enskildas språkliga serviceskyldighet även på enskilda när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. På grund av fiskeriområdets avvikande rättsliga form (offentligrättslig förening) föreslås dock att en hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna tas in i lagen om fiske. De uppgifter som räknas upp i 24 § i lagen om fiske är alla offentliga förvaltningsuppgifter med undantag av de uppgifter som vattenområdets ägare överfört på fiskeriområdet.

I 2 mom. föreslås en hänvisning till att straffrättsligt ansvar ska tillämpas på medlemmar i och anställda hos ett fiskeriområdes organ när de utövar offentlig makt vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt 118 § i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga och enskilda har rätt att yrka att den som sköter ett offentligt uppdrag döms till straff och kräva skadestånd av det offentliga samfundet eller av den som sköter det offentliga uppdraget. Tjänsteansvaret är dock inte begränsat endast till den formella tjänsteställningen, eftersom tillgodoseendet av rättsskyddet för en kund hos förvaltningen kan vara beroende av vilken aktör som har ålagts att sköta det offentliga uppdraget. Av fiskeriområdets uppgifter kan endast fördelningen av ersättningsmedel som samlats in för handredskapsfiske enligt 7 § 2 mom. och fisketillsynen och fiskeövervakningen innebära faktisk utövning av offentlig makt.

I fråga om ersättning för skada som orsakats när en medlem i eller en anställd hos ett fiskeriområdes organ skött en offentlig förvaltningsuppgift föreskrivs genom en hänvisningsbestämmelse i § 3 mom. i skadeståndslagen.

30 §. Fiskeriområdets stadgar. I 1 mom. föreskrivs om innehållet i fiskeriområdets stadgar. Genom stadgarna fastställs på samma sätt som i 78 § i den gällande lagen de viktigaste specialvillkoren för fiskeriområdets verksamhet.

Enligt 2 mom. bereds förslaget till fiskeriområdets stadgar av fiskeriområdets stämma medan stadgarna fastställs av NTM-centralen. Att bereda förslaget till stadgar för stämmans behandling är en uppgift som ingår i uppgiftsbeskrivningen för fiskeriområdets styrelse.

31 §. Bokföring och revision. I paragrafen föreskrivs om fiskeriområdets bokföringsskyldighet samt om grunderna för bokföringen och revisionen. För att förenhetliga fiskeriområdesverksamhetens ekonomi ska det inte längre bestämmas om fiskeriområdets räkenskapsperiod i områdets reglemente, utan räkenskapsperioden ska vara ett år för alla fiskeriområden. I enlighet med 30 § kan det fortfarande bestämmas i områdets stadgar om det mera detaljerade ordnandet av bokföringen för fiskeriområdet. För att effektivisera tillsynen över fiskeriområdenas verksamhet ska fiskeriområdena enligt 1 mom. årligen överlämna en berättelse om sin verksamhet under räkenskapsperioden till NTM-centralen. Med berättelse avses i bestämmelsen inte en verksamhetsberättelse enligt 3 kap. 1 § i bokföringslagen, utan en separat berättelse som grundar sig på lagen om fiske och den förordning av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdats med stöd av 31 § 4 mom. i lagen. På fiskeriområdenas bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut tillämpas enligt 2 mom. bokföringslagen.

I lagen om fiske föreslås i fortsättningen tydligare bestämmelser än nu om att fiskeriområdena är skyldiga att förrätta revision årligen. En bestämmelse om saken föreslås i 3 mom. Det har rätt klarhet om skyldigheten att förrätta revision för fiskeområdena enligt den nuvarande lagen, särskilt sedan revisions- och föreningslagarna ändrades 2007 och 2010. Det är motiverat att utsträcka revisionsskyldigheten särskilt med tanke på en effektiv tillsyn över områdenas delvis offentligt rättsliga natur och de uppgifter som ålagts områdena på offentligt rättslig grund.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning föreskriva närmare om de innehållskrav som ska ställas på den verksamhetsberättelse som fiskeriområdena årligen överlämnar till NTM-centralen. Till dessa krav hör bl.a. att precisera vilka uppgifter som ska lämnas för uppföljningen av om målen för planen för nyttjande och vård uppnåtts, av användningen av offentliga anslag eller fördelningen av ersättningsmedel samt vilka händelser som är sådana väsentliga händelser under räkenskapsåret som berörs av rapporteringsskyldigheten enligt 1 mom.

32 §. Tillsyn över fiskeriområdets verksamhet. I 20 § 4 punkten i lagen om fiske föreskrivs att det är NTM-centralernas uppgift att övervaka verksamheten inom fiskeriområdena. I 32 § föreskrivs att NTM-centralen har rätt att av fiskeriområdet få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynsuppgiften och att fiskeriområdet inte kan vägra att lämna ut dem genom att hänvisa till sekretessen. NTM-centralens rätt att få uppgifter gäller dock endast uppgifter som är av betydelse för tillsynen över områdena.

De uppgifter som myndigheten samlat in för tillsynsuppgiften är avsedda enbart för myndighetens bruk och de berörs på normalt sätt av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt personuppgiftslagen (523/1999). Fiskeriområdet kan om det så vill ge myndigheten tillstånd att lämna ut uppgifterna även för andra syften än de som anges i de nämnda lagarna.

På samma sätt som i 86 § 2 mom. i den gällande lagen föreskrivs i 2 mom. om NTM-centralernas behörighet i förhållande i förhållande till fiskeriområdena i situationer där ett fiskeriområde omfattar vattenområden som hör till flera NTM-centralers områden. Behörig NTM-central är den inom vars verksamhetsområde största delen av fiskeområdets vattenareal ligger. I oklara fall avgörs frågan om behörighet av jord- och skogsbruksministeriet.

33 §. Den regionala fiskerisamarbetsgruppen. I paragrafen föreslås bestämmelser om den regionala fiskerisamarbetsgruppen. Det ska tillsättas en samarbetsgrupp för respektive NTM-central som sköter fiskeriärenden. Gruppens uppgift ska vara att biträda vid skötseln av fiskeriärenden inom området

samt att samordna olika fiskeriintressen. Samarbetsgruppen ska ha en synnerligen central roll för överföringen av fiskeriekonomiska forskningsrön till nyttjandet och vården av området. I detta syfte ska till gruppen enligt behov utses inte bara företrädare för fiskeriområdena, fiske- och miljöorganisationerna och förvaltningen utan också medlemmar som företräder den fiskeriekonomiska forskningen. Förutom de permanenta medlemmarna kan samarbetsgruppen höra sakkunniga.

Samarbetsgruppen spelar en betydande roll för nyttjandet och vården av fiskresurserna när systemet med fiskeriområden enligt den föreslagna lagen inrättas. Gruppen ska lägga fram ett förslag till indelning i fiskeriområden av de vattendragsområden som hör till NTM-centralens verksamhetsområde. I 33 § föreskrivs om gruppens sammansättning för denna uppgift.

Samarbetsgruppens viktigaste uppgift är skyldigheten enligt 33 § 2 mom. att behandla och bedöma förslagen till planer för nyttjande och vård från fiskeriområdena inom NTM-centralens verksamhetsområde. Utarbetandet av planerna för nyttjande och vård kan på detta sätt tillföras största möjliga fiskeriekonomiska sakkunskap. Gruppen ska även annars ha möjlighet att på eget initiativ göra framställningar och ta initiativ som gäller ordnande av fisket och vård av fiskbestånden.

Det föreslås ingen detaljerad reglering av ordnandet av samarbetsgruppens verksamhet i lagen om fiske, utan avsikten är att gruppens verksamhet ska ordnas fritt på det sätt som är mest ändamålsenligt för stunden och så att medlemmarnas resurser utnyttjas på effektivast möjliga sätt. En viktig arbetsform för gruppen blir således också att behandla frågor på elektronisk väg utan att gruppen behöver sammankallas för att formulera en gemensam ståndpunkt. Gruppen har också en viktig uppgift när det gäller att utbyta och sprida information.

4 kap. **Planering av nyttjandet och vården av fiskresurserna**

34 §. *Landsomfattande planer för förvaltning av fiskresurserna.* För att uppnå målet

om ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna har man under tiden med den gällande lagen om fiske vid sidan av de regionala planerna för nyttjande och vård berett landsomfattande planer för vissa fiskarter i syfte att fastställa landsomfattande riktlinjer för förvaltningen av dessa arter och lägga en grund för det regionala arbetet med att förvalta fiskresurserna. Som exempel på sådana planer kan nämnas t.ex. den nationella fiskvägsstrategin från 2012, laxstrategin, kräftstrategin samt insjöfaxstrategin.

I den föreslagna lagen om fiske är avsikten att utöka de landsomfattande planernas betydelse genom att ställa klara specialvillkor för utarbetandet av dem på lag- och förordningsnivå, samt genom att göra dem rättsligt förpliktande i förhållande till planeringen av nyttjande och vård på regional nivå. Enligt 34 § 2 mom. i lagen om fiske ska de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna alltid beaktas när regionala planer för nyttjande och vård utarbetas och verkställs samt när fisket inom allmänna vattenområden ordnas. De regionala planerna för nyttjande och vård får inte heller innehålla sådana åtgärder som kunde hindra eller fördröja uppnåendet av målen enligt de landsomfattande förvaltningsplanerna. Förutom denna "passivförpliktelse" kan beaktandet av de landsomfattande planerna dessutom i vissa fall också förutsätta att målen i dem främjas aktivt i de regionala planerna för nyttjande och vård.

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för utarbetandet av de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna och ministeriet fastställer också dem genom sitt beslut. Planerna utarbetas i samarbete med miljöministeriet enligt det förfarande som anses mest ändamålsenligt för stunden, och i lagen anges inte förfarandets gång exakt. I samband med planeringen ska sådana faktorer som ingår i de regionala planerna för nyttjande och vård, som påverkar utarbetandet och utvecklandet av de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna och som jord- och skogsbruksministeriet fått kännedom om genom NTM-centralernas informationsskyldighet enligt 40 § beaktas.

35 §. *Skyldighet att utarbeta en plan för nyttjande och vård.* I 35 § föreskrivs allmänt

om fiskeriområdets skyldighet att utarbeta och ta i bruk en plan för nyttjande och vård av fiskresurserna i området. Nyttjandet och vården av fiskresurserna ska således inom alla fiskeriområden ordnas med hjälp av en plan för nyttjande och vård som uppfyller målen enligt 1 § i lagen om fiske, beträffande vilken kraven på innehåll regleras i lagen om fiske och som godkänns av NTM-centralen.

Avsikten är att planerna för nyttjande och vård enligt den nya lagen bättre än nu ska basera sig på forskningsrön och uppföljningsdata som gäller fiskresurser och fiske och vara verkningsfullare än nu. Planerna spelar en central roll för uppnående av målet om ett hållbart fiske.

36 §. Utarbetande av planen för nyttjande och vård. Enligt 1 mom. utarbetar fiskerimrådet det egentliga förslaget till regional plan för nyttjande och vård. Fiskeriområdena ska ha rätt att få experthjälp och information av NTM-centralerna när det gäller processen för att utarbeta planen och de minimikrav som fastställs för planerna i lagen. När planen utarbetas ska de skyldigheter som följer av annan lagstiftning beaktas liksom de landsomfattande planer för förvaltning av fiskresurserna och de regionala särdrag som påverkar planerna. NTM-centralen ska också informera fiskeriområdena om eventuella rekommendationer från den regionala fiskerisamarbetsgruppen om vården av fiskbestånden. Utarbetande av förslaget är normalt en uppgift som skulle ankomma på områdets styrelse, men inom fiskeriområdet godkänns förslaget dock i enlighet med 26 § av områdets stämma.

Bestämmelser om de egentliga kraven på innehållet i planen för nyttjande och vård föreslås ingå i 36 § 2 mom. Planens innehåll ska bestå av uppgifter som beskriver nuläget i området, uppgifter som beskriver målbilden för området, de konkreta åtgärder med vilkas hjälp man försöker uppnå målbilden samt uppgifter som beskriver lämpligheten hos vattenområden som hör till fiskeriområdet för kommersiellt fiske och för fisketurismändamål. Dessa så kallade fiskeriekonomiskt betydelsefulla områden kan vara vattendrag för vandringsfisk, områden som är av betydelse för att skydda fiskbestånden samt områden som är viktiga för husbehovs- och re-

kreationsfiske, fisketurism och kommersiellt fiske. För fisketurismens del avses områden där man kan utveckla sådana fisketurismtjänster som inte kan genomföras med stöd av 18 § i lagen. Dessutom ska planen för nyttjande och vård innehålla uppföljning av fiskeuppgifter och ett avsnitt om att ordna fiskeövervakning. Planens innehåll ska vara konkret och ordnandet av fisket i området ska presenteras klart särskilt vad gäller regleringen av fisket. Exempelvis begränsningar av nätens knutavstånd som föreslås för att förbättra avkastningen av fiskresurserna ska motiveras och de områden där de ska tillämpas ska anges klart. Målet är att närings-, trafik- och miljöcentralen ska kunna använda planerna, motiveringen till dem och kartorna i dem så effektivt som möjligt när de fattar förvaltningsbeslut.

I 3 mom. föreskrivs om ett bemyndigande för jord- och skogsbruksministeriet att föreskriva närmare om kraven på innehållet i planen för nyttjande och vård.

37 §. Godkännande av planen för nyttjande och vård. En ändring varmed strävan är att förbättra verkningsfullheten hos de regionala planerna för nyttjande och vård av fiskresurserna är att till lagen om fiske fogas bestämmelser om att planerna för nyttjande och vård godkänns genom förvaltningsbeslut av NTM-centralerna. För att en plan ska bli godkänd förutsätts således att planen uppfyller vissa lagbestämda villkor. Bestämmelser om dessa villkor föreslås ingå i 37 § i lagen om fiske.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska planen för det första uppfylla alla krav på innehållet som ställs i lagen om fiske. Genom kravet fastställs en principiell grund för bedömningen av planerna, och när det säkerställs att den föreligger bidrar det direkt till bättre kvalitet på och verkningsfullhet hos planeringen av nyttjandet och vården av fiskbestånden.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska NTM-centralen säkerställa att de föreslagna planerna är förenliga med de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna enligt 34 §. I praktiken genomför och verkställer den regionala planeringen av nyttjandet och vården de mål som ingår i de landsomfattande planerna.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska NTM-centralen säkerställa att sinsemellan motstri-

diga åtgärder inte vidtas genom planer för nyttjande och vård som gäller samma vattendragsområde eller annars påverkar samma fiskbestånd och att målen för planerna för nyttjande och vård är förenliga. Bedömningen av om planerna är förenliga påverkas också av hur väl respektive plan genomför de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna. För att en plan ska godkännas förutsätts dessutom har den har behandlats i den regionala fiskerisamarbetsgruppen.

Ett villkor för att godkänna en plan som gäller samernas hembygdsområde är enligt 2 mom. i paragrafen att den förhandlingsplikt som avses i 9 § i sametingslagen (974/1995) fullgörs.

Planerna för nyttjande och vård godkänns vid normalt förfarande enligt förvaltningslagen. I förfarandet ingår således t.ex. hörande av berörda parter samt att även andra än parterna ges möjlighet att påverka. I 3 mom. föreskrivs att NTM-centralen kan sända förslaget till plan för nyttjande och vård tillbaka till fiskeriområdet för beredning, om det inte uppfyller villkoren för godkännande enligt 1 mom. 1–4 punkten. Om en plan t.ex. gäller ett vattenområde som är centralt för den landsomfattande planen för förvaltning av fiskresurserna men i den inte på något sätt har beaktats målen för den landsomfattande planen kan NTM-centralen sända tillbaka planen för fortsatt beredning. När NTM-centralen sänder en plan tillbaka ska den alltid meddela fiskeriområdet orsaken till att planen återsänds och berätta till vilken del planen borde kompletteras.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att NTM-centralen kan avhålla sig från att till fiskeriområdet betala anslag som är avsedda för kostnaderna för områdets verksamhet, om fiskeriområdet underlåter att utarbeta ett förslag till plan för nyttjande och vård inom utsatt tid eller, trots att ärendet sänts tillbaka, inte utarbetar en plan som uppfyller villkoren för godkännande. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att planeringen av nyttjandet och vården av fiskresurserna effektivt fås upp på en nivå som motsvarar kraven i den nya lagen, för att den bättre än nu ska grunda sig på forskningsrön samt vara mera planmässig och verkningsfull.

För att lätta på den administrativa bördan föreskrivs i 5 mom. att när NTM-centralen godkänner planen för nyttjande och vård kan den i samma beslut genomföra sådana föreslagna regionala åtgärder för att reglera fisket som NTM-centralen är behörig att vidta med stöd av 53, 54 eller 57 §, 67 § 4 mom. eller 71 § 3 mom.

38 §. Giltighet för planen för nyttjande och vård samt ändring av planen. För att säkerställa att planerna för nyttjande och vård är verkningsfulla är det viktigt att planerna är i kraft en sammanhängande tidsperiod som är tillräckligt lång. Att utarbeta en helt ny plan är dock en tämligen krävande uppgift med tanke på både fiskeriområdets och myndighetens resurser, så om de måste revideras alltför ofta tar det resurser från genomförandet av planerna.

Utgångspunkten för utformningen av 38 §, som gäller planens giltighet, är att det inte fastställs någon minimigiltighetstid för planerna, utan fiskeriområdena åläggs endast skyldighet att uppdatera planerna tillräckligt ofta, för att ändringar som inträffat i fiskbeståndens tillstånd eller i centrala faktorer som påverkar tillståndet (t.ex. fisket, vattenmiljöns tillstånd, annan användning av vattnen) kan beaktas aktivt i planernas innehåll. Planerna för nyttjande och vård är i princip i kraft högst tio år från och med att beslutat att godkänna dem har fattats. Fiskeriområdena kan om de så vill själva bestämma en kortare giltighetstid för planerna än den lagbestämda. Då bedöms skyldigheten i 38 § 4 mom. att presentera en ny plan för godkännande i förhållande till denna giltighetstid, som området självt angett.

I 2 mom. föreskrivs att planen ska ändras i sådana situationer där fiskbeståndens tillstånd i området har förändrats så väsentligt att det inte kan anses förnuftigt att genomföra den gällande planen som sådan på grund av de förändrade förhållandena. I första hand ska man försöka reagera på de förändrade förhållandena genom att ändra planen endast till behövliga delar. Att utarbeta en helt ny plan i samband med ändringar är i praktiken meningsfullt endast när planens giltighetstid håller på att gå ut. De företagna ändringarna förlänger inte planens giltighetstid utan en övergripande bedömning av nyttjandet och

vården av fiskbestånden i området ska göras tillräckligt ofta så att planen som helhet är i kraft högst tio år.

För att processen för godkännande av planen för nyttjande och vård ska kunna genomföras på behörigt sätt innan den gamla planens giltighetstid går ut borde förslaget till ny plan läggas fram för myndigheten i tillräckligt god tid. I 4 mom. föreskrivs att förslaget till ny plan ska läggas fram för NTM-centralen senast sex månader innan den giltiga planen upphör att gälla.

39 §. Övervakning av verkställigheten av planen för nyttjande och vård. Ett nära samband med 38 § har lagens 39 §, där det föreskrivs om den egentliga övervakning som hänför sig till genomförandet av planen för nyttjande och vård och om de fortsatta åtgärder som grundar sig på övervakningen. En svaghet hos systemet enligt den gällande lagen om fiske har ansetts vara att planerna saknar de facto förpliktande natur och att deras verkningsfullhet är svag. I och med 39 § i den nya lagen om fiske ska det vara möjligt att ingripa om planer för nyttjande och vård inte verkställs samt om det brister i genomförandet i situationer där bristerna är så allvarliga att de bedöms vara till skada för fiskbeståndens livskraft i området.

I 1 mom. ges NTM-centralen möjlighet att avhålla sig från att till fiskeriområdet betala de i 82 § avsedda verksamhetsanslag som ska betalas av de influtna fiskevårdsavgifterna, om fiskeriområdet inte sköter sina uppgifter enligt planen för nyttjande och vård. I praktiken kan innehållna anslag förorsakas av t.ex. sådana klara och fortsatta försummelser som är ägnade att äventyra livskraften hos något fiskbestånd eller någon fiskart, såsom bristfälligt ordnad övervakning, försvarande av åtgärder enligt planen eller väsentlig försummelse av uppgifter enligt 24 §.

40 §. Verkställighet och uppföljning av planen för nyttjande och vård. Utöver att processen för utarbetande av de fiskeriområdesspecifika planerna för nyttjande och vård ändras eftersträvas bättre verkningsfullhet hos planerna i fortsättningen genom att bestämmelser om genomförandet av planerna och övervakningen av utfallet av planerna revideras.

I 40 § 1 mom. i lagen om fiske föreskrivs om allmän skyldighet för fiskeriområdena att ordna nyttjandet och vården av fiskresurserna i enlighet med en plan för nyttjande och vård som fastställts av NTM-centralen. I bestämmelsen konstateras emellertid att fiskeriområdenas och fiskerättsinnehavarnas ansvar för genomförandet av planerna gäller endast sådana frågor i planen som berör dem och som de kan genomföra. Fiskeriområdena kan inte vara ansvariga för t.ex. frågor som klart hör till myndighetens behörighet.

I 1 mom. ingår dessutom skyldighet för alla myndigheter att i sin verksamhet beakta de allmänna riktlinjer för nyttjande och vård av fiskresurserna som ingår i planerna för nyttjande och vård. Bestämmelsen ålägger i praktiken myndigheterna att beakta planerna bl.a. när fiskeriförpliktelser enligt vattenlagen och miljöskyddslagen bestäms och verkställs, i MKB-projekt samt i annat beslutsfattande med anknytning till planering av användning av vatten och områden.

I 2 mom. föreskrivs om skyldighet för NTM-centralerna att inom sex månader från godkännandet av planen för nyttjande och vård underrätta jord- och skogsbruksministeriet om sådana i planen ingående förslag till regleringsåtgärder vars genomförande förutsätter att det föreskrivs om dem genom lag eller förordning. Bakom föreslagna regleringsåtgärder ligger ofta försämrat tillstånd för fiskbestånden i området och åtgärder som syftar till att förbättra den måste inledas hos myndigheten tillräckligt snabbt för att målen ska nås. NTM-centralerna ska vid sidan av regleringsåtgärderna även informera jord- och skogsbruksministeriet om de förslag till åtgärder som ingår i planerna för nyttjande och vård och som påverkar utarbetandet och utvecklandet av de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna. NTM-centralerna är även förpliktade att meddela beslut om planerna för nyttjande och vård till de myndigheter som ansvarar för planläggningen i de kommuner där fiskeriområdet finns.

I 3 mom. föreskrivs om skyldighet att ge allmänt akt på effekterna av att planen för nyttjande och vård verkställs och på måluppfyllelsen. I uppföljningen deltar fiskeriområ-

det, NTM-centralen samt den regionala fiskerisamarbetsgruppen.

Fiskeriområdets egen uppföljning ska förutom på 24 § 2 punkten i lagen om fiske basera sig på dess skyldighet att rapportera till NTM-centralen om genomförandet av planen för nyttjande och vård och om måluppfyllelsen. NTM-centralen ska ha rätt att på begäran få uppgifter från fiskeriområdet om hur åtgärderna i planen för nyttjande och vård har vidtagits samt om hur åtgärderna utfallit. NTM-centralen kan på grund av de uppgifter den fått från fiskeriområdet vid behov be den regionala samarbetsgruppen om rekommendationer till eventuella tilläggsåtgärder som krävs för att planen ska genomföras effektivare.

5 kap. Ordnande av fångsten

41 §. Ordnande av fisket. Paragrafen är ett viktigt instrument för att omsätta resultaten av arbetet med att planera nyttjandet och användningen i praktiken, eftersom den bildar ett samband mellan systemet för planering av fiskresurserna och nyttjandet av dem. I 1 mom. föreskrivs att planerna för nyttjande och vård och de mål som anges i dem i praktiken ska ligga till grund för allt fiske så att de mål som anges i 1 § kan nås på ett effektivt sätt.

Bestämmelsen gäller ordnandet av fisket i allmänhet och är således förpliktande för alla som svarar för att fisket ordnas, dvs. i praktiken innehavarna av fiskerätt i enlighet med 2 mom. Eftersom ägandet av vattenområdet är fördelat på flera olika aktörer och det finns många ägandeenheter, kan målen för vattenområdet när det gäller nyttjande och vård av fiskresurserna nås endast om alla förbinder sig till samma mål och varje ägare genomför planen för nyttjande och vård för egen del. Annars kan en ägaraktör genom sina åtgärder hindra de andra ägarna från att nå målen.

På en vattenrättslig bys vattenområde är den vattenrättsliga byns delägarlag innehavare av fiskerätten. På ett privat vattenområde som tillhör en fastighet tillkommer fiskerätten fastigheten i fråga, vars talan i fiskeriärenden i allmänhet utövas av ägaren enligt lagfarten på fastigheten. På statsägda vatten-

områden ankommer fiskerättsinnehavarens uppgifter på den myndighet eller inrättning som är administrerande myndighet på statens vattenområden.

Lagen om fiske har inte tidigare innehållit några bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan ägarna av delägarfastigheter i fiskeförmåner enligt särskilda grunder och ägarna av vattenområdet när det gäller ordnande av fisket. I förslaget till 41 § föreskrivs att dessa aktörer gemensamt drar försorg om ordnandet av fisket. Deltagandet för ägare av delägarfastigheter i fiskeförmåner enligt särskilda grunder ska ordnas i samma proportion som deras rätt i förhållande till vattenområdesägarens rätt.

42 §. Fördelning av delägarlags fiskerätt. I paragrafen föreskrivs om principen att rätten att nyttja ett delägarlags vattenområde för fiske bestäms på grundval av redskapsenheter. När redskapsenheter fördelas ska man utöver delägarlagets medlemmar beakta alla andra som på annan grund än tillstånd bedriver fiske på delägarlagets område. I praktiken betyder detta att det totala antalet redskapsenheter som används på delägarlagets vattenområde begränsas så att fiskbestånden i området tål aktivt fiske med det totala antalet redskapsenheter. När det totala antalet redskapsenheter bestäms och fördelas på ägarna borde man således vid sidan av ägarna beakta t.ex. fiske som bedrivs av innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder, fiske som grundar sig på alla fiskerättigheter samt allt annat sådant fiske, till vilket rätten beror på vattenområdesägarens rätt.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i 62 § i den gällande lagen att redskapsenheterna i princip fördelar sig mellan delägarna i det samfälliga fiskevattnet i förhållande till deras andelar i vattenområdet. Delägarlaget kan dock med iakttagande av beslutsförfarandet enligt lagen om samfälligheter även besluta att fiskerätten ska fördelas på något annat sätt. Delägarlaget kan dessutom bestämma närmare om nyttjandet av den fiskerätt som i enlighet med lagen tillkommer delägarna. I praktiken kan delägarlaget med stöd av denna bestämmanderätt införa begränsningar som gäller t.ex. fisketiderna eller användningen av fångstredskap inom sitt område. Delägarlagets bestämmelser om fisket kan

dock gälla endast delägarlagets medlemmar och andra sådana aktörer vilkas rätt att fiske är härledd från delägarlaget eller dess medlemmar. De kan inte gälla aktörer som bedriver fiske på grund av t.ex. fiskeförmåner enligt särskilda grunder eller allmänna fiskerättigheter, vilkas rätt är oberoende av vattenområdesägarens rätt.

43 §. Samordning av fiskerätter inom särskilda fiskeförmånsområden. Den nuvarande lagen om fiske innehåller inga bestämmelser om på vilken grund fiskerätt som tillkommer delägare i ett samfällt vattenområde eller på grund av äganderätt ägaren av ett privat vattenområde samt fiskerätter som grundar sig på särskilda förmåner ska samordnas sinsemellan i syfte att ordna fisket. Lagen innehåller inte heller några bestämmelser om hur man ska bestämma förhållandet mellan fiskerättigheter som tillkommer olika fastigheter på grund av flera särskilda förmåner.

Det finns en del rättspraxis om saken. I en dom om uppdelning av ett samfällt vattenområde hade jorddomstolen ansett att två byar, av vilka den första låg vid havsstranden och den andra bakom den första så att den saknade egen strand, var två olika vattenrättsliga byar, trots att den tidigare gemensamma användningen av havsvattenområdena för fiske hade fastställts vid storskiftet. Eftersom hemmanen i bägge byarna hade fortsatt att fiska tillsammans på vattenområdet efter storskiftet på samma sätt som före det, ansåg jorddomstolen att hemmanen i den by som saknade havsstrand hade lika fiskerätt på vattenområdet som delägarlägenheterna i detta vattenområde. Högsta domstolen fastställde jorddomstolens domslut genom dom 30.3.1984 nr 4623/83.

Fördelning av rätten att använda fiskevattnen enligt principen ovan baserar sig på 43 § 1 mom. i den föreslagna lagen. Eftersom fiskerätt som grundar sig på en särskild förmån är en del av fastighetens utsträckning och ingår i ägandet av fastigheten, kan sådan fiskerätt i många avseenden jämföras med delägarskap i vattenområdet. Det är också motiverat att anse, om inte något annat har bestämts eller påvisats, att på ett samfällt vattenområde, som inbegriper ett område med särskilda fiskeförmåner, har delägarfastigheterna i vattenområdet och fastigheterna som

innehåller särskilda förmåner lika fiskerätt. Detsamma gäller fall där flera olika områden med särskilda fiskeförmåner förekommer inom vattenområdet. Också fastigheter som innehåller olika särskilda fiskeförmåner ska anses ha lika fiskerätt sinsemellan. Fiskerättens storlek (antalet redskapsenheter) fördelar sig mellan delägarlägenheterna i det gemensamma vattenområdet enligt hemmanens andelstal i det samfälliga vattenområde, som utvisas av de vid hemmanens skattläggning fastställda skattetalen, dvs. mantalen. Även de nuvarande hemmanens andelstal i det gemensamma vattenområdet har fastställts på grund av dessa mantal.

Trots att en fastighet som innehåller en särskild förmån inte hör till samma vattenrättsliga by, dvs. storskiftets skifteslag, har vid skattläggningen på samma område tillämpats lika grunder när hemmanens skattetal fastställts. Således är skattetalen (mantalen) för hemman som hör till olika skifteslag kommensurabla. Av denna orsak kan antalet fiskeförmåner (antalet redskapsenheter) som på olika grunder riktar sig mot ett visst område med särskilda fiskeförmåner för varje fastighet som har rätt att fiska bestämmas med hjälp av hemmanens mantal oberoende av rättsgrunden, om inte något annat påvisas i fråga om förmånens uppkomst eller något annat inte har bestämts på ett sätt som vunnit laga kraft. Denna samma bestämningsgrund lämpar sig också för de fall där ett område med särskilda fiskeförmåner finns inom ett privat vattenområde.

I den nuvarande lagen finns det inte heller några bestämmelser för statsägda vattenområden om förhållandet mellan ovannämnda fiskerättigheter i de fall där dessa fiskerättigheter samtidigt riktar sig mot samma vattenområde. En bestämmelse om saken ingår i förslaget till 43 § 2 mom. Beroende på uppkomstsättet kan en särskild fiskeförmån vara begränsad till en viss fiskart, en viss årstid eller på något annat sätt, varvid omständigheterna i fråga utvisar fiskerättens omfattning. Fiskeförmåner till statsägda vattenområden som getts hemman i samband med att de grundats framför allt i norra Finland är sällan begränsade eller preciserade. I dessa fall ska det på samma sätt som när en särskild fiskeförmån riktar sig mot ett samfällt eller privat

vattenområde, i synnerhet när det är fråga om ett område med särskilda fiskeförmåner, anses att å ena sidan fiskerätten för den fastighet som innehar den särskilda fiskeförmånen och å andra sidan statens fiskerätt är parallella och lika, om inte något annat påvisas eller har bestämts.

Eftersom omfattningen av den fiskerätt som tillkommer en fastighet som innehar särskilda fiskeförmåner i förhållande till vattenområdesägarens fiskerätt inte i fråga om statens vattenområden kan bestämmas genom att utnyttja hemmanets skattetal, bör huvudregeln anses vara att fiskerätten och den maximala mängden hållbart fiske på vattenområdet i fråga fördelas fifty-fifty mellan parterna i enlighet med principen om parallell och lika fiskerätt. Särskilt i norra Finland riktar sig dessutom ofta flera olika fiskeförmåner som tillkommer fastigheter som tillhör olika hemman mot samma statliga vattenområde. Då fördelar sig fiskerätt som tillhör fastigheter som innehar särskilda förmåner i enlighet med hemmanens skattetal och fastigheternas andelar i samfällda förmåner på samma sätt som när särskilda förmåner riktar sig mot ett samfällt eller privat vattenområde.

Avvikande från ovannämnda huvudregel tillhör i Enare träsk dock två tredjedelar av fiskerätten staten medan en tredjedel tillhör delägarfastigheterna med särskilda förmåner. Vid storskiftet i Enare kommun beaktades fisket som en hemmansspecifik förmån. Avkastningen av fisket kunde inte utredas genom syn och omfattningen av fisket har baserat sig på uppskattningar. Hemmanens fiskeplatser fastställdes sedermera vid förrättningar för rågång i vattendistrikt. Platserna är i huvudsak noggrant avgränsade med undantag för de stora sjöarna, där fiskeplatserna har angetts endast enligt ortnamn. En del av de fastställda områdena kan således tolkas på olika sätt geografiskt, och det går inte att exakt bestämma deras areal. Oklara områden förekommer särskilt i Enare träsk, där arealerna beroende på tolkningen kan variera med hundratals, rentav tusentals hektar. En särskild förmån har ursprungligen varit ett hemmans fiske, som har riktat sig mot ett visst område. Omfattningen av fisket har således inte varit bunden till arealen utan till den fångst som fås i området.

Vid rågångarna i vattendistrikt gavs hemmanen också eget vatten eller andel i samfällt vatten. En del av hemmanets fiskeförmån finns således också på andra ställen än i nyttjanderättsvattnen. Utgångspunkten är att ett hemmans fiskeförmån ändå inte kan vara större än vad som fastställts under storskiftet vid skattläggningen av hemmanet. I Enare har omfattningen av fisket vid skattläggningen av hemmanen enligt litteraturen varit ca 99 000 kg. Denna fångstmängd fördelar sig på Enare träsk och dess sidovatten. I Enare kommun finns det totalt ca 228 000 ha vatten, varav Enare träsk andel är 104 000 ha. Staten äger 89 procent av vattnen i Enare kommun. I Enare träsk finns 24 000 ha allmänt vatten. Fångstavkastningen i vattnen i Enare uppskattas till 3–5 kg/ha, dvs. den totala fångstmängden är 684 000–1 150 000 kg.

Lantmäteriverket har angett nyttjanderättsområdena på kartor. Enligt avgränsningarna finns i Enare träsk (104 000 ha) ca 50 000 ha nyttjanderättsområden, i huvudsak på Forststyrelsens vattenområden. Om man tillämpar huvudregeln (1/2 och 1/2) skulle de som åtnjuter olika förmåner således ha tillgång till cirka 25 000 ha av vattenområdena i Enare träsk. I Enare träsk vore fångstavkastningen från 25 000 ha 75 000–200 000 kg. Fångstavkastningen från enbart nyttjanderättsområdena i Enare träsk vore sålunda lika stor som hemmanens andel av fisket i hela kommunen. På ovannämnda grund borde det arealbaserade fördelningsförhållandet vara 1/3 för innehavare av särskilda fiskeförmåner och 2/3 för vattenområdets ägare. Ett fördelningsförhållande som fås på detta sätt motsvarar bättre hemmanens ursprungliga nyttjandandelen och syftet med rättigheterna. Med den föreslagna modellen uppfyller också ställningen för innehavarna av fiskerättigheter enligt särskilda förmåner i förhållande till staten, som äger vattenområdet, bättre kravet på jämlikhet i 6 § i grundlagen än med den kategoriska principen om jämn fördelning.

44 §. Samordning av fiskerätter på särskilda fiskeplatser. I fråga om platser med särskilda fiskeförmåner finns ingen etablerad rättspraxis beträffande huruvida en sådan särskild förmån utesluter fiskerätt för vattenområdets ägare eller inte. Beroende på fallet

kan också vattenområdets ägare enligt rättspraxis fiska på en sådan fiskeplats, om sådant fiske inte hindrar eller försvårar fiske som bedrivs av ägare av fastigheter som innehar särskilda förmåner (t.ex. HD 1968 II 47, HD 1981 II 128 och HD 28.6.1993 nr 2198).

När det är fråga om gamla fiskeplatser måste man när saken avgörs fäst vikt vid den långvariga praxisen, om något annat inte påvisas eller har bestämts. Om fisket har varit parallellt är utgångspunkten att den särskilda förmånen inte utesluter fiskerätt för vattenområdets ägare. Om däremot enbart innehavarna av särskilda förmåner har fiskat på en sådan särskild fiskeplats, är antagandet att rätten att fiska på fiskeplatsen tillkommer endast ägarna av fastigheter som innehar särskilda förmåner. Oklarheter eller tvister om saken avgörs vid en fastighetsförrättning på det sätt som avses i 126 §.

Enligt förslaget fastställs för fastigheter med rätt till en särskild fiskeplats antalet redskapsenheter så att fiskeplatsens fångstmängd jämförs med hela fångstmängden inom det vattenområde i vilket den särskilda fiskeförmånen ingår. Det är nödvändigt att fastställa antalet redskapsenheter bl.a. för att bestämma de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till fisket.

45 §. Ordnanande av fisket på statens vattenområden. För att ordna skötseln av fiskeriärenden föreslås att på statsägda vattenområden ska skötseln av de uppgifter enligt 41 § som ankommer på innehavaren av fiskerätt ankomma på Forststyrelsen, som är den myndighet som förvaltar statens vattenområden. Statens ställning som innehavare av fiskerätt ska jämföras med uppgifterna och ställningen för delägarlag för samfälliga vattenområden.

På ett statsägt vattenområde kan fiskerätten basera sig på bl.a. särskild fiskeförmån, fiskerätt som tillkommer den som är stadigvarande bosatt i kommunen, fiskerätt som i skoltlagen (253/1995) föreskrivs för skolterna eller fisketillstånd som staten beviljat yrkesfiskare eller fritidsfiskare. Dessa grupper av fiskare har olika intressen med avseende på ordnandet av fisket och sålunda också med avseende på hur ärenden som gäller fisket och fisketillstånd borde ordnas på områden där de har rätt att fiska. För att synpunk-

terna hos innehavare av särskilda fiskeförmåner och andra parter ska beaktas när fisket ordnas samt när fisketillstånd beviljas föreslås att Forststyrelsen ska i Enontekiö, Enare och Utsjoki kommuner årligen begära utlåtande av den i lagen om Forststyrelsen avsedda delegationen innan de ovannämnda ärendena avgörs. Staten spelar en viktig roll som ägare i de tre nordligaste kommunerna och i området finns också olika och för området typiska särdrag som måste samordnas när fiskeriärenden sköts.

I 45 § 2 mom. föreslås bemyndigande för jord- och skogsbruksministeriet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om ordnandet av fisket på områden som tillhör staten, förfarandet när fisketillstånd beviljas samt om de villkor som den myndighet som beviljar tillstånd kan ta in i tillstånden.

Rätt att fiska på statsägda vattenområden kan tillkomma staten med stöd av den fiskerätt som tillhör vattenområdets ägare, ägare av sådana fastigheter som har fiskerätt med stöd av särskild fiskeförmån samt de som har rätt att fiska med stöd av 10 § i denna lag. Dessutom får de som den myndighet som förvaltar vattenområdet har beviljat fisketillstånd fiska på vattenområdet.

Staten som vattenområdesägare kan i princip ordna nyttjandet av den fiskerätt som tillkommer den på det sätt som man anser vara ändamålsenligt. Den rätt att få fisketillstånd som avses i 10 § är ändå inte beroende av prövning, utan staten ska reservera en tillräcklig stor del av den rätt som tillkommer den för beviljandet av sådana tillstånd. Myndigheten kan bevilja andra personer än de som avses i 10 § fisketillstånd endast i den utsträckning som möjliggörs av den fiskerätt som tillkommer staten.

6 kap. **Styrning och begränsning av fisket**

46 §. Förbjudna fiskemetoder, fångstmetoder och fiskeredskap. I bestämmelsen har man samlat de förbud mot att använda vissa fångstmetoder och fångstredskap som ingår i 29, 30, 31 och 32 § i den nuvarande lagen om fiske samt i 12 § i förordningen om fiske. En ny begränsning i lagen är förbudet mot att använda lakkrona samt totalförbudet mot

mete och pilkfiske i fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk. Det är helt förbjudet att använda sådana fångstmetoder och fångstredskap vilkas användning står i strid med målet i 1 § om ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart fiske. Genom bestämmelsen tryggas särskilt ett ekologiskt och socialt hållbart fiske. I paragrafen ingår i huvudsak en motsvarande förteckning som i den gällande lagen och förordningen över sådana förbjudna fångstmetoder och redskap som allmänt anses förgöra eller äventyra fiskbestånden eller skada fiskarna onödigt. Förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande utan i 9 punkten förbjuds dessutom allmänt sådana redskap och anordningar och fiskemetoder som onödigt skadar eller dödar fisk eller äventyrar fiskbeståndet i vattendraget eller är skadliga för naturens mångfald. Med skjutvapen avses i paragrafen skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998).

I 2 mom. föreskrivs att förbjudna fiskeredskap inte får förvaras i ett färdmedel som används vid fiske eller i övrigt hållas så att de är lätt åtkomliga för fångst. Skjutvapen som används för jakt skulle dock utgöra ett undantag från förbudet och få transporteras exempelvis i båt. Genom bestämmelsen försöker man underlätta fisketillsynen och fiskeövervakningen samt undanröja möjligheten att använda förbjudna fångstredskap t.ex. så att de tas bort när fiskeövervakaren är närvarande.

I 3 mom. föreskrivs på samma sätt som i 31 § och 32 § 1 mom. i den nuvarande lagen om bemyndigande att genom förordning föreskriva närmare om förbjudna fiskemetoder, fångstredskap, fångstmetoder och om fångstredskapens konstruktion samt om mätning av knutavståndet i fångstredskap av garn och om mätning av andra egenskaper. Bemyndigandet att utfärda en närmare förordning om fångstmetoderna ska gälla endast närmare teknisk definition av fångstmetoderna och fångstredskapen och närmare definition av fångstredskapens konstruktion. Eftersom fångstredskapen hela tiden utvecklas måste man genom förordning kunna föreskriva om t.ex. sådana egenskaper som ligger till grund när man bestämmer till vilken kategori (till exempel ryssja eller katsa) fångstredskapen hör. Syftet med bemyndigandet är inte att

lägga helt nya fångstredskap till förteckningen över förbjudna redskap, och inte att föreskriva faktiska begränsningar av fisket genom att meddela närmare bestämmelser om fångstredskapen. De viktigaste bemyndigandena att begränsa fisket ingår i 52, 53, 55, 59 och 65 §.

47 §. *Dispens som ges av närings-, trafik- och miljöcentralen.* I paragrafen föreskrivs om behörighet för NTM-centralen att bevilja dispens från förbud som meddelats i och med stöd av lagen om fiske. Dispens kan ges för utplantering som utgör överflyttning, fiskodling, forskning, bland annat bevarande av fisketraditioner med anknytning till samekulturen, fullgörande av fiskeriekonomiska kontrollskyldigheter eller något annat ändamål med anknytning till nyttjande och vård av fiskeresurserna. Dispens behövs bl.a. för fiske med elektrisk ström i forskningssyfte eller med hjälp av andra särskilda fångstredskap, då man för att ta reda på fiskbeståndets ålders- och storleksstruktur måste fanga även unga åldersklasser och fiskar som strider mot de fastställda fångstmåtten eller fredade fiskar.

Dispens kan gälla t.ex. användning av förbjudna fångstredskap enligt 46 § eller begränsningar som föreskrivits med stöd av 52 § eller 53 §. Dispens undanröjer inte behovet av fisketillstånd, utan trots dispens behövs för fiske det tillstånd som på normalt sätt förutsätts för det aktuella fisket. Dispens kan också beviljas för fiske i ett område där förbud mot att fiska råder eller för fiske av en fredad fiskart eller ett fiskbestånd. Med stöd av bestämmelsen får NTM-centralen bevilja till exempel en fiskerättsinnehavare rätt att fiska med nät som sammanlagt är över 240 m långa. En grundad motivering kan då vara en obetydlig fiskeansträngning i förhållande till storleken av det vattenområde som ägaren förvaltar.

För att ändra den praxis i fråga om dispens som under den gällande lagen blivit alltför oenhetlig och där dispens delvis beviljats på för lösa grunder föreskrivs i 2 mom. föreskrivs om s.k. ovillkorligt hinder mot beviljande av dispens. Dispens får inte beviljas om det fiske som baserar sig på det skulle äventyra syftet med en ursprunglig fiskebegränsning eller uppnåendet av målen för en

plan för nyttjande eller vård. Fiske som baserar sig på dispens ska således alltid vara så småskaligt att det inte har någon praktisk inverkan på t.ex. sådana försvagade fiskbestånd som fisket har begränsats för att skydda.

48 §. Utsättning och utmärkning av fångstredskap. Innehållet i 1 mom. motsvarar 13 § 1 mom. i den nuvarande förordningen om fiske. Genom bestämmelsen försöker man förhindra att fisket orsakar onödig bifångstdödighet samt att fångstredskap som förvaras medför fara för djur. När fångstredskap sätts ut ska man säkerställa att ingångsöppningen inte är öppen ovanför vattenytan så att den onödigt medför skada eller fara för annat nyttjande av vattenområdet, t.ex. sjötrafik, eller fara för att t.ex. lågtflygande fåglar eller djur som rör sig på vattnet hamnar i fångstredskapet och blir bifångst till fisket. När fiskeredskapen inte används för fångst ska tillfällig förvaring samt långvarigare lagring av dem också ordnas så att fångstredskapen inte kan medföra fara för villebråd eller andra djur eller husdjur.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i 33 § i den gällande lagen om fiske om skyldighet att märka ut fasta och stående fångstredskaps som används vid fiske så att de lätt kan observeras av andra som färdas på vattnet. I detta avseende är det viktigt att märka ut fångstredskapen både för att undvika eventuella skada eller fara som fisket medför för sjötrafiken och för att förhindra störningar som sjötrafiken eventuellt medför för sjötrafiken. De krav som ställs på fångstredskapens skönjbarhet kan med avseende på trafiksäkerheten av grundad anledning vara lägre på områden där vattenfarkoster som utnyttjar maskinkraft i regel inte rör sig. Sådana områden är t.ex. vattenområden utanför allmänna farleder, där vattendjupet är mindre än en meter eller som är täckta av tät vattenvegetation. Då kan det anses tillräckligt med t.ex. ett flytande märke som utvisar fångstredskapets placering.

I 2 mom. föreskrivs dessutom förbud mot att lämna utrustning som används för att märka ut fångstredskap i vattnet utan att de de facto utvisar platsen för ett fångstredskap i vattnet. Genom bestämmelsen försöker man förhindra att sådana fångstplatser avsiktligen

reserveras där det inte finns några fångstredskap, eller att fångstredskapen avlägsnas ur vattnet medan de märken som utvisar deras placering lämnas kvar i vattnet i avsikt att hindra andra fiskare från att nyttja fiskeplatsen i fråga. Dessutom är det förbjudet att använda fångstmärken i onödan när det egentliga syftet är att hindra eller skada sjötrafiken i området eller annat nyttjande av området. I praktiken bör alltså fångstmärkena avlägsnas ur vattnet samtidigt som fångstredskapen eller inom en rimlig tid så att det inte finns grundad anledning att anta att syftet med att de lämnas i vattnet är något annat än att utvisa platsen för fångstredskap som är i användning. När fångstmärken sätts ut eller lämnas i vattnet utan fångstredskap borde det alltid kunna påvisas en särskild grund till detta och i regel bör de avlägsnas ur vattnet samtidigt som själva fångstredskapet. Ett undantag från skyldigheten att avlägsna fångstmärken ur vattnet är emellertid de märken som används för att märka ut nät vintertid och som det i praktiken kan vara oskäligt besvärligt att alltid avlägsna ur vattnet samtidigt som själva fångstredskapen.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i sak 33 § 2 mom. i den gällande lagen. I momentet föreskrivs om skyldighet att märka ut fasta och stående fångstredskap som har satts ut för fångst med namnet på och kontaktuppgifterna för den som har satt ut redskapet samt att förse dem med märken som berättigar till och utvisar rätten att bedriva fångsten i fråga. På de områden där det inte används något system med fångstmärken som anger fiskerätten räcker det att märka fångstredskapen med namn och kontaktuppgifter. I 3 mom. föreskrivs dessutom för att underlätta övervakningen att märken som anger fiskerätten samt upptar fiskarens namn och kontaktuppgifter ska placeras så att de kan observeras utan att man behöver lyfte upp fångstredskapet ur vattnet. Paragrafens krav på märkenas placering förutsätter endast att fångstredskap som är i användning inte behöver lyftas upp ur vattnet för kontroll av märkena. Märkena kan således vara fästa vid t.ex. själva fångstmärkena eller vid den ända som är närmare vattenytan av de rep som förenar fångstredskapet med fångstmärkena så att de kan kontrolleras med rimligt besvär.

Enligt 4 mom. föreskrivs det närmare om utsättning och utmärkningen av fångstredskap genom förordning av statsrådet. Genom förordning kan det t.ex. föreskrivas närmare om märken med namn och kontaktuppgifter, om märkning som anger fiskerätt samt om olika sätt att märka ut olika typer av fångstredskap eller olika vattenområden. Kraven på märkning av fångstredskap är större i fråga om sådana stående eller fasta fångstredskap där själva fångstredskapet eller den utrustning som används för att sätta ut det når upp till ytan eller nästan upp till ytan och utgör en uppenbar fara för sjötrafiken. På största delen av vattenområdena krävs tydlig av märkning av t.ex. nät, ryssjor och långrevar.

49 §. Fångstredskap och fångstmetoder avsedda för kommersiellt fiske. I den gällande lagen om fiske har vissa typer av fångstredskap reserverats för yrkesfiskares bruk på allmänna vattenområden i havet. På privata vattenområden kan däremot vem som helst använda effektiva fångstredskap med tillstånd av vattenområdets ägare.

Det föreslås att användningen av effektiva fångstredskap och fångstmetoder begränsas vid annat än kommersiellt fiske. Det är motiverat att tillåta endast kommersiella fiskare att använda effektiva fångstredskap med avseende på ett förnuftigt utnyttjande av fiskbestånden samt skydd av fiskbestånden. Genom att tillåta kommersiella fiskare använda effektiva fångstredskap och fångstmetoder främjas förutsättningarna för kommersiellt fiske samt tryggas tillgången till inhemsk fisk för detaljhandeln och konsumenterna.

Som fångstredskap avsedda för kommersiellt fiske definieras i 49 § trål och nät med en sammanlagd längd som överskrider 240 meter per fångst- eller båtlag. Att använda en större mängd nät än vad som anges ovan ska dock vara tillåtet inom samernas hembygdsområde, där den samiska fiskekulturen är starkt kopplad till traditionellt fiske med nät. I allmänt vattenområde i havet och i den ekonomiska zonen anses dessutom storryssja och per fångst- eller båtlag krokfångstredskap med sammanlagt mer än 100 krokar vara fångstredskap avsedda för kommersiellt fiske.

Begränsningen av rätten att använda trål ska således gälla alla vattenområden och be-

gränsningen av nät per fångst- och båtlag alla andravattenområden förutom samernas hembygdsområde. Begränsningen av krokfångstredskap per fångst- och båtlag och begränsningen av storryssja gäller endast Finlands ekonomiska zon samt allmänt vattenområde i havet. Användningen av dem på privata vattenområden kan för att säkerställa ett hållbart fiske av fiskbestånden vid behov begränsas med stöd av t.ex. 52 och 53 §.

I 2 mom. föreskrivs om skyldighet för dem som har rätt att använda fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske att då en myndighet eller en fiskeövervakare begär det bevisa nämnda rätt. Rätten bevisas i praktiken genom att man för övervakaren visar upp ett sådant aktuellt utdrag ur fiskeriförvaltningens register av vilket framgår att fiskaren är registrerad i det register som avses i 94 § 1 mom. 1 punkten.

Enligt 3 mom. får genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om konstruktionen och de tekniska egenskaperna hos fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske.

50 §. Undvikande av störning. I 1 mom. föreskrivs om den allmänna skyldigheten att vid fiske beakta andra som nyttjar vattenområdena samt andra för vilka fisket kan medföra olägenhet eller störning. Bestämmelsen är en allmän norm som förpliktar fiskarna att iaktta ”god fiskesed” och skyldigheten enligt den berör allt fiske och alla grupper av fiskare.

Som fiske som medför störningar kan betraktas t.ex. fiske som bedrivs i omedelbar närhet av en bebodd strand, så att ägaren eller innehavaren av stranden kan uppleva det som störande. På grund av de lokala skillnaderna mellan vattenområdena är det inte möjligt att exakt bestämma gränsen för hur nära stranden en fiskare får komma utan prövningen är alltid beroende av det enskilda fallet. Till exempel i samband med fiske som bedrivs närmare stranden än cirka 50–100 meter kan man dock kräva att fiskaren iakttar särskild omsorg för att se till att ägarna eller innehavarna av stranden inte utsätts för sådana följder som avses i bestämmelsen. Även fiske som bedrivs fäst vid någon annan fångstredskap kan anses medföra olägenhet eller störning.

Med avvikelse från 39 § i den gällande lagen utvidgas kretsen av personer som eventuellt kan störas till att vid sidan av ägare och innehavare av stränder omfatta även andra som bedriver tillåtet fiske samt andra som rör sig på vattnet. Med andra som rör sig på vattnet avses i bestämmelsen en bred grupp av olika användare av vattenområdet, som simmare, paddlare och båtförare samt andra motsvarande användargrupper. Det är också förbjudet att bedriva fiske så att man onödigt eller avsiktligt orsakar miljön väsentlig olägenhet eller störning.

I 2 mom. utfärdas allmänt förbud mot att hindra eller försvåra sådant fiske som är lagligt och bedrivs med stöd av behöriga tillstånd. Genom bestämmelsen förbjuds att tillåtet fiske störs medvetet i uttryckligt syfte att hindra fisket eller försvåra det t.ex. genom att man försöker skrämma bort de fiskar som är föremål för fångsten. Således ska endast avsiktliga störningar vara förbjudna och bestämmelsen har ingen inverkan på sådan verksamhet som bedrivs i annat syfte men som kan bidra till att fisket försvåras eller hindras oavsiktligt.

Att bryta mot bestämmelsen om att undvika sådan störning som avses i 50 § bedöms inte brottsrättsligt som en oberoende gärningsbeskrivning som ger möjlighet att påföra ett straff. Verksamhet som orsakar störning eller som syftar till att hindra fiske kan dock i sina allvarligaste gärningsformer motsvara gärningsbeskrivningar i strafflagen (39/1889) av vissa kriminaliseringar som skyddar allmän ordning, egendom samt liv eller hälsa och därigenom bli straffbar. Bland annat ordningsförseelse (16 § 1 mom. 1 punkten i ordningslagen 612/2003), hemfridsbrott (24 kap. 1–2 § i strafflagen), olaga hot (25 kap. 7 § i strafflagen), besittningsintrång (28 kap. 11 § i strafflagen) samt skadegörelsebrott (35 kap. 1–3 § i strafflagen) är brottsbeteckningar genom vars rekvisitet verksamheten kan komma att bedömas. Polisen har dessutom med stöd av 2 kap. 10 § i polislagen rätt att avlägsna en person från en plats om det finns anledning att anta att personen kommer att störa den allmänna ordningen.

51 §. Fångst och förvaring av kräftor. Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser

om skyldighet att antingen torka eller desinficera fångstredskap innan de flyttas från ett vattenområde till ett annat eller mellan olika delar av samma vattenområde.

För att skydda lokala kräftbestånd och för att förhindra okontrollerad spridning av signalkräftan innehåller paragrafen bestämmelser om att det är förbjudet att förvara kräftor i sump på andra områden än i den del av en sjö eller ett vattendrag där de har fångats och om att redskap som används för att fånga kräftor noggrant ska rengöras innan de används för fångst i ett annat vattenområde. Bestämmelsen behövs till exempel för att hindra att kräftpesten sprids.

Kräftsjukdomar (pest) är av lokal natur och kan därför förekomma i endast vissa delar av en sjö eller ett vattendrag i stället för i hela sjön eller vattendraget. Om fångade individer som bär på sjukdomen förvaras i sumpar i olika delar av samma sjö eller vattendrag kan det då medföra risk för att sjukdomen sprider sig till hela sjön eller vattendraget trots att sjukdomarna inte är sådana att de är förenade med risk för spridning. Förvaringen av fångade kräftor begränsas således till endast den del av vattenområdet där kräftorna har fångats och där det inte finns någon risk för att sjukdomen sprids via sumparna.

52 §. Bemyndigande att utfärda förordning om begränsning av fisket. Begränsning av fisket är till sin natur en åtgärd som ingriper i skyddet för nyttjande av egendom som tillhör innehavarna av fiskerätt. Eftersom det är nödvändigt att begränsa fisket med sådant allmänt gällande normer som gäller t.ex. en viss fiskart i hela landet och som kan karakteriseras som allmänna rättsregler med omfattande inverkan, är det möjligt att införa sådana begränsningar genom förordningar, om ett tillräckligt exakt och noggrant avgränsat bemyndigande om saken ingår i lag. Den gällande lagen om fiske innehåller inga tillräckligt exakta och noggrant avgränsade bemyndiganden med hjälp av vilka man kunde reagera på t.ex. förändringar i fiskbeståndens tillstånd. Det egentliga syftet med de lagbestämmelser som i praktiken har utnyttjats för att begränsa fisket är delvis att tekniskt definiera fiskeredskap eller fiskemetoder och de är så öppet formulerade att de inte uppfyller de krav på exakthet och noggrann avgräns-

ning som den nuvarande grundlagen ställer på bemyndiganden.

Fisket kan med stöd av den gällande lagen begränsas genom förordning för att skydda andra hotade djurarter, men motsvarande bemyndigande på grund av att fiskarter eller fiskbestånd försvagas eller äventyras saknas i lagen. I vissa fall har avsaknaden av exakta och noggrant avgränsade bemyndiganden i praktiken hindrat myndigheterna från att reagera med begränsningar när tillståndet för fiskbestånd försvagats eller äventyrats, särskilt när införandet av en nödvändig begränsning har stått i strid med skyddet för användning av egendom som tillhör innehavarna av fiskerätt.

I förslaget till 52 § ingår ett exakt och noggrant avgränsat bemyndigande att förbjuda fiske eller begränsa det på ett visst område genom förordning av statsrådet, om det är nödvändigt för att en viss fiskarts eller ett visst fiskbestånd livskraft eller avkastning är försvagad eller riskerar att försvagas. Bestämmelsen behövs också med tanke på fullgörandet av de skyldigheter som hänger samman med artikel 14 i habitatdirektivet. Enligt artikeln ska exploatering av de arter som nämns i bilaga 5 till direktivet vara förenligt med nåendet av en gynnsam bevarandestatus för dem.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan en begränsning eller ett förbud gälla fiske som bedrivs med ett visst fångstredskap eller en viss fiskemetod. Med stöd av punkten kan man t.ex. vid behov helt förbjuda fiske med nät på ett visst område eller begränsa det genom att ange exakta knutavstånd i nät som används för att fiska en viss art för att kunna påverka storleken hos de fiskar som fångas. Målet är att optimera avkastningen av fiskresurserna, dvs. att sätta som fångstmål den fångst som kan fås ur fiskbestånden på ett hållbart sätt utan att den naturliga produktionen äventyras.

Med stöd av 1 mom. 2 punkten kan det föreskrivas begränsningar som begränsar fisket allmänt eller fiske t.ex. med vissa fångstredskap enbart under tidpunkter som är viktiga för bevarande eller stärkande av fiskbestånden. Punkten kunde tillämpas bl.a. på områden som är centrala för bl.a. fiskens lek eller vandring under tidpunkter då fisket kan antas

vara klart skadligt för en försvagad fiskart eller ett försvagat fiskbestånd genom att leken eller vandringen störts eller den hållbara avkastningen sjunkit.

Med stöd av 1 mom. 3 punkten är det möjligt att reagera i en situation där det allmänt är möjligt att utnyttja ett fiskbestånd och problemet inte är användningen av t.ex. ett visst fångstredskap som sådant, men den totala fångstansträngningen i området måste kunna begränsas. För att säkerställa att begränsningen och möjligheterna att nyttja fiskbestånden inriktas på ett balanserat sätt måste fiskebegränsningar då kunna föreskrivas så att man begränsar t.ex. endast användningen av vissa fångstredskap som beskattar fiskbeståndet kraftigt eller mycket riktat när de överstiger ett visst antal, men inte allt fiske.

Med stöd av 1 mom. 4 punkten kan fisket begränsas genom att man föreskriver artspecifika fångstbegränsningar, dvs. bestämmer att det är förbjudet att behålla fångst som överstiger ett visst antal kilogram eller individer. Med behållande av fångsten avses att den fisk som fångats tas i besittning och permanent bort från fångstvattnen. Begränsningen ingriper således inte egentligen i rätten att bedriva fiske utan i vad man gör med den fångade fisken. Begränsningen är i den meningen lindrigare med avseende på skyddet för användningen av egendomen, eftersom fiskerätt som grundar sig på ägande av vattenområde innebär i praktiken rätt att försöka få fångst, däremot inbegriper den inte direkt äganderätt till de fiskar som finns i vattenområdet.

Med stöd av 1 mom. 5 punkten kan det bestämmas om skyldighet att släppa tillbaka fiskar av ett visst kön eller en viss storleksklass eller som inte har märkts med ett märke som observeras utanpå fisken. Punkten har ett nära samband med skyldigheten i 75 § att märka fiskar som planteras ut. Om det t.ex. med stöd av 75 § har bestämts om skyldighet att märka vissa fiskar som planteras ut, realiserar syftet med märkningsskyldigheten i praktiken genom krav som meddelas med stöd av 52 § 5 punkten på att vissa eller alla fiskar som inte är märkta ska släppas tillbaka. Med avseende på skyldigheten att släppa tillbaka fiskar är det inte väsentligt om märkta

fiskar planterats ut redan innan märknings-skyldigheten infördes eller först efteråt. Genom bestämmelsen om skyldighet att släppa tillbaka fiskar försöker man ingripa i fiske som rör sådana arter eller bestånd beträffande vilka tillståndet för de (omärkta) naturliga bestånden har försvagats så att de inte tål fiske. Av samma fiskarter kan det emellertid finnas (märkta) bestånd som baserar sig på utplanteringar och som är livskraftiga och beträffande vilka fisket inte behöver regleras. Inte heller genom denna begränsning begränsas således den rätt att bedriva fiske som är fiskerättens kärninnehåll, utan endast behållandet av sådana fångade fiskar som hör till ett naturligt och äventyrat eller försvagat bestånd av en viss fiskart.

Enligt 1 mom. 6 punkten får närmare bestämmelser om konstruktionen av de redskap som används för fiske utfärdas. Det kan till exempel vara fråga om bestämmelser om konstruktionen av en ryssja för att förbättra dess egenskaper att fånga fisken levande. Även närmare bestämmelser om nätens konstruktion, som maskstorlek, garntjocklek, garnmaterial, nätens längd och höjd, kan utfärdas med stöd av denna punkt.

I 2 mom. föreslås bemyndigande för jord- och skogsbruksministeriet att genom förordning utfärda bestämmelser av teknisk natur om fångstredskapens konstruktion och användningssätt samt detaljerade bestämmelser om tiden för deras användning, antalet fångstredskap och fångstmängderna samt skyldigheten att släppa tillbaka fiskar, om detta behövs enligt 1 mom. Ministeriets förordningar kan således gälla i första hand frågor av teknisk natur och av mindre politisk och samhällelig betydelse, såsom nätens konstruktion och maskstorlek, ryssjors och andra fångstredskaps konstruktion och tekniska egenskaper samt mindre tidsmässiga begränsningar av fångstredskapens användning.

När begränsningar som gäller fisket föreskrivs ska man försöka säkerställa att förutsättningarna för kommersiellt fiske förblir så goda som möjligt i förhållande till fiskbeståndens livskraft och målet att trygga avkastningen. I 3 mom. föreskrivs att de begränsningar som följer av paragrafen kan vara olika för olika grupper av kommersiella fiskare. Om kommersiella fiskare i syfte att

trygga näringen t.ex. redan när en begränsning föreskrivs ges vissa undantag från en allmän begränsning beviljas dessa undantag inte nödvändigtvis kommersiella fiskare i grupp II eftersom de sällan bedriver fiske som huvudsyssla.

53 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens befogenhet att begränsa fisket. Innehållet i förvaltningsbeslut som begränsar fisket kan i enlighet med 53 § 1 mom. 1–5 punkterna vara att förbjuda eller begränsa användningen av vissa fångstredskap, förbjuda eller begränsa fiske under en viss tidpunkt, begränsa antalet fångstredskap som får användas, förbjuda behållandet av fångst som överstiger en viss mängd eller förbjuda behållandet av fångade fiskar som inte har märkts på föreskrivet sätt enligt lagen. Befogenheten att begränsa fisket och förutsättningarna för att använda befogenheten sammanfaller i praktiken till sitt innehåll med de begränsningar som med stöd av 52 § sätts i kraft genom förordningar som utfärdas av statsrådet.

På grund av sakens brådskande natur måste begränsningar i fisket utfärdas snabbt, flexibelt och på ett sätt som beaktar lokala särförhållanden. Behovet av reglering är i allmänhet så lokalt, att begränsningar genom normer inte i tillräcklig grad skulle beakta de lokala särförhållandena. Den areal som begränsningarna gäller och det område som de inverkar på kan dessutom i vissa fall avgränsas så exakt att de aktörer som berörs kan anges på förhand och specifikt för förvaltningsbeslutet, och det är inte fråga om en begränsning som ska tolkas som en rättsnorm och därför ska införas genom en förordning. Gränsen mellan tillämpningsområdena för 52 och 53 § fastställs från fall till fall och grundar sig på gränsdragningen mellan användningsområdena för ett allmänt förvaltningsbeslut och en allmän norm. I de flesta fallen är behovet att begränsa fisket lokalt eller regionalt, och begränsningarna har lagts fram i en plan för nyttjande och vård och konsekvenserna av begränsningarna gäller en grupp av människor som kan bestämmas så exakt att begränsningarna ska utfärdas av NTM-centralerna som förvaltningsbeslut. När det gäller fiske har frågan aktualiserats till exempel i samband med Europeiska människorättsdomstolens fall *Posti och Rahko*

mot Finland den 22 september 2002. I det fallet bedömdes det att den begränsande inverkan som den allmänna normen har gäller en grupp människor som kan identifieras så att normen till sin verkan har karaktären av förvaltningsbeslut. Begränsningen hade därför bort utfärdas som förvaltningsbeslut, eller så hade man bort garantera rätten att överklaga.

I det system som regleras med gällande lag faller regionala fiskebegränsningar inom fiskeområdets behörighet. Fiskeområdet kan bland annat förbjuda användningen av ett visst fångstredskap eller ett visst fiskesätt (37 § 2 mom.) eller grunda ett fredningsområde inom ett visst vattenområde (43 §). Ur den nuvarande grundlagens perspektiv är utfärdande av fiskebegränsningar till sin karaktär alltid antingen betydande utövning av offentlig makt enligt 124 § i grundlagen eller utfärdande av allmänna rättsnormer enligt 80 § i grundlagen. De två ovan nämnda uppgifterna är sådana att de inte kan delegeras till andra än egentliga myndigheter. Fiskeområdena är (liksom de fiskeriområden som föreslås ersätta fiskeområdena) till sin juridiska karaktär inte myndigheter utan offentligrättsliga föreningar, och de kan därför inte ges likadana befogenheter att begränsa fisket som de har i dag. Fiskeområdena har fattat ett stort antal beslut om regleringen av storleken på nästens maskor för att optimera användningen av fiskresurserna i överensstämmelse med principen om hållbart fiske. I det regelsystem där den nya lagen ingår ska dessa beslut fattas i enlighet med 52 och 53 §. Genom att använda en försämrad eller hotad avkastning som grund för begränsningar strävar man efter att optimera användning av fiskresurserna enligt principen om maximal uthållig fångst och undvika så kallat tillväxtöverfiske.

Enligt paragrafens 2 mom. ska en begränsning enligt 1 mom. 1 och 2 punkten kunna utfärdas, om det är nödvändigt för att hindra en fara för sjötrafiken. Bestämmelsen kan till exempel tillämpas på mete eller annat fiske på vissa broar, om fisket medför fara för trafiken i en sjötrafikled under bron. Begränsningen kan därför utfärdas så att den till exempel gäller fiske med spö som bedrivs från en bro i en trafikled, medan fiske med spö i samma trafikled kan vara tillåtet om den sker

från stranden eller från en båt och det inte medför motsvarande fara för sjötrafiken.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det enligt förslaget att begränsningar som utfärdas enligt paragrafen får gälla i högst tio år. Eftersom begränsningar enligt 37 § 5 mom. kan införas genom ett beslut om att godkänna en plan för nyttjande och vård, är det förnuftigt om begränsningarnas giltighetstid stämmer överens med giltighetstiden för den regionala planen för nyttjande och vård. I 3 mom. föreskrivs dessutom att de begränsningar som utfärdas med stöd av den aktuella paragrafen i likhet med de begränsningar som föreläggs med stöd av 52 § får vara olika för olika grupper av kommersiella fiskare.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs det att fiskebegränsningar som utfärdas av en NTM-central inte får inskränka nyttjandet av fiskerätten mer än vad som är nödvändigt för att målet för begränsningen ska uppnås, vilket betonar den allmänna principen om proportionalitet i förvaltningen.

En begränsning ska enligt paragrafens 5 mom. kunna upphävas, om det inte längre finns någon anledning att hålla den i kraft. I sådana fall får begränsningen inte hållas i kraft, trots att en ny grund talar för detta. En begränsning som har en ny grund bör införas genom ett nytt förfarande, där berörda parter har möjlighet att lägga fram sin syn på den föreslagna begränsningen enligt denna grund. Enligt förslaget ska en begränsning upphävas genom ett normalt förfarande enligt förvaltningslagen.

54 §. Begränsning av allmänna fiskerättigheter. I denna paragraf ska det enligt förslaget föreskrivas om förutsättningarna för att begränsa de allmänna fiskerättigheter som avses i 7 § i den föreslagna lagen och om det förfarande som ska tillämpas när rättigheter-na begränsas.

Begränsningsbestämmelsen ska enligt förslaget tillämpas i fall där begränsningen uttryckligen grundar sig på en orsak som anges i bestämmelsen, och det bästa sättet att uppnå syftet med begränsningen är att begränsa fiske som bedrivs enligt de allmänna fiskerättigheterna. Om behovet av en begränsning gäller något fiskesätt eller fiskeredskap som ingår i de allmänna fiskerättigheterna, bör begränsningen utfärdas med stöd av en all-

män behörighet att utfärda begränsningar av fisket (52 §, 53 §) så att den gäller detta fiskesätten eller redskap oberoende av vilken rätt användningen av dem grundar sig på.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska näringscentralen kunna begränsa fiske om det behövs för att trygga målen för planen för nyttjande och vård eller säkerställa resultaten av en osedvanligt effektiv vård av fiskbeståndet. Grunderna för begränsningen har i praktiken samband med varandra, eftersom osedvanligt effektiva åtgärder för vård av fiskbeståndet i den mån det är möjligt ska inbegripas i planen för nyttjande och vård, varvid tryggheten av målen för planen för nyttjande och vård fungerar som grund.

Enligt 1 mom. 2 punkten i paragrafen får en begränsning utfärdas för bedrivande av fiskeriforskning. För att undersöka verkningarna av de allmänna fiskerättigheterna kan det i vissa fall vara nödvändigt att begränsa det fiske som sker enligt dessa rättigheter inom ett visst vattenområde för att eliminera verkningarna. I praktiken ska denna behörighet att begränsa fisket tillämpas bara inom de vattenområden där staten bedriver forskning och allt fiske är förbjudet. Annat fiske i sådana områden kan förbjudas genom begränsningar i beviljandet av tillstånd, men när det gäller den allmänna fiskerätten måste myndigheten att utfärda begränsningar ingå i lagen.

Enligt 1 mom. 3 punkten i paragrafen får de allmänna fiskerättigheterna begränsas för att säkerställa fisk- eller kräftbeståndet. Denna grund för begränsningar har samband med den grund som anges i 1 mom. 1 punkten, eftersom tryggheten av fisk- och kräftbestånden i sista hand även är ett av syftena med planen för nyttjande och vård. Emellertid är det nödvändigt att tillämpa punkten även när en fisk- eller ett kräftbestånd har försvagats i ett område så att dess tillstånd avviker väsentligt från den som rådde när planen för nyttjande och vård utarbetades och situationen då inte kunnat förutses. När en begränsning övervägs på denna grund ska man särskilt överväga om det för att säkerställa fiskbestånden är nödvändigt att begränsa de allmänna fiskerättigheterna eller om det är bättre att begränsa användningen av något av de fiskesätt eller fiskeredskap som ingår i de

allmänna fiskerättigheterna. I det sist nämnda fallet ska begränsningen föreskrivas i enlighet med 52 eller 53 §.

Enligt 1 mom. 4 punkten i paragrafen kan en begränsning utfärdas för att säkerställa att en kommersiell utplantering av fisk eller kräftor kan utnyttjas ekonomiskt. Fiskar som har tillräcklig storlek för fångst planteras ofta ut kommersiellt i vattenområden där de inte hör till det naturliga artbeståndet med syftet att de ska fångas rätt snart efter utplanteringen till exempel som en del av fisketurism eller annat rekreativfiske. Att plantera ut fisk som har tillräcklig storlek för att fångas grundar sig på en förväntad avkastning som härrör från den försäljning av fisketillstånd som utplanteraren bedriver. Även utveckling av specialfiskedestinationer, som grundar sig på långsiktig och systematisk utplantering av yngel och rom, i fisketurismsyfte uppfyller kännetecknen för kommersiella syften. I de fall som nämns ovan bör fiske alltid ske med tillstånd av innehavaren av fiskerättigheterna och mot en eventuell ersättning som denne fastställer.

Enligt 1 mom. 5 punkten får en begränsning utfärdas för att förhindra upprepad eller fortgående störning inom lekområden för fisk. De allmänna fiskerättigheterna gäller enligt 7 § i lagen inte i fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk. Områden där omfattande mete, pimpelfiske eller handredskapsfiske skulle kunna vara skadligt för vandringsfisk ställs genom bestämmelsen utanför de allmänna fiskerättigheterna. Även för andra fiskbestånds livskraft kan det vara skadligt om de allmänna fiskerättigheterna utnyttjas i stor utsträckning på lekområden som är viktiga för fiskens fortplantning. Att begränsa de allmänna fiskerättigheterna på denna grund ska enligt förslaget vara möjligt på alla fiskarters lekområden och oberoende av den direkta inverkan av fisket på fiskbeståndet. En begränsning kan sålunda utfärdas när fiske som bedrivs med stöd av de allmänna fiskerättigheterna stör fiskarnas lek oavbrutet eller upprepade gånger så att störningen kan medföra negativa följder för fiskbestånden i fortsättningen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det också om vilka aktörer som har rätt att begära att de allmänna fiskerättigheterna ska begränsas

samt om ansökningsförfarandet. Begränsningens omfattning ska enligt 2 mom. regleras så att giltighetstiden är högst 10 år, och begränsningsområdet får utgöra högst 25 procent av fiskeriområdets vattenareal. När en begränsning utfärdas, bör man särskilt beakta förbudet i 2 mom. mot att begränsa möjligheten att nyttja de allmänna fiskerättigheterna mer än vad som är nödvändigt för att begränsningens syfte ska uppnås.

Genom 3 mom. ges NTM-centralen behörighet att slopa en begränsning av de allmänna fiskerättigheterna innan begränsningens giltighetstid har löpt ut, om det ursprungliga skälet till att begränsningen utfärdades inte längre föreligger. Initiativet till ett beslut om att slopa en begränsning kan tas av samma aktörer som enligt 2 mom. har rätt att begära att en begränsning ska utfärdas.

55 §. Fredning av fiskar. I paragrafen bemyndigas statsrådet att genom förordning freda en fiskart eller ett fiskbestånd om dess förökning är äventyrad eller om den är försvagad och behöver skydd. De fiskarter eller fiskbestånd som fredas är sådana vars livskraft det är ändamålsenligast att trygga genom att föreskriva om en fredning som uttryckligen gäller den aktuella arten eller beståndet och som gäller permanent eller exempelvis tills vidare under en bestämd period varje år. Fredningen ska framför allt gälla sådana fiskarter och fiskbestånd som har varit fredade enligt 34 § i gällande lag och 17 § i förordningen om fiske. Behovet av fredning bör också övervägas i fråga om sådana nationellt utrotningshotade arter eller sådana arter som ingår i bilaga V till habitatdirektivet vars skyddsnivå inte är god. Enligt den uppföljning av Finlands hotade arter som färdigställdes 2010 är följande fiskarter akut hotade i Finland: insjölox, havsöring, Saimenröding och havslevande stammar av harr. Arterna i fråga utplanteras i betydande omfattning både för fiske och för att stärka de naturliga bestånden. Avsikten är att den fredning som avses i paragrafen ska tillgripas särskilt i situationer där de regionala och tidsmässiga fiskebegränsningar som utfärdats på basis av planerna för nyttjande och vård eller i något annat fall eller de åtgärder som hänför sig till fiskerättsinnehavarnas tillståndreglering inte har visat sig vara tillräckliga.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om de begränsningar som följer av ett beslut om fredning. Under fredningstiden är det förbjudet att inom det fredade området avsiktligt fånga fiskarter eller fiskbestånd som är föremål för fredning. Fredad fisk får inte heller säljas under fredningstiden. Försäljningsförbudet gäller endast fiskar som fiskats i naturliga vatten och inte fiskar som odlats som matfisk i vattenbruksanläggningar. Förbudet är även sådant fiske av någon annan fiskart eller något annat fiskbestånd som bedrivs med sådana fångstredskap som är särskilt lämpliga för att fånga den fiskart eller det fiskbestånd som fredats, då verksamheten omfattar sådan oaktamhet som enligt 118 § i lagen förutsätts av straffbar verksamhet. För att de fångstredskap som med stöd av fredningen är förbjudna ska fastställas tillräckligt detaljerat kan den förordning av statsrådet som utgör grunden för fredningen även innehålla bestämmelser om de fiskeredskap som anses vara särskilt lämpliga för att fånga den fredade fiskarten eller det fredade fiskbeståndet.

56 §. Fångstmått för fisk. I 1 och 3 mom. i paragrafen ges statsrådet behörighet att genom förordning föreskriva om fångstmått som individer av bestämda fiskarter eller fiskbestånd måste ha för att de ska få fiskas eller tas som fångst. Den viktigaste förändringen i jämförelse med gällande lag är att statsrådet i paragrafen bemyndigas att utöver ett minimimått för fiskar som fångas även fastställa ett maximimått, det vill säga ett största tillåtet fångstmått. Att fastställa ett maximimått är nödvändigt till exempel för lax, öring och andra fiskarter, vars honor har den bästa romkvaliteten som ger de livskraftigaste ynglen. I sådana fall är det nödvändigt att fastställa fiske- eller fångstgränser också för de största individerna av arten eller beståndet. Det blir möjligt att införa en skyldighet att återutsätta sådana fiskindivider genom att fastställa ett största fångstmått för arten eller beståndet så att det blir förbjudet att ta individer som är större. För de individer av en art eller ett bestånd som överskrider det största fångstmåttet gäller den återutsättningskyldighet som föreskrivs i 58 § 1 mom. i lagen. Paragrafen gör det också möjligt att föreskriva olika fångstmått för fiskar som förökar sig i naturen och utplante-

rade fiskar, som märkts med ett märke som utgör ett yttre kännetecken eller kan observeras på något annat sätt, trots att fiskarna tillhör samma fiskart eller fiskbestånd.

I 2 mom. i paragrafen förbjuds fångst av fiskindivider som inte håller sig inom de tillåtna fångstmåtten. Förbudet gäller fiske som uppenbart bedrivs med avsikt att som fångst ta individer som inte uppfyller sådana krav på fångstmåttet som anges i en förordning som har utfärdats med stöd av 3 mom., det vill säga individer som är för små eller för stora. Enligt kriterierna för fiskeförseelse i 118 § i lagen ska fångst av fisk som inte håller sig inom de tillåtna fångstmåtten vara straffbart bara om det sker uppsåtligt eller av oaktsamhet. När det gäller fångade fiskar som helt oavsiktligt är av otillåten storlek genomförs kraven på fångststorleken likväl genom den skyldighet att återutsätta dessa fiskar som nämns i 58 §.

57 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens rätt att bestämma om fångstmått. För att beakta regionala särdrag hos fiskarterna och fiskbestånden ges NTM-centralen i paragrafen behörighet att för sitt område fastställa fångstmått som avviker från dem som statsrådet har fastställt genom en förordning enligt 56 §. Användningen av behörigheten ska begränsas till situationer där avvikelser grundar sig på att fiskartens eller fiskbeståndens tillstånd inom området skiljer sig väsentligt från den som legat till grund för de fångstmått som anges i en förordning utfärdad med stöd av 56 §. När en fiskart eller ett fiskbestånd i ett specialfiskeområde har upprätthållits helt och hållet genom utplantering utan naturliga förutsättningar för förökning, får undantag från kravet om minsta fångststorlek beviljas. NTM-centralens befogenhet kan tillämpas också på öring som förekommer lokalt i norra Finland, eftersom den berörda fiskstammen på naturlig väg är småväxt.

Enligt 2 mom. ska närmare bestämmelser om NTM-centralens rätt att fastställa tillåtna fångstmått som avviker från de fångstmått som angetts i förordningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Rent praktiskt är det meningen att NMT-centralens behörighet ska fastställas genom en förordning i samband med att fångstmåtten anges. I motsats till gäl-

lande lag, där behörigheten att bevilja undantag är bunden endast till ”särskilda skäl”, blir behörigheten då noggrant avgränsad och giltig bara i den utsträckning som bestämmelserna i förordningen medger. Genom en sådan förordning kan NTM-centralen till exempel ges rätt att fastställa regionala fångstmått för en bestämd fiskart vilka får avvika från de fångstmått som anges i förordningen med högst ett bestämt antal centimeter i bestämd riktning.

58 §. Tillbakasläppande av fiskar. Eftersom selektiviteten är bristfällig även för de bästa fiskemetoderna, får man vid fiske oavsiktligt och utan att göra sig skyldig till straffbar oaktsamhet som fångst ofta också sådana fiskindivider som inte får fångas avsiktligt. Utöver de egentliga fiskebegränsningarna är det av denna orsak även nödvändigt att föreskriva att en sådan fångad fisk som inte får fångas avsiktligt alltid måste återutsättas, även när den fastnat i redskapen av misstag.

I 1 mom. i paragrafen bestäms det att den som fiskar är skyldig att återutsätta sådana fångade fiskindivider som inte uppfyller de krav på fångstmåtten som nämns i 56 eller 57 § det vill säga är för små eller för stora. Undantaget från återutsättningsskyldigheten är enligt 1 mom. likväl sådant kommersiellt fiske på vilket skyldigheten att landa fisk (förbudet mot utkast) enligt EU:s förordning om den gemensamma fiskepolitiken tillämpas. Bland de arter som fiskas i Östersjön hör strömmingen, vassbuken, torsken och laxen till denna kategori, och för dessa träder förbudet mot utkast av fångst i kraft den 1 januari 2015. Det här innebär till exempel att torsk som inte överskrider det minst fångstmåttet inte får släppas fri, utan att den enligt huvudregeln måste landas och räknas med i kvoten. I landningsskyldigheten ingår likväl undantag till exempel för sådana fångstredskap för vilka det finns vetenskapliga belägg för att fisken kan återutsättas i god kondition.

Enligt 2 mom. ska återutsättningsskyldigheten förutom fisk som inte har rätt fångstmått även gälla sådan fisk som fångats under frednings- eller förbudstid, med ett förbudet fiske- eller fångstredskap eller med en förbjuden fiske- eller fångstmetod. Återutsätt-

ningsskyldigheten gäller till exempel när man vid fiske med ett nät som är godkänt för abborrfiske får sik som inte får fiskas med nätet. Likaså kan fiskar av en fredad art ingå bland fångsten när fiskar som inte är fredade fiskas under fredningstiden. Skyldigheten att återutsätta fisk som har fångats under förbudstid ska också gälla sådana fiskar som enligt 75 § i lagen måste märkas vid utplantering och som enligt 52 och 53 § inte får tas som fångst om de är omärkta, det vill säga hör till de naturliga fiskbestånden. Genom återutställningsskyldigheten söker man främja fiskarnas förökning på naturlig väg.

59 §. Skydd av hotade djurarter. Lagen om fiske utökades genom lagändring 697/2010 med en ny paragraf, 37 a §. Enligt paragrafen får statsrådet förbjuda användningen av vissa typer av fångstredskap eller vissa fiskesätt, om det behövs för att skydda en hotad djurart. Bestämmelsen var nödvändig för att genomföra habitatdirektivet nationellt och för att säkerställa att kraven i grundlagen uppfylls när fiske begränsas med hänsyn till naturskyddet. Med stöd av bestämmelsen får statsrådet vid behov utfärda förordningar som begränsar fisket till exempel genom förbud mot nätfiske. Motsvarande bestämmelse i den form den godkändes 2010 föreslås utgöra 59 § i den nya lagen om fiske.

Enligt paragrafens 2 mom. ska jord- och skogsbruksministeriet ha rätt att utfärda precist avgränsade bestämmelser med begränsad giltighetstid för att genomföra skyddet av hotade arter. Jord- och skogsbruksministeriets begränsningsförordningar ska närmast gälla frågor av teknisk natur som inte har betydande politiska eller samhälleliga följder, såsom nätens konstruktion och storleken på dess maskor, ryssjornas konstruktion och mindre tidsbegränsningar för användningen av fångstredskap.

För att uppfylla kraven på exakthet och precis avgränsning preciseras paragrafens tillämpningsområde i 3 mom. enligt vilket det som bestäms om djurarter också gäller underarter, raser, bestånd och former. Definitionen står i samklang med 37 § 2 mom. naturskyddslagen.

60 §. Avtal om skydd för saimenvikaren. I paragrafen föreskrivs det att närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax och äga-

ren till ett vattenområde eller innehavaren av en särskild rättighet ska ha rätt att ingå högst femåriga avtal om att begränsa eller förbjuda fiske i ett visst vattenområde. Paragrafen motsvarar 37 b § i gällande lag. Paragrafen fogades till lagen genom lag 697/2010 i enlighet med de synpunkter på regeringens proposition 29/2010 som riksdagens jord- och skogsbruksutskott lade fram i sitt betänkande 13/2010 rd.

Trots att staten även utan den uttryckliga bestämmelsen i lagen får ingå privaträttsliga avtal som rör naturskyddet, såg utskottet det som en tydligare lösning för skyddet av saimenvikaren att de allmänna bestämmelser som gäller systemet med skyddsavtal fogas till lagen och att rätten att ingå sådana avtal koncentreras till närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax.

61 §. Ersättningar för olägenhet som skyddet av hotade arter föranleder. Det föreslagna bemyndigandet i 59 § 1 mom. gör det möjligt att föreskriva om begränsningar som för ägarna till ett vattenområde inverkar på deras möjligheter att utnyttja sin äganderätt. Konsekvenserna av de förordningar som utfärdas med stöd av behörigheten kan inte förutses helt. Därför ska ägaren till ett vattenområde eller innehavaren av en särskild rättighet enligt 61 § i den föreslagna lagen ha rätt till full ersättning för en betydande olägenhet som orsakas av begränsningsförordningar. Med särskild rättighet avses, liksom i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter 603/1977 (nedan inlösningslagen), nyttjande-, servituts- och lösörningsrätt och med dessa jämförbar rätt till annan tillhörig fastighet eller annat jord- eller vattenområde samt byggnad och konstruktion. I den föreslagna bestämmelsen är definitionen av väsentlig betydelse särskilt för de innehavare av fiskerättigheter vars rätt att fiska inte grundar sig på ägande av land- eller vattenområden.

Bestämmelsen, som utgör grund för rätten till ersättningar gäller inte de förordningar av teknisk karaktär som utfärdas av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av 59 § 2 mom. och inte heller verkningarna av andra förordningar som utfärdas med stöd av lagen om fiske. Grunden för de sistnämnda förordningarna är fiskeriekonomiska hänsyn, och

de positiva konsekvenser för fiskbestånd som förordningarna medför ökar i sista hand fiskemöjligheterna och värdet av markegen- domen för ägare till vattenområden. Bestämmelsen om ersättning ökar trovärdighe- ten i åtagandet att skydda arterna. Dess pri- mära syfte är likväl att genomföra skyddet för äganderätten som garanteras i grundlagen samt de krav om rättssäkerhet som en be- gränsning av detta skydd är förknippad med.

Man ska i första hands sträva efter att komma överens om ersättningsbeloppen till- sammans med dem som drabbas av olägen- heterna. Om en överenskommelse inte kan nås, har den drabbade rätt att hos Lantmäte- riverket ansöka om ett förrättningsförordnan- de för att bestämma ersättningsbeloppet en- ligt bestämmelserna i inlösningslagen.

För de ersättningar som betalas på grund av begränsningar föreslås att ränta betalas enligt 95 § i inlösningslagen räknat från den dag då den ersättningsberättigade ansökt om ett för- ordnande om en ersättningsförrättning. Det datum från vilket ränta ska erläggas enligt 95 § i inlösningslagen, det vill säga den dag då sökanden har fått rätt till besittningstagande, rör inte fiskebegränsningar. När inlösnings- lagen tillämpas, ska man beakta bestämmel- sen i 98 § 3 mom. enligt vilken den som är berättigad till ersättning inte är skyldig att betala de kostnader för förrättningen som nämns i 81 och 82 §, trots att den ersätt- ningsberättigade själv har yrkat på ersätt- ningsförrättningen.

Den föreslagna bestämmelsen om ersätt- ning är avsedd att gälla även personer som är att betrakta som yrkesfiskare. I deras fall är det meningen att ersättningarna ska betalas i överensstämmelse med EU-lagstiftningen som ett stöd av mindre betydelse inom fiske- risektorn enligt kommissionens förordning nr 875/2007 av den 24 juli 2007. Vid behand- lingen av ett ersättningsärende måste man i detta fall beakta kraven på övervakning av stödet i artikel 4 i förordningen.

62 §. Anmälan om bifångst. Enligt artikel 12.4 i habitatdirektivet ska medlemsstaterna införa ett system för övervakning av oavsikt- lig fångst och oavsiktligt dödande av de djur- arter som finns förtecknade i bilaga 4 a. För att införa det nämnda systemet föreslås det att 62 § ska innehålla bestämmelser om skyl-

dighet att anmäla om bifångst av sälar och tumlare. Anmälan om sådan bifångst som av- ses i bestämmelsen ska göras utan dröjsmål till Naturresursinstitutet om såväl levande som döda djur som hittats i fångstredskapen.

I 118 § 13 punkten i lagen föreskrivs det att försummelse av anmälningsskyldigheten är en straffbar fiskeförseelse.

7 kap. **Vandringsfiskar och tryggan- de av fiskens gång**

63 §. Allmänt tryggande av fiskens gång. I paragrafen föreskrivs det om en allmän skyl- dighet att bedriva fiske så, att fiskeredskap inte genom sin placering ointetgör de fångstbegränsningar som ska säkerställa fiskbeståndets livskraft eller avsiktligt hindrar fiskar från att nå sådana områden som är cen- trala med hänsyn till artens förökning och fortbestånd. Att blockera mynningarna i lek- vikar som är viktiga för fisken eller smala sund som är viktiga med hänsyn till fiskens gång eller att med fiskeredskap förhindra att fisken når sådana områden där ett fiskeför- bud gäller för arten eller beståndet är exem- pel på sådana förbjudna sätt att bedriva fiske som avses i 63 §.

Tillåten fångst av individer av en bestämd fiskart ska inte enligt förslaget betraktas som förhindrande av fiskens gång, och syftet med bestämmelsen är således inte en faktisk ut- vidgning av fiskeförbudsområdena. Förhind- rande av fiskens gång är enligt förslaget så- dan verksamhet som avsiktligt eller oavsikt- ligt hindrar en hel fiskart eller ett fiskbestånd från att nå ett sådant område som är centralt med tanke på artens livscykel eller viktigt för att genomföra skötselåtgärderna för arten.

64 §. Fastställande av vattendrag för vand- ringsfisk samt av fors- och strömområden i dem. Enligt 4 § 3 mom. i lagen avses med vandringsfisk lax, insjölox, ål, nejonöga, asp och öring samt vandrande bestånd av röding, harr och sik. Vattendrag för vandringsfisk är ett vattenområde som vandringsfisken an- vänder som en viktig vandringsväg eller ett viktigt förökningsområde. Avsikten är att med hjälp av definitionen särskilja sådana vattenområden som är särskilt viktig med tanke på vandringsfiskens normala livscykel och vandrigen under den. Med hjälp av de-

definitionen kvalificerar sig som vattendrag för vandringsfisk endast sådana vattenområden som är av stor betydelse för tryggandet av bestånden av vandringsfisk. Även bebyggd vattenmiljö kan betraktas som vattendrag för vandringsfisk om fiskens gång har gjorts möjlig genom exempelvis fiskvägar.

I 2 mom. föreskrivs det att genom förordning av statsrådet kan även ett annat område än ett sådant som avses i 1 mom. fastställas som vattendrag för vandringsfisk. Sådana områden kan vara t.ex. områden där vandringsfiskbestånd åter eller områden där återinföring av ett vandringsfiskbestånd påbörjas. Genom definitionen av vattendrag för vandringsfisk kan man för att trygga vandringsfiskarna rikta bestämda rättsverkningar till innehavare av fiskerättigheter och till andra som bedriver fiske. Det här motiverar att definitionen av vattendrag för vandringsfisk tas med i lagstiftningen.

Vid bedömningen av typen av vattendrag ska de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna och de regionala planerna för nyttjande och vård av fiskresurserna ha en central ställning. I praktiken är det väsentligt vilka områden eller vattendrag som i olika planer har ansetts som centrala för vandringsfisken. Man bör särskilt beakta de förslag om centrala vattenområden för nämnda fiskarter som ingår i de nationella planer för vården av fiskresurserna som ska trygga skötseln av de fiskarter som räknas som vandringsfisk. Utöver planerna ska vid bedömningen användas som hjälp forsknings- och uppföljningsdata om vattendrag och fiskbestånd.

Den definition på fors- och strömområde i vattendrag som anges i 4 § 5 punkten i lagen har utformats så att det ska bli lättare att identifiera de områden där fiske är förbjudet på denna grund. Områdena blir enligt förslaget i praktiken lite större än de forsar och strömdrag i lax- eller sikförande vattendrag som avses i den nuvarande lagstiftningen, och de viktigaste områdena med hänsyn till fiskarnas livscykel ställs klarare utanför fisket. Behovet att fastställa sådana områden genom separata beslut blir följaktligen mindre än det är i dag. För att avgöra oklara fall får NTM-centralen likväl enligt 64 § 3 mom. i lagen besluta om detaljerna för var gränser-

na för fors- och strömområden ska gå. Besluten ska fattas enligt det normala förfarandet i förvaltningslagen, och gränserna ska antecknas i fiskeriförvaltningens informationssystem som en del av registret över fiskeregleringsåtgärder.

65 §. Begränsning av fisket i syfte att trygga vandringsfiskarnas gång. I paragrafen föreskrivs det om statsrådets behörighet att utfärda förordningar om sådana fiskebegränsningar som är nödvändiga för att trygga den naturliga gång som ingår i vandringsfiskens livscykel och andra faser i livscykeln som är centrala med hänsyn till arternas livskraft. Eftersom de fiskarter som definieras som vandringsfisk är arter som i allmänhet ses som särskilt värdefulla och för vars bestånd det är väsentligt att trygga den gång som ingår i livscykeln, ska tröskeln för att tillämpa bemyndiganden att begränsa fisket av vandringsfisk vara något lägre än motsvarande tröskel för de allmänna bemyndigandena att begränsa fisket enligt 52 §. Tillämpnings-tröskeln är även delvis kopplad till en annan fråga, det vill säga frågan om vandringsfiskens gång eller naturliga livscykel störs väsentligt. Även när det gäller vandringsfisken blir det sålunda möjligt att utnyttja den möjlighet att begränsa fisket som avses i 52 §, när en fiskarts livskraft eller avkastningen av arten har försvagats eller riskerar att försvagas eller när området är viktigt för en fiskarts eller ett fiskbestånds förökning. Begränsningar som införs för att förhindra att gången eller livscykeln störs är enligt förslaget möjliga endast för att skydda vandringsfiskar. Begränsningar får utfärdas bara för vattendrag för vandringsfisk, det vill säga för vattenområden som är centrala för vandringsfiskarnas gång eller förökning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om jord- och skogsbruksministeriets behörighet att utfärda bestämmelser av teknisk natur om fångstredskapens konstruktion och användningssätt samt detaljerade bestämmelser om tiden för deras användning och om antalet fångstredskap och fångstmängderna. Jord- och skogsbruksministeriets begränsningsförordningar ska således närmast gälla frågor av teknisk natur som inte har betydande politiska eller samhällsliga konsekvenser, såsom nätens konstruktion och storleken på dess

maskor, ryssjornas konstruktion och mindre tidsbegränsningar för användningen av fångstredskap.

I 3 mom. bestäms det dessutom att de begränsningar som fastställs för att trygga vandringsfiskarna får vara olika för olika klasser av kommersiella fiskare. Om kommersiella fiskare i syfte att trygga näringen t.ex. redan när en begränsning föreskrivs ges vissa undantag från en allmän begränsning beviljas dessa undantag inte nödvändigtvis kommersiella fiskare i grupp II eftersom de sällan bedriver fiske som huvudsyssla.

66 §. Förbud att fiska vid älvmyningar. Det är nödvändigt att i enlighet med de nationella fiskvägs- och laxstrategierna förbättra vandringsfiskens förutsättningar att föröka sig naturligt. En åtgärd som ansetts nödvändig är att trygga vandringsfiskens stigning genom att i lämplig utsträckning begränsa fisket vid älvmyningar i vattendrag för vandringsfisk.

Enligt 66 § 1 mom. i den förslagna lagen ska fiske med trål och not vara förbjudet i älvar som hör till vattendrag för vandringsfisk och i havet närmare än fem kilometer från sådana älvars mynning.

För att säkerställa förutsättningarna i synnerhet för öringens höstvandring förbjuds i 2 mom. allt fiske med nät i havet närmare än en kilometer från mynningen av älvar som hör till vattendrag för vandringsfisk från den 15 augusti till den 31 oktober.

Enligt 3 mom. i paragrafen ska storryssjor inte få läggas ut för fångst närmare än tre kilometer från myningar av älvar som hör till vattendrag för vandringsfisk. Sådana rättigheter att bedriva fiske med storryssjor i nämnda vattenområden som har förvärvats medan tidigare lagstiftningen gällde ska likväl utgöra ett undantag. Undantaget ska inte gälla undantagstillstånd för fiske som en myndighet har beviljat enligt tidigare lagstiftning, utan för dessa kan det bara bli fråga om den särskilda frist på tre år som föreskrivs i övergångsbestämmelsen i 134 § i lagen. Undantaget ska gälla bara särskilda platser för fiske med ryssja och andra fiskerättigheter som har förvärvats tidigare på särskilda grunder och som innebär rätt att fiska med ryssja på ett förbudsområde.

Det avstånd från en älvmyning som nämns i paragrafen ska definieras som avståndet från mittpunkten av mynningen fågelvägen så att det angivna avståndet i kilometer bestämmer ett halvcirkelformat vattenområde utanför mynningen.

De begränsningar i fisket vid älvmyningar som anges i lagen ska inte gälla Torne älv trots att den är den viktigaste lekälven för laxen i Östersjön. På fisket i och utanför Torne älv tillämpas gränssälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige med tillhörande fiskestadga.

67 §. Fiskled. I paragrafen föreskrivs det om en fiskled som ska inrättas för att säkerställa fiskens vandring och som ska hållas fri från fångstredskap som avses i 68 §. I det regelsystem där den gällande lagen om fiske ingår har fisket i älvar, sund och trängre leder reglerats genom hänvisningar till den kungsådra som avses i vattenlagen. I gällande lagstiftning får såväl definitionen på kungsådra som en del av den rättsverkan som är förknippad med begreppet sitt innehåll genom hänvisningar till vattenlagen. För att förenkla lagstiftningen föreslås det att lagen om fiske i fortsättningen ska innehålla hänvisningar till vattenlagen enbart när den utnyttjar definitionerna på älv, sund och trängre led i bestämmelser om var en fiskled ligger. Hänvisningen finns i 67 § 1 mom.

Den egentliga definitionen på fiskled och därmed förknippade rättsverkningar ska i fortsättningen för klarhetens skull ingå direkt i lagen om fiske. Definitionen på fiskled ska ingå i 67 § 2 mom. och till sitt sakinnehåll motsvara den nuvarande. En fiskled ska sålunda omfatta en tredjedel av älvens, sundets eller den trängre ledens bredd på det djupaste stället enligt medelvattenståndet.

I 3 mom. föreskrivs det om fiskleders utsträckning i älvars mynningsområden genom en bestämmelse som till sitt sakinnehåll motsvarar 24 § 2 mom. i gällande lag. En fiskled fortsätter således obruten i älvens mynningsområde och omfattar en tredjedel av vattenområdets bredd på det djupaste stället enligt medelvattenståndet och sträcker sig så långt ut i öppna sjön att fiskens gång är tryggad. I sådana områden där älven har flera fåror eller i vid sådana älvmyningar där älven är för-

grenad finns det en fiskled i varje fåra eller gren.

I 4 mom. ges NTM-centralen rätt att bestämma fiskledens bredd eller sträckning på ett sätt som avviker från det som föreskrivs i 1 eller 2 mom. om detta är nödvändigt för att trygga fiskens gång. NTM-centralen kan fastställa en fiskled på ett avvikande sätt antingen på eget initiativ eller efter att en innehavare av fiskerätt eller ett fiskeriområde har lämnat in en ansökan om det. Denna rätt ska enligt förslaget kunna användas i situationer där fiskledens sträckning eller längd om den bestäms enligt lagen på grund av områdets särskilda karaktär blir sådan att den inte i tillräcklig grad tryggar fiskens gång. Om behovet att trygga fiskens gång inte grundar sig på områdets särdrag utan bara sammanhänger med ett dåligt tillstånd för någon fiskart eller något fiskbestånd, bör fisket i första hand begränsas enligt bemyndigandena i 52, 53 eller 64 §. NTM-centralens undantagsbestämmelser kan i sin helhet gälla i högst tio år åt gången, och de ska alltid dimensioneras enligt behovet av undantagsreglering i fallet i fråga. Sålunda kan det bestämmas att undantagen gäller exempelvis endast under en viss period varje år.

68 §. *Hållande av fiskleder fria från fångstredskap.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om fiskebegränsningar som alltid gäller i fiskleder. Enligt bestämmelsen är det förbjudet att hålla fasta och stående fiskeredskap i en fiskled, med undantag för kräftburar. Med fasta och stående fiskeredskap avses de fiskeredskap som definieras i 4 § 15 och 16 punkten. Kräftburar som sänks i en fiskled har i praktiken så liten inverkan på fiskens gång att det inte är nödvändigt att begränsa detta fångstsätt i fiskleder permanent.

I 2 mom. begränsas tillåtet fiske med trål och not i en fiskled så, att mer än halva ledens bredd måste vara öppen när dessa fiske-sätt används.

69 §. *Utredande av fiskledens gränser.* De allmänna grunderna för hur en fiskleds sträckning ska bestämmas anges i 67 § i den föreslagna lagen. I en del fall är det likväl på grund av områdets särdrag exceptionellt svårt att bestämma sträckningen enbart på basis av definitionen i lagen, och det kan i praktiken vara oklart i vilket område fiske är förbjudet.

Därför föreskrivs det i 69 § i lagen att en fiskleds gränser ska kunna utredas genom en särskild lantmåteriförrättning som verkställs på ansökan av NTM-centralen, en innehavare av fiskerätt i det berörda området eller av fiskeriområdet. Förrättningen verkställs av en förrättningsingenjör utan gode män, och i övrigt ska det som i fastighetsbildningslagen (554/1995) föreskrivs om rågång tillämpas vid förrättningen.

70 §. *Fiske i bäck.* Med en bäck förstås enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten i vattenlagen ett rinnande vattendrag vars avrinningsområde är mindre än hundra kvadratkilometer stort. Bäckarna är små vattenområden, men de har en central betydelse för en del fiskars (till exempel öringens) livscykel. Fiske med fasta och stående fiskeredskap i bäckar ska därför i regel vara förbjudet enligt 70 § i lagen. Förbudet ska dock inte gälla katsor, kräftburar eller mjärdar för nejonöga som har så låg fångsteffektivitet att de i de flesta fall inte orsakar väsentliga olägenheter med hänsyn till fiskarnas livscykel. Vid fiske med de nämnda fångstredskapen får bäcken dock inte stängas av helt, utan en tillräckligt stor del av bäcken ska lämnas fri från fångstredskap så att fisken kan passera.

71 §. *Fiske i fiskväg.* I paragrafens 1 mom. förbjuds fiske i en fiskväg och på en sträcka av tvåhundra meter ovanför och nedanför denna eller något annat motsvarande anordning. Fiskvägar och motsvarande anordningar som har anlagts för att säkerställa fiskens gång är områden där fiske på grund av fångsteffektiviteten är mycket skadligt med hänsyn till tryggandet av bestånden av vandringsfisk och i praktiken omintetgör anordningarnas ursprungliga syfte.

Enligt 2 mom. får fiske inte bedrivas i en kanal som leder vatten till ett kraftverk eller något annat verk och inte heller på en sträcka av ethundra meter nedan om en sådan damm som avses i dammsäkerhetslagen. Genom den ovillkorliga begränsningen strävar man efter att säkerställa fiskens gång, eftersom den relativa fångsteffektiviteten vid fiske i en byggd kanal eller i närheten av en damm i allmänhet är för stor i förhållande till målet att fisket ska vara ekologiskt uthålligt.

I 2 mom. föreskrivs det också om NTM-centralens rätt att för viss tid förbjuda fiske

nedanom en damm på en sträcka av högst femhundra meter liksom i ett vattenmagasin ovanom dammen och i en konstgjord sjö eller någon annan konstgjord bassäng. Denna behörighet är motiverad med hänsyn till målet att säkerställa våra bestånd av vandringsfisk. Den ska därför kunna användas i områden där beståndens tillstånd är så svagt att det förutsätter strängare begränsningar. Den ska också kunna användas i områden som är centrala med hänsyn till vandringsfiskens gång och som har sådana särdrag att de begränsningar som föreskrivs i lagen inte ensamma är tillräckliga för att målet att trygga bestånden ska kunna uppnås.

72 §. Undantag från förbud att fiska vid älvmynning, i fiskled och i fiskväg. Enligt 72 § ska NTM-centralen ha rätt att bevilja tillfälligt tillstånd till fiske vid en älvmynning, i en fiskled eller i en fiskväg. Behörigheten att tillåta sådana undantag ska även gälla områden där NTM-centralen med stöd av 67 § 3 mom. har fastställt en fiskleds sträckning på ett sätt som avviker från lagen eller där centralen med stöd av 71 § 2 mom. har förbjudit fiske i ett större område nedanom en damm, i ett vattenmagasin, i en konstgjord sjö eller i någon annan konstgjord bassäng.

Tillfälliga tillstånd ska kunna beviljas när det är nödvändigt för att trygga det allmänna fiskeriintresset eller av någon annan särskild orsak. Sådana orsaker kan till exempel vara en undersökning som är viktig för skötseln av fiskresurserna eller infångning av honfiskar som behövs för utplanteringsverksamhet.

8 kap. **Utplantering av fisk och annan vård av fiskevatten**

73 §. Förbjudna utplanteringar. I paragrafen föreskrivs det om ett allmänt förbud mot sådana utplanteringar av fiskbestånd och kräftarter som utifrån befintlig kunskap kan bedömas försvaga mångfalden i naturen genom att äventyra bevarandet av en i naturen förekommande fisk- eller kräftart eller ett bestånd av dem. En utplantering kan till exempel ha konsekvenser som äventyrar bevarandet av arter eller bestånden som förekommer i naturen om den art som planteras ut kan konkurrera ut eller förstöra ett naturligt före-

kommande bestånd eller art eller om utplanteringen är förenad med uppenbar risk för att fisk- eller kräftsjukdomar sprids.

I paragrafens 2 mom. bemyndigas statsrådet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om de omständigheter som kan utgöra en grund för bedömningen att vissa utplanteringar kan äventyra bevarandet av en i naturen förekommande fisk- eller kräftart eller någon annan art eller ett bestånd av dem på det sätt som avses i 73 § 1 mom. Den fara som avses i bestämmelsen kan komma i fråga till exempel när det nedanför vattendraget i fråga finns en moderfiskanläggning som bevarar utrotningshotade eller försvagade bestånd och de arter eller bestånd som finns i anläggningen utsätts för fara.

74 §. Utplantering av fisk och kräfta. Paragrafens 1 mom. innehåller den huvudprincip som ska gälla för all utplantering av fisk i fortsättningen. Enligt denna ska grundläggande uppgifter om utplanteringar alltid ingå i fiskeriområdets plan för nyttjande och vård. Kraven som ställs på de uppgifter om utplanteringar som ska ingå i planen kan i praktiken inte vara särskilt stränga, eftersom en plan för nyttjande och vård kan gälla i upp till tio år och det inte är möjligt att på förhand i detalj specificera alla utplanteringar som ska genomföras under en så lång tid. Kravet ska närmast gälla grundläggande uppgifter om vilka slags utplanteringar som ska genomföras under den tid planen gäller. Planen för nyttjande och vård bör innehålla grundläggande uppgifter om målen för utplanteringarna, uppgifter om vilka fiskarter och fiskbestånd som ska planteras ut och åldern och storleksklassen för de fiskar som planteras ut. Det är således inte nödvändigt att nämna varje utplantering i planen. Uppgifter lämnas också om omplanteringar som görs från ett vattendrag till ett annat. Syftet är alltså att myndigheten när planen för nyttjande och vård bereds ges tillräcklig information som den och den regionala fiskerisamarbetsgruppen kan använda som underlag när de bedömer betydelsen av utplanteringarna för vården av fiskbestånd i regionen och framlägger sin syn på nödvändigheten och tillräckligheten av de föreslagna utplanteringarna samt möjligheterna att utföra alternativa skötselåtgärder.

Enligt 2 mom. ska utplanteringar vara möjliga även när det inte finns tillräckligt exakta uppgifter om dem i fiskeriområdets plan för nyttjande och vård. För en sådan utplantering måste likväl ett separat tillstånd alltid sökas hos NTM-centralen. Tillståndet beviljas på samma grunder som vid godkännandet av planen för nyttjande och vård.

I 3 mom. i paragrafen föreskrivs det om NTM-centralens behörighet att förbjuda utplanteringar av fisk som härrör från ett sådant vattendrag eller en sådan vattenbruksanläggning som förknippas med risk för att fisk- eller kräftsjukdomar sprids till naturliga vatten.

För att skapa förutsättningar för att bedöma konsekvenserna och resultaten av utplanteringsverksamheten föreskrivs det i 4 mom. om en allmän skyldighet för den som planterar ut fisk att anmäla utplanteringen inom tre månader efter utplanteringen till ett register över utplanteringar. Rent praktiskt lämnas anmälan elektroniskt till den myndighet som upprätthåller registret.

I 5 mom. begränsas förbudet mot utplanteringar som inte ingår i planen för nyttjande och vård till att gälla bara sådana utplanteringar som inte utförs för att uppfylla en fiskevårdsskyldighet enligt 3 kap. 14 § i vattenlagen, eftersom det i planen inte är möjligt att förutse de skyldigheter som ingår bland villkoren i tillståndsbeslut.

75 §. Märkning av fisk som ska planteras ut. Enligt paragrafen får statsrådet genom förordning föreskriva att ett villkor för utplantering av vissa fiskarter eller fiskbestånd eller vissa ålders- eller storleksgrupper av dem är att fiskarna före utplanteringen har märkts med ett märke som utgör ett yttre kännetecken eller kan observeras på något annat sätt. När man reglerar fisket av försvagade naturbestånd av vissa fiskbestånd (till exempel av öring och insjölox) och när man säkerställer att regleringen är verkningsfull har det visat sig vara problematiskt att fiskar av samma bestånd har planterats ut i stort antal bland annat på grundval av en skyldighet. När man bedriver fiske är det i praktiken omöjligt att hålla isär fiske inriktat på ett naturligt bestånd från fiske inriktat på ett utplanterat bestånd.

För att lösa problemet är det möjligt att märka fiskar med märken eller markeringar som utgör ett yttre kännetecken eller kan observeras på något annat sätt och som i praktiken gör det möjligt att fiska selektivt och att välja vilken fisk som ska tas som fångst. Eftersom fiske av utplanterad fisk även leder till ökad fångst av individer från naturliga fiskbestånd, ska det enligt förslaget vara möjligt att föreskriva att utplanterade fiskar ska märkas med ett märke som utgör ett yttre kännetecken eller kan observeras på något annat sätt. Märkningen ska utnyttjas i praktiken genom att begränsningar för tagande av fisk som fångst utfärdas med stöd av 52 eller 53 § i lagen.

76 §. Dispens från utplanteringsförbud. I paragrafen föreskrivs det om närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet att bevilja dispens från förbud mot utplantering som har utfärdats med stöd av 73 och 74 § i den föreslagna lagen. I praktiken kan dispensen gälla utplanteringar som avses i 74 § eller en förordning utfärdad med stöd av paragrafen eller i 74 § 3 mom. i sådana exceptionella enskilda fall där den utplantering som avses i ansökningshandlingen på grund av fallets särskilda karaktär inte medför sådan risk som avses i nämnda bestämmelser. Om till exempel utplantering av yngel från en viss vattenbruksanläggning förbjuds enligt 74 § 2 mom. och man på basis av ny information som blivit tillgänglig efter det att förbudet har trätt i kraft kommer fram till att användningen av ett parti sättfisk från anläggningen inte behöver förbjudas på grund av sina egenskaper.

77 §. Införsel av fisk och kräfta. I paragrafen anges det vilken myndighet som ska fungera som så kallad behörig myndighet enligt artikel 5 i rådets förordning (EG) nr 708/2007 om användning av främmande och lokalt frånvarande arter i vattenbruk och svara för att kraven i förordningen uppfylls samt handlägga ansökningar som gäller import av fiskar och kräftor enligt förfarandet i förordningen. En behörig myndighet har inte tidigare angetts entydigt i finsk lagstiftning, utan jord- och skogsbruksministeriet har ansetts ha generell behörighet i fiskerifrågor och frågor som gäller vattenbruk. Handläggning av importansökningar är likväl inte till sin karaktär en sådan uppgift som bör skötas av

ministeriet, och den ska enligt förslaget tilldelas en NTM-central som ska specialisera sig på uppgiften. Arrangemanget är nödvändigt för att uppfylla kraven i förordningen, för att minimera den administrativa börda som myndigheten påförs och inrikta den förnuftigt och för att göra behandlingen av frågor som gäller importen snabbare och enklare ur kundens synvinkel.

I 2 mom. ingår ett förbud mot att utan tillstånd av den behöriga myndighet som avses i 1 mom. i Finland införa andra än i Finland i vilt tillstånd förekommande fisk- eller kräftarter eller fisk- eller kräftbestånd eller könsceller av dem för utsättning i naturliga vatten eller för vattenbruksändamål.

Förordning (EG) nr 708/2007 gäller enligt det tillämpningsområde som anges i förordningen inte import av fisk för utsättning i naturliga vatten. På grund av de ekologiska riskerna och sjukdomsriskerna som sammanhänger med utplantering av fiskar och kräftor i naturliga vatten finns det likväl behov att bedöma import för detta ändamål utifrån samma kriterier som import för vattenbruksändamål. De krav som ställs vid import av fiskar ska enligt 77 § därför gälla även import av fiskar för utsättning i naturliga vatten.

Genom förordning av statsrådet ska det enligt förslaget vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser om sådana allmänna villkor som kan ställas när fiskar importeras för att sättas ut i naturliga vatten.

78 §. Skydd av fiskbestånd i vissa vattendrag i övre Lappland. Paragrafen innehåller bestämmelser om bemyndigande av statsrådet att fastställa förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som skyddar fiskbestånden i vattendragsområdena i Tana älv, Näätämöjoki, Paatsjoki, Tuulomajoki och Uutuanjoki och som gäller flyttning av levande fiskar, rom samt färdmedel, redskap, fångstredskap och agnfisk som används vid fiske till dessa områden, användning av betesfisk vid fiske som bedrivs inom områdena, rensning i områdenas naturliga vatten av fisk som hämtats utanför områdena samt utsläppning av fiskavfall i områdenas naturliga vatten. Befogenheten behövs för att skydda de fiskbestånd som på naturlig väg förekommer i de nämnda vattenområdena mot faktorer som fisksjukdomar som eventuellt förflyttas från andra

vattenområden och hotar de ursprungliga fiskbestånden.

9 kap. **Främjande och finansiering av fiskerihushållningen**

79 §. Fiskevårdsavgift och justering av den. Den fiskevårdsavgift av skattekaraktär som avses i 88 § 1 mom. i gällande lag om fiske och den spöfiskeavgift som avses i 88 § 2 mom. och som omfattar den allmänna rätten till handredskapsfiske ska enligt förslaget sammanslås till en enda avgift. Avgiften ska kallas fiskevårdsavgift. Bestämmelser om fiskevårdsavgiften och hur dess storlek ska justeras ska ingå i 79 § i lagen. Skyldigheten att betala avgiften ska gälla sådana personer som bedriver fiske. Den ska utsträckas till att gälla alla som bedriver annat fiske än sådant mete eller pilkfiske som avses i 7 § och som är 18 – 64 år gamla när fisket sker.

I motsats till det system där den gällande lagen ingår ska den avgiftsbelagda allmänna rätten att bedriva handredskapsfiske gälla alla som har betalt den fiskevårdsavgift som uppbärs för att främja fiskerinäringen, och det ska – bortsett från särskilda vattenområden – inte längre vara nödvändigt att betala en separat avgift för handredskapsfiske.

Eftersom fiskevårdsavgiften till sin karaktär samtidigt är en skatt enligt 81 § och en ofentlig avgift, ska de allmänna grunderna för hur storleken på avgiften bestäms anges i lag i enlighet kraven i grundlagen. Detta görs i 79 § 1 och 3 mom. Fiskevårdsavgiften ska enligt 79 § 1 mom. kunna betalas för en period på ett kalenderår (39 euro), sju dygn (12 euro) och ett dygn (5 euro). Avgiften ska enligt 79 § 3 mom. justeras femårsvis genom förordning av statsrådet i överensstämmelse med förändringen i penningvärdet, och den ska avrundas till närmaste hela euro.

I 2 mom. föreskrivs det om skyldigheten att vid fiske medföra bevis över att fiskevårdsavgiften har betalats och på begäran visa upp det för en myndighet eller fiskeövervakare som nämns i 99 §. I lagens 12 kapitel, som bland annat handlar om övervakning, ingår närmare bestämmelser om tillsynen över de skyldigheter som nämnts ovan och om de påföljder som tillsynen är förknippad med.

80 §. Insamling av avgifter. Enligt paragrafens 1 mom. är Forststyrelsen den myndighet som ansvarar för insamlingen av fiskevårdsavgifterna. Eftersom avgiften till sin rättsliga natur är en avgift av skattenatur, ska betalningen av den med hänsyn till serviceprincipen enligt 7 § i förvaltningslagen vara möjlig i olika delar av landet även utan att betalaren har internetuppkoppling. Av denna orsak ska det vid sidan av en eventuell nättjänst även finnas fysiska serviceställen där betalningar tas emot.

För insamling av fiskevårds- och spöfiskeavgifter ansvarar enligt den nuvarande lagen om fiske jord- och skogsbruksministeriet. Under den nuvarande lagens giltighetstid har ombudsavtal ingåtts för insamlingen av avgifter. Avtalen innebär att privata aktörer sköter en del av insamlingen. De finns likväl inte någon uttrycklig bestämmelse om att myndigheten får ingå avtal om sådan ombudsverksamhet i lagen. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Vid insamlingen av fiskevårds- och spöfiskeavgifterna enligt den nuvarande lagen om fiske är det enligt biträdande justitiekanslerns utlåtande Dnr 2567/4/07 av den 29 oktober 2009 fråga om skötsel av en offentlig förvaltningstjänst. Fiskevårdsavgiften enligt den föreslagna lagen är till sin karaktär helt jämförbar med fiskevårds- och spöfiskeavgifterna, och för insamlingen av avgiften gäller således samma villkor.

I 80 § 1 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs det därför att Forststyrelsen ska ansvara för insamlingen av fiskevårdsavgiften och att Forststyrelsen får ordna insamlingen av avgifterna genom att komma överens om denna med en privat serviceproducent.

Enligt 1 mom. i paragrafen ska Forststyrelsen i ett avtal som den sluter med en privat serviceproducent komma överens om innehållet i uppdraget att ta emot avgifterna mer i detalj, om överföringen av avgiftsmedel och om övriga omständigheter som är nödvändiga för att uppdraget ska kunna fullgöras på

ett behörigt sätt. Sådana övriga nödvändiga omständigheter som ska avtalas är till exempel att iaktta förvaltningens allmänna lagar till den del som bestämmelserna i lagarna i fråga är tillämpliga på uppdraget att ta emot avgifter som betraktas som faktisk förvaltningsverksamhet. Särskilt språklagens 25 § om den enskildas skyldighet att tillhandahålla språklig service inverkar på serviceproducentens verksamhet, eftersom denna ska se till att de språkliga rättigheterna enligt språklagen fullgörs vid mottagandet av betalningar.

Privata serviceproducenter ska enligt förslaget få ta ut en skälig avgift för tjänsten. Enligt 1 mom. ska Forststyrelsen och serviceproducenten komma överens om den skäliga avgift som tas ut för mottagandet av avgiften i en överenskommelse. Eftersom det handlar om en obligatorisk extra avgift som sammanhänger med en avgift av skattekaraktär, kan den jämföras med en avgift av skattekaraktär. Bland annat i justitiekanslerns avgörande 46/1/00 förutsätts det att den obligatoriska (service)avgift som kunden betalar liksom avgifter som har skattekaraktär till följd av kraven i 81 § i grundlagen måste grunda sig på lagbestämmelser. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det följaktligen att det är den som betalar fiskevårdsavgiften som ska stå för serviceavgiften.

Enligt 1 mom. i paragrafen ska Forststyrelsen överföra till jord- och skogsbruksministeriets konto de i form av fiskevårdsavgifter influtna medel som den samlat in eller som samlats in för dess räkning. Genom förordning av ministeriet föreskrivs det om tidpunkten för överföringen.

I 2 mom. ska det föreskrivas om krav som ska ställas på den serviceproducent som tar emot betalningen. I praktiken ska det krävas att serviceproducenten har sådan teknisk beredskap som behövs för att ta emot fiskevårdsavgifterna och ett försäljningsnät med sådan regional täckning att avgifterna kan betalas i hela landet.

I 3 mom. ska det föreskrivas om Forststyrelsens skyldighet att ordna tillsynen över serviceproducentens verksamhet så, att det kan säkerställas att serviceproducenten sköter verksamheten och betalningstrafiken på ett behörigt sätt.

81 §. Bevis över betald fiskevårdsavgift. Enligt 1 mom. ska ett kvitto över betald fiskevårdsavgift utgöra det huvudsakliga bevis som fungerar som intyg över fiskerätten.

Återbetalningen av felaktigt betalda fiskevårds- och spöfiskeavgifter orsakar varje år staten mycket extra arbete och betydande administrativa kostnader. Felaktiga betalningar görs oftast av orsaker som myndigheten helt saknar del i. De faktorer som har lett till de flesta felaktiga betalningarna under den tid som det nuvarande systemet har använts, nämligen det faktum att tillståndens giltighet följer länsindelningen och att personer över 65 år befriade från avgiften, ska enligt de föreslagna bestämmelserna elimineras. I fortsättningen är det följaktligen allt uppenbarare att felaktiga betalningar beror på slarv från betalarens sida. Enligt förslaget ska det därför i 81 § 2 mom. ingå en bestämmelse enligt vilken en felaktigt betald fiskevårdsavgift inte ska återbetalas, om särskilda grunder för återbetalning inte finns. Sådana särskilda grunder kan till exempel vara situationer där betalaren på grund av ett felslag har betalat en allt för stor summa eller där felet uppenbart beror på någonting annat än att betalaren har varit oaktsam.

Enligt 3 mom. i paragrafen ska närmare bestämmelser om insamling av fiskevårdsavgifter och om godkända bevis för att fiskevårdsavgiften har betalats utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Genom förordningen kan ministeriet till exempel utfärda närmare bestämmelser om kraven på de kvitton som utfärdas av ombud som tar emot fiskevårdsavgifter enligt avtal som har ingåtts enligt 80 §. På grund av att fiskevårdsavgiften är av skattenatur ska den kunna betalas till det totalpris som bestäms med stöd av lagen. Genom en förordning av jord- och skogsbruksministeriet, som utfärdas med stöd av paragrafens 3 mom., ska det föreskrivas om sådana betalningsställen där betalningen kan betalas utan extra serviceavgift eller ombudsarvode. I praktiken är Forststyrelsens naturum och övriga serviceställen sannolika betalningsställen.

82 §. Användning av avgiftsmedel. I paragrafen föreskrivs det i detalj om de ändamål som medel som flyter in i form av fiskevårdsavgifter ska användas till. Genom för-

delningen av avgiftsmedlen ska man i praktiken särskilt främja arrangemang som syftar till hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskevattnen samt fritidsfiskets förutsättningar.

En del av medlen från den föreslagna fiskevårdsavgiften ska enligt 82 § 1 mom. 1 punkten användas till kostnader för planering, genomförande, styrning och utveckling av ett hållbart nyttjande och en hållbar vård av fiskevattnen samt för tillsyn över fisket och fiskeövervakning. Till dessa kostnader hör till exempel kostnader för projekt som sammanhänger med ordnandet av fisket, fiskeövervakningen samt utveckling av och information om fiskemöjligheterna. Projekten ska vara av samma typ som de projekt som finansieras genom specialunderstöd med medel från fiskevårdsavgiften enligt gällande lag om fiske, och de kan vara både landsomfattande och regionala.

Till de kostnader för fiskeriområdenas verksamhet som avses i 1 mom. 2 punkten räknas den grundläggande finansieringen av fiskeriområdena samt medel som dessa får för specialprojekt. Finansieringen av fiskeriområdena ändras enligt förslaget i jämförelse med finansieringen av de nuvarande fiskeområdena, där basanslaget har kompletterats med anslag för verksamheten enligt fiskepåkänningen. I det regelsystem där den föreslagna lagen ingår ska fiskeriområdet tilldelas ett större basbelopp än för närvarande, medan resten av anslaget fastställs som projektfinansiering på basis av ansökan. Det nya systemet ska vara flexibelt och sporra till resultatorienterad verksamhet.

De aktörer som ordnar fiskerirådgivningstjänster ska enligt 1 mom. 3 punkten kunna få medel för kostnaderna för organiseringen av rådgivningstjänster enligt en ansökan som riktas till jord- och skogsbruksministeriet eller till NTM-centralen.

Enligt 1 mom. 4 punkten ska avgiftsmedel även användas för ersättningar till ägare av vattenområden för de olägenheter som nyttjandet av deras områden i samband med användningen av allmänna avgiftsbelagda fiskerättigheter orsakar. När det gäller anslaget för ersättningar ska grunden för ersättningarna ändras jämfört med gällande lag så att den i fortsättningen baserar sig på belastningen från handredskapsfisket. Belastningen från

mete och pilkfiske ska således i fortsättningen inte längre användas grund för ersättningsarna.

De medel som enligt 1 mom. 5 punkten används för utgifter som uppbörden av fiskevårdsavgift föranleder staten och Forststyrelsen ska reserveras av avgiftsmedlen innan medel fördelas bland de ändamål som avses i 1–4 punkten.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det dessutom att jord- och skogsbruksministeriet vid behov ska kunna använda medel som samlas in som fiskevårdsavgifter till betalning av utgifter som föranleds av det register över fiskevårdsavgifter, register över ägarersättningar, utplanteringsregister, register över fiskevårdsskyldigheter och fiskerihushållningsavgifter, register över fiskeriområden, register över fiskeövervakare eller register över fiskeregleringsåtgärder som nämns i 94 § 1 mom. Användningen av anslaget ska bestämmas även i statsbudgeten och dess effektmål inom de ramar som den lag som ska stiftas anger. Genom anslaget främjas således genomförandet av effekt- och resultatmålen i statsbudgeten samt de strategier och mål som styr ordnandet av nyttjandet och vården av fiskevattnen.

83 §. Fördelning av avgiftsmedel. I paragrafen föreskrivs det närmare om hur de medel som flyter in i form av fiskevårdsavgifter ska fördelas. Enligt 1 mom. i paragrafen ska jord- och skogsbruksministeriet och, inom de gränser som ministeriet bestämmer, NTM-centralen bevilja medel för planering, genomförande, styrning och utveckling av ett hållbart nyttjande och en hållbar vård av fiskevattnen, för tillsyn över fisket och fiskeövervakning och för projekt som genomförs i syfte att organisera fiskerirådgivningstjänster. Medel kan även användas för arkivering av fiskekultur. NTM-centralen ska enligt förslaget bevilja medel för fiskeriområdenas kostnader för verksamheten och för de ersättningar till ägare av vattenområden som grundar sig på nyttjandet av den allmänna fiskerätten i fiskevattnen och på fiskeguideverksamhet.

Fördelningen av ersättningar till ägarna av ett vattenområde ska bygga på den belastning som handredskapsfiske innebär och som Naturrekursinstitutet utreder landsomfattande,

per NTM-centraler och per fiskeriområde genom en förfrågan som skickas till de personer som finns i registret över fiskevårdsavgifter. Fiskeriområdet genomför med hjälp av sin egen sakkunskap och eventuella egna utredningar en kartläggning av den belastning som handredskapsfiske innebär inom fiskeriområdet och kartläggningen inkluderas i enlighet med 36 § 1 mom. 4 punkten i fiskeriområdets plan för nyttjande och vård. Om fiskeriområdet (när den första fördelningen genomförs eller annars) inte har en giltig framställan om fördelning som innehåller en plan för nyttjande och vård kan det göra en separat framställan hos NTM-centralen om fördelningen av medlen. Framställan om fördelning är till sin natur en utredning om en hurdan belastning som handredskapsfisket är i de olika delarna av fiskeriområdet. Belastningen kan beskrivas till exempel genom relationstal. När NTM-centralen har godkänt förslaget till fördelning, svarar fiskeriområdena för det tekniska genomförandet av fördelningen. Om det belopp som enligt fördelningen ska tillfalla ägaren av ett vattenområde uppgår till högst 50 euro, tillfaller medlen fiskeriområdet i fråga för att användas till vård av fiskbestånden.

I 2 mom. föreskrivs det också att ersättningarna inte ska betraktas som statsunderstöd som avses i statsunderstödslagen. Det handlar i stället om en ersättning som betalas till ägaren för att användningen dennes egenom begränsats.

Myndigheten som beviljar medlen kan inte på något sätt inverka på vilka ändamål eller syften ersättningen används för. För att säkerställa produktiviteten och en effektiv användning av medlen föreskrivs det i 3 mom. att jord- och skogsbruksministeriet samt NTM-centralen för mottagarna av medel får uppställa resultatmål eller villkor för användning av medel som avses i 82 § 1 mom. 1–3 och 5 punkten.

Enligt 4 mom. får jord- och skogsbruksministeriet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av medel som avses i 82 § 1 mom. 1–4 punkten och om användning av medel som avses i 81 § 1 mom. 5 punkten.

84 §. Skyldighet för ägare av vattenområden att lämna uppgifter. I paragrafen görs de

ägare till vattenområden som får ersättningar av medel från fiskevårdsavgifter skyldiga att lämna fiskeriområdet de uppgifter som behövs för att ersättningen ska kunna betalas och att uppdatera dessa uppgifter. Under den tid som den nuvarande lagen om fiske har varit i kraft har en del ersättningar till ägare av vattenområden inte betalats bland annat på grund av bristfälliga kontaktuppgifter, och medlen har i sista hand överförts till fiskeområdet för användning inom skötseln av områdets fiskresurser enligt det förfarande som anges i lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgöringsskyldighet (281/1931). Detta förfarande är likväl tidskrävande och tungrott, och det förbrukar en oskäligt stor del av fiskeriområdenas resurser med hänsyn till den nytta förfarandet ger. För att man ska uppnå en mera kostnadseffektiv användning av de medel som samlas in i form av fiskeavgifter ingår det i lagförslaget en skyldighet för ägare av vattenområden att lämna uppgifter. Genom att fyllgöra denna skyldighet gör ägarna av vattenområden det möjligt för den behöriga myndigheten att betala ersättningarna. Bestämmelsen har samband med bestämmelsen om preskription av ersättning till ägare av vattendrag i 85 §.

85 §. Preskription av ersättningar som betalas av medel från fiskevårdsavgifter. Ersättningar ska betalas ägare av vattendrag på grundval av de uppgifter som erhålls med stöd av 84 § utan att ägaren behöver lämna någon separat ansökan eller vidta andra aktiva åtgärder. När de uppgifter som ägaren har gett är så bristfälliga att ersättning inte kan betalas på basis av den eller när uppgifterna saknas helt, preskriberas ersättningsfordran efter en särskild frist på tre år som fastställs i 85 §.

De medel som varit avsedda för preskriberade ersättningar övergår i fiskeriområdets besittning för att användas till kostnader för planering, genomförande, styrning och utveckling av ett hållbart nyttjande och en hållbar vård av fiskevattnen samt för tillsyn över fisket och fiskeövervakning. I praktiken används medlen sålunda för skötseln av fiskevattnen i de vattenområden vars ägare borde ha fått ersättningsmedlen. Bestämmelsen be-

hövs för att lätta på den oskäliga administrativa börda som förvaltningen av medlen i dag medför för fiskeområdena och för att de medel som fiskeriområdena får effektivt ska kunna användas för ändamål som främjar fiskresurserna och gagnar ägarna av fiskevattnen.

86 §. Reservering av anslag i budgeten. I paragrafen ska det enligt förslaget ingå en bestämmelse enligt vilken det i statsbudgeten måste reserveras ett anslag för de fiskeriändamål som avses i 82 §. Anslaget ska till sin storlek motsvara de sammanlagda insamlade fiskevårdsavgifterna.

De medel som samlas in genom fiskevårdsavgiften ska inkomstföras i statsbudgeten. På utgiftssidan i budgeten ska man på motsvarande sätt ta med ett anslag för de ändamål som anges i 82 §. Storleken på anslaget ska bestämmas enligt de fiskevårdsavgifter som flyter in. Anslaget ska motsvara det belopp som enligt statens senast fastställda bokslut har flutit in i fiskevårdsavgifter.

För att minska den administrativa bördan är det ändamålsenligt att sköta insamlingen och utdelningen av medlen centralt. Dessutom sporrar systemet dem som bedriver fiske att betala fiskevårdsavgiften, när de medel som flyter in i enlighet med en skrivning i lagen ska användas för planering och genomförande av ett hållbart nyttjande och en hållbar vård av fiskevattnen och för andra ändamål som direkt gagnar fiskerihushållningen.

10 kap. **Kommersiellt fiske**

87 §. Registrering. I paragrafen anges de villkor som den som önskar registrera sig som kommersiell fiskare bör uppfylla. Jämfört med gällande lag utvidgas registreringen så, att den utöver fysiska personer även kan gälla juridiska personer. Detta gör det till exempel möjligt att registrera ett fiskeföretag som kommersiell fiskare, vilket gör dess juridiska ställning klarare. Den viktigaste förutsättningen för registrering är kravet i 1 mom. om att den sökande har sin bosättningsort eller hemort i en stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i enlighet med de principer om fri rörlighet och fri etablering som då

gäller. Möjligheten till registrering ska enligt förslaget begränsas geografiskt så att bara de fiskare som fiskar på finskt territorium eller i Finlands ekonomiska zon eller i andra medlemsländers territorialvatten eller ekonomiska zon, dit finska fiskefartyg enligt EU:s gemensamma fiskeripolitik och på det sätt som nämnts i 8 § äger tillträde. Ett villkor är också att den sökande har gjort en anmälan om primärproduktion enligt 22 § i livsmedelslagen (23/2006).

Paragrafens 2 mom. ska innehålla en hänvisning av informativ karaktär till 11 kap. i lagen som handlar om fiskeriförvaltningens register och ett bemyndigande enligt vilket jord- och skogsbruksministeriet får utfärda närmare bestämmelser om förfarandet vid registreringen genom förordning.

88 §. Grupper av kommersiella fiskare. Enligt paragrafen ska de kommersiella fiskarna delas in i två grupper. Indelningen i grupper är nödvändig eftersom de kommersiella fiskarna bildar en mycket heterogen skara. Den består dels av heltidsfiskare, vars utkomst till största delen består av inkomster från fisket, dels av kommersiella fiskare som har fisket som binäring och vars inkomster från fisket är små och sporadiska. Av denna orsak är det inte ändamålsenligt att pålägga alla kommersiella fiskare likadana skyldigheter och ge dem likadana rättigheter.

De skyldigheter som gäller rapporteringen av fångster som har fiskats i inlandsvatten ska stå i proportion till fiskets omfattning. Om fisket är en huvudsyssla är en månatlig rapportering befogad, medan en skyldighet att rapportera varje månad för fiskare med fiske eller kräftfiske som bisyssla är att betrakta som överdimensionerad och onödig. Dessutom ökar den administrativa bördan. Rätten till olika former av stöd (till exempel lättnader i bränsleskatten, fiskeförsäkring och investeringsstöd) ska fastställas i speciallagstiftning för dessa frågor. Den indelning av de kommersiella fiskarna i grupper som definieras i lagen om fiske bildar även en god grund för att rikta in de ovan nämnda förmånerna. Även vid regleringen av fisket är det nödvändigt att kunna beakta karaktären och omfattningen av den kommersiella fiskeriverksamheten. Av bland annat dessa orsaker föreslås det att de kommersiella fiskarna ska

delas in i två grupper. Grupp I består av fiskare som får en relativt stor inkomst av fisket och för vilka fisket har karaktären av huvudsyssla, medan grupp II består av fiskare för vilka fisket är en bisyssla och vars inkomst av fisket är mindre.

De villkor som gäller för grupp I anges i paragrafens 1 mom. Enligt momentet ska en fiskare registreras i grupp I om fiskarens genomsnittliga omsättning av fisket under de tre senaste räkenskapsperioderna överstiger det belopp som anges i 3 § 1 mom. i mervärdesskattelagen, det vill säga 8 500 euro. Verksamhet som överskrider denna inkomstgräns kan anses vara företagsmässig och den inkomst som fås av verksamheten betydande när det gäller näringsutövning.

En ny kommersiell fiskare som inleder sin verksamhet placeras i regel i grupp II. En fiskare som börjar bedriva kommersiellt fiske kan registreras i grupp I om NTM-centralen godkänner fiskarens affärsplan enligt vilken omsättningen av fiskeverksamheten kommer att överstiga 8 500 euro under den tredje räkenskapsperioden räknat från det år då planen har godkänts. Dessutom ska momentet innehålla en bestämmelse enligt vilken fiskaren placeras i grupp II, om planen för utvecklingen av omsättningen inte realiserar.

Enligt 2 mom. ska övriga fiskare registreras i grupp II.

Paragrafens 3 mom. innehåller en precisering enligt vilken indelningen i grupper ska göras vid registreringen. För att hålla registret och de rättigheter och skyldigheter som sammanhänger med detta aktuella ska grupptillhörigheten uppdateras med tre års intervaller.

Paragrafens 4 mom. ska bestå av ett bemyndigande som gäller innehållet i den plan som nämns i 1 mom. Enligt bemyndigandet får jord- och skogsbruksministeriet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om planen. Dessa bestämmelser kan användas av de sökande och av NTM-centralerna, och de ska säkerställa att ansökningarna bereds och handläggs på lika villkor.

89 §. Giltighetstiden för registrering av kommersiella fiskare och registrerings upphörande. Paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse enligt vilken ett beslut om registrering av en kommersiell fiskare ska gälla

högst tre år i sänder. Genom bestämmelsen vill man dels säkerställa att den kommersiella fiskaren ges en tillräckligt lång period för att planera och bedriva sitt fiske enligt gällande registreringsbeslut, dels undvika att belasta förvaltningen och fiskarna med den onödiga bördan som en årligen återkommande registrering skulle innebära. Genom en registrering för viss tid vill man dessutom se till att registret över kommersiella fiskare hålls så aktuellt som möjligt. Därför bör fiskaren vara aktiv med att förnya sin registrering efter det att den förra registreringen löpt ut.

I 2 och 3 mom. föreskrivs det om förfarandet vid avregistrering av en kommersiell fiskare samt om förfarandet för avregistreringen och om fiskarens skyldighet att underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om förändringar så att registret förblir aktuellt och fiskaren inte har ogrundade rättigheter eller skyldigheter. Villkoren för avregistrering är till sin natur grunder som har anknytning till upprepade eller väsentliga föresummelser och förseelser och som motsvarar villkoren för att dra in ett näringstillstånd. Avregistrering till följd av förseelse ska alltid föregås av en anmärkning eller varning av en myndighet.

90 §. Skyldighet att anmäla fångster. I paragrafen föreskrivs det om kommersiella fiskares skyldighet att journalföra sitt fiske om det sker någon annanstans än i ett havsområde och att anmäla minst en gång per kalenderår sina fångster till Naturresursinstitutet. Fångstanmälningarna har stor betydelse för uppföljningen av fiskbestånden, regleringen av fisket och övervakningen av det kommersiella fisket samt för fångsternas spårbarhet. I EU:s gemensamma fiskeripolitik föreskrivs det om fångstanmälningar som ska göras av kommersiella fiskare som fiskar i havsområden, och skyldigheten ska genom denna paragraf införas även för inlandsvatten.

I paragrafen bemyndigas jord- och skogsbruksministeriet att utfärda närmare bestämmelser om innehållet i fångstanmälningarna och rapporteringstidpunkterna. Detta är befogat för att säkerställa att fångstanmälningarna är tillräckligt detaljerade för att den information de ger ska kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt när fiskbeståndens tillstånd och utveckling bedöms. Genom en för-

ordning kan man till exempel kräva tätare och mera detaljerad rapportering av fiskare i grupp I än av fiskare i grupp II. När fångst-rapporteringen ordnas ska man sträva efter att den bara så vitt det är nödvändigt och i begränsad utsträckning ska öka den administrativa bördan för fiskarna och för förvaltningen.

91 §. Första försäljning av fångst. I 1 mom. definieras begreppet första försäljning av fångst. Enligt definitionen betraktas som första försäljning av fångst en transaktion där fisken säljs för första gången efter fångandet.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett delvist förbud mot försäljning av fångst som härrör från rekreations- eller husbehovsfiske med undantag för ringa partier som säljs sporadiskt direkt till slutkonsumenter. Som en ringa mängd kan högst betraktas cirka hundra kilo orensad fisk eller trehundra kräftor per år. Försäljning av små mängder ska tillåtas för att sedvanlig försäljning till grannar och bekanta ska vara möjlig även framöver. Detta inverkar inte på övervakningen och inte heller i väsentlig grad på fiskarnas verksamhetsbetingelser, eftersom försäljning är tillåten bara till slutkonsumenter. Försäljning till affärer och restauranger ska enligt förslaget i sin helhet omfattas av förbudet. Fiskare som säljer mer än de nämnda små partierna kan via ett enkelt förfarande registrera sig som kommersiella fiskare, om de vill, och fortsätta försäljningen oberoende av förbudet i 2 mom. Oberoende av lagen om fiske ska småskalig försäljning fortsättningsvis omfattas av de skyldigheter som bland annat skatte- och livsmedelslagstiftningen föreskriver.

Enligt EU:s kontrollförordning för fisket 1224/2009 är saluföring av fångster från fritidsfiske som bedrivs i havsområden förbjuden. I lagens 3 mom. ingår detta förbud genom en hänvisning till EU-lagstiftningen. Endast kommersiella fiskare har således rätt att saluföra den fångst de får i ett havsområde. Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelsen försvåras av att fisk som fångats vid fritidsfiske i inlandsvatten, såsom gös, kan säljas exempelvis till partihandeln. Detta försvårar även spårbarheten för fiskeriprodukter. Även för att upprätthålla jämlika verksamhetsbetingelser för kommersiella fiskare är det nödvändigt att fångster från fritidsfiske

inte förekommer i fiskhandeln vare sig i kustområdet eller i inlandet. I överensstämmelse med jämlikhetsprincipen föreslås det därför att principen om försäljningsförbud för fångster från fritidsfiske även ska gälla inlandsvattnen.

11 kap. Fiskeriförvaltningens register

92 §. *Fiskeriförvaltningens informationssystem.* Paragrafen innehåller bestämmelser om fiskeriförvaltningens informationssystem. Fiskeriförvaltningen har redan under den tid den gällande lagen om fiske har varit i kraft upprätthållit olika register som har använts för nyttjande och vård av fiskresurserna och för administrering av fiskevårdsavgifterna. Någon reglering av den helhet som dessa register bildar finns likväl inte i den nuvarande lagstiftningen. Således är det inte fråga om inrättande av ett egentligt nytt informationssystem, utan om utvecklande av regleringen för befintliga register och elektroniska kundtjänster. Dessutom har man för avsikt att förbättra kompatibiliteten mellan olika myndigheters register och sambruket av dem. Utvecklingsarbetet finansieras med hjälp av fiskevårdsavgifterna. Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet under moment 30.40.22 i budgetpropositionen för 2015 reserverat ett anslag på 500 000 euro för utgifter för utvecklande av registren. Anslaget anses vara tillräckligt för att täcka de centrala kostnaderna för utvecklande av registren som lagen om fiske föranleder. Till informationssystemet ska enligt förslaget bara sådana uppgifter registrerade i informationssystemet, handlingar uppgjorda av fiskeriförvaltningen och uppgifter som i handlingarna som har anknytning till de uppdrag som rör fiskeriförvaltningsmyndigheterna anses höra. Uppgifter som myndigheter inom fiskeriförvaltningen har sparat för skötseln av andra uppdrag liksom handlingar från sådana uppdrag och uppgifter som ingår i handlingarna ska inte höra till det informationssystem som avses i lagen om fiske.

Enligt 2 mom. är det NTM-centralerna, Forststyrelsen och Naturresursinstitutet som ska fungera som registerförare för fiskeriför-

valtningens register och fiskeområdena när det gäller registret över fiskeriområden styrningen jord- och skogsbruksministeriet när det gäller styrningen. Den registerföring som sköts av NTM-centralerna ska fördelas mellan centralerna enligt regional och fackmässig behörighet. De ska skötas av de NTM-centraler som i vart fall är behöriga i fiskerifrågor. I 2 mom. föreskrivs det dessutom att varje registeransvarig ska svara för de uppgifter som den har infört i de register som ingår i informationssystemet och för deras riktighet samt att jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för styrningen av förandet av register.

Enligt 3 mom. ska lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas på offentligheten för uppgifter och handlingar, utlämnandet av dem och avgifterna för utlämnande medan personuppgiftslagen ska tillämpas på behandlingen av personuppgifter, om inte något annat bestäms i den föreslagna lagen.

93 §. *Syftet med fiskeriförvaltningens informationssystem.* Paragrafen innehåller detaljerade föreskrifter om ändamålen för de uppgifter som införs i fiskeriförvaltningens informationssystem. I överensstämmelse principen om ändamålsbundenhet (7 § i personuppgiftslagen) och relevanskravet (9 § 1 mom. i personuppgiftslagen) som tillämpas vid behandling av personuppgifter är registerförarens rätt att behandla uppgifter som ingår i registret alltid knuten till ett avgränsat ändamål som är fastställt för uppgifterna medan de personuppgifter som behandlas måste vara behövliga med hänsyn till ett syfte med behandlingen av personuppgifter som är fastställt i lagen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det för olika kategorier av sakfrågor om alla ändamål som uppgifterna i fiskeriförvaltningens informationssystem får användas för. Till dessa ändamål hör skapande av förutsättningar för tillsynen över fisket och fiskeövervakarna, planering och effektivisering av nyttjandet och vården av fiskresurserna, uppföljning av fiskevårdsavgifterna, utredning av totalantalet personer som har betalat fiskevårdsavgift, skapande av en adressförteckning för utsändning av inbetalningskort för fiskevårdsavgiften till fiskare, utdelning av de medel som influtit i form av fiskevårdsav-

gifter, myndigheternas informationsverksamhet, fiskerirådgivning, skötseln av andra uppdrag som hänför sig till fiske och vård av fiskbestånden, samt myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag, forskning och uppgörande av statistik. De föreslagna ändamålen för användningen av uppgifterna motsvarar sålunda användningen av uppgifterna i fiskeriförvaltningens register under den nuvarande lagens giltighetstid.

I 2 mom. ska det enligt förslaget föreskrivas att uppgifter i informationssystemet ska få lämnas ut för genomförande av lärdomsprov som inte ska anses som vetenskaplig forskning enligt 7 § i personuppgiftslagen. Bestämmelsen behövs för att uppgifter i informationssystemet ska kunna lämnas ut till studerande för lärdomsprov som genomförs vid högskolor och andra läroinrättningar. En förutsättning för att uppgifter ska kunna lämnas ut är att utlämnandet av uppgifterna kan anses vara behövligt på grundval av en forskningsplan. Dessutom krävs en tillräcklig utredning om hur uppgifterna skyddas. I 2 mom. föreskrivs det också om andra förutsättningar för att uppgifter ska kunna lämnas ut för ändamålet i fråga. Dessa förutsättningar är av samma typ som i 14 § 2–4 punkten i personuppgiftslagen. Huruvida uppgifter ska lämnas ut avgörs av den registeransvarige. Om villkoren för att personuppgifter ska kunna lämnas ut inte är uppfyllda, kan uppgifter lämnas ut för forskning i sådan form att enskilda personers personuppgifter inte framgår (till exempel statistik eller motsvarande sammandrag).

Om den som utför eller den som finansierar forskningen bedriver affärsverksamhet där uppgifterna kan vara till nytta, ska dock de bestämmelser i personuppgiftslagen som gäller opinions- och marknadsundersökningar och andra därmed jämförbara adresserade försändelser tillämpas på överlåtandet av uppgifter.

94 §. Informationssystemets struktur och innehåll. I paragrafens 1 mom. ingår en förteckning över de register som fiskeriförvaltningens informationssystem består av samt det informationsinnehåll som införs i respektive register. Informationssystemet ska bestå av ett register över de kommersiella fiskarna, ett register över fiskevårdsavgifter, ett regis-

ter över ägarersättningar, ett utplanteringsregister, ett register över fiskevårdsskyldigheter och fiskerihushållningsavgifter, ett register över fiskeriområden, ett register över fiskeövervakare och ett register över fiskeregleringsåtgärder. I respektive register kan sådana uppgifter med anknytning till registrets användningsområde införas som är nödvändiga för fullgörandet av uppdrag som överensstämmer med informationssystemets syfte enligt 93 § i lagen.

Enligt 2 mom. ska det vara möjligt att utöver personuppgifter registrera andra uppgifter som behövs med hänsyn till informationssystemets syfte. Bland annat ska det i utplanteringsregistret sparas sådana uppgifter rörande sättfisk som samlas in vid utplanteringar och som inte är sådana personuppgifter som avses i personuppgiftslagen.

95 §. Rätt för dem som för fiskeriförvaltningens register att få uppgifter av myndigheter. I paragrafen föreskrivs det att registeransvariga för fiskeriförvaltningens register trots sekretessbestämmelserna ska ha rätt att av de myndigheter som driver fiske- och fartygsregister få sådana uppgifter om de i fiske- och fartygsregistret inskrivna fiskefartygen och om deras ägare och innehavare som behövs för skötseln av uppdrag enligt 93 §.

Uppgifterna får lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning eller med någon annan elektronisk metod.

96 §. Utlämnande av uppgifter till utländska myndigheter internationella organ. Enligt paragrafen ska uppgifter som ingår i fiskeriförvaltningens informationssystem trots sekretessbestämmelserna få lämnas ut till myndigheter i medlemsstater i Europeiska unionen eller i stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, till Europeiska kommissionen, till Europeiska fiskerikontrollbyrån och till de myndigheter som avses i internationella överenskommelser för fullgörande av de förpliktelser som följer av Europeiska unionens lagstiftning eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Enligt 2 mom. ska de registerförarna var för sig besluta om utlämnande av uppgifter till utomstående när det gäller deras eget ansvarsområde.

97 §. Bevarande av personuppgifter i fiskeriförvaltningens informationssystem. I paragrafen föreskrivs det att uppgifterna i fiskeriförvaltningens informationssystem ska avföras senast tre år efter det att uppgifterna om en registrerad senast har behandlats. Med behandling av uppgifter avses i detta sammanhang sådana åtgärder som enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i personuppgiftslagen anses som behandling.

Enligt 2 mom. ska det dock vara möjligt att bevara uppgifter i informationssystemet i över tre år om uppgifterna behövs för slutförandet av ett anhängigt ärende eller ett uppdrag som grundar sig på en lag eller en förordning. Sådana uppgifter ska avföras ur informationssystemet så snart det inte längre finns någon lagstadgad grund att behandla dem.

98 §. Bemyndigande att utfärda förordning. Enligt paragrafen ska jord- och skogsbruksministeriet ha behörighet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om hur uppgifter ska registreras i fiskeriförvaltningens informationssystem och om den tekniska förvaltningen av informationssystemet. I insamlingen och förvaltningen av uppgifterna i systemet ska flera olika registeransvariga myndigheter delta. För att säkerställa samordningen av förvaltningen av informationssystemet kan det vara nödvändigt att genom förordning utfärda till exempel bestämmelser av teknisk natur om hur uppgifter ska registreras i systemet.

12 kap. **Tillsyn och övervakning samt påföljder**

99 §. Tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare. I paragrafens 1 mom. ska det på ett samlat sätt föreskrivas om vilka myndigheter och fiskeövervakare som ska sköta fiskeövervakningen. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak det som föreskrivs om tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare i 96 § i gällande lag. Med fiskerimyndighet avses i bestämmelsen de myndigheter som nämns i 19 §. Ändringen i 1 mom. är närmast lagteknisk och innebär att de myndigheter och personer som svarar för övervakningen för tydlighetens skull anges i form av en numrerad lista. Till övervakningsmyndigheterna i 1

mom. läggs de tjänstemän vid Forststyrelsen som har i uppdrag att sköta fiskeriärenden. Ändringen är nödvändig eftersom det i den föreslagna lagen inte ingår någon bestämmelse som motsvarar den skrivning i 118 § 1 mom. i den nuvarande lagen enligt vilken vad som i lagen föreskrivs om fiskerimyndighet på motsvarande sätt gäller de tjänstemän inom forstförvaltningen som ska dra försorg om statsägda fiskevatten och om ärenden som angår fiske i dessa. Enligt den nya lagen har tjänstemännen således inte alla de rättigheter och skyldigheter som gäller för fiskerimyndigheterna, utan deras rättigheter och skyldigheter anges separat från fall till fall i lagen. I fråga om övervakningen ska tjänstemännen vid Forststyrelsen enligt 99 § 1 mom. 4 punkten ses som tillsynsmyndigheter, och alla bestämmelser om tillsynsmyndigheter ska därför tillämpas också på dem.

I 2 mom. ska det även ingå en hänvisning till lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005), enligt vilken jakt- och fiskeövervakarna bland annat ska övervaka att bestämmelserna om fiske följs i de statsägda områden som är i Forststyrelsens besittning.

I 3 mom. begränsas fiskeövervakarens behörighet så att den inte inbegriper övervakning av efterlevnaden av unionslagstiftningen om Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik eller av den nationella lagstiftning som har antagits för genomförande av den. Dessa uppgifter ska utföras endast av de myndigheter som nämns i 1 mom. utom Forststyrelsen.

100 §. Principerna för övervakning. I paragrafen föreskrivs det om allmänna principer som ska iakttas när fiskeövervakningsuppdrag utförs. Enligt bestämmelsen får genomförandet av ett övervakningsuppdrag inte medföra större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att fiskeövervakningen ska kunna utföras. Övervakningsåtgärderna ska vara motiverade i förhållande till det mål som eftersträvas med övervakningen och till hur brådskande övervakningen är samt till omständigheter som inverkar på en helhetsbedömning av situationen. Det ska vara förbjudet att ingripa i individens rättigheter mer än nödvändigt och att orsaka någon person större skada eller olägenhet än nödvändigt.

Dessa krav betonar proportionalitetsprincipens roll vid utförandet av tillsyns- och fiskeövervakningsuppdrag, och kraven tryggar individens grundläggande fri- och rättigheter. Kraven motsvarar de krav som ställs på verksamhet utövad av myndigheter enligt lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005). Kraven stöds av den möjlighet att ge anmärkning som anges i 115 § och av bestämmelsen om åtgärdseftergift i 116 § i den föreslagna lagen.

101 §. Tillsyn över fiskeövervakarnas verksamhet. I paragrafen föreskrivs det om den allmänna tillsynen över och styrningen av fiskeövervakarna och fiskeövervakarutbildningen. Jord- och skogsbruksministeriet ska som högsta myndighet svara för den riksomfattande styrningen av fiskeövervakarna och fiskeövervakarutbildningen.

NTM-centralerna ska svara för tillsynen över fiskeövervakarnas verksamhet och över utbildningen av fiskeövervakarna inom sina egna verksamhetsområden. NTM-centralerna ska godkänna fiskeövervakare och även vara de myndigheter som svarar för återkallandet av sådana godkännanden. NTM-centralerna ska dessutom i enlighet med 104 § svara för anordnandet och övervakningen av provet för fiskeövervakare som ingår i utbildningen för fiskeövervakare

Enligt 2 mom. i paragrafen ska jord- och skogsbruksministeriet samt NTM-centralerna ha rätt att av fiskeövervakarna och av dem som ordnar utbildning för fiskeövervakare få de uppgifter som behövs vid tillsynen över dessa aktörers verksamhet i fråga om utförandet av fiskeövervakningsuppdrag och ordnandet av utbildning för fiskeövervakare. I praktiken innebär detta att fiskeövervakarna årligen ska lämna alla centrala uppgifter om de övervakningsuppdrag som de har utfört till den NTM-central som har godkänt dem. Även den som ordnar fiskeövervakningsutbildning ska på begäran lämna jord- och skogsbruksministeriet centrala uppgifter om utbildningen, vilka är nödvändiga för tillsynen över utbildningsanordnarens verksamhet. På behandlingen av de personuppgifter som samlas in i samband med myndigheternas tillsyn över fiskeövervakningen och utbildningen av fiskeövervakare ska personuppgiftslagen (523/1999) tillämpas.

102 §. Fiskeövervakares tjänsteansvar. I den föreslagna lagen ingår en hänvisning till allmänna förvaltningslagar. Numera är det på grund av 124 § i grundlagen inte längre nödvändigt att ta in en hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna i lagen, eftersom de allmänna förvaltningslagarna tillämpas på grund av sina bestämmelser om tillämpningsområde, definition av myndigheter eller enskildas språkliga serviceskyldighet även på enskilda när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Det föreslås likväl att även den nya lagen ska innehålla en särskild hänvisning som rör fiskeövervakarnas tjänsteansvar. Enligt 118 § i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga och enskilda har rätt att yrka att den som sköter ett offentligt uppdrag döms till straff och kräva skadestånd av det offentliga samfundet eller av den som sköter det offentliga uppdraget. Tjänsteansvaret kan inte begränsa sig till den formella tjänsteställningen, och det rättsskydd som en kund hos förvaltningen åtnjuter får inte bero på vem som har getts i uppgift att sköta uppdraget.

103 §. Behörighetsvillkor för och godkännande som fiskeövervakare. I 107 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om vem som kan ge en fiskeövervakare fullmakt att utföra ett övervakningsuppdrag. Godkännandet av fiskeövervakare ska ske enligt 103 § genom ett liknande förfarande som för närvarande.

I 103 § fastställs vissa behörighetskrav för fiskeövervakare. Förfarandet för godkännande av fiskeövervakare är en form av föregripande myndighetstillsyn över fiskeövervakarna. Som fiskeövervakare godkänns enligt förslaget en person som har rättshandlingsförmåga och är känd för redbarhet och tillförlitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppdraget. Dessutom förutsätts det att personen har avlagt det prov för fiskeövervakare som föreskrivs i 104 § med godkänt resultat.

Den NTM-central till vars verksamhetsområde sökandens hemkommun hör godkänner på ansökan en person som fiskeövervakare. Ansökningen ska enligt förslaget kunna lämnas hos den NTM-central till vars verksamhetsområde sökandens hemkommun hör även när centralen inte sköter fiskeriärenden. I så-

dana fall sänds ansökan på tjänstens vägnar till den behöriga NTM-centralen för handläggning. Vid behov ska ett ärende som gäller godkännande av fiskeövervakare kunna väckas redan i det skede då personen har påbörjat sin utbildning för att bli godkänd som fiskeövervakare. I detta fall kan NTM-centralen redan på förhand inleda de åtgärder som hör till förfarandet för godkännande.

För att bli godkänd som fiskeövervakare måste den sökande uppfylla samtliga krav som anges i 1 mom. Om villkoren uppfylls ska ett bifallsbeslut fattas i fråga om godkännandet. Ett godkännande är således inte förknippat med prövning av ändamålsenligheten från myndighetens sida. I praktiken blir myndigheten dock tvungen att bedöma om de personliga egenskaper som anges i behörighetsvillkoren uppfylls. NTM-centralen ska innan ärendet avgörs begära ett utlåtande om den sökandes lämplighet som fiskeövervakare av polismyndigheten i den sökandes hemkommun. Syftet med utlåtandet är att säkerställa att den sökande uppfyller de föreskrivna behörighetskrav som gäller redbarhet och tillförlitlighet.

När redbarheten och tillförlitligheten bedöms ska uppmärksamhet i praktiken fästas särskilt på sådana konstaterade brott och oegentligheter som visar att den sökande är olämplig som fiskeövervakare. En person som har gjort sig skyldig till fiskeförseelse, fiskebrott eller olovlig fångst kan till exempel inte anses vara lämplig som fiskeövervakare. Vid bedömningen ska det likväl beaktas hur lång tid som har förflutit sedan gärningarna. Förseelser som har ägt rum för många år sedan ska inte anses ha betydelse för personens lämplighet. Hänsyn ska också tas till omständigheterna vid eventuella brott, förseelser eller oegentligheter.

Vid bedömningen av redbarheten och tillförlitligheten bör man också beakta eventuella tidigare händelser som har lett till att ett godkännande som fiskeövervakare har återkallats eller till en anmärkning. Likaså bör man beakta eventuella brott som har ägt rum i uppdraget i fråga samt överträdelse eller försummelse av bestämmelser om fiskeövervakarnas skyldigheter.

En fiskeövervakare ska också till sina personliga egenskaper vara lämplig för uppdra-

get. Vid bedömningen av de personliga egenskaperna bör uppmärksamhet fästas på den sökandes vilja och förmåga att uppfylla fiskeövervakarens skyldigheter enligt bestämmelserna. Frågor som rör den sökandes livsstil och attityd blir då centrala vid bedömningen. När de personliga egenskaperna bedöms är det viktigt att beakta sådana skador, sjukdomar och andra liknande omständigheter som i väsentlig grad kan försämra sökandens förmåga att fungera som fiskeövervakare eller att uppfylla de skyldigheter som fiskeövervakare har enligt den föreslagna lagen.

För att man ska kunna säkerställa att fiskeövervakarnas kunskap och yrkesskicklighet håller sig aktuella, ska ett godkännande gälla i högst tio år. En person som har blivit godkänd som fiskeövervakare kan ansöka om förnyat godkännande. Godkännandet kan förnyas om den sökande fortfarande uppfyller behörighetskraven för fiskeövervakare och om den sökande på nytt har avlagt det prov för fiskeövervakare som avses i 104 §. Avsikten med provet är att kontrollera att fiskeövervakaren till exempel är på det klara med de ändringar som har gjorts i lagstiftningen och att han eller hon fortfarande vet vilka befogenheter och skyldigheter en fiskeövervakare har.

104 §. Utbildning och prov för fiskeövervakare. Syftet med utbildningen för fiskeövervakare är att säkerställa att fiskeövervakarna uppfyller villkoren gällande behörighet och yrkesskicklighet. Utbildningen ska omfatta läroämnena som behandlar fiskeövervakningsverksamheten, fiskeövervakarens rättigheter och skyldigheter och övervakarens uppgifter. Utbildningen kan också innehålla andra läroämnena med innehåll som anknyter till fiskeövervakarens uppgifter, såsom grunderna i god förvaltning samt säkerhetsfrågor.

Utbildningen kan förslagsvis ha ett omfång på sammanlagt en studievecka (40 timmars arbetsinsats) som innefattar 1–3 kursdagar med obligatorisk närvaro och till exempel en del som deltagarna avlägger genom nätstudier. Utbildningen är inte obligatorisk, utan ett alternativ till utbildningen är tillräckliga kunskaper i fiskeövervakning, vilket visas genom ett prov.

Det prov som ingår i utbildningen för fiskeövervakare ska enligt lagförslaget anord-

nas av en NTM-central. Det föreslås att statsrådet ska ha rätt att utfärda närmare bestämmelser om utbildningens längd och om omfattningen av och innehållet i de ovan nämnda läroämnena samt om provet, hur det ska genomföras i praktiken och om kraven för avläggande av provet.

105 §. Kort och funktionsbeteckning för fiskeövervakare. Enligt den föreslagna lagen ska NTM-centralen ge ett fiskeövervakarkort och en funktionsbeteckning till den som har blivit godkänd som fiskeövervakare. Bestämmelser om innehållet i fiskeövervakarkortet och om utformningen av funktionsbeteckningen för fiskeövervakare ska utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Om det finns ett enhetligt kort och en funktionsbeteckning med enhetlig utformning vilka är fastställda genom en förordning, innebär detta samtidigt att andra typer av beteckningar inte är giltiga bevis på att en person har rätt att sköta fiskeövervakningsuppdrag.

Kortet ska vara försett med åtminstone fiskeövervakarens foto och namn samt eventuellt med information om fiskeövervakarens verksamhetsområde och om vem som har bemyndigat honom eller henne. Fiskeövervakaren ska vid fiskeövervakningsuppdrag ha med kortet och visa upp det på begäran. Funktionsbeteckning för fiskeövervakare kan fästas på kläderna, och det kan dessutom vid behov fästas på sidorna av de båtar som används vid övervakningen och på utrustning. Fiskeövervakaren ska använda kortet och funktionsbeteckningen när han eller hon utför fiskeövervakningsuppdrag, och det är endast fiskeövervakare i fiskeövervakningsuppdrag som får använda fiskeövervakarkort och funktionsbeteckning för fiskeövervakare

106 §. Återkallelse av godkännande som fiskeövervakare. Enligt förslaget ska NTM-centralen återkalla ett godkännande som fiskeövervakare, om fiskeövervakaren begär det.

Enligt den föreslagna 106 § är det NTM-centralerna som ska utöva tillsyn över fiskeövervakarnas verksamhet. En fiskeövervakare som agerar i strid med sina skyldigheter enligt lagen om fiske får ges en muntlig anmärkning av centralen. Om en muntlig anmärkning inte anses vara en tillräcklig på-

följd, får fiskeövervakaren ges en skriftlig varning. I samband med en varning kan övervakaren uppmanas att omedelbart korrigera sitt tillvägagångssätt.

Om fiskeövervakaren trots en skriftlig varning inte korrigerar sitt tillvägagångssätt, utan upprepade gånger bryter mot bestämmelserna och föreskrifterna om fiskeövervakning eller fiske, får NTM-centralen återkalla godkännandet som fiskeövervakare. Ett villkor för återkallande är att en skriftlig varning inte anses vara en tillräcklig påföljd. Ett återkallande kan också göras efter en sådan överträdelse av bestämmelserna om fiskeövervakning eller fiske som är av engångsnatur, om överträdelsen är så betydande att en skriftlig varning inte är en tillräcklig påföljd. Ett återkallande förutsätter således inte under alla omständigheter att fiskeövervakaren tidigare har tilldelats en skriftlig varning för en förseelse. Ett exempel på en betydande förseelse kan vara att övervakaren gör sig skyldig till fiskebrott eller olovlig fångst. Också i en situation där en övervakares straffrättsliga tjänsteansvar realiserats föreligger en betydande förseelse vid vilken godkännandet måste återkallas. En överträdelse av bestämmelserna om fiske eller fiskeövervakning visar att fiskeövervakaren inte längre uppfyller de krav i behörighetsvillkoren som gäller redbarhet, tillförlitlighet och personliga egenskaper.

Om godkännandet av en person som fiskeövervakare återkallas, ska övervakaren lämna tillbaka sitt kort och signum till den NTM-central som har beslutat om återkallelsen inom en skälig tid som bestäms av centralen.

Återkallandet av ett godkännande som fiskeövervakare ska kunna göras på tjänstens vägnar eller på begäran av till exempel den aktör som har befullmäktigat fiskeövervakaren.

107 §. Fiskeövervakares fullmakt och verksamhetsområde. Enligt den föreslagna paragrafen ska en fiskeövervakare som godkänts i enlighet med 103 § ha rätt att övervaka iakttagandet av bestämmelserna och föreskrifterna om fiske endast med stöd av en fullmakt som en NTM-central, ett fiskeriområde, ett delägarlag eller ägaren av ett vattenområde eller en innehavare av fiskerätt har gett och inom det område som anges i fullmakten.

Även NTM-centralen ska således ha rätt att bemyndiga fiskeövervakare. Myndighetens rätt att bemyndiga fiskeövervakare avskaffades i lagen om fiske genom lag 270/2011, men det har setts som nödvändigt att återinföra den för att skapa förutsättningar för övervakningen till exempel i områden där det av grundad anledning är ändamålsenligt att övervakningen ordnas på basis av en fullmakt som getts av en myndighet. Som exempel kan nämnas den fiskeövervakning som sammanhänger med skyddet av saimenvikaren. Delägarlag, ägare av delade vattenområden eller fiskeriområden har inte alltid tillräckliga resurser att ordna övervakningen på ett sätt som säkerställer att den uppfyller målen. Möjligheten behövs även för att NTM-centralerna under fiskesäsongen ska kunna anställa sådana övervakare på viss tid i arbetsavtalsförhållande, vars arbete inte grundar sig på en ställning som tjänsteman.

Enligt förslaget ska en fiskeövervakare med fullmakt av ett fiskeriområde ha rätt att övervaka iakttagandet av bestämmelserna och föreskrifterna om fiske inom hela fiskeriområdets område oberoende av om ett i 121 § avsett beslut om överföring av uppgifter till fiskeriområdet har fattats. Fiskeriområdena är de enda bemyndigande aktörerna som i princip inte är innehavare av någon fiskerätt och vars områdesrelaterade befogenhet täcker alla privata vattenområden inom fiskeriområdet. För att en täckande fiskeövervakning ska kunna tryggas är det nödvändigt att övervakaren av ett fiskeområde har täckande behörighet. Detta är speciellt angeläget mot bakgrunden av att ägare och delägare av vattenområden och innehavare av fiskerätt har tämligen begränsade rättigheter när det gäller övervakningen. Även en fiskeövervakare med fullmakt av NTM-centralen ska på centralens behörighetsområde ha omfattande befogenheter att utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelser och föreskrifter som gäller fiske, oberoende av indelningen i fiskeriområden och delägarlag.

Enligt lagförslaget ska också en fiskeövervakare som har tillsatts av ett fiskeområde ha motsvarande behörighet som andra fiskeövervakare när det gäller ett område som är i den bemyndigande aktörens, i detta fall fiskeriområdets, besittning. Enligt förslaget ska

en övervakare som fiskeriområdet har bemyndigat också kunna övervaka att de villkor och begränsningar som är förknippade med de tillstånd som delägarlaget har utfärdat följs.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska fiskeriområdet, delägarlaget, ägaren av vattenområdet och innehavaren av fiskerätten meddela om innehållet i och giltighetstiden för fullmakten inom två månader från fullmaktens ikraftträdande till den NTM-central till vars verksamhetsområde fullmaktsgivarens område i huvudsak hör. Meddelandet om fullmakten, till exempel ett protokollsutdrag, ska innehålla uppgifter om den bemyndigade fiskeövervakarens namn, kontaktuppgifter och hemkommun samt namnet på det vattenområde som utgör fullmaktsgivarens verksamhetsområde och dessutom fastighetsbeteckningen eller någon annan beteckning för vattenområdet.

För att en fiskeövervakares befogenhet ska vara lagenlig förutsätts det att ett godkännandeförfarande enligt 103 § och en giltig fullmakt föreligger samtidigt. NTM-centralen ska därför ha kontinuerlig och uppdaterad information om fullmakterna, innehållet i dem och eventuella förändringar i fullmakterna. Om fullmakten upphör att gälla tidigare än den ursprungliga giltighetstiden anger, ska fullmaktsgivaren anmäla om detta till den myndighet som utövar tillsyn över fiskeövervakningsverksamheten.

108 §. Tillsynsmyndigheternas och fiskeövervakarnas gransknings- och inspektionsrätt. Enligt 1 mom. ska en myndighet som utövar tillsyn över fiske ha rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Det är viktigt att myndigheten utöver fångstredskap även kan kontrollera fångster bland annat för att övervaka att bestämmelserna och föreskrifterna om fisk som inte håller måttet och om fredning.

Tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att inspektera också utrymmen där man transporterar fisk eller kräftor. Denna rätt att kontrollera transportutrymmen är nödvändig för att uppfylla bestämmelserna om fiskeövervakning i Europeiska unionens gemensamma

fiskeripolitik. Vidare föreslås det att myndigheternas rätt att granska lagerutrymmen preciseras så, att granskningen inte får utsträckas till utrymmen som används för permanent boende, om detta inte är nödvändigt för att utreda de omständigheter som granskningen gäller och om det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett fiskebrott enligt 48 a kap. 2 § i strafflagen (39/1889) eller till döljande av olovligt byte enligt 48 a kap. 4 § i samma lag.

I 2 mom. föreskrivs det om fiskeövervakarnas granskningsrätt. Den föreslås vara densamma som myndigheternas, men övervakarna ska inte ha rätt att granska utrymmen som används för transport eller lagring av fisk eller kräftor. Dessutom ska en fiskeövervakare aldrig ha rätt att granska utrymmen som används för permanent boende. Som utrymmen som används för permanent boende ska man inte anse till exempel (externa) utrymmen i en båt som används för fiske eller lådor för lagring av fisk i sådana utrymmen. Således kan en fiskeövervakare i praktiken granska eventuella fångster ombord på en båt som används för fiske, det vill säga kontrollera om det finns en fångst, om den är lovlig och om fångstredskapen i båten är lagenliga.

I 3 mom. ska det föreskrivas om en tillsynsmyndighets och en fiskeövervakares rätt att granska om en person som bedriver fiske har rätt till fisket i fråga. Exempel på intyg som anger fiskerätten är bland annat verifikat som visar att personen har betalat fiskeavgifter till staten och verifikat som visar att personen har betalat vattenområdets ägare eller den som innehar fiskerätten för fisketillståndet. En innehavare av fiskerätt kan också hyra ut en fiskerätt eller ge någon annan tillstånd att utan eller mot vederlag nyttja innehavarens fiskerätt. Den som bedriver fiske är i en fiskeövervakningssituation skyldig att kunna visa att han eller hon har rätt till fisket i fråga.

I 4 mom. bestäms det om det meddelande som ska lämnas i fångstredskap som bevis på utförd granskning. Ett sådant meddelande ska i den mån det är möjligt fästas vid det granskade fångstredskapet. Fästande av meddelandet får dock inte medföra risk för att fångstredskapet skadas till exempel i dåliga väderförhållanden.

109 §. Tillsynsmyndighetens och fiskeövervakarens rätt till omhändertagande. Enligt lagförslaget ska tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare ha rätt att omhänderta fångstredskap och fiskeredskap som har använts vid fiske samt fångsten. Med fiskeredskap avses också redskap för handredskapsfiske. Med fiskeredskap avses inte fordon som används för fiske och inte heller andra föremål som inte direkt ansluter sig till fisket. Omhändertagande kan anses ingripa i det egendomsskydd som tryggas med stöd av 15 § i grundlagen i så pass hög grad att de övervakare som avses i lagen om fiske bör ges prövningsrätt i fråga om inledande av åtgärder. I övervakningssituationer bör man i praktiken dessutom beakta proportionalitetsprincipen som nämns i 100 § samt bestämmelserna i 115 och 116 § om möjligheten att ge en anmärkning eller att avstå från en åtgärd.

I paragrafen föreslås bestämmelser om de grunder med stöd av vilka en tillsynsmyndighet eller fiskeövervakare kan inleda omhändertagande av fångstredskap, fiskeredskap och fångst. Till omhändertagande berättigar de situationer där den som bedriver fångst överträder bestämmelser eller föreskrifter om fisketider, fångstredskap, antalet fångstredskap, fångstmetoder, tillbakaläpande, fångande eller fredning av fiskar, eller där fiske bedrivs utan fiskerätt eller så att fiskerätten uppenbart överskrids, eller där ett fångstredskap inte har märkts ut på det sätt som förutsätts i 48 §. Omhändertagande kan komma i fråga till exempel när fångsten trots förbudet enligt 52 eller 53 § består av fisk som inte har märkts med ett yttre kännetecken som föreskrivs i den förordning som avses i 75 §.

För att effektivisera konstaterandet av överträdelser som gäller föreskrivet minsta mått och fredningstider föreslås det att lagförslaget ska innefatta en skyldighet att släppa fri sådan fisk som inte håller måttet och likaså sådan fisk som har fångats under fredningstid eller med ett förbjudet fångstredskap eller en förbjuden fiskemetod.

Enligt förslaget ska tillsynsmyndigheterna och fiskeövervakarna ha rätt att omhänderta ett fångstredskap, om det inte är försett med namnet på och kontaktuppgifterna för den

som lagt ut redskapet eller om redskapet inte har ett märke som anger fiskerätten eller om redskapet inte har märkts ut på det sätt som föreskrivs i bestämmelserna.

110 §. Rätt till granskning och omhändertagande för ägare av vattenområden, delägare och innehavare av fiskerätt. Rätten att granska och omhändertaga ansluter sig till skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter som innebär utövning av offentlig makt, och dessa uppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast på de villkor som anges i 124 § i grundlagen. Avsikten med befogenheterna i fråga är att i huvudsak skydda ett mera generellt intresse, det vill säga iakttagandet av bestämmelserna i lagen om fiske snarare än ägarnas rättsliga ställning.

Det föreslås att rätten till granskning och omhändertagande för vattenområdets ägare, delägare och innehavare av fiskerätt bibehålls på en sådan nivå att den närmast är en funktion som stöder myndigheterna. I praktiken kräver övervakningen i de flesta situationer att övervakaren ska ha rätt att stoppa en båt som rör sig och att utföra identitetskontroll. Genom dessa rättigheter begränsas det skydd för privatlivet som tryggas med stöd av 10 § 1 mom. i grundlagen. Den bestämmelse i 124 § i grundlagen enligt vilken de grundläggande fri- och rättigheterna inte får äventyras innebär i praktiken att sådana befogenheter inte får ges till privatpersoner utan krav på utbildning eller kompetens. Dessa personer kan inte heller ges befogenheter att utföra sådan övervakning som förutsätter att de har kunskaper om fiskelagstiftningen och om tillämpningen av den i faktiska situationer.

Verifikat över betalda fiskeavgifter till staten är personliga, och granskning av dem förutsätter att granskaren har rätt att utreda personers identitet. Också den befrielse från fiskeavgift som gäller personer som inte har fyllt 18 år och personer som har fyllt 65 år förutsätter att identiteten utreds.

Med undantag för vad som gäller fasta och stående fångstredskap har det föreslagits att rätten att granska tillståndsverifikat eller märken som anger fiskerätten begränsas till tillsynsmyndigheterna och fiskeövervakarna. Utöver granskningen av tillståndet för handredskapsfiske, som ingår i fiskevårdsavgif-

ten, ska enligt förslaget också granskningen av tillstånd som behövs för bland annat trolingfiske från båt lämnas utanför den granskningsrätt som vattenområdets ägare har. När man övervägde hur granskningsrätten skulle begränsas, konstaterade man att det i lagen skulle ha kunnat skrivas in en rätt för ägaren av ett vattenområde att granska annat än fisketillstånd för personer som bedriver mete, pilkfiske eller sådant handredskapsfiske som avses i 7 §. Granskningsrätten skulle dock ha saknat faktiska effekter, eftersom genomförandet av granskningen skulle ha förutsatt att ägaren av vattenområdet också skulle ha fått rätt att stoppa personer, vilket i sin tur skulle ha varit omöjligt till följd av de krav i 124 § i grundlagen som beskrivits ovan. Granskningsrätt av ovan nämnt slag skulle inte heller ha lett till annat än att man skulle ha konstaterat den rådande situationen och sedan vid behov kallat en myndighet eller fiskeövervakare till platsen. Vattenområdets ägare skulle också ha varit tvungen att vid behov bevisa sin granskningsrätt, det vill säga styrka sin identitet och bevisa att han eller hon äger just det aktuella vattenområdet. En granskningsrätt av ovan beskrivet slag skulle ha fått ytterst liten praktisk betydelse, och behörighetsbestämmelsen skulle ha blivit missvisande.

I denna proposition föreslås det därför att ägare och delägare av vattenområden och innehavare av fiskerätt ska ha rätt att på sitt eget vattenområde eller ett vattenområde på vilket han eller hon har fiskerätt kontrollera att ett fångstredskap i vattenområdet i fråga är försett med märke på det sätt som föreskrivs i 48 § 3 mom. De ovan nämnda aktörerna ska enligt lagförslaget inte ges annan granskningsrätt i fråga om fångstredskapslagenlighet eller utmärkningsskyldigheter som inte gäller fiskerätten. Det bör observeras att ägarna till gemensamma vattenområden inte föreslås ha granskningsrätt, om ägarna inte har tagit i bruk systemet med märken som anger fiskerätten. Detta innebär således att till exempel delägarna i delägarlag som inte har konstituerat sig enligt förslaget inte ska ha den rätt till granskning och omhändertagande som avses i denna paragraf.

Enligt 2 mom. ska ägare och delägare av vattenområden och innehavare av fiskerätt ha

rätt att omhänderta dels ett utlagt fångstredskap som inte är försett med ett märke som anger fiskerätten enligt 48 § 3 mom., dels fångsten i detta redskap. Avsikten är att ägaren, delägaren eller innehavaren av fiskerätt i första hand ska utnyttja den hjälp som tillsynsmyndigheterna eller fiskeövervakarna kan ge, det vill säga att omhändertagande alltid ska vara ett sekundärt förfaringsätt. Om fångstredskapets innehavare är närvarande när granskningen sker, ska han eller hon i första hand uppmanas att avlägsna redskap som inte är försedda med märken som anger fiskerätten. Om fångstredskapets innehavare trots uppmaningen inte avlägsnar redskapet, ska den så kallade ägarövervakaren försöka kalla en tillsynsmyndighet eller en fiskeövervakare till platsen. Enligt förslaget ska ägarövervakaren kunna omhänderta fångstredskap bara om hjälp inte finns att tillgå. En förutsättning för att ägarövervakaren ska få omhänderta ett fångstredskap är således att tillräcklig hjälp av en aktör som avses i 99 § inte finns att tillgå vid rätt tidpunkt. För att denna förutsättning ska uppfyllas, ska den som utför granskningen alltid före ett eventuellt omhändertagande försäkra sig om att det inte utan svårighet går att skaffa hjälp till granskningen.

111 §. Förfarande vid omhändertagande. I paragrafen anges förfarandet vid omhändertagande av fångstredskap och fångst i detalj.

I 1 mom. föreskrivs det om hur ett omhändertaget fångstredskap ska märkas ut i sådana situationer där innehavaren av redskapen inte själv är närvarande. På den plats där omhändertagandet ägt rum ska det om möjligt lämnas uppgifter om den som utfört omhändertagandet och om platsen där godset förvaras. Uppgifterna kan lämnas med hjälp av antingen märken som fästs vid snören och flöten i de redskap som fiskaren har lagt ut och som blir kvar på fångstplatsen eller märken som fästs vid ett separat ankrat flöte.

I 2 mom. föreskrivs det om den anmälan om att ett redskap har omhändertagits som omedelbart ska göras hos polisen. Den nuvarande skyldigheten att så snart som möjligt överlämna omhändertaget gods till polisen för förvaring ska finnas med i den nya lagen. Denna skyldighet ska dock inte gälla omhändertaganden som utförs av Gränsbevaknings-

väsendet, tullen eller Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare. Om ett överlämnande inte kan ske utan olägenhet, ska polisen bestämma hur och var det omhändertagna fångstredskapet eller fiskeredskapet ska förvaras.

I 3 mom. föreskrivs det att fångstredskap eller fiskeredskap som har omhändertagits utan dröjsmål ska återlämnas till redskapets innehavare, om förundersökning inte inleds. Fiskeredskap som har använts vid handredskapsfiske som avses i 7 § och som en tillsynsmyndighet eller fiskeövervakare har omhändertagit ska enligt lagförslaget omedelbart återlämnas, om bevis på att fiskevårdsavgift har betalats före den misstänkta överträdelsen visas upp inom sju dagar från omhändertagandet.

Fångst får omhändertas antingen i samband med att fångstredskap eller fiskeredskap omhändertas eller i samband med sådant fiske, där fångsten har erhållits utan kränkning av en annans rätt, men med överträdelse av bestämmelser och föreskrifter om godkända mått, fångstmetoder, fångstredskap eller fridlysning. Enligt det föreslagna 4 mom. ska anmälan om omhändertagen fångst omedelbart göras till polisen, som bestämmer om fångsten ska släppas fri eller förvaras på ett ändamålsenligt sätt. Om det inte är nödvändigt att förvara fångsten med tanke på verkställande av förundersökning eller om förvaring inte är möjligt utan oskäligt besvär, kan polisen bestämma att fångsten ska förstöras på det sätt som den anser lämpligt. Fiskar eller kräftor som har omhändertagits ska i första hand släppas fria, förutsatt att de är i sådant skick att detta är möjligt. När det gäller frågan om fångsten ska förvaras eller förstöras, ska polisen ha rätt att avgöra saken.

112 §. Försäljning eller förstöring av omhändertaget fångstredskap. Det föreslås att ett omhändertaget fångstredskap eller fiskeredskap ska förvaras i sex månader innan det eventuellt säljs. Förvaringen sker i praktiken antingen i polisens besittning eller på ett av polisen bestämt sätt i en annan tillsynsmyndighets besittning eller hos en fiskeövervakare, ägare av eller delägare i ett vattenområde eller hos en innehavare av fiskerätt. I vissa situationer kan förvarandet av fångstredskap eller fiskeredskap bli problematiskt, till ex-

empel om antalet fångstredskap är stort eller om redskapen medför lukt- och hygienproblem. I sådana fall är det ändamålsenligt om förvaringstiden är så kort som möjligt men ändå tillräckligt lång för att innehavarens rättsskydd inte ska äventyras.

Skyldigheten att sälja fångst- eller fiskeredskap efter föreskriven förvaringstid ska enligt lagförslaget koncentreras till polisen. Polisen ska få rätt att förstöra ett omhändertaget fångst- eller fiskeredskap om det är av ringa värde.

113 §. Skyldighet att stanna och utredande av identitet. Enligt lagförslaget ska ett färdmedel som används för fiske stanna på ett tydligt iakttagbart stopptecken av en tillsynsmyndighet eller fiskeövervakare så snart detta kan göras tryggt. Med tanke på att övervakningen bör vara effektiv och funktionellt genomförbar i praktiken är en bestämmelse om skyldigheten att stanna nödvändig: en stor del av fiskeövervakarnas och tillsynsmyndigheternas övervakningsuppdrag utförs nämligen till havs och till sjöss, och den fiskande personen som är föremål för kontrollen befinner sig i en båt eller ett annat färdmedel som används för fiske. Avsikten är dock inte att föreskriva om straff för den som underlåter att följa fiskeövervakarens eller tillsynsmyndighetens uppmaning att stanna. Det ska inte heller vara möjligt att använda maktmedel.

För att utreda den fiskande personens identitet ska fiskerimyndigheten eller fiskeövervakaren ha rätt att få uppgift om personens namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt uppgift om en plats där personen är anträffbar. De behövliga uppgifterna om personens namn kan också inbegripa uppgifter om olika sätt på vilka ett namn med främmande ursprung kan skrivas i offentliga dokument som gäller personen i fråga. Skyldigheten att uppgive var en person är anträffbar avser enligt detta lagförslag hans eller hennes bostadsadress eller, om det i ett enskilt fall finns behov av att träffa personen vid en viss tidpunkt, uppgifter om var han eller hon befinner sig vid denna tidpunkt.

Rätten att utreda en persons identitet ska enligt förslaget alltid hänföra sig till ett konkret fiskeövervakningsuppdrag som är för

handen. Utanför konkreta övervakningsuppdrag ska en fiskerimyndighet eller fiskeövervakare inte ha generell rätt att granska personuppgifter.

På en polis, en gränsövervakare eller en tullmyndighets rätt att stanna ett färdmedel och att utreda en persons identitet vid ett fiskeövervakningsuppdrag tillämpas också polislagen, gränsbevakningslagen och tullagen. På skyldigheten att stanna till följd av en prejningssignal som ges av en polis, en gränsövervakare eller en tullmyndighet tillämpas dessutom det som föreskrivs i sjötrafiklagen (463/1996) och med stöd av den.

114 §. Åläggande att visa upp bevis. I den föreslagna lagen föreskrivs det om tillsynsmyndigheters och fiskeövervakares rätt att uppmana en person som bedriver fiske eller kräftfiske att inom sju dagar för polisen visa upp bevis över att han eller hon har betalat fiskevårdsavgiften, om personen är betalningsskyldig och inte vid övervakningssituationen kan visa upp det bevis som avses i 79 §. Uppmaningen ska ges i form av ett så kallat åläggande att visa upp bevis. Bestämmelser om åläggandet ingår i 114 §, och närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Denna praxis har tillämpats även under den nuvarande lagens giltighetstid.

Genom det föreslagna åläggandet att visa upp bevis åläggs en fiskare som inte kan visa upp bevis över att fiskevårdsavgiften är betald att visa upp bevis för polisen inom sju dagar från åläggandet. Åläggandet att visa upp bevis är ett centralt förfarande genom vilket man vid tillståndsövervakningen kan ge kunden möjlighet att före eventuella påföljder visa upp sådana tillståndshandlingar som krävs.

Bestämmelser om innehållet i ett åläggande att visa upp bevis ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I åläggandet ska uppgifter som identifierar personen och uppgifter om händelsen anges liksom även vilka uppgifter och verifikat personen uppmanas att visa upp för polisen.

115 §. Anmärkning. Om en överträdelse av bestämmelserna om fiske är obetydlig med tanke på omständigheterna, får fiskerimyndigheten eller fiskeövervakaren enligt para-

grafen ge den som har gjort sig skyldig till överträdelsen en anmärkning utan att vidta några andra åtgärder. När det bedöms om en överträdelse kan anses obetydlig ska hänsyn tas till arten av det intresse som skyddas genom bestämmelsen i fråga, den skada som orsakats, skuldgraden och andra liknande faktorer. Enligt riksdagens biträdande justitieombudsmans tidigare ställningstaganden om att det i lagen om fiske bör ingå bestämmelser om möjligheten att avstå från en åtgärd eller att ge en anmärkning när en förseelse har uppdragats. Samtidigt försöker man genom lagreformen betona vikten av att proportionalitetsprincipen iakttas i fiskeövervakningen.

På polisers, gränsövervakningsmäns och tullmyndigheters rätt att ge anmärkningar vid fiskeövervakningsuppdrag ska förundersökningslagen och tullagen tillämpas.

116 §. Åtgärdseftergift. För att betona iakttagandet av proportionalitetsprincipen föreslås i lagen en helt ny bestämmelse om fiskerimyndighetens och fiskeövervakarens möjlighet att avstå från en åtgärd. Ibland visar bedömningar att en uppgift som en myndighet ska utföra – i detta fall också en offentlig förvaltningsuppgift som en fiskeövervakare ska utföra – om den fullgörs kan orsaka en olägenhet som är större än den fördel som eftersträvas. Fullgörs åtgärden i sådana situationer kan det ha följder som är oskäligen med hänsyn till frågans betydelse, överträdelsens art och det resultat som eftersträvas genom åtgärden. I fråga om oskäligen negativa följder som kan förutses, föreslås det att fiskerimyndigheterna och fiskeövervakarna inte bara ska ha rätt utan också skyldighet att avstå från en åtgärd. Motsvarande bestämmelser finns i polislagen och gränsbevakningslagen.

117 §. Händelserapport. I det föreslagna 1 mom. bestäms det om den antecknings-skyldighet, det vill säga skyldighet att göra upp en händelserapport, som hänför sig till fiskeövervakarnas befogenhetsutövning. Syftet med bestämmelsen är att trygga rättssäkerheten för parterna, i synnerhet för de personer som är föremål för åtgärder. Uppgifterna i händelserapporten ska enligt förslaget få användas bara för att säkerställa parternas rättssäkerhet och för myndighetstillsynen över fiskeövervakarnas verksamhet. Skyldig-

heten att göra upp en händelserapport föreslås gälla omhändertagande enligt 109 §, anmärkning enligt 115 § och åtgärdseftergift enligt 116 §.

Eftersom den datamängd som uppstår genom händelserapporterna kan utgöra ett sådant personregister som avses i personuppgiftslagen (523/1999) är det nödvändigt att i paragrafen föreskriva om datainnehållet i händelserapporterna samt om användningsändamålet och förvaringstiden för uppgifterna i fråga. När förvaringstiden har löpt ut ska uppgifterna förstöras.

Enligt 3 mom. ska fiskeövervakaren årligen ge in händelserapporterna till den behöriga NTM-central som har godkänt fiskeövervakaren. Både fiskeövervakaren och den behöriga NTM-centralen ska förvara händelserapporterna ordnade på ett sådant sätt att en fiskeövervakares alla anmälningar vilka hänförs sig till ett givet verksamhetsområde som övervakaren har fullmakt att övervaka kan läggas fram utan dröjsmål.

På behandlingen av uppgifter som ingår i händelserapporterna och som samlats in vid fiskeövervakningen ska personuppgiftslagen tillämpas.

118 §. Fiskeförseelse. I paragrafen föreskrivs det om vilka handlingar som ska bestraffas som fiskeförseelser. Bestämmelsen om fiskeförseelse är delvis en lindrig handlingsform av fiskebrott enligt 48 a kap. 2 § i strafflagen. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet begår handlingar som avses i paragrafen ska bestraffas för fiskeförseelse. Inputabilitet av den lägsta graden, dvs. oaktsamhet, kan i samband med fiskeförseelse anses motiverat av orsaker som beror på skaffande av bevis och övervakning av att bestämmelserna om fiske följs. Genom de kriminaliseringar som ingår i paragrafen strävar man efter att via efterlevnaden av bestämmelserna i lagen uppfylla det allmänna målet att säkerställa fiskbestånden och fiskeövervakningen.

Bestämmelsen om fiskeförseelse innehåller i enlighet med laglighetsprincipen inom brottsrätt sakliga beskrivningar av straffbara handlingar samt mer exakta hänvisningar än den gällande bestämmelsen om fiskeförseelse till bestämmelser som när de inte efterlevs leder till straff. Man har försökt att precisera

bestämmelsen genom att på lämpliga ställen hänvisa till förfaranden som strider mot fiskeristadgarna i de bilaterala gränsöversenskommelserna mellan Finland och grannstaterna. De fiskeristadgar som avses i paragrafen fastställs i 4 § 1 mom. 22 punkten.

Enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen ska det vara straffbart att använda en fiske- eller fångstmetod eller ett fiskeredskap som förbjuds i lagen om fiske eller i en förordning som utfärdats med stöd av den eller att hålla ett förbjudet fiskeredskap i ett färdmedel som används vid fiske eller i övrigt så att det är lätt åtkomligt för fångst. Enligt denna punkt är det bland annat straffbart att använda fångstredskap som avses i 46 § och att använda fångstredskap avsedda för kommersiellt fiske som avses i 49 § utan tillstånd att använda fångstredskapen i fråga (registrering som kommersiella fiskare).

Till den del bestämmelsen överlappar 48 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen ska en handling som begåtts uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bestraffas som fiskeriförseelse.

Att hålla ett förbjudet fiskeredskap i en båt eller ett fartyg eller i övrigt så att det är lätt åtkomligt för fångst ska enligt förslaget vara straffbart i en situation där det på goda grunder kan antas att avsikten är att redskapet ska användas för fångst och det faktum att fångstredskapet har funnits på fartyget eller i övrigt lätt åtkomligt vid fiske uppenbarligen inte har någon annan orsak än att det ska användas i fångstsyfte. I 6, 7, 8 och 10 § i fiskeristadgan i gränsöversenskommelsen mellan Finland och Sverige (härefter fiskeristadgan för Torne älv) samt i 3, 7 och 10–18 § i överenskommelsen mellan Finland och Norge angående fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde (härefter fiskeristadgan för Tana älv) innehåller förbud och begränsningar som gäller användningen av fångstredskap. Motsvarande bestämmelser finns det i 2–9 § i fiskeristadgan (härefter fiskeristadgan för Neidenälven) i anslutning till överenskommelsen mellan Finland och Norge angående fisket inom Neidenälvens fiskeområde. Överträdelse av de berörda bestämmelserna ska således bestraffas som fiskeriförseelse.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska det vara straffbart att fiska i ett område där fiske är

förbjudet eller begränsat. I punkten avses med de områden där fiske är förbjudet områdena enligt 7, 66, 67, 68 och 70 § i lagen om fiske. Dessutom kan förbuden eller begränsningarna grunda sig på en förordning som utfärdats med stöd av 52, 59 eller 65 § eller på ett beslut som utfärdats av en myndighet med stöd av 53, 54 eller 71 §. De områden som fredats från fiske omfattar även de områden som fastställs i artikel 24 i gränsöversenskommelsen mellan Finland och Sverige och i 3 § i fiskeristadgan för Torne älv. I 7, 9 och 19 § i fiskeristadgan för Tana älv finns det dessutom bestämmelser om tillåtna och förbjudna fiskeområden.

Enligt 1 mom. 3 punkten föreskrivs det att det ska vara straffbart att fiska under den tid då det är förbjudet. Förbudet kan grunda sig på det förbud som utfärdats med stöd av 52 eller 53 § eller på den fredningstid som föreskrivs i 55 §. Under fredningstiden är fiske vars syfte är att fånga fisk som är föremål för fredningen förbjudet. Det kan anses vara fråga om avsiktligt fångande när fisket bedrivs med sådana fångstredskap som är särskilt lämpliga för att fånga arten i fråga. Enligt punkt 3 är även fiske i strid med fredningstiderna enligt 11 § i fiskeristadgan för Torne älven och 4 och 5 § i fiskeristadgan för Tana älv straffbart.

Enligt 1 mom. 4 punkten i den föreslagna lagen ska det vara straffbart att fiska i strid med en begränsning som har utfärdats för verkställigheten av ett sådant avtal som avses i 60 §. Enligt 60 § i lagen får närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax och ägaren till ett vattenområde eller innehavaren av en särskild rättighet till ett vattenområde ingå avtal om att begränsa och förbjuda fiske i ett visst vattenområde för att saimenvikarstammen ska förbli livskraftig och för att en gynnsam bevarandestatus ska nås för saimenvikaren. Genom avtalen förbinder sig delägarlagen att sätta de överenskomna fiskebegränsningarna i kraft på ett behörigt sätt. Delägarlagen ska enligt 5 och 41 § i den föreslagna lagen dels ha rätt att bestämma om fisket dels vara skyldiga att ordna fisket enligt målen i planen för nyttjande och vård och i 1 § i den föreslagna lagen. På grundval av denna behörighet utfärdar delägarlagen i det system som regleras av den nuvarande lagen

om fiske fiskebegränsningar av olika slag i sina egna vattenområden genom beslut vid delägarstämmor i enlighet med lagen om samfälligheter. Eftersom grunden för förbudet och begränsningarna i fråga är ett behov att skydda den starkt hotade saimenvikaren, kan man anse att en fiskeförseelse som har skett genom fiske som bryter mot förbud och begränsningar som har utfärdats för att verkställa 60 § i gällande lag alltid kränker det allmänna intresset i första hand. Därför ska förövaren bestraffas för fiskeförseelse, och fiskeförseelser ska alltid vara överträdelser som hör under allmänt åtal där åklagaren har allmän åtalsrätt oberoende av målsägarens vilja.

Enligt 5 punkten ska det vara straffbart att fånga fisk som är mindre än minimimåttet eller större än maximimåttet och att behålla fångad fisk i strid med ett förbud som utfärdats med stöd av 52 eller 53 §. Sådant fiske där det är möjligt att klart bevisa att målet har varit att ta för små eller för stora fiskar som fångst och fiske där det kan anses vara så sannolikt att det i fångsten finns fisk som inte håller sig inom godkända fångstmått att fisket kan anses innebära klandervärd oaktasamhet med avseende på fångstbegränsningarna, ska vara straffbart. Enligt 4 punkten ska det dessutom vara straffbart att ta sådan fisk som fångst för vilken det med stöd av 52 eller 53 § har föreskrivits om en särskild återutsättningsskyldighet. Det här ska gälla oberoende av vilket slags fångst som har varit målet med fisket. Dessutom ska det vara straffbart att fiska och behålla fångade fiskar som enligt 12 § i fiskeristadgan för Torne älv, 6 § i fiskeristadgan för Tana älv och 12 § i fiskeristadgan för Näätämöjoki inte uppfyller måtten samt att överskrida den fångstkot som föreskrivs i 13 § i fiskeristadgan för Torne älv.

Enligt 1 mom. 6 punkten ska det vara straffbart att åsidosätta den skyldighet att återutsätta fisk i vattnet som föreskrivs i 58 § i den föreslagna lagen. Enligt bestämmelsen ska återutsättningsskyldigheten förutom fisk som inte har rätt fångstmått även gälla sådan fisk som har fångats under frednings- eller förbudstid, med ett förbudet fiske- eller fångstredskap, eller med en förbjuden fiske- eller fångstmetod. Överträdelse av de återut-

sättningsskyldigheter som föreskrivs i de fiskeristadgar som nämns ovan ska också vara straffbart.

Enligt 1 mom. 7 punkten i den föreslagna lagen ska det vara straffbart att fiska utan att ha betalt fiskevårdsavgift. Enligt den här punkten ska det räknas som fiskeförseelse om en person som har fyllt 18 år har bedrivit annat fiske än sådant mete eller pilkfiske som avses i 7 § och har det tillstånd som är en grundförutsättning för rätten till detta fiske men personen inte har betalt fiskevårdsavgift. Som fiskeförseelse räknas det också om en person som har fyllt 18 år har bedrivit handredskapsfiske utan att ha betalat fiskevårdsavgift.

Enligt 8 och 9 punkten gör den sig skyldig till fiskeförseelse som utan ett i 77 § 2 mom. avsett tillstånd eller i strid med tillståndsvillkor för in andra än i Finland i vilt tillstånd förekommande fisk- eller kräftarter eller fisk- eller kräftbestånd eller könsceller av sådana eller som planterar ut en fiskart eller ett fiskbestånd i ett vattenområde i strid med vad som föreskrivs i 73 eller 74 §. Utplantering av fisk som inte märkts enligt 75 § ska också vara straffbart. Fiske som bedrivs utan ett sådant tillstånd som avses i 74 § 2 mom. och som kan orsaka fara eller medföra skada för fiskbeståndet eller fiskevattnet kan komma att bestraffas som en sådan fiskeförseelse som avses i 48 a kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen.

Enligt 1 mom. 10 punkten är det en straffbar fiskeförseelse att försumma skyldigheten att märka ut fångstredskap enligt 48 § eller förbudet mot att hålla onödiga fångstredskapsmärken i vattnet i samma paragraf. Dessutom ska överträdelse av bestämmelserna om märkning av fångstredskap enligt 9 § i fiskeristadgan för Torne älv och 20 § i fiskeristadgan för Tana älv vara straffbar. Genom skyldigheten att märka ut fångstredskap strävar man särskilt efter att höja säkerheten i sjötrafiken och att underlätta fiskeövervakningen

Dessutom ska det enligt 1 mom. 11 punkten i den föreslagna lagen vara straffbart att bedriva första försäljning av fisk som har fångats i inlandsvatten. Förbudet ingår i 91 § i den föreslagna lagen. Dess syfte är att förbättra spårbarheten, minska svarthandeln

med fisk och utsträcka förbudet mot att sälja fångster från fritidsfiske, som enligt EU-lagstiftningen gäller havsområden, till inlandsvatten i syfte att öka jämställdheten. I samma punkt ska det också enligt förslaget anges att det är straffbart att bryta mot förbudet att sälja fredad fisk enligt 55 §.

Enligt 1 mom. 12 punkten är det straffbart att inte iakta bestämmelsen i 51 § om hantering av redskap för fångst av kräftor och om begränsningen för förvaring av kräftor.

Enligt 1 mom. 13 punkten är det straffbart att åsidosätta den anmälningsskyldighet som föreskrivs i 62 §. Det kommer att vara fråga om försummelse av skyldigheten att anmäla bifångst av säl och tumlare som föreskrivits med tanke på att införa ett system för övervakning enligt artikel 12.4 i habitatdirektivet.

Enligt 14 punkten är det straffbart att bryta mot de förbud, villkor eller begränsningar som fastställts med stöd av 78 §. Det är fråga om bestämmelser som rör skydd av fiskbestånd i vissa vattendrag i övre Lappland och som Finland i bilaterala gränsöversömmelser har förbundit sig att utfärda.

I momentets sista punkt, nämligen 15 punkten, föreskrivs det att överträdelse av förbudet enligt 14 § 2 mom. i fiskeristadgan för Torne älv att använda motor vid fiske med drag från båt bestraffas. Med stöd av punkten är användning av båt i strid med bestämmelserna i 8 § i fiskeristadgan för Tana älv också straffbar.

Om inte strängare straff bestäms någon annanstans i lagen, ska ett bötesstraff dömas ut för en fiskeförseelse. De handlingar som avses i punkterna 2, 3, 5 och 6 i momentet kan dock bestraffas som fiskeförseelser om de begåtts avsiktligt eller av grov oaktsamhet och fisket har bedrivits i betydande omfattning.

I paragrafens 2 mom. ska det enligt förslaget ingå en bestämmelse av informativ karaktär enligt vilken ordningsbot som föreskrivs i 2 a kap. 9 § 3 mom. i strafflagen och i en förordning som utfärdats med stöd av 2 a kap. 9 § 8 mom. i strafflagen är det enda straff som kommer i fråga vid försummelse att betala den fiskevårdsavgift som avses i 79 § eller för försummelse att visa upp ett verifierkat över en sådan betald avgift inom utsatt

tid. Det föreslås att det berörda stället i strafflagen ändras på motsvarande sätt.

Paragrafens 3 mom. ska enligt förslaget innehålla en bestämmelse av informativ karaktär med hänvisningar till bestämmelser om olovlig fångst och om fiskebrott i strafflagen. Fiske som sker utan fiskerätt eller tillstånd beviljat av en innehavare av fiskerätt eller till exempel i strid med tillståndsvillkoren i ett fisketillstånd, är straffbart som olovlig fångst enligt 28 kap. 10 § i strafflagen. Dock ska handredskapsfiske enligt 7 § utan betald fiskevårdsavgift alltid bestraffas som fiskeförseelse.

119 §. Förverkandepåföljd. I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 110 § i den gällande lagen om fiske. Enligt bestämmelsen tillämpas bestämmelserna om förverkandepåföljd inte om en person har gjort sig skyldig till en gärning som nämns i 118 § 7 punkten och för gärningen föreläggs ordningsbot som påföljd. Bestämmelsen behövs för att ordningsbotförfarandet ska kunna tillämpas i sådana eventuella fall där någon av de tvingande bestämmelserna om förverkandepåföljd i 10 kap. i strafflagen är tillämplig. Bestämmelsen kan antagligen upphävas efter att lagen om ordningsbotförseelser (756/2010) genom lag föreskrivits träda i kraft.

120 §. Åtalsrätt. I paragrafen föreslås det att fiskeförseelse även i fortsättningen ska vara ett målsägandebrott om gärningen endast kränkt en enskilds rätt.

13 kap. Särskilda bestämmelser

121 §. Överföring till ett fiskeriområde av uppgifter som rör vård av fiskeresurserna och ordnande av fisket. I paragrafen föreskrivs det om att ett delägarlag genom ett beslut enligt 15 § 1 mom. i lagen om samfälligheter får överföra sina uppgifter som rör vård av fiskeresurserna och ordnande av fisket till det fiskeriområde som delägarlaget hör till. Till dessa uppgifter anses det även höra att utfärda fisketillstånd och bära upp avgifter.

Eftersom fiskeriområdena enligt 22 § i den föreslagna lagen ska bildas av sådana ur fiskeriekonomiskt perspektiv enhetliga vatten-

områden där det är ändamålsenligt att ordna användningen och vården av fiskresurserna enligt enhetliga principer, är det nödvändigt att bibehålla möjligheten att överföra uppgifterna enligt 64 § i gällande lag även framöver.

I 1 mom. ska möjligheten att överföra uppgifter som rör vården av fiskresurserna och ordnandet av fisket utsträckas till att gälla även områden som inte hör till ett delägarlag, det vill säga så kallade delade vattenområden. Likheter när det gäller uppgifterna och de behövliga vårdåtgärderna är en grund som tillämpas på nämnda vattenområden liksom även delägarlagens vattenområden. Skötseln av uppgifter i samband med vården av fiskresurserna och ordnandet av fisket kan i praktiken dessutom vara en mera arbetskrävande uppgift för ägaren av ett delat vattenområde än för ett delägarlag med flera medlemmar.

Ett fiskeriområde är i regel skyldigt att åta sig de uppgifter som överförs till området, men ändamålsenligheten av överföringen ska prövas med avseende på skötseln av uppgifterna. En vägran att åta sig uppgifterna kan komma på fråga till exempel om vården av fiskresurserna inom delägarlagets område i väsentlig grad avviker från den allmänna situationen i fiskeriområdet av orsaker som har att göra med områdets särdrag. En annan möjlig grund för vägran är att uppdraget kräver stora resurser i förhållande till de resurser som fiskeriområdet förfogar över. Uppgifterna kan överföras för viss tid eller tills vidare.

122 §. Hur innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder deltar i delägarstämma. En fastighetsägare som innehar en fiskeförmån enligt särskilda grunder är, när det gäller det särskilda fiskeförmånsområdet och den särskilda fiskeförmånsplatsen, innehavare av fiskerätt tillsammans med delägarna i det samfällda vattenområdet. Det här både ålägger och berättigar fastighetsägaren att delta i de uppgifter som ankommer på innehavare av fiskerätt tillsammans med delägarna i området. Därför föreslås det att fastighetsägaren ska jämställas med delägare i delägarlaget för det samfällda vattenområdet när beslut om sådant som rör fiske fattas vid delägarstämman. De delägare i vattenområdet och de fastighetsägare som har särskild fiskeförmån ska ha en rösträtt som motsvarar

den fiskerätt som de fastigheter som de äger ger. I övrigt gäller det som bestäms om delägarlagens delägarstämmor i lagen om samfälligheter (758/1989) såväl när det gäller rösträtten som när det gäller beslut om sådant som rör fiske.

123 §. Hue innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder deltar i skötseln av fiskeärenden inom ett vattenområde som inte hör till ett delägarlag. Även ägaren av en fastighet med fiskeförmån enligt särskilda grunder i ett enskilt vattenområde är innehavare av fiskerätt tillsammans med ägaren av området. Fastighetsägaren är därför skyldig att delta i de uppgifter som ankommer på innehavare av fiskerätt och ta del i beslutsfattandet i frågor som rör fisket. Enligt lagförslaget ska detta genomföras så att ägaren av vattenområdet och ägarna av delägarfastigheter med fiskeförmåner enligt särskilda grunder anses utgöra ett delägarlag. Beslut i frågor som rör fiske ska fattas på motsvarande sätt som det i 122 § har föreskrivits för samfällda vattenområden.

14 kap. Ändringssökande

124 §. Sökande av ändring i beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen. I paragrafen föreskrivs det om möjligheten att överklaga beslut som närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat med stöd av lagen om fiske. Ändring i sådana beslut ska få sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I praktiken sker överklagandet hos förvaltningsdomstolen, och dess avgörande får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

I samband med sitt beslut får NTM-centralen bestämma att beslutet ska iakttas även om ändring söks. Det här skulle kunna ske till exempel när centralen har fastställt en fiskebegränsning i en situation där det med hänsyn till syftet med begränsningen är nödvändigt att begränsningen träder i kraft omedelbart. Om besvärmyndigheten inte bedömer nödvändigheten av att beslutet verkställs på samma sätt, får den likväl förbjuda att det verkställs innan det har vunnit laga kraft.

I 3 mom. ska det ingå en forumbestämmelse, enligt vilken den behöriga för-

valtningsdomstolen vid överklagande av ett beslut från NTM-centralen är den förvaltningsdomstol inom vars domkrets området i fråga eller största delen av det finns. Om denna grund inte kan tillämpas, bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen så som anges i 12 § i förvaltningsprocesslagen.

125 §. Sökande av ändring i beslut av fiskeriområden. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om begäran om omprövning av beslut som har fattats av ett fiskeriområde. En begäran om omprövning föregår ett egentligt överklagande. Omprövning kan begäras av en part vars rätt ett beslut som har fattats av ett fiskeriområdes stämma, ett fiskeriområdes styrelse eller ett fiskeriområdes verksamhetsledare i samband med en uppgift som bygger på 27 § 3 mom. gäller. En begäran om omprövning ska grunda sig på att beslutet inte har tillkommit i laga ordning eller att det står i strid med en lag eller förordning eller med fiskeriområdets stadgar eller att det står i strid med planen för nyttjande och vård.

Enligt 2 mom. bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i förvaltningslagen. Eftersom en begäran om omprövning enligt förslaget ska behandlas av stämman, som i de flesta fall har ett ordinarie sammanträde om året, ska en extra stämma vid behov sammankallas för att handlägga begäran om omprövning.

Överklagandet av ett beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning ska ske hos förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen. När delar av ett fiskeriområde finns inom olika förvaltningsdomstolars domkrets, är den behöriga förvaltningsdomstolen den förvaltningsdomstol inom vars domkrets största delen av fiskeriområdet i fråga finns. Förvaltningsdomstolen får på det sätt som avses i 6 kap. 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen enligt 3 mom. i paragrafen bestämma att beslutet får verkställas genast och såldes innan det harvunnit laga kraft.

126 §. Avgörande av oklarheter och tvister som gäller fiskeförmåner enligt särskilda grunder. Nuförtiden undersöks och avgörs en oklarhet eller tvist om huruvida en fiskeförmån enligt särskilda grunder existerar eller inte och läget för eller utsträckningen av området samt till vilka fastigheter förmånen hör

och hur stora fastigheternas andelar är genom en fastighetsbestämning på det sätt som anges i 101 § i fastighetsbildningslagen. När oklarheten eller tvisten gäller innehållet i en fiskeförmån enligt särskilda grunder eller det inbördes förhållandet mellan den fiskerätt som ägarna av vattenområdet innehar och den fiskerätt som ägaren av fastigheten med fiskeförmån enligt särskilda grunder innehar ska den däremot avgöras av en allmän under rätt.

Alla ovan avsedda typer av oklarheter och tvister har ofta ett nära samband med varandra, och ofta gäller oklarheten eller tvisten samtidigt flera av de frågor som avses ovan. När frågor av detta slag utreds och avgörs stöder man sig ofta på grundläggingsdokument för gårdar, handlingar från rågångsför rättningar i vattendistrikt och andra lantmäterihandlingar. Av denna orsak är det ändamålsenligt om oklarheter och tvister om fiskeförmåner enligt särskilda grunder och fiskerätten för ägare av vattenområden i första skedet avgörs genom fastighetsbestämningar enligt 101 § i fastighetsbildningslagen.

127 §. Avgörande av meningsskiljaktigheter. Paragrafen ska enligt förslaget innehålla en allmän bestämmelse av informativ karaktär enligt vilken meningsskiljaktigheter som gäller fiske och för vilka det inte i lagen anges särskilda förfaranden för avgörande kan hänskjutas till tingsrätten för att avgöras som normala tvistemål på vilka behörig processlagstiftning tillämpas.

15 kap. **Ikraftträdande**

128 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Genom den föreslagna lagen ska lagen om allmän fiskerätt 285/1982 och lagen om fiske 286/1982 upphävas. Lagen om allmän fiskerätt, som är stiftad i grundlagsordning, innehåller bemyndiganden om att genom lag föreskriva om olika allmänna fiskerättigheter som begränsar egendomsskyddet och som oftast är knutna till bosättningsorten. Lagen är stiftad under en tid när allmänna fiskerättigheter av det slag som vi numera har ännu inte gällde. De har delvis motiverats med behovet att trygga utkomsten även i de mest avlägsna

trakterna. Sådana här rättigheter som är knutna till bosättningsorten anses under nuvarande förhållanden inte längre vara befogade, och det anses inte heller motiverat att hålla gamla undantagslagar i kraft under nuvarande grundlag utan särskilt vägande skäl.

129 §. *Den första indelningen i fiskeriområden.* I 1 mom. ska det föreskrivas att de fiskeområden som bildats enligt lagen som upphävs fortsätter som verksamhetsenheter som sköter regionala uppgifter inom fiskerinäringen under den övergångsperiod som börjar när den föreslagna lagen träder i kraft. Av de uppgifter som enligt 24 § hör till de nya fiskeriområdena sköter fiskeområdesförvaltningen endast de som måste skötas vid övergången från systemet för planering av nyttjande och vård enligt lagen som upphävs till det nya systemet. Sådana uppgifter är till exempel att ordna fiskeövervakning och att betala ut ägarersättningar för handredskapsfiske. Fiskeområdet ska dock inte till exempel utarbeta nya planer för nyttjande och vård enligt den nya lagen eller i övrigt påbörja nya långvariga projekt för att ordna fiskenäringen i området.

NTM-centralen ska enligt lagförslaget fastställa gränserna för fiskeriområdena utgående från det förslag som den regionala fiskerisamarbetsgruppen har utarbetat. För att indelningen i fiskeriområden ska bli ändamålsenlig bör den så noga som möjligt utföras enligt det förfarande som anges i 22 § i lagen. Bestämmelser om indelningen ska ingå i 129 §, enligt vilken den regionala samarbetsgruppens sammansättning när den första indelningen görs ska överensstämja med 32 §, med undantag för att NTM-centralen i stället för representanter för fiskeriområdena ska kalla representanter för de fiskeområden enligt den lag som ska upphävas som hör till centralens verksamhetsområde.

Enligt 4 mom. i paragrafen ska fiskeriområdets första stämma innan en styrelse har valts sammankallas av NTM-centralen.

130 §. *Utarbetande av de första planerna för nyttjande och vård samt av stadgar.* Enligt paragrafen ska den första planen för nyttjande och vård utarbetas och läggas fram för närings-, trafik- och miljöcentralen för godkännande inom två år från det att man har börjat tillämpa NTM-centralens beslut om

fastställande av gränserna för fiskeriområdet. Fristen är rätt kort för att en användning och vård av fiskresurserna som grundar sig på planer för nyttjande och vård enligt den nya lagen ska kunna verkställas effektivt utan långa övergångstider. Fristen är samtidigt tillräckligt lång för att den stämma som hålls under den i praktiken ska hinna sammanträda minst två gånger och inleda arbetet med planen för nyttjande och vård samt lägga fram ett förslag till plan för nyttjande och vård. Fram till det att de nya planerna för nyttjande och vård träder i kraft ska fiskeområdenas planer för nyttjande och vård som utarbetats enligt den lag som upphävs följas i området. I praktiken kan således fler än en plan tillämpas i fiskeriområdet under övergångsperioden.

131 §. *Övergångsbestämmelser om fiskeområdets uppgifter, rättigheter och skyldigheter.* I paragrafen föreskrivs det om vilka fiskeriområden de rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter som gäller fiskeområden enligt 68 § i gällande lag och som inte upphör att gälla när den nya lagen träder i kraft ska överföras till. Rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter ska överföras till det fiskeriområde till vars område största delen av det fiskeområde som upplöses hör. Om denna regel inte resulterar i en entydig lösning, ska överföringen avgöras av NTM-centralen. Centralen ska i första hand lösa frågan så att alla rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter ska överföras till samma fiskeriområde. Lösningen kan också vara att dela dem mellan olika fiskeriområden, om det finns särskilda skäl till detta.

Under giltighetstiden för den nuvarande lagen om fiske har medel som behövs för att betala ut ersättning till innehavare av fiskerätt deponerats hos regionförvaltningsverken i enlighet med lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (281/1931) i de fall där det inte har varit möjligt att betala ut medlen till de ersättningsberättigade. Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om till vilket fiskeriområde de medel som enligt den nämnda lagen deponerats hos regionförvaltningsverket ska återställas när det fiskeområde

de som ursprungligen deponerade dem har upplöst.

132 §. Ersättningar enligt tidigare lagstiftning som ska betalas till ägare av vattenområden. I paragrafen ska det enligt förslaget föreskrivas om hur man ska dela ut ersättningar till ägare av vattenområden av medel som har samlats in i form av fiskevårds- och spöfiskeavgifter enligt gällande lag. I paragrafens 1 mom. anges särskilda preskriptionstider för ersättningar så, att ersättningarna i regel preskriberas tre år efter den föreslagna lagens ikraftträdande. Ersättningar för vars del rättsgrunden har uppkommit senast fem år innan den föreslagna lagen har trätt i kraft preskriberas dock ett år efter ikraftträdandet. Ersättningarna betalas till ägarna årligen som ersättning för nyttjandet av de allmänna fiskerättigheterna under året. Rättsgrunden för en ersättning anses uppkomma när det år avslutas då det fiske skedde som ersättningen gäller.

I 2 mom. föreskrivs det att de medel som avses i 1 mom. och som före den föreslagna lagens ikraftträdande har överförts till fiskeområdet för utbetalning av ersättningar ska överföras till den regionala NTM-centralen. I praktiken ska de fiskeriområden som bestäms enligt 129 §, när gällande lag har upphävts åta sig de skyldigheter som fiskeområdena har enligt den lagen. De medel som har reserverats för ersättningarna ska överföras till den närings-, trafik- och miljöcentral som bestäms enligt 31 § 2 mom.

Paragrafens 3 mom. ska innehålla bestämmelser om hur närings-, trafik- och miljöcentralen ska förfara med de medel som är avsedda för ersättningar som har preskriberats enligt 1 mom. I praktiken ska medlen fördelas mellan de nya fiskeriområden som inrättas i närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde för att användas så effektivt och verkningsfullt som möjligt när nyttjandet och vården av fiskbestånden ordnas enligt planen för nyttjande och vård.

133 §. Övriga övergångsbestämmelser. Eftersom den regionala regleringen av fisket enligt gällande lag om fiske till stor del grundar sig på fiskeområdenas begränsningsbeslut, kan deras giltighetstid inte avbrytas när den föreslagna lagen träder i kraft utan negativa följder för fiskbestånden. I paragrafens 1

mom. ska det därför enligt förslaget föreskrivas att fiskeområdenas beslut om begränsning av fisket ska fortsätta att gälla tills något annat bestäms, dock i högst fem år från den föreslagna lagens ikraftträdande.

I 2 mom. föreskrivs det att bestämmelserna i gällande lag ska tillämpas på de spöfiske- och fiskevårdsavgifter som har inlutit medan gällande lag har varit i kraft, om inte något annat följer av den föreslagna lagen.

I 3 mom. föreskrivs det att i de två första statsbudgetarna som görs upp efter ikraftträdandet av denna lag ska det för ändamålen som avses i 82 § tas in ett anslag, grundat på en uppskattning av hur mycket medel som inflyter i form av fiskevårdsavgifter under det år som föregår det år för vilken budgeten bereds.

I 4 mom. föreskrivs det att tillstånd som har beviljats med stöd av den lag som upphävs ska fortsätta att gälla i enlighet med de villkor som specificerats i tillstånden.

I 5 mom. föreslås det att sådana avtal om utarrendering eller annat upplåtande av fiskerätt och andra avtal som grundar sig på tillämpning av den lag som ska upphävas ska förbli i kraft oberoende av vad som föreskrivs i denna lag. Bestämmelsen behövs för att säkerställa att den nya lagens ikraftträdande inte medför onödigt oklarhet om tillämpningen av avtalsförhållandena eller grundade förvaltnings- och transaktionskostnader.

För att trygga kontinuiteten i nyttjandet av de allmänna fiskerättigheterna och se till att verkningarna av användningen av rättigheterna bevaras oförändrade ska det i 6 mom. föreskrivas att sådana förbud att meta och att bedriva pilkfiske och handredskapsfiske som har meddelats med stöd av 11 § i gällande lag ska fortsätta att gälla när den föreslagna lagen träder i kraft och ska tillämpas på mete, pilkfiske och handredskapsfiske som avses i 7 § 1 och 2 mom. i den föreslagna lagen.

För att säkerställa kontinuiteten i skyddet av saimenvikaren föreslås det att 7 mom. 1 och 2 punkter ska innehålla bestämmelser enligt vilka statsrådets förordning om vissa fiskebegränsningar i Saimen (295/2011) och statsrådets förordning om nätfiskebegränsningar till skydd för saimenvikarens kutar, (294/2011) vilka har utfärdats med stöd av

37 a § i gällande lag, ska fortsätta att gälla. De nämnda förordningarna har en begränsad giltighetstid, och det blir aktuellt att ändra dem var för sig när giltighetstiden löper ut så att de i framtiden stöder sig på bemyndiganden i den föreslagna lagen.

I 7 mom. 3 punkten ska det föreskrivas att statsrådets förordning om begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv (190/2008), vilken har utfärdats med stöd av den lag som upphävs, ska fortsätta att gälla.

I 7 mom. 4 punkten ska det föreskrivas att jord- och skogsbruksministeriets förordning om skyddande av Tana älvs, Näätämjöjoki, Paatsjoki, Tuulomajoki och Uutuanjoki vattenområden från spridningen av parasiten *Gyrodactylus salaris* (1376/2004), ska fortsätta att gälla.

I 7 mom. 5 punkten ska det föreskrivas att förordningen om fiskeristadga för sidovattendragen inom Tana älvs fiskeområde (405/1990), vilken har utfärdats med stöd av 49 § i 1951 års lag om fiske (503/1951), ska fortsätta att gälla.

134 §. Fångstredskap som tillåtits tidigare. I paragrafen ska det föreskrivas om en övergångsperiod för sådana fångstredskap som har varit tillåtna i det system där den gällande lagen om fiske tillämpats men som uttryckligen förbjuds i den nya lagen. Till dessa fångstredskap hör till exempel drivgarn i en del områden samt utter. De ska kunna användas i ytterligare tre år efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft.

135 §. Tidigare förvärvad rätt att hålla fångstredskap i fiskled. I paragrafen ska det föreskrivas att en före den föreslagna lagens ikraftträdande lagligen förvärvad rätt att hålla ett fast eller stående fångstredskap i en kungsådra eller fiskled eller närmare en lax- eller sikförande älvs mynning än vad som bestämts om detta ska fortsätta att gälla. Det finns sannolikt inte många personer med sådana rättigheter som avses i paragrafen, och rättigheterna ska fortsätta att gälla i den form som de hade när de beviljades. Likaså ska villkoren och giltighetstiden vara de ursprungliga. Till sitt sakinnehåll ska paragrafen motsvara 25 § 2 mom. i gällande lag. På grund av att en del begrepp i gällande lag ändras, ska rättigheterna i praktiken gälla i relation till förbudet att hålla fasta och ståen-

de fiskeredskap i en fiskled i 68 § och förbudet att fiska vid älvmynnigar i 66 § i den föreslagna lagen.

Paragrafen ska också innehålla bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralens möjlighet att ansöka om tillstånd att lösa in den rätt som avses i 1 mom. av dess innehavare mot ersättning om det är nödvändigt med tanke på det allmänna fiskeriintresset för att planen för nyttjande och vård ska uppnås. Lantmäteriverket avgör ansökan om inlösningsstillstånd, och inlösningsersättningen bestäms enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Paragrafen ska inte gälla ett sådant separat giltigt tillstånd att tillfälligt hålla ett fast fiskeredskap i en fiskled som en NTM-central har beviljat med stöd av 25 § 3 mom. i gällande lag. Om dessa tillstånds giltighetstid under en övergångsperiod ska det enligt förslaget föreskrivas separat i 134 § 3 mom.

136 §. Tidigare förvärvad rätt till passage för att fiskerätt ska kunna nyttjas. Enligt paragrafen ska en rätt till passage som är nödvändig för att fiskerätten ska kunna nyttjas och som förvärvats med stöd av 19 § i 1951 års lag om fiske (503/1951) eller 22 § i 1982 års lag om fiske (286/1982) förbli i kraft som rättigheter enligt innehållet i respektive överenskommelse. Dessa paragrafer innehåller bestämmelser genom vilka det har varit meningen att trygga innehavaren av en fiskerätt tillträde till det område fiskerätten gäller. I gällande lagstiftning ingår bestämmelser som tryggar rättigheter av den här typen bland annat i 156 § 4 mom. i fastighetsbildningslagen och i 8, 9 och 13 § i lagen om enskilda vägar. De rättigheter till passage som har beviljats enligt 1951 års lag om fiske eller gällande lag saknas dessutom i fastighets- och inteckningsregistren, och de utgör ett undantag i fråga om fastighetsdatasystemets offentliga tillförlitlighet. För att undvika överlappande lagstiftning och avlägsna dolda brister i fastighetsdatasystemet, ska särskilda bestämmelser om rätten till passage inte ingå i den nya lagen om fiske.

Giltigheten för latent tidsbestämd rätt till passage som har beviljats med stöd av 1951 års eller gällande lag om fiske fortsätter som tidigare tills det sker en sådan förändring i fiskerätten eller i förvaltningen av den belas-

tade fastigheten som avslutar den gällande rätten. De nämnda rättigheterna grundar sig i praktiken på en i lag förutsatt överenskommelse mellan innehavaren av fiskerätt och ägaren av den belastade fastigheten och är till sin natur tidsbestämd personliga rättigheter för innehavaren av fiskerätt oavsett om själva fiskerätten är personlig eller hör till fastigheten. Giltigheten för rättigheterna upphör sålunda till exempel när innehavaren av fiskerätt förlorar sin fiskerätt på grund av överlåtelse, upplösning av bolag eller dödsfall eller när ägaren av den belastade fastigheten som avtalspart förlorar besittningen av den belastade fastigheten av en motsvarande orsak. Rättigheterna övergår således inte till de nya parterna och nya motsvarande rättigheter kan inte längre skapas när deras legislativa grund försvinner.

137 §. *Godkännande av en tidigare utarbetad plan som landsomfattande plan för förvaltning av fiskresurserna.* Enligt paragrafen ska vissa planer som har utarbetats före den föreslagna lagens ikraftträdande och innehåller åtgärder för vård av fiskresurserna kunna godkännas av jord- och skogsbruksministeriet som en sådan plan som avses i 34 §. Bland annat den nationella fiskvägsstrategin (principbeslut av statsrådet 8.3.2012) och de nationella vårdplaner som redan har utarbetats för en del fiskarter skulle kunna godkännas som sådana landsomfattande planer för förvaltning av fiskresurser som måste beaktas i all planering av nyttjande och vård och allt ordnande av fisket i regionerna. Bestämmelsen behövs för att säkerställa att de nationellt viktiga planer som innehåller skötselåtgärder för fiskresurserna och är utarbetade innan den föreslagna lagen träder i kraft direkt kan ges den rättsverkan som landsomfattande planer för förvaltning av fiskresurserna har enligt lagen om fiske utan att de åtgärder som de innehåller behöver tas med i en ny för detta särskilt utarbetad plan.

1.2 Naturvårdslagen

14 §. *Undantag från fridlysningsstadgandena.* I paragrafen föreskrivs om så kallade lagstadgade undantag från gällande bestämmelser om fredning i nationalparker och naturreservat. Det föreslås att 1 mom. 5 punk-

ten ändras så att det är tillåtet att fiska inom de berörda naturskyddsområdena enligt de allmänna fiskerättigheter som avses i 7 §. Enligt den gällande lagen får man endast meta och pilka inom de berörda områdena. Genom den föreslagna ändringen ska handredskapsfiske med ett spö och konstgjort bete i fortsättningen vara tillåtet samt trolingfiske med ett spö, konstgjort bete och viktdrag under förutsättning att fiskaren har betalat fiskevårdsavgiften eller är under 18 år.

Ändringen är motiverad, eftersom handredskapsfiske enligt 7 § 2 mom. i lagen om fiske är en avgiftsbelagd allmän fiskerättighet som är jämförbar med de avgiftsfria allemansrätter som föreskrivs i 7 § 1 mom. Riksdagen kräver att en motsvarande ändring görs i samband med totalrevisionen av lagen om fiske (MiUB 11/2010 rd, s. 4).

15 §. *Tillståndskrävande undantag från fridlysningsbestämmelserna.* I paragrafen föreskrivs om tillståndspliktiga undantag från gällande bestämmelser om fredning i nationalparker och naturreservat. Det föreslås att paragrafen justeras så att annat än sådant fiske som avses i 7 § i lagen om fiske kan bedrivas i de berörda naturskyddsområdena med tillstånd av den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området. Sålunda gäller allmän fiskerättighet enligt 7 § i lagen om fiske alltid automatiskt i de berörda områdena.

17 a §. *Fridlysningsbestämmelser som gäller övriga naturskyddsområden.* Det föreslås att hänvisningen i 4 mom. i paragrafen ändras så att den motsvarar de nya bestämmelser som föreslås i 2 kap. i lagen om fiske. För närvarande hänvisas det i naturvårdslagen till 6 § 1 mom. i lagen om fiske. Det föreslås en hänvisning till 8 § 1 mom. i den nya lagen om fiske, vilken till sitt sakinnehåll i huvudsak motsvarar 6 § 1 mom. i den gällande lagen om fiske.

1.3 Strafflagen

9 §. *Ordningsbotsföreläggelser.* Det föreslås att hänvisningen till 2 a kap. 9 mom. 3 punkten i strafflagen ändras så att ordningsbot kan föreläggas för försummelse av att betala den fiskevårdsavgift som föreskrivs i 79 § i för-

slaget till lagen om fiske. Dessutom kan ordningsbot föreläggas för försummelse av att inom utsatt tid visa upp ett bevis på att den berörda avgiften betalats. Genom lag 755/2010 har 2 a kap. 9 § i strafflagen upphävts, men den berörda lagen träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs separat genom lag, sannolikt senare än den tidpunkt som det föreslagits att den nya lagen om fiske ska träda i kraft.

1.4 Lagen om rätt till allmänna vattenområden

4 §. Det föreslås att 1 mom. i paragrafen ändras så att dess senare mening, dvs. "i fråga om ärenden som gäller fiske stadgar dock 118 § lagen om fiske (286/82) om förvaltningen och vården av allmänna vattenområden", upphävs. Enligt 118 § i lagen om fiske som upphävs hör förvaltningen och skötseln av allmänna vattenområden till jord- och skogsbruksministeriet och NTM-centralerna när det gäller fiskeärenden. Enligt 8 § 4 mom. i förslaget till lagen om fiske ska dock Forststyrelsen bestämma om fiskerätten och fisketillstånden inom allmänna vattenområden. Därför ska hänvisningen till lagen om fiske som upphävs strykas.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Avsikten är att med stöd av den nya lagen om fiske utfärda en ny förordning om fiske i form av en förordning av statsrådet. Förordningen om fiske ska innehålla bestämmelser som preciserar lagen i fråga om bl.a. fångstredskap. I förordningen om fiske utfärdas med stöd av 48 § noggrannare bestämmelser än i lagen om utsättning och utmärkning av fångstredskap, med stöd av 49 § bestämmelser om konstruktionen och de tekniska egenskaperna hos fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske, med stöd av 55 § om fångstredskap som är förbjudna under fredningstid samt med stöd av 46 § om egenskaper hos förbjudna fiskemetoder, fångstmetoder och fiskeredskap. Dessutom ska statsrådet med stöd av 52 § ha bemyndigande att genom förordningen om fiske förbjuda eller

begränsa fiske som bedrivs med ett visst fångstredskap eller en viss fiskemetod samt begränsa antalet fångstredskap som får användas och utfärda bestämmelser om fångstredskapens konstruktion. Bemyndigandet ska kunna utnyttjas om en fiskarts eller ett fiskbestånds livskraft eller hållbara avkastning är försvagad eller riskerar att försvagas eller om förbuden riktas mot ett vattenområde som är viktigt för fiskarnas förordning. På samma grunder ska man kunna förbjuda behållandet av fångst som överstiger en viss mängd samt behållandet av individer som har vissa egenskaper. Förbud i anslutning till fångstredskap ska med stöd av 59 § kunna utfärdas även när det är nödvändigt för att en hotad djurart ska förbli livskraftig eller för att en gynnsam bevarandestatus för arten ska nås.

I förordningen om fiske ska dessutom föreskrivas om fredning av fiskar med stöd av 55 § och om tillåtna fångstmått för fisk med stöd av 56 § samt om NTM-centralens rätt att bestämma om avvikande fångstmått med stöd av 57 §. Fiske i vattendrag för vandringsfisk kan begränsas med stöd av 65 §. Förordningen om fiske ska med stöd av 104 § innehålla bestämmelser om utbildning och prov för fiskeövervakare. Genom förordningen om fiske ska det dessutom kunna föreskrivas om en förutsättning att utplanterade fiskar ska märkas (75 §) samt om förbjudna utplanteringar av fisk som försvagar den biologiska mångfalden (73 §) och om villkor för tillstånd till införsel av fisk (77 §). Fiskevårdsavgiften ska justeras femårsvis genom att förordningen om fiske ändras (79 §).

Avsikten är också att utfärda ett antal förordningar av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av den nya lagen om fiske. För det första finns det behov av att utfärda en förordning av jord- och skogsbruksministeriet om fiskeriområden. Förordningen ska innehålla närmare bestämmelser om grunderna för fiskeriområdenas gränser med stöd av 22 §, fiskeriområdets årliga verksamhetsberättelse med stöd av 31 § samt innehållet i planen för nyttjande och vård (36 §).

Dessutom blir det nödvändigt att utfärda en förordning av jord- och skogsbruksministeriet om vissa fångstredskaps tekniska egenskaper. Förordningen ska innehålla närmare bestämmelser av teknisk natur om fångstred-

skapens konstruktion och användningssätt samt detaljerade bestämmelser om tiden för deras användning, antalet fångstredskap och fångstmängderna samt skyldigheten att släppa tillbaka fiskar med stöd av 52, 59 och 65 §.

Det ska också föreskrivas närmare om de uppgifter om utplanteringen som ska införas i registret, fiskevårdsavgiften och insamling av den, kvitto som utgör bevis över betald fiskevårdsavgift och godkända bevis, överföring av avgiftsmedel till jord- och skogsbruksministeriets konto samt om betalningsställen genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av 74, 80 och 81 §. I samma förordning kunde det också föreskrivas närmare om grunderna för beviljande av medel som influtit i form av fiskevårdsavgift samt om användning av medlen med stöd av 83 §.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kunde man vid behov föreskriva närmare om statens enskilda fisken med stöd av 9 §, utarrendering av till staten hörande fiskerättigheter med stöd av 11 §, ordnande av fisket på vattenområden som tillhör staten, beviljande av fisketillstånd och de villkor som ska ingå i tillståndet (45 §), förfarandet vid registreringen av kommersiella fiskare (87 §), den plan som behövs för överföring av en kommersiell fiskare till grupp I (88 §), journal och fångstanmälningar (90 §), hur uppgifter ska registreras i fiskeriförvaltningens informationssystem och den tekniska förvaltningen av informationssystemet (98 §) samt innehållet i fiskeövervakarkortet och utformningen av fiskeövervakarsignumet (105 §).

3 Ikraftträdande

Lagen om fiske föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Den planerade ikraftträdelse-tidpunkten beror bl.a. på behovet av att när lagen godkänts se till att fiskeriförvaltningsmyndigheterna, fiskarna och de övriga aktörerna inom fiskeribranschen har tillräckligt med tid att förbereda sig för de krav som den nya lagen ställer och vidta de förberedande åtgärder som lagens ikraftträdande eventuellt förutsätter. Dessutom finns det behov av att fastställa ikraftträdandetidpunkten så att den

nya lagen om fiske träder i kraft i god tid innan säsongen för fiske i öppet vatten börjar.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Egendomsskydd

Lagen om fiske är en allmän lag som styr nyttjandet och vården av fiskresurserna. En uppgift som den har är att samordna olika samhälleliga och enskilda intressen som riktar sig mot nyttjandet och vården av fiskresurserna. Av de grundläggande rättigheter som grundlagen tryggar står särskilt 15 § om egendomsskydd samt 20 § om ansvar för miljön i fokus när dessa intressen ska samordnas inom systemet enligt lagen om fiske.

Med stöd av 15 § 1 mom. i grundlagen, som gäller egendomsskydd, är vars och ens egendom tryggad. Grundlagsutskottet har upprepade gånger bedömt egendomsskyddet för fiskerätt och de begränsningar som riktar sig mot det (GrUU 8/2012 rd, GrUU 20/2010 rd, GrUU 14/2010 rd, GrUU 8/1996). Fiskerätt som är kopplad till ägande av ett vattenområde är enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis en förmån med förmögenhetsvärde som åtnjuter grundlagsfäst egendomsskydd och innehavaren har i princip rätt att förvalta, använda och utnyttja samt bestämma över egendomen. Till fiskerätten hör rätt att ekonomiska utnyttja fiskbeståndet i vattenområdet och rätt att ordna nyttjandet och vården av vattenområdet. Fiskerätten har å andra sidan enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis också karakteriserats som en "synnerligen egenartad form av ägande" (GrUU 5/1981 rd, 8/1996 rd och 13/1979 rd). Det är inte möjligt att entydigt ange vad rättigheten omfattar.

Vattenområdets ägare har med stöd av sin fiskerätt rätt att försöka fånga fisk. Innan fiskarna blir fångst är de s.k. herrelösa föremål, som innehavaren av fiskerätt eller tillstånd som berättigar till fiske har möjlighet att få äganderätt till genom fång som påminner om en inmutning. Man bör också lägga märke till att fiskerätt som tillhör vattenområdets ägare redan i princip är begränsad och gäller i enlighet med 5 § i den föreslagna lagen endast i form som den får genom systemet enligt la-

gen om fiske. Lagförslagets förbud mot att använda vissa fångstredskap liksom bestämmelserna om fredning och fångstmått samt utplanteringar av fisk handlar snarare om reglering av egendomsanvändningen, vilket är nödvändigt i vårt moderna samhälle, än om regelrätta begränsningar (se GrUU 33/2008).

Med avseende på egendomsskyddet är centrala helheter inom systemet enligt lagen om fiske särskilt de allmänna fiskerättigheterna, tillstånd att bedriva fiske som myndigheten beviljar utan tillstånd av ägaren samt begränsningar i utnyttjandet av fiskerätten som baserar sig på ett myndighetsbeslut eller en förordning av statsrådet.

Enligt 15 § 2 mom. i grundlagen bestäms genom lag angående expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning. Genomförandet av fiskebegränsningar, de allmänna fiskerättigheterna eller fisketillstånd som en myndighet beviljar förutsätter i praktiken inte inlösnings av egendom, utan det är fråga om att begränsa användningen av den, vilket ska bedömas utifrån de allmänna förutsättningar för att begränsa de grundläggande rättigheterna som har utvecklats genom grundlagsutskottets tolkningspraxis.

I samband med att grundlagarnas bestämmelser om de grundläggande rättigheterna ändrats har grundlagsutskottet angett följande krav som förutsättningar för att begränsa de grundläggande rättigheterna: Begränsningarna ska basera sig på en författning på lagnivå, begränsningarna ska vara noggrant avgränsade och tillräckligt exakt definierade, begränsningsgrunderna ska vara godtagbara med avseende på systemet med de grundläggande rättigheterna, de ska vara påkallade av ett vägande samhälleligt behov, det går inte att förskriva genom lag om begränsningar som hör till kärnan i de grundläggande rättigheterna, begränsningarna ska vara nödvändiga för att målet ska nås och de ska stå i rätt proportion till det rättsobjekt som skyddas av de grundläggande rättigheterna och vikten hos det samhällsintresse som ligger bakom begränsningen, när grundläggande rättigheter begränsas måste man se till att rättssäkerhetsarrangemangen är tillräckliga och att Finlands internationella människorättsförpliktelser iakttas.

Punkter av betydelse för egendomsskyddet i den föreslagna lagen om fiske är i synnerhet tillstånden enligt 13 och 18 § av NTM-centralerna att bedriva kommersiellt fiske och fiskeguideverksamhet, skyldigheten att vidta skötselåtgärderna enligt planen för nyttjande och vård under hot om att de utförs på ägarens bekostnad, förbud för andra än kommersiella fiskare att använda fångstredskap avsedda för kommersiellt fiske, de förbud och begränsningar som utfärdas med stöd av 52 och 53 §, skyddet av hotade djur i 59 § och de allmänna fiskerättigheterna.

4.2 Tillstånd som beviljas näringarna och som begränsar egendomsskyddet

Tillstånden som medför rätt att bedriva kommersiellt fiske i 13 § i lagförslaget ska basera sig på målet att trygga en hållbar avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna. Den föreslagna nya tillståndsmöjligheten innebär inte att näringsverksamheten blir beroende av tillstånd, utan målet är att vid sidan av fiskerättsinnehavarens tillstånd skapa en ny tillståndstyp som dock kommer att användas mest i undantagsfall. Det är oftast möjligt att bedriva kommersiellt fiske med stöd av tillstånd som fiskerättsinnehavaren beviljat.

Ett tillstånd som beviljas en kommersiell fiskare innebär att användningen av fiskerättsinnehavarens egendom begränsas i samma proportion som den kommersiella fiskaren med stöd av tillståndet får utnyttja rätten. Grunden för en begränsning som baserar sig på ett tillstånd som NTM-centralen beviljat och gränserna för NTM-centralens behörighet är emellertid exakt och noggrant avgränsade på lagnivå. NTM-centralen kan bevilja tillstånd endast när de villkor som uppräknas i förslaget till 13 § samtidigt uppfylls och i tillståndet ska centralen dessutom noggrant ange de gränser inom vilka man får fiska med stöd av tillståndet.

Bakom den begränsning som följer av att tillstånd beviljas att använda egendomen finns samhälleligt viktiga mål att trygga en hållbar avkastning av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. Strävan är att fiskresurserna ska nyttjas på ett ekologiskt, socialt samt ekonomiskt

hållbart sätt när fiskbestånden är underutnyttjande. Begränsningen främjar dessutom verksamhetsförutsättningarna för kommersiellt fiske i Finland och tillgången till inhemsk fisk som livsmedel. Begränsningen har således allmänt godtagbara grunder. Genom att fisketrycket från det kommersiella fisket fördelas jämnare främjar begränsningen dessutom jämlikheten mellan ägarna av vattenområden.

Tillstånd till kommersiellt fiske ska gälla endast sådana områden där fiskbeståndens tillstånd är sådan att det allmänt är möjligt att utnyttja dem för kommersiellt fiske. Fiskbeståndet borde alltså vara så livskraftigt att det inte är speciellt skadligt att bedriva kommersiellt fiske i området, utan fiskresurserna kan nyttjas på ett hållbart sätt.

Enligt förslaget till 13 § 3 mom. ska oskäligt försvagade möjligheter för fiskerättsinnehavaren att nyttja sin fiskerätt fungera som ett ovillkorligt hinder mot att bevilja tillstånd. Försvagade nyttjandemöjligheter kan realiserars genom att fiskbeståndet försvagas alltför mycket eller genom att fiskerättsinnehavarens fiskemöjligheter begränsas fysiskt. Begränsningen sträcker sig således inte till kärnområdet i de grundläggande rättigheterna utan medger tillräckliga möjligheter att utnyttja egendomen.

Enligt 14 § i lagförslaget ska den som erhållit tillstånd dessutom årligen betala till innehavarna av fiskerätt skäliga avgifter som grundas på de gängse priserna i området som utgör ersättning för att vattenområdet utnyttjas för kommersiellt fiske. Genom det ovillkorliga hindret mot att bevilja tillstånd och ersättningarna som betalas säkerställs dessutom att tillståndet inte begränsar användningen av egendomen oskäligt, utan begränsningen står i rätt proportion till det eftersträvade målet.

Det tillstånd som NTM-centralen beviljar till kommersiellt fiske är ett överklagbart förvaltningsbeslut. Innehavaren av fiskerätten i vattenområdet befinner sig i partsställning i beslutsärendet. I 124 § föreskrivs om sökande av ändring i beslut som NTM-centralen meddelat med stöd av lagen om fiske. Enligt den får ändring i besluten sökas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Den begränsning av de grundläggande

rättigheterna som tillståndet medför är således förenad med ett förfarande som säkerställer rättssäkerheten på det sätt som förutsatts i grundlagsutskottets utlåtandepraxis. Fiskerättsinnehavarens rättssäkerhet tillgodoses också av möjligheten enligt 16 § att ändra tillståndsvillkoren och återkalla tillståndet, varigenom man kan ingripa i t.ex. förändringar i fiskbeståndens tillstånd samt i klara missförhållandena i den kommersiella fiskarens verksamhet, t.ex. försummelser med de ersättningar som ska betalas för tillståndet.

Tillståndssystemet förbättrar de kommersiella fiskarnas förutsättningar och främjar således det allmännas skyldighet att främja selsättningen enligt 18 § i grundlagen. Propositionen bidrar således till att trygga rätten till arbete och förutsättningarna för näringsfrihet bättre än den nuvarande praxisen, som grundar sig på tillstånd av ägaren.

Återkallelse av ett tillstånd som beviljats en kommersiell fiskare är en betydande sak med avseende på näringsverksamheten. Det bör påpekas att när myndigheten beviljar tillstånd är det inte fråga om att näringen är tillståndspliktig utan om att främja dess verksamhetsförutsättningar. Återkallelse av tillståndet innebär således inte att rätten att bedriva näring undanröjs. Även om det i tillstånd enligt 13 § i lagförslaget inte är fråga om ett tillstånd som utgör förutsättning för att bedriva näring har det ansetts nödvändigt att i 16 § knyta återkallelse av tillståndet till väsentliga missförhållanden.

I 18 § i propositionen ingår bestämmelser om regionalt tillstånd att bedriva fiskeguideverksamhet. Den föreslagna bestämmelsen har i sak samma innehåll som 8 a § i den gällande lagen, som har utarbetats 2011 i enlighet med grundlagens krav. Beträffande den kan det hänvisas till ställningstagandena i regeringens proposition 135/2011 rd samt i grundlagsutskottets utlåtande 8/2012 rd.

4.3 Förhållandet mellan fiskebegränsningarna och ansvaret för miljön, egendomsskyddet, näringsfriheten och samernas ställning som urfolk

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär alla ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Det ansvar som

avses i bestämmelsen riktar sig mot såväl det allmänna som enskilda aktörer. Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis skapar bestämmelsen inte några förpliktelser för enskilda individer och den utgör inte heller en särskild grund för att inrikta toleransförpliktelser speciellt på ägarna. Å andra sidan utgör båda delar av samma regeluppsättning för grundläggande rättigheter och kan därmed inverka på tolkningen av varandra i ett sammanhang där målet bland annat är att främja en hållbar balans mellan människan och naturen i lagstiftningsväg (GrUU 44/2010 rd, GrUU 20/2010).

Den föreslagna lagen om fiske innehåller flertalet begränsningar av fiskerätten, som åtnjuter egendomsskydd. Begränsningar ingår särskilt i 6 kap., som gäller styrning och begränsning av fisket, 7 kap., som gäller vandringsfiskar och tryggnad av fiskens gång, och 8 kap., som gäller utplantering av fisk och annan vård av fiskevattnen. Fiskebegränsningarna har också anknytning till näringsfriheten, som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Begränsningarna bör granskas som begränsningar i användningen av egendom också ur det perspektivet att grundlagsutskottet har ansett att den traditionella fiskerätt som åtminstone kan jämföras med hävdvunna rättigheter och som tillkommer kommuninvånare som inte äger mark och som får en betydande del av sin försörjning av naturnäringar, närmast samer, är en förmån med förmögenhetsvärde som omfattas av egendomsskydd (GrUU 7/1978 rd, GrUU 5/1981 rd och GrUU 30/1993 rd). Dessutom har samerna som urfolk i 17 § 3 mom. i grundlagen tryggats rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Enligt förarbetena till grundlagsreformen tryggs bestämmelsen även utövandet av traditionella näringar som hör till den samiska kulturen, t.ex. fiske.

Strävan har varit att formulera begränsningarna på ett exakt och noggrant avgränsat sätt. Det primära syftet med begränsningarna är att trygga en hållbar och mångsidig avkastning av fiskresurserna, fiskbeståndens naturliga livscykel och mångsidiga fiskresurser samt att skydda hotade djur mot fiskedödighet. För begränsningarna finns således obestriddligen godtagbara och vägande grun-

der med anknytning till bestämmelserna om ansvar för miljön i 20 § i grundlagen. Begränsningarna är inte för stränga i förhållande till de effekter som eftersträvas med dem. Begränsningarna inkräktar inte på kärnan i de rättigheter som gäller egendomsskydd, näringsfrihet och samernas kulturautonomi och som är skyddade genom grundlagen. Begränsningarna hindrar inte heller samerna från att utöva sin traditionella fiskekulturform, utan de bidrar till att trygga livskraftiga fiskbestånd, som utgör en förutsättning för den.

De viktigaste bestämmelserna som ger fullmakt att begränsa fisket ingår i förslagen till 52, 53 och 65 §. I förslaget till 52 § ges statsrådet rätt att genom förordning förbjuda eller begränsa bl.a. fiske med vissa fångstredskap, fångstmängden, fiskemetoden eller fiske under en viss tidpunkt. Förutsättningen är att en fiskarts eller ett fiskbeståndets livskraft eller avkastning är försvagad eller riskerar att försvagas eller att förbudsområdet är ett viktigt förökningsområde för fisk. Den föreslagna begränsningen är synnerligen detaljerad, eftersom där uppräknas exakt vilka slags förbud och begränsningar som kan utfärdas. I 2 mom. ges jord- och skogsbruksministeriet rätt att bestämma om frågor av teknisk natur med anknytning till fångstredskapen under samma förutsättningar som statsrådet kan utfärda begränsningar enligt 1 mom.

I 53 § bemyndigas NTM-centralerna att under samma förutsättningar göra liknande begränsningar genom överklagbara förvaltningsbeslut. NTM-centralernas begränsningar har i praktiken ett mycket begränsat tillämpningsområde.

En regleringsteknisk lösning, där det egentliga grundförbudet inte ingår i lag, är motiverad med tanke på objektets egenart. Fiskebegränsningar måste kunna utfärdas flexibelt och så att man vid behov kan reagera snabbt på variationer i fiskbeståndets tillstånd. Regleringsbehoven är dessutom vanligtvis tämligen lokala, eftersom fiskbeståndets tillstånd i området och fiskeförhållandena påverkar deras innehåll. Om alla nödvändiga begränsningar skulle föreskrivas i lag kunde det leda till oskäligheter på vissa områden

samt till behov av att bevilja otaliga tillstånd till undantag.

I 59, 60 och 61 § i propositionen ingår bestämmelser om begränsning av fisket för att skydda hotade djurarter, om avtal om skydd för saimenvikaren samt om ersättningar för olägenhet som skyddet av hotade arter föranleder. Dessa bestämmelser hur med undantag av vissa tekniska justeringar i sak samma innehåll som 37 a, 37 b och 37 c § i den gällande lagen. Bestämmelserna har utarbetats så att de ska motsvara grundlagens krav 2009 och beträffande dem kan det hänvisas till ställningstagandena i regeringens proposition 29/2010 rd samt i grundlagsutskottets utlåtande 20/2010 rd.

4.4 Näringsfrihet

I 18 § 1 mom. garanteras var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I bestämmelsen fastställs principen om fritt företagande. För lagstiftaren innebär bestämmelsen att det är möjligt att föreskriva om tillståndsplikt för näringsverksamhet endast i undantagsfall. Grundlagsutskottet har i sin praxis konstitutionellt jämställt registreringsplikter som föreskrivs som villkor för att inleda näringsverksamhet med tillståndsplikt och granskat sådana bestämmelser med avseende på näringsfriheten enligt 18 § 1 mom. i grundlagen.

I 10 kap. den föreslagna lagen om fiske ingår bestämmelser om registrering av kommersiella fiskare. I 87 § bestäms om de aktörer som kan registrera sig som kommersiella fiskare. I praktiken är registreringen av kommersiella fiskare i andra bestämmelser i lagförslaget vad rättsverkningarna anbelangar knuten till bl.a. användningen av vissa fångstredskap, rätten att sälja fångsten vidare, användningen av statens markområden samt möjligheten att få av NTM-centralen beviljat regionalt tillstånd att bedriva fiske. Även den nationella lagstiftningen om näringsstöd för fisket förutsätter att stödtagaren ingår i ett register.

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att återkallande av ett tillstånd är en myndighetsåtgärd som ingriper kraftfullare i indivi-

dens rättsliga ställning än avslag på en ansökan om tillstånd. Grundlagsutskottet har ansett det nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (GrUUL 48/2005 rd, GrUU 8/2006 rd, GrUU 31/2006 rd, GrUU 32/2010 rd, GrUU 58/2010).

Registeranteckningen görs av NTM-centralen på den kommersiella fiskarens begäran. Enligt 89 § i lagförslaget gäller registeranteckningen högst tre år i sänder. I paragrafen föreskrivs också om förutsättningarna för att en kommersiell fiskare ska kunna avregistreras. En kommersiell fiskare ska således kunna avregistreras om denne vid upprepade tillfällen eller fortlöpande handlar i strid med bestämmelserna i lagen om fiske och denne trots en anmärkning eller varning från NTM-centralen inte upphör med den nämnda verksamheten. Dessutom ska avregistrering vara möjlig om fiskare inte längre uppfyller villkoren för registrering enligt 87 § eller har upphört med kommersiell fiskeverksamhet.

4.5 Jämlikhet

Enligt 6 § i grundlagen är människorna lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Som ett sådant annat skäl som avses i 6 § i grundlagen betraktas även t.ex. en persons boendeort. Grundlagens jämlikhetsbestämmelse hindrar ändå inte att det görs skillnad mellan människor. Skillnaden kan också grunda sig på ett i princip förbjudet skäl som nämns i diskrimineringsbestämmelsen. Det väsentliga är om skillnaden kan motiveras på ett godtagbart sätt med avseende på systemet med de grundläggande rättigheterna. Grundlagsutskottet har ur grundlagens jämlikhetsbestämmelser härlett krav på att skillnaderna inte får vara godtyckliga och de får inte bli oskäliga.

I 4 § i lagförslaget definieras bl.a. kommersiellt fiske och fiskare samt fritidsfiske. Dessa grupper av fiskare behandlas på olika sätt i

propositionen. Enligt förslaget till 49 § har bara kommersiella fiskare och de som handlar på deras vägnar rätt att använda fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske. Enligt förslaget till 91 § får andra än kommersiella fiskare inte, med ett avgränsat undantag, inte sälja den fisk de fångat. Genom regleringen försöker man förbehålla enbart näringen effektiva fångstredskap och på så sätt främja ett förnuftigt och hållbart nyttjande av fiskresurserna. De aktuella professionella fångstredskapen kan anses vara onödigt effektiva för fångst av fisk för eget bruk. Tillsammans med förbudet mot att sälja fisk försöker man genom regleringen bekämpa den grå ekonomin, främja fiskerinäringens förutsättningar samt förbättra kvaliteten på och tillgången till saluförd fiskråvara. Regleringen torde kunna anses bygga på samhälleligt godtagbara mål. När man bedömer om regleringen är godtagbar måste man beakta att vem som helst har möjlighet att registrera sig som kommersiell fiskare.

Den föreslagna 88 § innehåller bestämmelser om indelning av kommersiella fiskare i grupp I och grupp II. Indelningen gäller fysiska personer och sammanslutningar. Grund för indelningen är en sådan omsättning av det kommersiella fisket som medför skyldighet att betala mervärdesskatt. Kommersiella fiskare som inleder näringsverksamhet kan söka sig direkt till grupp I genom att lägga fram en nödvändig affärsverksamhetsplan för hur mervärdesskattskyldigheten uppnås.

Indelningen har flera konsekvenser för kommersiella fiskares rättigheter. För det första kan man med stöd av 52 § föreskriva tidsmässiga, geografiska och fångstredskapspecifika fiskeförbud och fiskebegränsningar samt begränsa behållandet av vissa fiskar eller en viss fiskmängd som fångst. Enligt 3 mom. kan när förordningar utfärdas de skyldigheter som följer av dem fastställas vara olika för olika grupper av kommersiella fiskare. Dessutom ska man när det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdas med stöd av förslaget till 9 § föreskrivs om användningen av statens enskilda fisken i första hand beakta intressena hos kommersiella fiskare i grupp I. Även NTM-centralen ska när den beviljar regionala tillstånd enligt förslaget till 13 § för att bedriva

kommersiellt fiske ge företräde åt sådana kommersiella fiskare i grupp I som redan tidigare haft tillstånd att bedriva kommersiellt fiske i det aktuella vattenområdet.

Det är nödvändigt att dela in fiskarna i två grupper för att man på ett rättvist sätt ska kunna hänföra såväl skyldigheterna som rättigheterna utifrån om fiskeverksamheten är sådan näringsverksamhet som utgör huvudsyssla eller en mera tillfällig bisyssla. Fiskare i grupp II med bisyssla berörs bl.a. av mindre skyldigheter att rapportera fångsterna. Indelningen är också nödvändig med tanke på de investeringsstöd som betalas fiskarna med stöd av speciallagstiftning. Enligt grundlagsutskottets tidigare ställningstagande (GrUU 14/2010 rd s. 3) kan tryggande av den i grundlagens 18 § 1 mom. förankrade rätten att idka näring anses som en godtagbar grund enligt 6 § 2 mom. i grundlagen att rikta olika fiskebegränsningar mot olika målgrupper.

I 10 § föreslås på hemkommunen grundad rätt till avgiftsfritt fisketillstånd i Enontekiö, Enare och Utsjoki kommuner. Denna rätt för invånarna i övre Lappland försätter invånarna i dessa kommuner i bättre ställning än invånarna i andra kommuner. Enligt grundlagsutskottets vedertagna tillämpningspraxis kan enbart ett geografiskt kriterium inte betraktas som en godtagbar grund enligt 6 § 2 mom. i grundlagen inom systemet med grundläggande rättigheter, som också omfattar rätt att röra sig i landet och frihet att välja boendeort.

Fiskerätten i övre Lappland har tidigare knutits till de gamla samebyarnas rättigheter. Fiskerätten i övre Lappland har i grundlagsutskottets tidigare utlåtandep Praxis behandlats som åtminstone en nyttjanderätt och har ansetts åtnjuta grundlagsfäst skydd. Juris licentiat Juha Joonas har undersökt bl.a. dessas rättigheters historia och grunder i sin undersökning om särskilda fiskerättsfrågor i norra Lappland, som beställts och finansierats av jord- och skogsbruksministerier. Enligt denna undersökning har samebyarnas rättigheter historiskt vanligtvis gällt endast den egna samebyns område, och man känner inte till utvidgade fiskerättigheter som skulle ha gällt andra samebyars områden.

Omfattande möjligheter till fiske är av betydelse för samernas i 17 § 3 mom. i grund-

lagen tryggande rätt att upprätthålla en traditionell näring som hör till deras kultur. Mot fiskerätten i övre Lappland riktar sig också ett visst skydd för berättigade förväntningar när det gäller rättens bestånd. Av ovannämnda orsaker är det nödvändigt att även i fortsättningen föreskriva om rätt för invånarna i området till avgiftsfritt fisketillstånd i området. Enligt bestämmelsen definieras inte rätten enligt samiskt ursprung, utan rätten tillkommer alla kommuninvånare inom de aktuella kommunernas område.

Propositionen innehåller bestämmelser om skyldigheten att betala en fiskevårdsavgift av skattenatur, vilket gäller alla 18 – 64 år gamla fiskare. Minderåriga och 65 år fyllda personer är befriade från avgiften. Befrielsen ska bedömas utgående från bestämmelsen om jämlikhet i grundlagens 6 §, och i synnerhet förbudet mot diskriminering i 2 mom. Grundlagutskottet har i sin praxis ansett att förmåner, lättnader och justeringar för äldre är motiverade närmast till följd av deras jämfört med andra försvagade fysiska och kognitiva förmåga (GruB 8/2010 rd s. 3, GrUU 56/2010 rd 3). Grunden för befrielse på grund av ålder är målet att främja dessa åldersgruppers fiskeintresse.

4.6 Anförtroende av offentliga förvaltningsuppgifter åt andra än myndigheter

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

I lagförslaget föreslås bestämmelser om inrättande av fiskeriområden. Strävan är att de fiskeriområden som inrättas ska vara mer vidsträckta än de nuvarande fiskeområdena och att de ska fungera bättre med avseende på ett övergripande nyttjande och en övergripande vård av fiskresurserna. Fiskeriområde-

nas viktigaste uppgift ska enligt förslaget till 24 § vara att planera och genomföra nyttjandet och vården av fiskresurserna i området samt att organisera fiskeövervakningen. Dessutom ska fiskeriområdena fördela mellan ägarna av vattenområden de ersättningar som betalats för handredskapsfiske. Dessa uppgifter är sådana offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen och av dem innebär fördelningen av ersättning och fiskeövervakningen utövning av offentlig makt. Uppgifterna innebär emellertid inte betydande utövning av offentlig makt.

Till sin rättsliga natur är fiskeriområdena offentligrättsliga föreningar och medlemmar i dem är enligt förslaget till 23 § innehavarna av fiskerätt samt de landsomfattande organisationerna inom fiskeribranschen. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros någon utanför myndighetsmaskineriet bara om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. Med hänsyn till det stora antalet vattenområden i Finland och deras stora areal samt det splittade ägandet kan man konstatera att det finns ett behov av att ordna ett hållbart nyttjande och hållbar användning av fiskresurserna inom fiskeriekonomiskt tillräckligt stora fiskeriområden. Det är också ändamålsenligt på det sätt som förutsätts i 124 § i grundlagen att den regionala planeringsuppgiften avseende nyttjandet och vården av fiskresurserna sköts utanför myndighetsmaskineriet med hänsyn till fiskeriförvaltningens mycket begränsade resurser samt uppgiftens natur.

Trots att det i princip ankommer på fiskerättsinnehavaren att ordna fisket, är det i praktiken omöjligt att ordna ett hållbart fiske utan en gemensam organisation för fiskerättsinnehavarna, eftersom de fiskar som är föremål för utnyttjandet av fiskerätten inte följer gränserna för ägandeförhållandena utan rör sig över vidsträckta vattenområden under sin livstid. Till följd av detta är det viktigt att försöka samordna synpunkterna hos innehavarna av olika slags fiskerättigheter i området samt även hos dem som fiskar på annan grund än äganderätt när ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna planeras och genomförs. Avsikten är att genomföra samordningen bl.a. genom att utarbeta ett förslag till plan för nyttjande och vård som

gäller det i 35 och 36 § avsedda området och som närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner när villkoren enligt 37 § är uppfyllda.

När offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter får det inte äventyra de grundläggande rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Bestämmelsen uttrycker ett förbud mot att äventyra tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna. Detta förutsätter att det garanteras genom bestämmelser på lagnivå att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning iakttas. Utgångspunkten är att tillgodoseendet av individens grundläggande rättigheter inte får påverkas av hur skötseln av offentliga uppgifter är ordnad. Grundlagsutskottet har behandlat anförtröendet av förvaltningsuppgifter åt andra än myndigheter i flera utlåtanden (bl.a. GrUU 20/2002 rd, GrUU 40/2002 rd, GrUU 42/2005 rd, GrUU 46/2005 rd, GrUU 47/2005 rd och GrUU 55/2005 rd, GrUU 10/2006 rd, GrUU 65/2010 rd, GrUU 27/2012, GrUU 6/2013, GrUU 23/2013). Utskottet har i sina utlåtanden betonat att förutsättningen för att de grundläggande rättigheterna, rättssäkerheten och god förvaltning ska tryggas är att bestämmelserna om befogenheterna är exakta, att bestämmelserna är allmänt noggranna och i övrigt ändamålsenliga.

I propositionen har intagits en heltäckande hänvisningsbestämmelse till de allmänna förvaltningslagarna samt en bestämmelse om straffrättsligt tjänstemannaansvar och skadeståndsansvar för fiskeriområdenas anställda. De ska tillämpas på enskilda aktörer när dessa sköter offentliga förvaltningsuppgifter även utan något uttryckligt omnämnande. Hänvisningen har dock ansetts nödvändigt av informativa orsaker och för att regleringen ska vara tydlig. Lagförslaget innehåller exakta bestämmelser om fiskeriområdets uppgifter, organ och deras beslutsfattande, om fiskeriområdets stadgar, bokföring och revision, om sökande av ändring i fiskeriområdets beslut samt om fiskeriområdets myndighetstillsyn.

Kap. 12 i propositionen handlar om fiske-tillsyn och fiskeövervakning samt påföljder. Bestämmelserna om fiskeövervakare och tillsynsmyndigheter har med undantag för några tekniska ändringar i sak samma innehåll som

i den gällande lagen. Bestämmelserna ändrades så att de skulle motsvara grundlagens krav 2011 och för deras del kan det hänvisas till ställningstagandena i regeringens proposition 271/2010 rd samt grundlagsutskottets utlåtande 65/2010 rd.

Propositionen innehåller ett förslag till en fiskevårdsavgift av skattenatur som ska samlas in av Forststyrelsen. Enligt 1 § i lagen om Forststyrelsen (1378/2004) 1 § är Forststyrelsen ett statligt affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, som för skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 6 § har en särskild enhet för offentliga förvaltningsuppgifter. Denna enhet är på det sätt som framgår av grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 38/2004 rd) en myndighetsenhet där offentliga förvaltningsuppgifter sköts under tjänstemannaansvar.

Enligt förslaget till 80 § kan Forststyrelsen bemyndiga en privat serviceproducent att ta emot inbetalda fiskevårdsavgifter. Det är nödvändigt att delegera uppdraget för att servicenätet som gäller fiskevårdsavgifter ska kunna användas i så stor utsträckning som möjligt över hela landet. Att ta emot inbetalda avgifter är i praktiken ett tekniskt uppdrag, som inte är förenat med prövningsrätt eller beslutsfattande. Trots uppdragets tekniska natur ska Forststyrelsen enligt 80 § 1 mom. i lagförslaget komma överens med en privat serviceproducent om uppdragets innehåll och om övriga omständigheter som är nödvändiga för att uppdraget ska kunna fullgöras på behörigt sätt samt om en skälig avgift för uppdragets fullgörande.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om det allmänna krav på tillförlitlighet och sakkunskap som riktar sig mot serviceproducenten samt om bl.a. serviceproducentens tekniska, ekonomiska och operativa beredskap som krävs för att uppdraget ska kunna skötas på behörigt sätt. Med hänsyn till uppdragets tekniska natur och det förslag till reglering som riktar sig mot serviceproducenten i lagförslaget kan man anse att överföringen av uppdraget uppfyller grundlagens ändamålsenlighetskrav samt tryggar kraven på grundläggande rättigheter, rättssäkerhet och övriga krav på god förvaltning.

4.7 Föreningsfrihet

13 § 2 mom. i grundlagen tryggar var och en rätt att utan tillstånd bilda föreningar, hör till eller inte hör till föreningar och delta i föreningars verksamhet. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis gäller föreningsfriheten i första hand s.k. ideella föreningar. Men bestämmelsen hindrar inte att man på lagstiftningsväg bildar offentligrättsliga föreningar med en offentlig uppgift. Det är också möjligt att genom lag bestämma om medlemskap i en sådan förening. Men i det fallet talar bestämmelsen om föreningsfrihet i grundlagen för en återhållsam inställning till tvångsmedlemskap (GrUU 52/2006).

Enligt 23 § i lagförslaget är fiskeriområdena till sin natur offentligrättsliga föreningar. Medlemskap i fiskeriområdena skulle basera sig direkt på 23 § och utgöra ett undantag från den föreningsfrihet som tryggas i 13 § i grundlagen. Bakom tvångsmedlemskapet i ett fiskeriområde ligger dock en med tanke på föreningsfriheten godtagbar grund, dvs. det ovan beskrivna behovet av att organisera en förening genom lag för en offentlig uppgift. Genom medlemskap i ett fiskeriområde främjas fullgörandet av det miljöansvar som föreskrivs i 20 § i grundlagen samt tryggas möjlighet för de olika grupper som nyttjar fiskevattnen att påverka beslutsfattandet.

Den grundlagsenliga föreningsfriheten bygger delvis på självbestämmanderätten och handlingsfriheten inom föreningarna. Bland annat har föreningarna rätt att fritt godkänna sådana stadgar som de vill. I sin praxis har grundlagsutskottet utgått från att föreningar som organiserats genom lagstiftningsåtgärder inte behöver ha likadan självbestämmanderätt som vanliga föreningar som regleras enligt föreningslagen. Visserligen har utskottet i tidigare ståndpunkter ansett att autonomi för föreningar som organiserats genom lag inte bör begränsas mer än nödvändigt med tanke på deras lagfästa uppgifter (GrUU 52/2006 rd, GrUU 39/2004 rd, GrUU 1/1998 rd).

Fiskeriområdets uppgifter hänför sig enligt 24 § i lagförslaget särskilt till genomförandet av planeringssystemet för nyttjandet och vården av fiskresurser och fisketillsynen och fiskeövervakningen. Kostnaderna för fiskeri-

områdenas verksamhet täcks enligt 82 och 86 § med ett anslag som årligen tas in i statsbudgeten. Med hänsyn till dessa omständigheter och fiskeriområdets lagstadgade uppgifters karaktär kan det genom lag föreskrivas om jämförelsevis långtgående begränsningar som inkräktar på fiskeriområdets autonomi. Enligt lagförslaget föreskrivs det heltäckande om fiskeriområdenas organ, beslutsfattande och stadgar i förslaget till 3 kap. samt till vissa delar i föreningslagen.

4.8 Skydd för privatlivet

I lagförslaget ingår 11 kap. om fiskeriförvaltningens register. I förslaget till 92 § föreskrivs om fiskeriförvaltningens informationssystem, som ska bestå av fiskeriförvaltningens register. Datasystemet innehåller personuppgifter och därför är bestämmelserna om det av betydelse med avseende på privatlivet, som skyddas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Utgångspunkten för skyddet för privatlivet, som är en grundläggande rättighet, är att individen har rätt att leva sitt eget liv utan ogrundad inblandning i hans eller hennes privatliv från myndigheters eller andra instansers sida. För skyddet av personuppgifter har utskottet ansett det viktigt att det i lag åtminstone ingår bestämmelser om målet med registreringen, vad de berörda personuppgifterna innehåller, tillåtna användningsändamål inklusive rätt att lämna ut dem, hur länge uppgifterna ska lagras i personregister och de registrerades rättssäkerhet (GrUU 14/2009 rd). Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad.

I 92 § 2 mom. i lagförslaget definieras de registeransvariga för de register som ingår i informationssystemet samt deras ansvar för de lagrade uppgifterna och deras korrekthet. Enligt 91 § 3 mom. tillämpas personuppgiftslagen på behandlingen av uppgifter i fiskeriförvaltningens informationssystem, om något annat inte bestäms i lagen. På offentligheten för uppgifter och handlingar och utlämnandet av dem tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. De olika syften som fiskeriförvaltningens informationssystem kan användas för beskrivs i förslaget till 93 §. Informationssystemet består av de re-

gister som uppräknas i 94 § och av uppgifterna i dem. I bestämmelsen definieras registrens informationsinnehåll. Vid varje register finns dessutom en hänvisning till andra uppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppdrag som hänför sig till syftet med informationssystemet. Förslaget innehåller dessutom exakta bestämmelser om utlämnandet av uppgifter till myndigheter i utlandet och internationella organ samt bestämmelser om hur längre personuppgifter bevaras i informationssystemet och när de ska avföras.

4.9 Fiskevårdsavgiftens konstitutionella karaktär

I 79 § i lagförslaget föreskrivs om fiskevårdsavgiften. I konstitutionellt avseende är det viktigt att bedöma om det är fråga om en avgift eller om det är en skatt. Enligt grundlagsutskottets praxis är en betalning som överstiger kostnaderna inte en avgift utan den ska betraktas som en skatt. Den centrala skillnaden mellan skatter och avgifter anses med avseende på 81 § i grundlagen vara att en avgift har karaktären av ett vederlag.

Fiskevårdsavgifterna används på det sätt som framgår av förslaget till 82 § för kostnader i anslutning till planeringssystemet för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskevattnen, för tillsyn över fisket och fiskeövervakning, för kostnader för fiskeriområdenas

verksamhet, för projekt i anslutning till fiskerirådgivningstjänster samt för sådana ersättningar till ägare av vattenområden som grundas på nyttjande av allmänna fiskerättigheter och på fiskeguideverksamhet. Även om fiskevårdsavgiften är förenad med rätt till handelskapsfiske kan den följaktligen inte anses vara en sådan ersättning eller vederlag för specificerade tjänster från det allmännas sida eller andra likartade betalningar som kännetecknar statliga avgifter enligt 81 § 2 mom. i grundlagen (se GrUU 48/2010 rd). På ovan nämnda grunder betraktas fiskevårdsavgiften som en konstitutionell skatt.

Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen bestäms om statsskatt genom lag som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Enligt 79 § i lagförslaget ska alla i åldern 18 – 64 år som bedriver annat fiske än mete eller pilkfiske betala en fiskevårdsavgift till staten. I samma paragraf bestäms också om avgiftens storlek.

På ovan angivna grunder anser regeringen att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen rekommenderar dock att grundlagsutskottet ombes yttra sig om saken.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag om fiske

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att med utgångspunkt i bästa tillgängliga information ordna nyttjandet och vården av fiskresurserna på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt, så att en uthållig och mångsidig avkastning av fiskresurserna, fiskbeståndens naturliga livscykel samt mångfalden hos och skyddet av fiskresurserna och den övriga vattennaturen tryggas.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på fiske

1) inom vattenområden som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 2 punkten i vattenlagen (587/2011),

2) i den ekonomiska zon som avses i 1 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004),

3) på vattentäckta översvämningsoområden utanför gränsen för ett vattenområde.

Det som i denna lag föreskrivs om fisk och fiske gäller också nejonöga och kräfta samt fångst av dem.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Denna lag tillämpas, om inte något annat följer av Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken eller den nationella lagstiftning som genomförs, eller av en överenskommelse med en främmande stat.

Bestämmelserna i denna lag och i förordningar som utfärdats med stöd av den ska tillämpas också på vattendrag vid riksgränsen, om inte något annat har föreskrivits utgående från en överenskommelse med en främmande stat.

Bestämmelser om skolternas rätt att fiska på statens vattenområden inom skoltområdet finns i skollagen (253/1995).

På införsel av fisk- eller kräftarter och fisk- eller kräftbestånd som inte förekommer i vilt tillstånd i Finland samt på införsel av köns- eller av sådana tillämpas utöver denna lag lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) och lagen om djursjukdomar (441/2013).

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *vård av fiskresurser* att fiskbeståndens biologiska mångfald och avkastningsförmåga tryggas genom styrning av fisket samt genom andra åtgärder som förbättrar fiskbeståndens tillstånd och fiskemöjligheterna,

2) *fiskbestånd* mängden i ett och samma område samtidigt levande fiskindivider av en och samma art,

3) *vandringsfisk* lax, insjölox, ål, nejonöga, asp, öring samt vandrande bestånd av röding, harr och sik,

4) *fors- och strömområde i vattendrag för vandringsfisk* ett sådant område i ett vattendrag där

a) vattnet skönjbart strömmar i riktning nedströms, och

b) strömdragets uppströmsvatten befinner sig högre upp än nedströmsvattnet,

5) *mete* fiske utan konstgjort bete och utan för kastfiske lämpad rulle där det används ett spö och en krok,

6) *pilkfiske* fiske med ett kort spö och en vid en lina fäst pilk som hålls i rörelse i lodrät riktning,

7) *konstgjort bete* ett konstgjort drag eller en konstgjord wobbler, fluga eller jigg eller ett med dem jämförbart lockmedel som är försett med krokar och som med sina rörelser, färger eller former lockar fisken att hugga,

8) *hundredskapsfiske* sådant annat fiske än mete eller pilkfiske som sker med ett spö och bete, trollingfiske med ett spö, bete och vikt-drag samt fiske med spinnspö,

9) *fiskevårdsavgift* en avgift till staten med syfte att främja fiskerihushållningen,

10) *innehavare av fiskerätt*

a) delägarlaget för ett samfällt vattenområde,

b) ägaren av ett sådant vattenområde som inte hör till ett delägarlag,

c) ägaren av en fastighet, om det till fastigheten hör sådana fiskeförmåner enligt särskilda grunder som avses i 21 punkten,

d) en fysisk eller juridisk person som förfogar fiskerätt utgående från fiskeservitut eller någon annan rättslig grund, eller

e) en fysisk eller juridisk person som förfogar fiskerätt utgående från ett arrendeavtal som kan överföras utan att ägaren hörs,

11) *delägarlag* ett delägarlag som avses i 3 § i lagen om samfälligheter (758/1989),

12) *plan för nyttjande och vård* en plan som utarbetas i syfte att regionalt ordna nyttjandet och vården av fiskresurserna,

13) *värde för redskapsenheter* ett fångstredskaps eller en fiskemetods relativa fångst-effektivitet,

14) *fastighetens antal redskapsenheter* omfattningen av en fastighets fiskerätt inom ett visst vattenområde,

15) *stående fångstredskap* ett fiskeredskap, som satts ut på plats i fångstsyfte såsom nät, långrev och andra krokredskap samt ryssja, katsa och andra instängningsredskap,

16) *fast fångstredskap* en pata eller någon annan för fiske avsedd anläggning av bestående natur,

17) *kommersiellt fiske* verksamhet där fisk fångas för försäljning eller där den fångade fisken eller en del av den säljs,

18) *kommersiell fiskare* en fysisk eller juridisk person som har införts i ett register över dem som bedriver kommersiell fiskeverksamhet,

19) *fritidsfiske* rekreations- och husbehovsfiske,

20) *utplantering för etablering* utsättning av en fisk- eller kräftart eller ett fisk- eller kräftbestånd i ett vattenområde där arten eller beståndet inte förekommer från förut,

21) *fiskeförmåner enligt särskilda grunder* sådana i 2 § 1 punkten i fastighetsbildningslagen (554/1995) avsedda gemensamma eller enskilda särskilda förmåner som hör till en fastighet och berättigar fastighetens ägare att, annat än på grundval av ägande av eller delägarskap i vattenområde, fiska på ett vattenområde i en annans ägo (*särskilt fiskeförmånsområde*) eller använda en fristående fiskeplats, såsom en lax- eller sikpata eller en med dem jämförbar plats för fiskpata, en plats för drivfiske, en nätplats eller någon annan med dessa jämförlig del av en sjö eller ett vattendrag som används för fiske (*särskild fiskeplats*),

22) *fiskestadga*

a) gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige (FördrS 91/2010) och den därtill hörande fiskestadgan, b) överenskommelsen mellan Finland och Norge angående gemensam fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde (FördrS 94/1989) och den därtill anslutna fiskeristadgan, samt

c) överenskommelsen mellan Finland och Norge angående fisket inom Nejdälvens

fiskeområde (FördrS 17–18/1978) och den därtill anslutna fiskeristadgan.

2 kap.

Fiskerätt och särskilda tillstånd som ger rätt att fiska

5 §

Fiskerätt som grundar sig på ägande av vattenområde

Rätten att fiska och att bestämma om fisket tillkommer vattenområdets ägare om inte något annat föreskrivs nedan i denna lag.

Delägarna i ett samfällt vattenområde har rätt att fiska inom vattenområdet i enlighet med vad delägarlaget för det samfällda vattenområdet beslutar.

Rätten att fiska på ett vattentäckt över-
svämningsområde utanför den i 1 kap. 5 § i vattenlagen avsedda gränsen för ett vattenområde tillkommer vattenområdets ägare.

6 §

Fiskeförmåner enligt särskilda grunder

Ägaren av en fastighet till vilken det hör fiskeförmåner enligt särskilda grunder har rätt att fiska och att bestämma om fisket i överensstämmelse med förmånen.

7 §

Allmänna fiskerättigheter

Var och en har rätt att avgiftsfritt meta och pilka samt rätt att avgiftsfritt fiska strömming med ett spö där det i reven har fästs krokar som hålls i rörelse i lodrät riktning.

Var och en som har betalat fiskevårdsavgift samt var och en som är under 18 och över 65 år har rätt att bedriva handredskapsfiske. Bestämmelser om fiskevårdsavgiften och om betalning av den finns i 9 kap.

Rättigheterna enligt 1 och 2 mom. gäller inte fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk och inte heller sådana vattenområden där fiske är förbjudet med stöd av någon annan bestämmelse. För tävlingar i

mete, pilkfiske och handredskapsfiske eller andra motsvarande anordnade tillställningar ska tillstånd av fiskerättsinnehavaren inhämtas.

Det som föreskrivs i 1–3 mom. tillämpas också inom statsägda vattenområden.

8 §

Fiske i den ekonomiska zonen och inom allmänt vattenområde

I Finlands ekonomiska zon och inom allmänt vattenområde i havet har varje medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som antingen har betalat fiskevårdsavgift eller är under 18 år rätt att bedriva fritidsfiske. I de ovan avsedda områdena har kommersiella fiskare som är registrerade i Finland rätt att bedriva kommersiellt fiske.

Fiskefartyg som är registrerade i Europeiska unionens medlemsstater har sådan rätt som anges i Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken att bedriva kommersiellt fiske i Finlands ekonomiska zon och inom Finlands territorialvatten.

Om det kommersiella fiskets behov förutsätter det, får Forststyrelsen till kommersiella fiskare arrendera ut fångstplatser för lax eller öring i Finlands ekonomiska zon eller inom allmänt vattenområde i havet. Den fiskerätt som avses i 1 och 2 mom. gäller inte på dessa fångstplatser.

Forststyrelsen beslutar, med hänsyn till de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna, om rätten att fiska och om fisketillstånd inom allmänt vattenområde.

9 §

Statens enskilda fisken

Statens enskilda fisken förbehålls fortfarande staten där de sedan gammalt har varit och fortfarande är i statens besittning. Forststyrelsen beslutar om användningen av statens enskilda fisken.

Närmare bestämmelser om användningen av statens enskilda fisken får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeri-

et, varvid intressena hos kommersiella fiskare i grupp I som avses i 88 § 1 mom. ska beaktas i första hand.

10 §

Rätt till fisketillstånd i övre Lappland

Personer vars hemkommun enligt 2 § i lagen om hemkommun (201/1994) är Enontekis, Enare eller Utsjoki har rätt att avgiftsfritt få tillstånd av Forststyrelsen att fiska på vattenområden som tillhör staten och finns i ovan nämnda kommuner.

Det i 1 mom. avsedda tillståndet är personligt och ges för högst tre år i sänder. Tillståndet gäller inte de områden i Tana älvs och Näätämöjokis vattendrag där lax och öring stiger, de områden i Tuulomajokis och Paatsjokis vattendrag där lax och öring stiger eller de områden i Torne älvs och Ounasjokis vattendrag där lax och öring stiger. Forststyrelsen beviljar de särskilda tillstånd för statens vattenområden som gäller de ovan nämnda områdena.

11 §

Utarrendering av fiskerätt

En innehavare av fiskerätt kan arrendera ut fiskerätten tills vidare eller för viss tid. Det arrendeavtal som gäller fiskerätten ska ingås skriftligen. Arrendatorn får inte arrendera ut fiskerätten eller en del av den och inte heller upplåta fisketillstånd som gäller arrendeområdet till en tredje part, om inte något annat har överenskommit i avtalet om utarrendering av fiskerätt.

Arrendegivaren kan häva ett arrendeavtal som gäller fiskerätt, om arrendatorn trots anmärkning från arrendegivaren missbrukar sin fiskerätt, underlåter att betala arrendet eller annars fortlöpande eller vid upprepade tillfällen bryter mot sina skyldigheter enligt avtalet eller denna lag.

Närmare bestämmelser om utarrendering av statsägda vattenområden för fiskeändamål får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 §

Fisketillstånd som en delägare i ett delägarlag beviljar

En delägare i ett samfällt vattenområde får utan de övriga delägarnas samtycke ge någon annan tillstånd att nyttja fiskerätt som tillkommer delägaren. Om tillståndet ges för längre tid än ett år, ska det vara skriftligt, och inom ett konstituerat delägarlags område ska delägarlaget underrättas om tillståndet.

När endelägare i ett samfällt vattenområde ger ett tillstånd enligt 1 mom. ska delägaren se till att tillståndshavaren vid fiske inte överskrider den maximala fiskerätt som tillkommer delägaren.

13 §

Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske

I syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård kan närings-, trafik- och miljöcentralen för en viss tid av högst fem år bevilja en kommersiell fiskare tillstånd att bedriva kommersiellt fiske, om

1) vattenområdet enligt planen för nyttjande och vård lämpar sig väl för kommersiellt fiske,

2) fiskbeståndens tillstånd i vattenområdet möjliggör nyttjande av dem för kommersiellt fiske,

3) tillståndssökanden inte själv eller med bistånd av fiskeriområdet har nått en överenskommelse med innehavarna av fiskerätt om nyttjande av vattenområdet för kommersiellt fiske, och

4) bedrivandet av kommersiellt fiske inte medför betydande olägenhet för strandägarna och innehavarna av stränder i området eller för annan användning av området.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska i tillståndet ange de områden där fiske är tillåtet, de fångstredskap som är tillåtna, de fiskarter som får fiskas, de tillåtna tidpunkterna för fiske samt vid behov den största tillåtna fångstmängden. I tillståndet kan det dessut-

om bestämmas hur den kommersiella fiskaren ska rapportera fångsterna.

Tillstånd enligt 1 mom. får inte beviljas, om fiske som sker med stöd av tillståndet skulle medföra en oskälig försvagning av fiskerättsinnehavarens möjligheter att nyttja sin fiskerätt eller föranleda en betydande olägenhet av något annat slag.

Närings-, trafik- och miljöcentralens tillståndsbeslut ska iaktas även om det överklagas.

14 §

Ersättning för kommersiellt fiske till innehavare av fiskerätt

En kommersiell fiskare ska, efter ha erhållit tillstånd enligt 13 §, kalenderårsvis betala fiskerättsinnehavarna skäligen avgifter i enlighet med de fångstredskap som tillståndet avser, som ersättning för att vattenområdet utnyttjas för kommersiellt fiske. Avgifterna ska grundas på de gängse priser i området som fastställts i planerna för nyttjande och vård inom närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde.

15 §

Givande av företräde vid beviljande av tillstånd att bedriva kommersiellt fiske

Om tillstånd som gäller ett visst vattenområde söks av fler kommersiella fiskare än det antal som kan beviljas tillstånd med avseende på fiskbeståndens tillstånd i området, kan närings-, trafik- och miljöcentralen vid beviljandet av tillstånd ge företräde åt sökande som är sådana kommersiella fiskare i grupp I som avses i 88 § 1 mom. och som redan tidigare haft tillstånd att bedriva kommersiellt fiske i vattenområdet eller anknytande vattenområden.

16 §

Ändring av tillståndsvillkor och återkallelse av tillstånd

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan ändra villkoren i ett tillstånd som getts med stöd av 13 §, om

1) förhållandena i tillståndsområdet efter beviljandet har förändrats väsentligt så att fiske som är förenligt med tillståndsvillkoren inte längre kan tillåtas på grund av de förändrade förhållandena, eller

2) fiske som avses i tillståndet inte längre uppfyller kraven i planen för nyttjande och vård.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan återkalla ett tillstånd, om tillståndshavaren upprepade gånger underlåter att betala avgifter som avses i 14 § eller väsentligt eller upprepade gånger bryter mot tillståndsvillkoren eller mot bestämmelser i denna lag. För att tillståndet ska få återkallas krävs dessutom att tillståndshavaren trots anmärkning och varning från närings-, trafik- och miljöcentralen inte upphör att bryta mot tillståndsvillkoren eller bestämmelserna i denna lag eller inte betalar försummade avgifter inom en rimlig tid efter att varningen getts.

17 §

Kommersiella fiskares rätt att nyttja statens markområden

En kommersiell fiskare som hör till de kommersiella fiskare i grupp I som avses i 88 § har rätt att vid behov på sådana statsägda havsstränder, holmar och skär i havet som inte reserverats för annat bruk, enligt anvisning av den myndighet som förvaltar markområdet i fråga och på skäligena villkor som fastställs av denna, arrendera ett markområde för uppförande av för fisket behövliga förvaringsutrymmen, för torkning av fångstredskap och för tillfällig inkvartering som är nödvändig vid bedrivandet av kommersiellt fiske.

18 §

Regionalt tillstånd att bedriva fiskeguideverksamhet

För att trygga verksamhetsbetingelserna för fisketurism kan närings-, trafik- och miljöcentralen bevilja tillstånd att inom centralens verksamhetsområde eller delar av det anordna sådana tillställningar inom fisketurismen i vilka högst sex fiskare åt gången deltar och där det bedrivs mete, pilkfiske eller handredskapsfiske. Ansökan om tillstånd ska göras skriftligt, och tillstånd kan beviljas om ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden tillåter det. Tillståndet kan gälla högst fem år i sänder.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska i tillståndet ställa upp regionala fiskebegränsningar eller bestämma kvoter för dagsfångsten, om fiskeriekonomiska synpunkter eller fiskbeståndens tillstånd i området förutsätter detta. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska av de fiskeriområden som finns inom dess verksamhetsområde årligen begära utlåtande om de omständigheter som inverkar på uppställandet av regionala fiskebegränsningar och bestämmandet av kvoter för dagsfångsten.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan återkalla ett tillstånd, om tillståndshavaren väsentligt bryter mot tillståndsvillkoren och trots anmärkning och varning från närings-, trafik- och miljöcentralen inte upphör att bryta mot villkoren.

Efter att fisketurismföretagaren har fått tillståndet ska företagaren kalenderårsvis betala staten en fiskevårdsavgift på 100 euro.

3 kap.

Fiskeriororganisationer och deras uppgifter

19 §

Fiskerimyndigheter

Jord- och skogsbruksministeriet samt de närings-, trafik- och miljöcentraler som sköter fiskeriärenden är statliga fiskerimyndigheter.

I denna lag separat föreskrivna myndighetsuppgifter inom fiskeriförvaltningen sköts dessutom av Forststyrelsen och Naturresursinstitutet samt, i fråga om fisketillsynen och fiskeövervakningen, de myndigheter och fiskeövervakare som avses i 99 §.

Ett beslut som närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat med stöd av denna lag samt de handlingar som hör till behandlingen av ärendet får undertecknas maskinellt.

20 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska

1) svara för den fiskeriförvaltning som åligger staten,

2) bevaka det allmänna fiskeriintresset samt främja ett hållbart fiske och en hållbar vård av fiskresurserna,

3) lämna fiskeriområdena sakkunnighjälp,

4) se till att fiskeriområdena handlar i enlighet med lag och sina stadgar samt planen för nyttjande och vård och fullgör de uppgifter som åligger dem, samt vidta åtgärder för att avhjälpa brister och missförhållanden,

5) styra och övervaka den fiskerirådgivning som utförs med statsmedel,

6) handlägga ärenden som rör upprätthållandet av kontakter mellan fiskerimyndigheterna och fiskeriområdena, samt

7) sköta de övriga uppgifter den har enligt denna lag.

I ärenden som rör fiskeövervakning kan en närings-, trafik- och miljöcentral vara verksam i hela landet, om en myndighet begär handräckning.

21 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet i den ekonomiska zonen

Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter i den ekonomiska zonen sköts av den närings-, trafik- och miljöcentral vid vars verksamhetsområde den aktuella delen av den ekonomiska zonen ligger. Gränsen mellan närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden anses fortsätta från ter-

ritorialvattnets yttre gräns till den ekonomiska zonens yttre gräns utan att ändra riktning.

22 §

Indelning i fiskeriområden

Vattenområdena delas in i fiskeriområden, oberoende av ägandeförhållanden och administrativa gränser. Ett fiskeriområde utgörs av ett ur fiskeriekonomiskt perspektiv tillräckligt stort sammanhängande område. När det område som ingår i fiskeriområdet bestäms ska hänsyn särskilt tas till vandringsfiskens livscykel, möjligheterna att organisera fisket ändamålsenligt, indelningen i avrinningsområden samt indelningen av vattenområdena i vattenförvaltningsområden och havsförvaltningsområdet enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004).

Indelningen i fiskeriområden gäller inte allmänt vattenområde i havet, till den del ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna inte kräver att området omfattas av indelningen i fiskeriområden.

Fiskeriområdenas geografiska gränser fastställs av närings-, trafik- och miljöcentralen på förslag av en regional fiskerisamarbetsgrupp som avses i 33 §, efter att centralen hört jord- och skogsbruksministeriet och andra centrala aktörer. Närings-, trafik- och miljöcentralen beslutar också om delning av fiskeriområden samt om förenande av ett fiskeriområde med ett annat eller ändring av dess gränser, i det fall att förändrade förhållanden eller andra särskilda skäl förutsätter det. Ansökan om vidtagande av ovannämnda åtgärder, fränsett fastställelse av gränser, kan göras av ett fiskeriområde eller en innehavare av fiskerätt.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan, efter att ha hört de berörda fiskeriområdena och innehavarna av fiskerätt, också på eget initiativ besluta om ändring av ett fiskeriområdes gränser. Uppkommer oklarhet om vilken närings-, trafik- och miljöcentral som är behörig att ändra gränserna för ett fiskeriområde, avgörs behörighetsfrågan av jord- och skogsbruksministeriet.

Närmare bestämmelser om grunderna för var gränserna mellan fiskeriområdenas verk-

samhetsområden ska gå får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

23 §

Fiskeriområdets rättsliga form, medlemmar och organ

Fiskeriområdena är offentlighetsrättsliga föreningar som har till syfte att utveckla fiskerihushållningen inom det egna området och främja samverkan mellan medlemmarna för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna. Fiskeriområdet kan ingå förbindelser samt förvärva egendom i sitt namn eller för sitt bruk.

Medlemmar i ett fiskeriområde är innehavarna av fiskerätt inom området samt de landsomfattande organisationerna inom fiskeribranschen. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer en förteckning över de landsomfattande organisationerna inom fiskeribranschen för fem år i sänder.

Fiskeriområdets organ är stämman, styrelsen och verksamhetsledaren.

På fiskeriområdena tillämpas utöver denna lag 11, 17, 20, 22 och 24 §, 26 § 2 mom., 27–31 §, 35 § 2 mom. och 36 § i föreningslagen (503/1989).

24 §

Fiskeriområdenas uppgifter

Fiskeriområdena ska

- 1) planera ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna,
- 2) göra upp ett förslag till plan för nyttjande och vård, verkställa den godkända planen och ge akt på dess effekter,
- 3) sköta den information som anknyter till nyttjande och vård av fiskresurserna,
- 4) organisera fiskeövervakningen,
- 5) samla uppföljningsuppgifter som gäller fiske och åtgärderna för vård av fiskbestånden,
- 6) främja bildandet av gemensamma fiske-tillståndsområden för fritidsfiskets och det kommersiella fiskets behov,
- 7) sköta de uppgifter som ägarna av vattenområden har överfört till fiskeriområdet,

8) fördela de medel som influtit i form av ersättning för handredskapsfiske mellan ägarna av vattenområden,

9) sköta de övriga uppgifter som grundar sig på närings-, trafik- och miljöcentralens resultatstyrning och på denna lag.

25 §

Fiskeriområdets stämma

Fiskeriområdets beslutanderätt utövas av fiskeriområdets stämma.

Medlemmarna i ett fiskeriområde har rätt till en företrädare vid stämman enligt följande:

1) varje delägarlag vars vattenområde omfattar minst 50 hektar,

2) varje ägare av sådana vattenområden som inte hör till ett delägarlag och vars areal är minst 50 hektar,

3) varje sammanslutning av till fiskeriområdet hörande delägarlag eller av ägare till sådana vattenområden som inte hör till ett delägarlag, när sammanslutningen förvaltar ett vattenområde vars sammanräknade areal är minst 50 hektar, dock i fråga om en älv minst 30 hektar,

4) varje sådan landsomfattande organisation inom fiskeribranschen som avses i 23 § 2 mom., med undantag för en organisation som företräder fritidsfiskare, vilken har rätt till två företrädare.

Innehavarna av fiskeförmåner enligt särskilda grunder har rätt till en gemensam företrädare vid stämman.

Vid fiskeriområdets stämma har varje företrädare som representerar en minst 1 000 hektar stor vattenområdesegendom tre röster, varje företrädare som representerar en minst 500 hektar men under 1 000 hektar stor vattenområdesegendom två röster och varje företrädare som representerar andra medlemmar en röst. Vid fiskeriområdets stämma har registrerade regionala föreningar vars syfte är att främja miljö- eller naturskydd och inom vars stadgeenliga verksamhetsområde fiskeriområdet eller en del av det finns, samt inom samernas hembygdsområde Sametinget, rätt till en företrädare som har närvaro- och yttranderätt vid stämman men inte rösträtt.

Fiskeriområdet har rätt att till stämman bjuda in sakkunniga som har närvaro- och yttranderätt vid stämman.

26 §

Uppgifter som fiskeriområdets stämma ska sköta

Fiskeriområdets stämma ska

1) utse styrelse,

2) besluta om fastställande av bokslut och beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen,

3) fastställa en årlig verksamhetsplan och plan för användningen av medel samt en verksamhetsplan på längre sikt än ett år,

4) fastställa förslaget till plan för nyttjande och vård,

5) fastställa förslaget till stadgar för fiskeriområdet,

6) fastställa fördelningen av ersättningsmedel mellan ägarna av vattenområden,

7) besluta om användningen av ersättningsmedel som återgått till fiskeriområdet,

8) besluta om omprövning av beslut som har fattats av stämman, styrelsen eller verksamhetsledaren.

27 §

Fiskeriområdets styrelse och dess uppgifter

Till fiskeriområdets styrelse hör minst sju medlemmar. Mandatperioden för styrelsens medlemmar är tre år. Årligen väljs en tredjedel av medlemmarna.

Fiskeriområdets styrelse ska

1) bereda de ärenden som ska behandlas vid stämman och verkställa beslut,

2) genomföra de uppgifter som ingår planen för nyttjande och vård och rapportera om hur målen i planen har uppfyllts,

3) tillkännage beslut,

4) ordna skötseln av uppgifter som anknyter till fiskeövervakning, samt

5) anställa och entlediga tjänstemännen.

Genom fiskeriområdets stadgar kan uppgifter som enligt 1 mom. åligger styrelsen, frånsett de uppgifter som avses i 5 punkten, överföras på verksamhetsledaren.

28 §

Verksamhetsledarens uppgifter

Verksamhetsledaren sköter fiskeriområdets löpande förvaltning enligt styrelsens anvisningar och riktlinjer. Verksamhetsledaren har rätt att teckna fiskeriområdets namn.

Verksamhetsledaren svarar för att fiskeriområdets bokföring är lagenlig och att medelsförvaltningen är ordnad på ett tillförligt sätt. Verksamhetsledaren ska lämna styrelsen och dess medlemmar den information som behövs för skötseln av styrelsens uppgifter.

Verksamhetsledaren har rätt att närvara vid styrelsens sammanträden och att där yttra sig, även om han eller hon inte är medlem i styrelsen, om inte styrelsen beslutar något annat.

Verksamhetsledaren har rätt att med hjälp av teknisk anslutning avgiftsfritt få information från Lantmäteriverket, om denna information behövs för att organisera fiskeövervakningen eller fördela de medel som influtit i form av ersättning för handredskapsfiske.

29 §

Organmedlemmars och tjänstemäns ansvar

När medlemmar i fiskeriområdets organ och fiskeriområdets tjänstemän sköter en offentlig förvaltningsuppgift ska de iaktta förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på medlemmar i fiskeriområdets organ och fiskeriområdets tjänstemän när de utövar offentlig makt vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter.

I fråga om ersättning för skada som orsakats när en medlem i fiskeriområdets organ eller en tjänsteman vid fiskeriområdet skött en offentlig förvaltningsuppgift gäller det som i skadeståndslagen (412/1974) föreskrivs om offentliga samfunds och tjänstemäns skadeståndsansvar samt om ersättning för skada som inträffat under tjänsteutövning.

30 §

Fiskeriområdets stadgar

I ett fiskeriområdes stadgar ska det anges

1) fiskeriområdets namn och hemorten för dess förvaltning samt i stora drag de vattenområden som fiskeriområdet omfattar,

2) hur företrädarna väljs till fiskeriområdets stämma,

3) när fiskeriområdets stämmor hålls,

4) hur fiskeriområdets stämmor sammankallas och hur ärendena handläggs vid dem,

5) hur styrelsemedlemmarnas verksamhet och handläggningen av styrelsens ärenden är ordnad,

6) hur handlingar undertecknas för fiskeriområdets räkning,

7) fiskeriområdets tjänstemän, deras uppgifter och mandattid samt hur de utses till uppdraget,

8) grunderna för användningen av medel och för räkenskapsföringen,

9) hur meddelanden tillkännages, samt

10) andra omständigheter av betydelse med tanke på fiskeriområdets verksamhet.

Stadgarna bereds av fiskeriområdet och fastställs av närings-, trafik- och miljöcentralen.

31 §

Bokföring och revision

Fiskeriområdets räkenskapsperiod är ett kalenderår. Fiskeriområdet ska årligen överlämna en berättelse om sin verksamhet till närings-, trafik- och miljöcentralen. Berättelsen ska innehålla uppgifter om väsentliga händelser under räkenskapsperioden och efter dess utgång, en uppskattning om den framtida utvecklingen samt en redogörelse för utfallet av målen i planen för nyttjande och vård.

På fiskeriområdets bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut tillämpas bokföringslagen (1336/1997).

Fiskeriområdet är skyldigt att förrätta revision årligen. På revisionen tillämpas revisionslagen (459/2007).

Närmare bestämmelser om den berättelse som avses i 1 mom. och om dess innehåll får

utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

32 §

Tillsyn över fiskeriområdets verksamhet

Närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar verksamheten i fiskeriområdena inom centralens verksamhetsområde. Närings-, trafik- och miljöcentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att av fiskeriområdet och revisorerna få de uppgifter, handlingar och utredningar som den anser behövas för tillsynen. Uppgifter som fiskeriområdet gett med avseende på tillsynen får inte röjas för utomstående eller användas för något annat ändamål utan tillstånd av fiskeriområdet. Fiskeriområdet ska underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om namn och kontaktuppgifter för styrelsens ordförande och vice ordförande samt verksamhetsledaren.

Om fiskeriområdet sträcker sig över flera närings-, trafik- och miljöcentralers verksamhetsområden, behandlas ärenden som gäller fiskeriområdet vid den närings-, trafik- och miljöcentral inom vars verksamhetsområde största delen av fiskeriområdets vattenareal finns.

33 §

Den regionala fiskerisamarbetsgruppen

Närings-, trafik- och miljöcentralen tillsätter inom sitt verksamhetsområde en regional fiskerisamarbetsgrupp som ska biträda vid skötseln av fiskeriärenden inom området, samordningen av uppfattningar och utnyttjandet av forskningsrön. Fiskerisamarbetsgruppen tillsätts för fem år i sänder och består av företrädare för fiskeriområdena, fiske- och miljöorganisationerna, forskningen, förvaltningen och landskapsförbunden samt inom samernas hembygdsområde av företrädare för Sametinget.

Fiskerisamarbetsgruppen styrs av närings-, trafik- och miljöcentralen och har till uppgift att göra framställningar och ta initiativ som gäller ordnande av fisket och vård av fiskbestånden. Samarbetsgruppen bedömer planerna för nyttjande och vård och de nyttjande-

och vårdåtgärder som föreslås i dem, och gör framställningar i syfte att samordna åtgärder som föreslagits i planerna för vård och nyttjande inom olika områden samt i de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna. Samarbetsgruppen lägger i fråga om sitt verksamhetsområde fram ett förslag till indelning i fiskeriområden för närings-, trafik- och miljöcentralen.

4 kap.

Planering av nyttjandet och vården av fiskresurserna

34 §

Landsomfattande planer för förvaltning av fiskresurserna

För säkerställande av ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskresurserna utarbetas vid behov landsomfattande planer för förvaltning av fiskresurserna. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för beredningen av planen i samarbete med miljöministeriet. Planen fastställs av jord- och skogsbruksministeriet.

De fastställda landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna ska beaktas när de regionala planerna för vård och nyttjande utarbetas och verkställs samt när fisket inom allmänna vattenområden ordnas. Planerna för nyttjande och vård får inte försvåra genomförandet av de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna.

35 §

Skyldighet att utarbeta en plan för nyttjande och vård

Varje fiskeriområde ska utarbeta och ta i bruk en plan för nyttjande och vård för sitt område. Planen ska trygga en uthållig och mångsidig avkastning och ett hållbart och mångsidigt nyttjande av områdets fiskresurser samt fiskresursernas biologiska mångfald och främja fritidsfiskets och det kommersiella fiskets verksamhetsbetingelser.

36 §

Utarbetande av planen för nyttjande och vård

Fiskeriområdet utarbetar ett förslag till plan för nyttjande och vård av fiskresurserna inom sitt område. När planen utarbetas ska hänsyn tas till de krav angående nyttjandet och vården av fiskbestånden som ställs på grundval av annan lagstiftning, de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna samt sådana andra planer för nyttjande och vård av fiskresurserna vars genomförande planen kan inverka på.

Planen för nyttjande och vård ska innehålla

- 1) grundläggande uppgifter om vattenområdenas och fiskbeståndens tillstånd,
- 2) en plan över åtgärder för utveckling och främjande av fisket och en målbild beträffande dem samt ett förslag till utvecklande av ett system med gemensamma tillstånd till fritidsfiske,
- 3) en plan över åtgärder för vård av fiskbestånden,
- 4) ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga vandringsfiskarnas och hotade fiskbeståndes livscykel och annan biologisk mångfald,
- 5) ett förslag till behövliga åtgärder för regional reglering av fisket,
- 6) ett förslag om fördelningen av den andel av de influtna fiskevårdsavgifterna som ska användas för ägarersättningar,
- 7) uppgift om vilka områden som är av betydelse från fiskeriekonomisk synpunkt och vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske och fisketurism,
- 8) uppgift om de fångstredskap som lämpar sig för kommersiellt fiske i fråga om varje område som lämpar sig väl för kommersiellt fiske,
- 9) en plan för hur uppföljningen av uppgifter om fisket samt fiskeövervakningen ska ordnas.

Närmare bestämmelser om det som planen för nyttjande och vård ska innehålla får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

37 §

Godkännande av planen för nyttjande och vård

Närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner planen för nyttjande och vård.

Planen ska godkännas om den

- 1) uppfyller de krav som ställs i denna lag,
- 2) är förenlig med de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna och inte försvårar genomförandet av dem,
- 3) är förenlig med andra planer för nyttjande och vård, och
- 4) har behandlats i den regionala fiskerisamarbetsgruppen.

Om planen gäller samernas hembygdsområde är, utöver det som föreskrivs i 1 mom., en förutsättning för godkännande att den förhandlingsplikt som avses i 9 § i sametingslagen (974/1995) fullgörs.

Om ett förslag till plan för nyttjande och vård inte uppfyller förutsättningarna för godkännande, kan närings-, trafik- och miljöcentralen sända det tillbaka till fiskeriområdet för ny beredning.

Om ett fiskeriområde inte utarbetar ett förslag inom utsatt tid eller trots att förslaget sänts tillbaka inte utarbetar ett sådant förslag som uppfyller förutsättningarna för godkännande, behöver närings-, trafik- och miljöcentralen inte betala fiskeriområdet de medel som avses i 82 § 1 mom. 2 punkten förrän ett förslag som uppfyller förutsättningarna för godkännande har lämnats till närings-, trafik- och miljöcentralen.

I enlighet med de befogenheter som anges i 53, 54 och 57 §, 67 § 4 mom. och 71 § 3 mom. kan närings-, trafik- och miljöcentralen i ett beslut om godkännande av planen genomföra fiskeriområdets förslag till behövliga åtgärder för regional reglering av fisket genom att begränsa fisket inom området.

38 §

Giltigheten hos planen för nyttjande och vård samt ändring av planen

En plan för nyttjande och vård gäller i högst tio år från godkännandet. Om ingen ny

plan har godkänts före den tidpunkt då den gamla planen upphör att gälla, ska den gamla planen gälla tills en ny plan har trätt i kraft.

Om fiskbeståndens tillstånd i fiskeriområdet under planens giltighetstid har förändrats så väsentligt att genomförandet av planen inte längre skulle uppfylla de mål som uppställts för den, ska fiskeriområdet vidta åtgärder för att ändra planen. Initiativet till att ändra planen kan tas av den närings-, trafik- och miljöcentral som godkänt planen eller av fiskeriområdet.

Förslaget till ändring av planen ska läggas fram för närings-, trafik- och miljöcentralen för godkännande. Centralen godkänner ändringarna som ett inslag i planen med iakttagande av det förfarande som anges i 37 §.

Ett förslag till en ny plan ska läggas fram för närings-, trafik- och miljöcentralen för godkännande senast sex månader innan den gällande planens giltighetstid går ut.

39 §

Övervakning av verkställigheten av planen för nyttjande och vård

Närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar att fiskeriområdets plan för nyttjande och vård verkställs. Om ett fiskeriområde försummar att verkställa planen så att något fiskbestånd eller någon fiskarts livskraft äventyras på området, behöver närings-, trafik- och miljöcentralen inte betala fiskeriområdet de medel som avses i 82 § förrän verkställigheten har inletts.

40 §

Verkställighet och uppföljning av planen för nyttjande och vård

Nyttjandet och vården av fiskeriområdets fiskresurser ska ordnas i enlighet med den godkända planen för nyttjande och vård. Fiskeriområdet och innehavarna av fiskerätt svarar för planens genomförande till den del genomförandet gäller dem. Myndigheterna ska i sin verksamhet beakta de allmänna riktlinjer för nyttjande och vård av fiskresurserna

som anges i fiskeriområdets plan för nyttjande och vård.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska inom sex månader från det att planen godkändes underrätta den myndighet som ansvarar för kommunens planläggning om planen. Dessutom ska jord- och skogsbruksministeriet underrättas om sådana i planen inkluderade förslag till regleringsåtgärder som förutsätter ändring av lagstiftningen eller som inverkar på utarbetandet och utvecklandet av de landsomfattande planerna för förvaltning av fiskresurserna.

Fiskeriområdet, närings-, trafik- och miljöcentralen samt den regionala fiskerisamarbetsgruppen ger akt på effekterna av att planen verkställs och på måluppfyllelsen. Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att på begäran få uppgifter av fiskeriområdet om hur planen har utfallit.

5 kap.

Ordnande av fångsten

41 §

Ordnande av fisket

Fisket ska ordnas i enlighet med planen för nyttjande och vård.

Innehavaren av fiskerätt svarar för att fisket ordnas.

Om det inom ett samfällt vattenområde förekommer fiskeförmåner enligt särskilda grunder, ska ägarna av de fastigheter som har andel i förmånerna och delägarna i vattenområdet gemensamt sörja för ordnandet av fisket.

42 §

Fördelning av delägarlags fiskerätt

Rätten att nyttja ett delägarlags vattenområde bestäms på grundval av redskapsenheter. När redskapsenheterna fördelas ska man beakta delägarna i det samfälliga vattenområdet och övriga som har rätt att fiska inom vattenområdet.

Om inte delägarlaget beslutar något annat om nyttjande av fiskevattnet, fördelar sig

redskapsenheterna mellan delägarna i det samfällda fiskevattnet i förhållande till delägarnas andelar i vattenområdet. Delägarlaget kan bestämma närmare om nyttjandet av den fiskerätt som tillkommer delägarna.

43 §

Samordning av fiskerätter inom särskilda fiskeförmånsområden

Om inte något annat har bestämts när en fiskeförmån enligt särskilda grunder inrättats, ska fiskerätten när det gäller ett särskilt fiskeförmånsområde i ett samfällt vattenområde fördelas mellan delägarfastigheterna i det samfällda området och de fastigheter som har andel i fiskeförmånen så, att det maximala antal redskapsenheter för en fastighet som har andel i fiskeförmånen är lika stort som antalet redskapsenheter för en sådan delägarfastighet i det samfällda vattenområdet som på basis av det vid hemmanens skattläggning fastställda skattetalet till sin storlek motsvarar den fastighet till vilken fiskeförmånen enligt särskilda grunder hör. Det som föreskrivs ovan tillämpas också på vattenområden som inte hör till ett delägarlag.

Om inte något annat har bestämts när en fiskeförmån enligt särskild grunder inrättats, ska fiskerätten när det gäller ett särskilt fiskeförmånsområde i ett staten tillhörigt vattenområde fördelas så, att hälften av den maximala mängden hållbart fiske inom fiskeförmånsområdet tillhör staten och andra halvan tillhör de fastigheter som har andel i fiskeförmånen, fränsett Enare träsk där två tredjedelar av den maximala mängden hållbart fiske tillhör staten och en tredjedel tillhör de fastigheter som har andel i fiskeförmånen.

Om ett särskilt fiskeförmånsområde inom ett vattenområde som tillhör staten är föremål för flera olika fiskeförmåner enligt särskilda grunder, fördelas den fiskerätt som tillhör de fastigheter som har andel i fiskeförmåner enligt särskilda grunder mellan dessa fastigheter i förhållande till det vid hemmanens skattläggning fastställda skattetalet, och mellan fastigheterna i respektive hemman i överensstämmelse med respektive fastighets andel i den gemensamma förmånen.

44 §

Samordning av fiskerätter på särskilda fiskeplatser

En fiskerätt på en särskild fiskeplats i enlighet med en fiskeförmån enligt särskilda grunder hör enbart till de fastigheter som har andel i fiskeförmånen, om inte något annat har bestämts när fiskeförmånen inrättades. Vattenområdets ägare får bedriva annat fiske på den särskilda fiskeplatsen, om det inte medför betydande störning för nyttjandet av fiskeförmånen. När fiskeförmånen hör till flera fastigheter fördelas fiskerätten mellan dem i proportion till deras andelar.

För fastigheter med andel i fiskerätt som avser en särskild fiskeplats bestäms det sammanlagda antalet redskapsenheter så, att fiskeplatsens fångstmängd jämförs med hela fångstmängden inom det vattenområde i vilket fiskeförmånen ingår.

45 §

Ordnanande av fisket på statens vattenområden

På vattenområden som tillhör staten sköter Forststyrelsen de uppgifter som avses i 41 §. I Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner ska Forststyrelsen årligen av en delegation enligt 20 § i lagen om Forststyrelsen (1378/2004) begära utlåtande om ordnanande av fisket och om principerna för beviljande av fisketillstånd.

Närmare bestämmelser om ordnanande av fisket på vattenområden som tillhör staten får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 kap.

Styrning och begränsning av fisket

46 §

Förbjudna fiskemetoder, fångstmetoder och fiskeredskap

Följande fiskemetoder, fångstmetoder och fiskeredskap är förbjudna vid fiske:

- 1) genom sprängning eller på annat sätt åstadkommet tryck,
- 2) skjutvapen,
- 3) bedövande eller giftiga ämnen eller ämnen som på annat sätt förorenar vattnet,
- 4) elektrisk ström,
- 5) krokfiske där avsikten är att få kroken att fastna i fiskens yttre sida,
- 6) ljuster, harpun eller en med dem jämförlig egg eller krok eller ett med dem jämförligt spetsföret redskap samt håv med användning av eld eller ljus i en älv som är ett vattendrag för vandringsfisk, i fors- eller strömområden samt från och med den 15 april till och med den 31 maj även i andra vatten,
- 7) mete, pilkfiske och fiske med utter i fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk,
- 8) nät som driver med strömmen eller är fästa vid en båt,
- 9) andra redskap, anordningar och fiskemetoder som onödigt skadar eller dödar fisk eller äventyrar fiskbeståndet eller är skadliga för naturens mångfald.

Förbjudna fiskeredskap får inte förvaras i ett färdmedel som används vid fiske eller hållas så att de är lätt åtkomliga för fångst. Att transportera ett skjutvapen som används för jakt är dock tillåtet.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om förbjudna fiskemetoder, fångstmetoder och fiskeredskap, om förbjudna fångstredskaps konstruktion samt om mätning av knutavståndet i fångstredskap av garn och mätning av andra egenskaper hos fångstredskap.

47 §

Dispens som ges av närings-, trafik- och miljöcentralen

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för utplantering som utgör överflyttning, fiskodling, forskning, bevarande av fisketraditioner, fullgörande eller nyttjande av fiskeriekonomiska skyldigheter eller något annat ändamål med anknytning till nyttjande och vård av fiskeresurserna av grundad anledning ge dispens för att

- 1) använda eller förvara en förbjuden fiske- eller fångstmetod eller ett förbjudet fiskeredskap,
- 2) fiska vid en förbjuden tidpunkt,
- 3) behålla fångst som överstiger den tillåtna mängden,
- 4) använda fler fångstredskap än det tillåtna antalet,
- 5) fånga och behålla fisk som enligt vad det bestämts ska släppas fri,
- 6) fiska i ett område där det råder förbud mot fiske,
- 7) bedriva fiske av en fredad fiskart eller ett fredat fiskbestånd.

Dispens får inte beviljas, om det skulle äventyra syftet med en begränsning som anges i denna lag eller meddelats med stöd av den eller äventyra uppnåendet av målen för en plan för nyttjande och vård. En dispens får inte överföras på någon annan.

48 §

Utsättning och utmärkning av fångstredskap

Fiskeredskap får inte sättas ut i vattnet så att ingångsöppningen är öppen ovanför vattenytan. Inte heller får fiskeredskap förvaras på ett sätt som medför fara för vilt eller andra djur.

Fasta och stående fångstredskap som har satts ut för fångst ska märkas ut så att de lätt kan observeras av dem som färdas på vattnet. Utrustning som används för att märka ut fångstredskap får inte placeras eller lämnas i vattnet utan fångstredskap, utom vid fiske från isen.

Fångstredskap som avses i 2 mom. ska dessutom vara försedda med namnet på och kontaktuppgifterna för den som satt ut redskapet samt med ett märke som anger fiskerätten. Dessa ska kunna observeras utan att fångstredskapet lyfts upp ur vattnet. Ett märke som anger fiskerätten behöver dock inte fästas vid fångstredskapen inom sådana områden där ägaren av fiskerätten inte har tagit i bruk systemet med märken som anger fiskerätten.

Närmare bestämmelser om utsättning och utmärkning av fångstredskap utfärdas genom förordning av statsrådet.

49 §

Fångstredskap för kommersiellt fiske

Endast kommersiella fiskare och de som handlar för deras räkning har, då de bedriver kommersiellt fiske, rätt att använda fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske. Sådana fångstredskap är trål samt, utanför samernas hembygdsområde, nät med en sammanlagd längd som överskrider 240 meter per fångst- eller båttag. I allmänt vattenområde i havet och i Finlands ekonomiska zon är fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske dessutom

- 1) storryssa, och
- 2) krokfångstredskap med sammanlagt mer än 100 krokar per fångst- eller båttag.

Kommersiella fiskare och de som handlar för deras räkning ska, då en myndighet eller en fiskeövervakare som avses i 99 § begär det, bevisa sin rätt att nyttja sådana fångstredskap som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om konstruktionen och de tekniska egenskaperna hos fångstredskap som är avsedda för kommersiellt fiske får utfärdas genom förordning av statsrådet.

50 §

Undvikande av störning

Vid fiske får inte onödig olägenhet eller störning orsakas för miljön, för andra som färdas på vattnet, för annat tillåtet fiske eller för ägare eller innehavare av stränder. Det fiske som avses i 7 § får inte bedrivas närmare än femtio meter från fångstredskap för kommersiellt fiske i 49 §.

Tillåtet fiske får inte avsiktligt hindras eller försvåras.

51 §

Fångst och förvaring av kräftor

För att förebygga spridning av kräftpest ska redskap som används för att fånga kräftor torkas, desinficeras eller frysas innan de flyt-

tas till en annan del av sjön eller vattendraget eller till en annan sjö eller ett annat vattendrag.

Kräftor får förvaras i sumpar eller motsvarande anordningar bara i den del av en sjö eller ett vattendrag där de har fångats.

52 §

Bemyndigande att utfärda förordning om begränsning av fisket

I fråga om ett vattenområde där det förekommer en fiskart eller ett fiskbestånd vars livskraft eller avkastning är försvagad eller riskerar att försvagas, eller ett vattenområde som är viktigt för en fiskarts eller ett fiskbestånds förökning, får det genom förordning av statsrådet utfärdas

1) förbud eller begränsning som gäller fiske med ett visst fångstredskap eller en viss fiskemetod,

2) förbud eller begränsning som gäller fiske under en viss tidpunkt,

3) begränsning av antalet fångstredskap som får användas,

4) förbud mot behållande av fångst som överstiger en viss mängd,

5) förbud mot behållande av fångade fiskar av ett visst kön eller en viss storleksklass eller fångade fiskar som inte har märkts på det sätt som föreskrivs med stöd av 75 §, samt

6) närmare bestämmelser om fångstredskapens konstruktion.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får bestämmelser av teknisk natur utfärdas om fångstredskapens konstruktion och användningssätt samt detaljerade bestämmelser om tiden för deras användning, antalet fångstredskap och fångstmängderna samt skyldigheten att släppa tillbaka fiskar, om detta behövs av orsaker som avses i 1 mom.

När förordningar enligt 1 och 2 mom. utfärdas får de skyldigheter som följer av dem fastställas olika för olika grupper av kommersiella fiskare.

53 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens befogenhet att begränsa fisket

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan, om det på ett vattenområde förekommer en fiskart eller ett fiskbestånd vars livskraft eller avkastning är försvagad eller riskerar att försvagas eller om vattenområdet är viktigt för en fiskarts eller ett fiskbestånds förökning, besluta om

1) förbud eller begränsning som gäller fiske med ett visst fångstredskap eller en viss fiskemetod,

2) förbud eller begränsning som gäller fiske under en viss tidpunkt,

3) begränsning av antalet fångstredskap som får användas,

4) förbud mot behållande av fångst som överstiger en viss mängd, samt

5) förbud mot behållande av fångade fiskar av ett visst kön eller en viss storleksklass eller behållande av fångade fiskar som inte har märkts på det sätt som föreskrivs med stöd av 75 §.

Dessutom kan närings-, trafik- och miljöcentralen besluta om en begränsning eller ett förbud enligt 1 mom. 1 och 2 punkten, om det är nödvändigt för att hindra en fara för sjötrafiken.

Begränsningar eller förbud enligt 1 och 2 mom. kan bestämmas att gälla för högst tio år i sänder. De kan vara olika för olika grupper av kommersiella fiskare.

Begränsningarna eller förbuden får inte inskränka nyttjandet av fiskerätten mer än vad som är nödvändigt för att målet för begränsningen eller förbudet ska uppnås.

54 §

Begränsning av allmänna fiskerättigheter

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan inom ett visst vattenområde begränsa eller förbjuda mete, pilkfiske och handredskapsfiske, om det behövs

1) för att trygga målen för planen för nyttjande och vård eller säkerställa resultaten av en osedvanligt effektiv vård av fiskbeståndet,

2) för bedrivande av fiskeriforskning,

3) för att säkerställa fiskbeståndet,

4) för att säkerställa det ekonomiska utnyttjandet av sådan utplantering av fisk eller krafter som skett i kommersiellt syfte eller i något annat särskilt syfte, eller

5) för att hindra upprepad eller fortgående störning inom lekområden för fisk.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan besluta om en begränsning eller ett förbud enligt 1 mom. för högst tio år i sänder, antingen på eget initiativ eller på begäran av en innehavare av fiskerätt, en kommersiell fiskare, ett fiskeriområde eller den vars intresse ärendet gäller. Begränsningen eller förbudet ska sökas skriftligen, och till ansökan ska det fogas utredning om grunderna för ansökan och om gränserna för det föreslagna begränsnings- eller förbudsområdet inklusive kartbilaga. Begränsnings- eller förbudsområdet kan sammanlagt utgöra högst 25 procent av fiskeriområdets vattenareal. Möjligheten att nyttja de allmänna fiskerättigheterna får genom begränsningarna eller förbuden inte försvagas mer än vad som är nödvändigt för att målet för begränsningen eller förbudet ska uppnås.

55 §

Fredning av fiskar

Om någon fiskarts eller något fiskbestånds förökning äventyras eller om skyddet av försvagade bestånd av den förutsätter det, kan fiskarten eller fiskbeståndet fredas i hela landet eller inom ett visst område genom förordning av statsrådet.

Fångst och försäljning av fredad fisk samt användning av sådana fångstredskap som är särskilt lämpade för fångst av den är förbjuden under fredningstiden. Bestämmelser om fångstredskap som är förbjudna under fredningstid får utfärdas genom förordning av statsrådet.

56 §

Fångstmått för fisk

Ett minsta och största fångstmått kan fastställas för fiskarter eller fiskbestånd, om det behövs för att säkerställa en uthållig avkast-

ning för fiskresurserna, försvagade bestånd eller en fiskarts naturliga livscykel.

Det är förbjudet att fånga fisk som är mindre än det minsta fångstmåttet och fisk som är större än det största fångstmåttet.

Bestämmelser om minsta och största fångstmått utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens rätt att bestämma om fångstmått

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för att beakta en extraordinär regional situation på ansökan av fiskerättsinnehavare eller fiskeriområdet eller på eget initiativ bestämma om sådana fångstmått i ett område som avviker från de med stöd av 56 § föreskrivna fångstmåtten för en art eller ett bestånd, om fiskartens eller fiskbeståndets tillstånd inom området skiljer sig väsentligt från det som legat till grund för de föreskrivna fångstmåtten för arten eller beståndet.

Närmare bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralens rätt att bestämma om fångstmått utfärdas genom förordning av statsrådet.

58 §

Tillbakasläppande av fiskar

Fisk som inte uppfyller fångstmåtten ska omedelbart släppas tillbaka i vattnet, om inte något annat följer av Europeiska unionens lagstiftning.

Fisk ska alltid släppas tillbaka i vattnet om den fångats

- 1) under frednings- eller förbudstid,
- 2) med ett förbjudet fiske- eller fångstredskap, eller
- 3) med en förbjuden fiske- eller fångstmetod.

59 §

Skydd av hotade djurarter

Genom förordning av statsrådet får användningen av ett fångstredskap eller en fis-

kemetod av ett visst slag förbjudas för högst fem år åt gången inom ett visst vattenområde och detaljerade bestämmelser utfärdas om den tid då fångstredskapen får användas, om detta behövs för att en djurart som med stöd av naturvårdslagen har förklarats vara hotad ska förbli livskraftig och för att en gynnsam bevarandestatus för arten ska nås.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får för högst fem år i sänder och för ett visst vattenområde utfärdas detaljerade bestämmelser av teknisk natur om fångstredskapens konstruktion och användningssätt, om det behövs för att en hotad djurart som avses i 1 mom. ska förbli livskraftig och för att en gynnsam bevarandestatus för arten ska nås.

Det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om djurarter gäller också underarter, raser, stammar och former.

60 §

Avtal om skydd för saimenvikaren

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax och ägaren till ett vattenområde eller innehavaren av en särskild rättighet får ingå avtal om att begränsa och förbjuda fiske i ett visst vattenområde för att saimenvikarstammen ska förbli livskraftig och för att en gynnsam bevarandestatus ska nås för saimenvikaren. Avtalet kan ingås för högst fem år åt gången.

61 §

Ersättningar för olägenhet som skyddet av hotade arter föranleder

Om ett förbud som föreskrivits med stöd av 59 § 1 mom. förorsakar ägaren till ett vattenområde eller innehavaren av en särskild rättighet betydande olägenhet, har ägaren eller innehavaren rätt att få full ersättning för detta av staten. Närings-, trafik- och miljöcentralen företräder staten i ersättningsärendet.

Närings-, trafik- och miljöcentralen och den som anser sig vara berättigad till ersättning ska försöka komma överens om ersätt-

ningens belopp. Om en överenskommelse om ersättningen inte nås, kan en ansökan om för rättning för att bestämma ersättningen lämnas till Lantmäteriverket inom ett år från det att det förbud som ligger till grund för ansökan har trätt i kraft. På bestämmandet av ersättningen tillämpas lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). På ersättningen ska ränta enligt 95 § 1 mom. i den lagen betalas från den dag då den ersättningsberättigade ansökte om förordnande av ersättningsförrättning hos Lantmäteriverket.

Rätt till ersättning enligt denna paragraf föreligger dock inte för en sådan olägenhet för vilken den som orsakats olägenheten är berättigad till ersättning med stöd av någon annan lag eller en överenskommelse.

62 §

Anmälan om bifångst

Innehavaren av ett fångstredskap ska utan dröjsmål underrätta Naturresursinstitutet om en säl eller tumlare fastnat i fångstredskapet.

7 kap.

Vandringsfiskar och tryggande av fiskens gång

63 §

Allmänt tryggande av fiskens gång

Fiske får inte bedrivas så, att fiskar hindras från att nå sina lek- eller födosöksområden eller någon annan plats där fisket är begränsat i syfte att säkerställa fiskbeståndet eller så, att värden av fiskbeståndet försvåras i onödan.

64 §

Fastställande av vattendrag för vandringsfisk samt av fors- och strömområden

Med vattendrag för vandringsfisk avses ett sådant vattenområde som vandringsfisken

använder som en viktig vandringsväg eller ett viktigt förökningsområde.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas att även ett annat vattenområde än ett sådant som avses i 1 mom. ska vara ett vattendrag för vandringsfisk.

Gränserna för fors- och strömområden inom vattendrag för vandringsfisk får fastställas genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen.

65 §

Begränsning av fisket i syfte att trygga vandringsfiskarnas gång

I fråga om ett vattendrag för vandringsfisk får det genom förordning av statsrådet utfärdas begränsningar som gäller den maximala mängden fångst som får behållas och maximumantalet använda fångstredskap, eller som gäller fiske i ett sådant område, med ett sådant fångstredskap eller en sådan fiskemetod eller vid en sådan tidpunkt att vandringsfiskarnas gång eller naturliga livscykel störs i väsentlig omfattning.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får bestämmelser av teknisk natur utfärdas om fångstredskapens konstruktion och användningssätt samt detaljerade bestämmelser om tiden för deras användning och om antalet fångstredskap och fångstmängderna, om detta behövs för att hindra att vandringsfiskens gång eller naturliga livscykel störs i vattendrag för vandringsfisk.

När förordningar enligt 1 och 2 mom. utfärdas kan de skyldigheter som följer av dem fastställas olika för olika grupper av kommersiella fiskare.

66 §

Förbud att fiska vid älvmyrningar

I en älv som hör till ett vattendrag för vandringsfisk samt i havet närmare än fem kilometer från en sådan älvs mynning är fiske med trål och not förbjudet.

I havet närmare än en kilometer från en i 1 mom. avsedd älvs mynning är fiske med

nät förbjudet från den 15 augusti till den 31 oktober.

På ett havsområde som avses i 1 mom. får inte utan rätt som förvärvats tidigare storrys-sjor sättas ut för fångst närmare än tre kilometer från älvmyningen.

67 §

Fiskled

I en älv som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 4 punkten i vattenlagen och i ett sund eller en trängre led som avses i 1 kap. 6 § 1 mom. i den lagen finns en fiskled, som ska hållas fri från fångstredskap för att trygga fiskens gång.

Fiskleden omfattar en tredjedel av älvens, sundets eller den trängre ledens bredd enligt medelvattenståndet, på det djupaste stället.

Där en älv förenas med havet eller en insjö, omfattar fiskleden en tredjedel av vattenområdet bredd enligt medelvattenståndet, på det djupaste stället, och sträcker sig så långt ut i öppna sjön att fiskens gång är tryggad.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan dock på ansökan av fiskerättsinnehavare eller fiskeriområdet eller på eget initiativ bestämma att fiskledens bredd eller sträckning under en viss tid av högst tio år ska vara en annan, om detta är nödvändigt för att trygga fiskens gång.

68 §

Hållande av fiskleder fria från fångstredskap

Det är förbjudet att i en fiskled hålla fasta och stående fångstredskap, med undantag för kräftburar.

Vid fiske med trål och not i en fiskled ska mer än halva ledens bredd hållas öppen.

69 §

Utredande av gränserna för fiskleden och älvmynningsområden

Gränserna för en fiskled och sådana älvmynningsområden som avses i 66 § kan ut-

redas och märkas ut på en karta vid en lantmäteriförrättning som verkställs på ansökan av närings-, trafik- och miljöcentralen, en innehavare av fiskerätt eller ett fiskeriområde. Förrättningen verkställs av en förrättningsingenjör utan gode män, och på förrättningen ska i övrigt tillämpas det som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om rågång. Sökanden svarar för förrättningskostnaderna.

70 §

Fiske i bäck

Det är förbjudet att i en bäck som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten i vattenlagen hålla fasta och stående fångstredskap, med undantag för katsor samt kräftburar och mjårdar för nejonöga.

71 §

Fiske i fiskväg

I en fiskväg som anlagts för tryggande av fiskens gång samt på en sträcka av tvåhundra meter ovanför och nedanför denna eller någon annan motsvarande anordning är allt fiske förbjudet.

Fiske får inte bedrivas i en kanal som leder vatten till ett kraftverk eller något annat verk, inte heller på en sträcka av etthundra meter nedanför en i 4 § 1 punkten i dammsäkerhetslagen (494/2009) avsedd damm som sträcker sig över hela vattendraget.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan, om tryggandet av vandringsfiskbeståndet kräver det, för en viss tid av högst fem år förbjuda fiske nedanför dammen på en sträcka av högst femhundra meter samt även i vattenmagasinet ovanför dammen och i en konstgjord sjö eller någon annan konstgjord bassäng.

72 §

Undantag från förbud att fiska vid älvmyning, i fiskled och i fiskväg

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan bevilja ett tillfälligt tillstånd till fiske som är

förbjudet enligt 66, 68 eller 71 §, om en sådan åtgärd är nödvändig för trygghet av det allmänna fiskeriintresset eller av någon annan särskild orsak och inte äventyrar fiskens gång i vattendraget eller genomförandet av planen för nyttjande och vård.

8 kap.

Utplantering av fisk och annan vård av fiskevatten

73 §

Förbjudna utplanteringar

Sådana utplanteringar av fisk och kräfta som uppenbart försvagar naturens mångfald genom att äventyra bevarandet av en i naturen förekommande fisk- eller kräftart eller någon annan art eller något bestånd av dem är förbjudna.

Närmare bestämmelser om grunderna för utplanteringar som är förbjudna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

74 §

Utplantering av fisk och kräfta

Utplantering av fisk är tillåten endast om utplantering av arten eller beståndet i vattendraget i fråga ingår i fiskeriområdets plan för nyttjande och vård.

Tillstånd av närings-, trafik- och miljöcentralen behövs för utplantering för etablering av en ny art eller ett nytt bestånd samt för sådan utplantering som inte anges i fiskeriområdets plan för nyttjande och vård. Tillstånd kan beviljas, om utplanteringen inte försvårar uppnåendet av målen för fiskeriområdets plan för nyttjande och vård och inte heller äventyrar bevarandet av ett livskraftigt fisk- eller kräftbestånd eller den biologiska mångfalden i det vattendrag där utplanteringen sker.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan förbjuda utplanteringar av fisk som härrör från ett sådant vattendrag eller en sådan vattenbruksanläggning som förknippas med risk

för att fisk- eller kräftsjukdomar sprids till naturliga vatten.

Utplanteraren ska inom tre månader anmäla utplanteringen till det utplanteringsregister som avses i 94 § 1 mom. 4 punkten. Bestämmelser om de uppgifter om utplanteringen som ska införas i registret utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller dock inte utplanteringar som görs med stöd av 3 kap. 14 § i vattenlagen.

75 §

Märkning av fisk som planteras ut

Om det krävs för att säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskbestånden, får det genom förordning av statsrådet föreskrivas att en förutsättning för utplantering av vissa fiskarter eller fiskbestånd eller vissa ålders- eller storleksgrupper av dem är att fiskarna eller en del av fiskarna före utplanteringen har märkts med ett märke som utgör ett yttre kännetecken eller kan observeras på något annat sätt.

76 §

Dispens från utplanteringsförbud

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för forsknings-, utbildnings- och fiskodlingsändamål, för att hindra att förutsättningarna för kommersiellt fiske försvagas väsentligt eller av andra särskilda skäl bevilja dispens från förbuden i 73 och 74 § och från förbud som föreskrivits med stöd av de paragraferna.

77 §

Införsel av fisk och kräfta

Närings-, trafik- och miljöcentralen är den behöriga myndighet som anses i rådets förordning (EG) nr 708/2007 om användning av främmande och lokalt frånvarande arter i vattenbruk.

Införsel av andra än i Finland i vilt tillstånd förekommande fisk- eller kräftarter eller fisk-

eller kraftbestånd eller könsceller av dem för utsläppande i naturliga vatten eller för vattenbruksändamål är förbjuden utan tillstånd av närings-, trafik- och miljöcentralen. Närings-, trafik- och miljöcentralen handlägger ansökningarna om införseltillstånd enligt förordningen i den rådsförordning som nämns i 1 mom.

Närmare bestämmelser om förutsättningar för beviljande av tillstånd som avses i 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

78 §

Skydd av fiskbestånd i vissa vattendrag i övre Lappland

För att skydda fiskbestånden i vattendrag-områden i Tana älv, Näätämöjoki, Paatsjoki, Tuulomajoki och Uutuanjoki får det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som gäller

- 1) flyttning av levande fiskar, rom samt färdmedel, redskap, fångstredskap och betesfisk som används vid fiske till dessa områden,
- 2) användning av betesfisk vid fiske som bedrivs inom områdena,
- 3) rensning i områdenas naturliga vatten av fisk som hämtats utanför områdena, samt
- 4) utsläppning av fiskavfall i områdenas naturliga vatten.

9 kap.

Främjande och finansiering av fiskerihushållningen

79 §

Fiskevårdsavgift och justering av den

Den som bedriver annat fiske än mete eller pilkfiske och som är 18 – 64 år ska betala fiskevårdsavgift till staten. Fiskevårdsavgiften är 39 euro för ett kalenderår, 12 euro för sju dygn och 5 euro för ett dygn.

Bevis över att fiskevårdsavgift har betalats ska medföras vid fiske och på begäran visas

upp för en sådan myndighet eller fiskeövervakare som avses i 99 §.

Fiskevårdsavgiftens storlek justeras femårsvis genom förordning av statsrådet enligt förändringen i penningvärdet. Avgiftsbeloppet avrundas till närmaste hela euro.

80 §

Insamling av avgifter

För insamlingen av fiskevårdsavgifterna svarar Forststyrelsen. Forststyrelsen kan avtala med en privat serviceproducent om mottagande av fiskevårdsavgifter. Forststyrelsen ska med serviceproducenten avtala om uppdragets innehåll, redovisningen av avgiftsmedlen och annat som behövs för skötseln av uppdraget, samt om en skällig serviceavgift för uppdragets fullgörande som den som betalar fiskevårdsavgiften ska stå för. Forststyrelsen ska överföra de avgiftsmedel som den samlat in och som samlats in för dess räkning till jord- och skogsbruksministeriets konto vid en tidpunkt som anges genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

En serviceproducent ska vara tillförlitlig och sakkunnig. Serviceproducenten ska ha sådan teknisk, ekonomisk och operativ beredskap som krävs för skötseln av uppdraget. Serviceproducenten ska ha tillräckligt många verksamhetsställen med tillräcklig geografisk täckning.

Forststyrelsen utövar tillsyn över serviceproducentens verksamhet. En serviceproducent ska utan dröjsmål underrätta Forststyrelsen om sådana förändringar i sin egen verksamhet eller i verksamheten hos en underleverantör som i väsentligt avseende påverkar möjligheterna att sköta uppdraget på behörigt sätt.

81 §

Bevis över betald fiskevårdsavgift

Ett kvitto över betald fiskevårdsavgift utgör ett sådant bevis som avses i 79 § 2 mom.

Forststyrelsen är inte utan särskild orsak skyldig att utfärda ett nytt bevis över betald

fiskevårdsavgift i stället för ett förkommet bevis eller att återbetala en felaktigt betald fiskevårdsavgift.

Närmare bestämmelser om insamling av avgifter, om kvittot och dess innehåll samt om övriga godkända bevis för att fiskevårdsavgift betalats utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet föreskrivs om de betalningsställen där avgiften kan betalas utan särskild serviceavgift.

82 §

Användningen av avgiftsmedlen

De i form av fiskevårdsavgifter influtna medlen används till

1) kostnader för planering, genomförande, styrning och utveckling av ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskevattnen samt kostnader för fiskeövervakning,

2) kostnader för fiskeriområdenas verksamhet,

3) kostnader för att organisera fiskerirådgivningstjänster,

4) sådana ersättningar till ägare av vattenområden som grundas på nyttjande av allmänna fiskerättigheter i fiskevattnen och på fiskeguideverksamhet, samt

5) betalning av utgifter som uppbor den av fiskevårdsavgift föranleder staten och Forststyrelsen.

Jord- och skogsbruksministeriet får använda avgiftsmedel till betalning av utgifter för de register som avses i 94 § 1 mom. 2–8 punkten.

83 §

Fördelning av avgiftsmedel

Jord- och skogsbruksministeriet och, inom de gränser som ministeriet bestämmer, närings-, trafik- och miljöcentralen beviljar medel för kostnader som avses i 82 § 1 mom. 1 och 3 punkten. Närings-, trafik- och miljöcentralen beviljar medel för de kostnader och ersättningar som avses i 82 § 1 mom. 2 och 4 punkten.

Fördelningen av ersättningar enligt 82 § 1 mom. 4 punkten mellan ägarna av vattenområden grundar sig på den belastning handredskapsfisket innebär för vattenområdet. Belastningen fastställs i planen för nyttjande och vård. Ett fiskeriområde som inte har en gällande plan för nyttjande och vård kan göra en separat framställning hos närings-, trafik- och miljöcentralen om den belastning som handredskapsfisket innebär och som ligger till grund för fördelningen. Fiskeriområdena svarar för det tekniska genomförandet av fördelningen. Om det belopp som vid fördelningen skulle tillfalla ägaren av ett vattenområde är högst 50 euro, delas medlen inte ut till ägaren utan kvarstår hos fiskeriområdet i fråga för att användas till vård av fiskbestånden. Ersättningarna betraktas inte som statsunderstöd som avses i statsunderstödslagen (688/2001).

Jord- och skogsbruksministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralen kan för mottagarna av medel uppställa resultatmål eller villkor för användningen av medel som beviljas för kostnader och utgifter som avses i 82 § 1 mom. 1–3 och 5 punkten.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av medel för kostnader och ersättningar som avses i 82 § 1 mom. 1–4 punkten och om användningen av medel för utgifter som avses i 82 § 1 mom. 5 punkten.

84 §

Skyldighet för ägare av vattenområden att lämna uppgifter

För betalningen av ersättningar som avses i 82 § 1 mom. 4 punkten ska ägaren av ett vattenområde till fiskeriområdet anmäla följande uppgifter och förändringar i dem:

1) i fråga om ett delägarlag dess officiella namn eller i fråga om ett skiftat vattenområde ägarens namn,

2) adress,

3) fastighetsbeteckning, och

4) kontonummer.

85 §

Preskription av ersättningar som betalas av medel från fiskevårdsavgifter

Ersättning enligt 82 § 1 mom. 4 punkten och räntan på den preskriberas tre år från ingången av året efter det år då fiskeriområdets beslut om ersättning fattades. En preskriberad ersättningsfordran tillfaller fiskeriområdet för att användas till kostnader som avses i 82 § 1 mom. 1 punkten.

86 §

Reservering av anslag i budgeten

I statsbudgeten ska årligen för de kostnader, ersättningar och utgifter som avses i 82 § tas upp ett anslag som motsvarar det belopp som influtit i fiskevårdsavgifter enligt statens senast fastställda bokslut.

10 kap.

Kommersiellt fiske

87 §

Registrering

En fysisk eller juridisk person som har sin bosättningsort eller hemort i en stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, som fiskar på finskt territorium, i Finlands ekonomiska zon eller i sådana vatten där det enligt Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken är tillåtet att fiska och som har gjort en anmälan enligt 22 § i livsmedelslagen (23/2006) till den kommunala tillsynsmyndigheten kan registrera sig som kommersiell fiskare.

Närmare bestämmelser om fiskeriförvaltningens register finns i 11 kap. Närmare bestämmelser om förfarandet vid registreringen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

88 §

Grupper av kommersiella fiskare

De kommersiella fiskarna delas in i grupp I och grupp II.

Till grupp I hör

1) fysiska personer eller sammanslutningar vars genomsnittliga omsättning av försäljningen av fisk som fiskaren själv fångat eller av bearbetade fiskeriprodukter av sådan fisk under de tre senaste räkenskapsperioderna överstiger det belopp som anges i 3 § 1 mom. i mervärdesskattelagen (1501/1993), samt

2) fysiska personer eller sammanslutningar som under registreringsåret eller under det år som föregår detta har börjat eller börjar bedriva kommersiellt fiske och som lägger fram en av närings-, trafik- och miljöcentralen godkänd plan för det sätt på vilket omsättningen av försäljningen av fisk eller av bearbetade fiskeriprodukter senast den tredje räkenskapsperioden efter registreringen kommer att överstiga det belopp som anges i 3 § 1 mom. i mervärdesskattelagen.

Till grupp II hör de kommersiella fiskare som inte hör till grupp I. En fiskare placeras dessutom i grupp II om planen enligt 2 mom. 2 punkten för hur omsättningen kommer att utvecklas inte förverkligas.

Indelningen av kommersiella fiskare i grupper görs vid registreringen och därefter med tre års mellanrum, eller på fiskarens egen begäran.

Närmare bestämmelser om innehållet i den plan som avses i 2 mom. 2 punkten utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

89 §

Giltighetstiden för registrering av kommersiella fiskare och registreringens upphörande

Registreringen av en kommersiell fiskare gäller högst tre år i sänder. Närings-, trafik- och miljöcentralen utfärdar ett intyg över att den kommersiella fiskaren ingår i registret. En kommersiell fiskare som har för avsikt att fortsätta att bedriva kommersiellt fiske efter att registreringen upphört ska skriftligen an-

söka om förlängning av registreringen hos närings-, trafik- och miljöcentralen.

En kommersiell fiskare kan avföras ur registret, om fiskaren inte har gjort en ansökan enligt 1 mom. eller inte längre uppfyller förutsättningarna för införande i registret, eller om fiskaren vid upprepade tillfällen eller fortlöpande bryter mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den och trots en anmärkning eller varning från närings-, trafik- och miljöcentralen inte rättar till sin verksamhet.

Närings-, trafik- och miljöcentralen avför en kommersiell fiskare ur registret när denne har upphört med kommersiell fiskeverksamhet. En kommersiell fiskare är skyldig att omedelbart underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om förändringar som gäller förutsättningarna för registrering och om upphörande med verksamheten.

90 §

Skyldighet att anmäla fångster

Kommersiella fiskare är skyldiga att journalföra det fiske de bedriver annanstans än på havsområdet och att minst en gång per kalenderår till Naturresursinstitutet anmäla de fångster de har fångat och de fångster som har fångats för deras räkning.

På fångstanmälningar som rör kommersiellt fiske inom havsområdet tillämpas de bestämmelser om anmälningsskyldighet som finns i Europeiska unionens lagstiftning och i den nationella lagstiftning som genomförden.

Närmare bestämmelser om journaler, fångstanmälningar och innehållet i dem samt om tidpunkterna för inlämning av anmälningarna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

91 §

Första försäljning av fångst

Som första försäljning av fångst betraktas en transaktion där fisken säljs för första gången efter fångandet.

Andra än kommersiella fiskare får inte bedriva första försäljning av fångst som de har fiskat i inlandsvatten eller fångst som för deras räkning har fiskats i inlandsvatten, med undantag för ringa partier fisk eller kräftor som sporadiskt säljs direkt till en slutkonsument.

Bestämmelser om första försäljning av fångst som härrör från havsområdet och om begränsningar av den finns i Europeiska unionens lagstiftning och i den nationella lagstiftning som genomför den.

11 kap.

Fiskeriförvaltningens register

92 §

Fiskeriförvaltningens informationssystem

Med fiskeriförvaltningens informationssystem avses de register enligt 94 § som har anknytning till skötseln av fiskeriförvaltningsmyndigheternas uppgifter.

De register som ingår i fiskeriförvaltningens informationssystem förs av närings-, trafik- och miljöcentralerna, Forststyrelsen, Naturresursinstitutet. Det register över fiskeriområden som avses i 94 § 1 mom. 6 punkten förs av fiskeriområdena. Varje registerförare svarar för de uppgifter som den har fört in i registren och för deras riktighet. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för styrningen av förandet av register som hör till fiskeriförvaltningens informationssystem och för driften och utvecklandet av de datasystem som är nödvändiga för förvaltningen av registren.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas på offentligheten för uppgifterna i informationssystemet och de handlingar som anknyter till dem samt på utlämnandet av uppgifterna och handlingarna och avgifterna för utlämnandet, och personuppgiftslagen (523/1999) tillämpas på behandlingen av personuppgifter.

93 §

Syftet med fiskeriförvaltningens informationssystem

Fiskeriförvaltningens informationssystem används för

- 1) fiskeövervakning och tillsyn över fiskeövervakarna,
- 2) planering och effektivisering av nyttjandet och vården av fiskresurserna,
- 3) uppföljning av fiskevårdsavgifterna,
- 4) att ta reda på det totala antalet personer som har betalat fiskevårdsavgift,
- 5) att ta reda på fiskarnas adresser utsändning av inbetalningskort för fiskevårdsavgift,
- 6) fördelning av de medel som influtit i form av fiskevårdsavgifter,
- 7) myndigheternas informationsverksamhet,
- 8) fiskerirådgivning,
- 9) skötseln av andra uppgifter som hänför sig till fiske och vård av fiskbestånden, samt
- 10) myndigheternas planerings-, tillsyns- och utredningsuppdrag, forskning och upprättande av statistik.

Uppgifterna i informationssystemet får lämnas ut för genomförande av lärdomsprov, om utlämnandet kan anses vara behövligt på grundval av en forskningsplan och om det finns en ansvarig ledare eller en grupp som ansvarar för forskningsarbetet. En förutsättning för att uppgifter ska få lämnas ut är dessutom att uppgifter om enskilda personer inte röjs för utomstående och att personuppgifterna förstörs när de inte längre behövs för forskningen eller för att säkerställa riktigheten av forskningsresultaten.

94 §

Informationssystemets struktur och innehåll

Fiskeriförvaltningens informationssystem består av

- 1) ett register över kommersiella fiskare där det får registreras kommersiella fiskares namn och personbeteckning, företags- eller organisationsnummer samt modersmål, uppgifter om den kommersiella fiskarens hem-

eller bosättningsort samt kontaktuppgifter, uppgift om till vilken i 88 § avsedd grupp av kommersiella fiskare fiskaren hör, uppgift om huruvida den kommersiella fiskaren bedriver fiske i inlandsvatten eller i havsområdet, uppgifter om fångstanmälningar samt uppgift om registreringens begynnelse- och sluttidpunkt,

2) ett register över fiskevårdsavgifter där det införs namn och födelsetid för de i Finland stadigvarande bosatta personer för vars räkning fiskevårdsavgift har betalats, beloppet av betald fiskevårdsavgift, tid för betalningen samt tid för vilken fiskevårdsavgift har betalats,

3) ett register över ägarersättningar där de uppgifter som avses i 84 § införs,

4) ett utplanteringsregister där det för varje utplantering av fisk får registreras utplanterarens namn, den arten och det beståndet som utplanterats, det utplanterade partiets ursprung, sättfiskarnas storlek, ålder och antal samt plats och tid för utplanteringen,

5) ett register över fiskevårdsskyldigheter och fiskerihushållningsavgifter där det införs uppgifter om planer som avses i 3 kap.15 § i vattenlagen,

6) ett register över fiskeriområden där det införs fiskeriområdenas namn, geografiska omfattning, ansvarspersoner och kontaktuppgifter,

7) ett register över fiskeövervakare där det införs fiskeövervakarnas namn och fotografi samt födelsedatum, personbeteckning, godkännandets giltighetstid, fullmaktsgivaren, verksamhetsområdet och fullmaktens giltighetstid, samt

8) ett register över fiskeregleringsåtgärder där det i fråga om fiskebegränsningar som grundar sig på denna lag, samt fiskebegränsningar som en myndighet meddelat med stöd av den, införs uppgifter om begränsningens typ och innehåll, begränsningsområdet samt begränsningens varaktighet.

I registren får det införas också andra uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppdrag som avses i 93 §, samt sådana uppgifter som behövs med avseende på informationssystemets syfte, dock inte personuppgifter.

95 §

Rätt för dem som för fiskeriförvaltningens register att få uppgifter av myndigheter

Registerförarna har trots sekretessbestämmelserna rätt att av de myndigheter som för fiske- och fartygsregister få sådana uppgifter om de i fiske- och fartygsregistret inskrivna fiskefartygen och om deras ägare och innehavare som behövs för skötseln av uppdrag som avses i 93 §.

Uppgifterna får lämnas ut via teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form.

96 §

Utlämnande av uppgifter till utländska myndigheter och internationella organ

Uppgifter som ingår i fiskeriförvaltningens informationssystem får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till myndigheter i medlemsstater i Europeiska unionen eller i stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, till Europeiska kommissionen, till Europeiska fiskerikontrollbyrån och till de myndigheter som avses i internationella överenskommelser för fullgörande av de förpliktelser som följer av Europeiska unionens lagstiftning eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Registerförarna beslutar var för sig om utlämnande av uppgifter när det gäller det egna ansvarsområdet.

97 §

Bevarande av personuppgifter i fiskeriförvaltningens informationssystem

Uppgifterna i fiskeriförvaltningens informationssystem avförs senast tre år efter det att uppgifterna om en registrerad senast har behandlats.

En uppgift avförs dock inte, om det är nödvändigt att bevara den för att fullgöra ett uppdrag som grundar sig på lag eller på grund av ett anhängigt ärende. Uppgiften ska avföras ur informationssystemet så snart det

inte längre finns någon lagstadgad grund för behandlingen.

98 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om hur uppgifter registreras i fiskeriförvaltningens informationssystem och om den tekniska förvaltningen av informationssystemet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 kap.

Tillsyn och övervakning samt påföljder

99 §

Tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av

- 1) polisen,
- 2) Gränsbevakningsväsendet,
- 3) de fiskerimyndigheter som avses i 19 §,
- 4) de tjänstemän vid Forststyrelsen som har i uppdrag att sköta fiskeriärenden,
- 5) enligt 103 § godkända fiskeövervakare med fullmakt enligt 107 §, samt
- 6) i vatten vid riksgränsen, på Finlands territorialvatten och i Finlands ekonomiska zon tullen.

Bestämmelser om fiskeövervakningen på de av statens vattenområden som är i Forststyrelsens besittning finns dessutom i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005).

En fiskeövervakare som avses i 1 mom. 5 punkten är dock inte behörig att övervaka efterlevnaden av Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken eller av den nationella lagstiftning som genomför den.

100 §

Principerna för övervakning

Uppgifter eller åtgärder som ingår i fiskeövervakningen får inte medföra större skada

eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att fiskeövervakningen ska kunna utföras. Uppgifterna eller åtgärderna ska vara motiverade i förhållande till de målsom eftersträvas med övervakningen och till hur brådskande övervakningen är samt till de omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

101 §

Tillsyn över fiskeövervakarnas verksamhet

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för den allmänna tillsynen över och styrningen av fiskeövervakarna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna svarar inom sitt verksamhetsområde för tillsynen över fiskeövervakarnas verksamhet.

Jord- och skogsbruksministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralerna har rätt att av fiskeövervakarna och av dem som ordnar utbildning för fiskeövervakare få de uppgifter som behövs vid tillsynen över dessa aktörers verksamhet i fråga om utförandet av fiskeövervakningsuppdrag och ordnandet av utbildning för fiskeövervakare.

102 §

Fiskeövervakares tjänsteansvar

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på en fiskeövervakare när han eller hon sköter i denna lag föreskrivna fiskeövervakningsuppdrag. I fiskeövervakningsuppdraget ska förvaltningslagen, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, språklagen och samiska språklagen iakttagas. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

103 §

Behörighetsvillkor för och godkännande som fiskeövervakare

Som fiskeövervakare godkänns den som

- 1) har rättshandlingsförmåga,
- 2) är känd för tillförlitlighet och redbarhet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppdraget, och

3) med godkänt resultat har avlagt det prov för fiskeövervakare som föreskrivs i 104 §.

Den närings-, trafik- och miljöcentral till vars verksamhetsområde sökandens hemkommun hör godkänner på ansökan en person som fiskeövervakare. Godkännandet är i kraft tio år.

104 §

Utbildning och prov för fiskeövervakare

Närings-, trafik- och miljöcentralen svarar för anordnandet och övervakningen av prov för fiskeövervakare. I avgöranden som gäller provet får omprövning begäras hos centralen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Den utbildning för fiskeövervakare som föregår provet ska ge den som deltar i utbildningen med avseende på fiskeövervakningsuppdraget tillräcklig kännedom om fiskelagstiftningen och om grunderna för god förvaltning samt de övriga kunskaper och färdigheter som krävs i fiskeövervakningsuppdraget. Ett alternativ till utbildningen är annan tillräcklig förtrogenhet med fiskeövervakning som visas genom att det prov som nämns i 1 mom. avläggs.

Närmare bestämmelser om utbildningen och provet för fiskeövervakare utfärdas genom förordning av statsrådet.

105 §

Kort och funktionsbeteckning för fiskeövervakare

Närings-, trafik- och miljöcentralen ger ett fiskeövervakarkort och en funktionsbeteckning till den som godkänts som fiskeövervakare. Fiskeövervakaren ska vid fiskeövervakningsuppdrag ha med sig kortet och den fullmakt som avses i 107 § och på begäran visa upp dessa. Vid fiskeövervakningsuppdrag ska fiskeövervakaren dessutom använda funktionsbeteckningen för fiskeövervakare.

Bestämmelser om innehållet i fiskeövervakarkortet och om utformningen av funktionsbeteckningen för fiskeövervakare utfärdas

genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

106 §

Återkallelse av godkännande som fiskeövervakare

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska återkalla ett godkännande som fiskeövervakare, om fiskeövervakaren begär det.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan, om en muntlig anmärkning inte anses vara en tillräcklig påföljd, ge en skriftlig varning till en fiskeövervakare som handlar i strid med sina skyldigheter enligt denna lag.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan återkalla ett godkännande som fiskeövervakare, om fiskeövervakaren inte längre uppfyller behörighetsvillkoren enligt 103 § 1 mom. eller i väsentlig grad eller upprepade gånger bryter mot de bestämmelser och föreskrifter som gäller fiskeövervakning eller fiske, och en skriftlig varning inte kan anses vara en tillräcklig påföljd.

En fiskeövervakare vars godkännande har återkallats ska lämna tillbaka det fiskeövervakarkort och den funktionsbeteckning som avses i 105 § till den närings-, trafik- och miljöcentral som beslutat om återkallelsen. Återlämnandet ska ske inom en skäligen tid som bestäms av centralen.

107 §

Fiskeövervakares fullmakt och verksamhetsområde

En fiskeövervakare som godkänts i enlighet med 103 § har rätt att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna och föreskrifterna om fiske endast med stöd av en fullmakt som lämnats av en närings-, trafik- och miljöcentral, ett fiskeriområde, ett delägarlag eller ägaren av ett vattenområde som inte hör till något delägarlag, och inom det område som anges i fullmakten. En fiskeövervakare med fullmakt av ett fiskeriområde har rätt att övervaka att bestämmelserna och föreskrifterna om fiske följs inom hela fiskeriområ-

dets område, oberoende av om ett i 121 § avsett beslut om överföring av uppgifter till fiskeriområdet har fattats.

Fiskeriområdet, delägarlaget och ägaren av ett vattenområde som inte hör till något delägarlag är skyldiga att inom två månader från fullmaktens ikraftträdande lämna ett meddelande om innehållet i och giltighetstiden för fullmakten till den närings-, trafik- och miljöcentral till vars verksamhetsområde fullmaktsgivarens område i huvudsak hör. Om fullmakten upphör att gälla tidigare än den ursprungliga giltighetstiden anger, ska närings-, trafik- och miljöcentralen omedelbart underrättas om detta.

108 §

Tillsynsmyndigheternas och fiskeövervakarnas gransknings- och inspektionsrätt

De myndigheter som avses i 99 § har rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. De har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där fisk eller kräftor förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om detta inte är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 2 eller 4 § i strafflagen (39/1889).

En fiskeövervakare har rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet, i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Granskningen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur.

De myndigheter och fiskeövervakare som avses i 99 § har rätt att granska om en person som bedriver fiske har rätt till fisket i fråga.

Ett granskat fångstredskap ska förses med uppgift om granskarens namn och med dennes kontaktuppgifter.

109 §

Tillsynsmyndighetens och fiskeövervakarens rätt till omhändertagande

Myndigheter och fiskeövervakare som avses i 99 § har rätt att omhänderta fångstredskap och fiskeredskap som använts vid fiske samt fångsten, om

1) de bestämmelser eller föreskrifter som gäller fisketider, fångstredskap, antalet fångstredskap, fångstmetoder, tillbakasläpande eller fångande av fisk eller fredning överträds,

2) fiske bedrivs utan fiskerätt eller så att fiskerätten uppenbarligen överskrids, eller

3) ett fångstredskap inte har märkts ut på det sätt som anges i 48 §.

110 §

Rätt till granskning och omhändertagande för ägare av vattenområden, delägare och innehavare av fiskerätt

Delägare i delägarlag och ägare av vattenområden som inte hör till något delägarlag har rätt att granska ett fångstredskap på det sätt som föreskrivs i 48 § 3 mom. är försedda med märken som anger fiskerätten.

Delägare i delägarlag och ägare av vattenområden som inte hör till något delägarlag har rätt att omhänderta dels ett utsatt fångstredskap som inte märkts ut med ett i 48 § 3 mom. föreskrivet märke som anger fiskerätten, dels fångsten i detta redskap, förutsatt att ägaren av fångstredskapet inte påträffas eller inte, trots uppmaning, avlägsnar detta och om tillräcklig hjälp av dem som avses i 99 § inte finns att tillgå vid rätt tidpunkt.

111 §

Förfarande vid omhändertagande

På den plats där fångstredskap, fiskeredskap och fångst har omhändertagits med stöd av 109 § eller 110 § 2 mom. ska, om innehavaren av dessa inte är närvarande vid omhändertagandet, i den utsträckning det är möjligt lämnas uppgifter om den som utfört

omhändertagandet och om platsen där fångstredskapet eller fiskeredskapet förvaras.

Anmälan om ett omhändertaget fångst- eller fiskeredskap ska omedelbart göras till polisen. Redskapet ska så snart som möjligt överlämnas till polisen för förvaring. Kan överlämnandet inte ske utan svårighet, ska meddelande om redskapet och den plats där det förvaras lämnas till polisen, som bestämmer hur redskapet ska förvaras.

Fångst- eller fiskeredskap som har omhändertagits ska utan dröjsmål återlämnas till redskapets innehavare, om förundersökning inte inleds. Fiskeredskap som har använts vid handredskapsfiske ska dock omedelbart återlämnas, om bevis på betald fiskevårdsavgift visas upp inom sju dagar från omhändertagandet.

Anmälan om omhändertagen fångst ska omedelbart göras till polisen, som bestämmer om fångsten ska släppas fri, förvaras på ett ändamålsenligt sätt eller, om förvaring inte är möjlig utan oskäligt besvär, förstöras.

Anmälningsskyldigheten och överlåtelse-skyldigheten enligt 2 och 4 mom. gäller inte Gränsbevakningsväsendet, tullen och Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare.

112 §

Försäljning eller förstöring av omhändertaget fångstredskap

Om ägaren till ett fångst- eller fiskeredskap som har omhändertagits inte påträffas inom sex månader från omhändertagandet, ska polisen sälja redskapet och redovisa de influtna medlen till staten. I andra hand kan polisen förstöra fångst- eller fiskeredskapet om det är av ringa värde.

113 §

Skyldighet att stanna och utredande av identitet

Ett färdmedel som används för fiske ska, genast när det kan ske säkert, stanna på ett tydligt iakttagbart stopptecken av en myndighet eller fiskeövervakare som avses i 99 §.

Den som bedriver fångst ska till en myndighet eller fiskeövervakare som avses i 99 § lämna för övervakningsuppdraget behövliga uppgifter om sitt namn och sin personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet, samt kontaktuppgifter.

114 §

Åläggande att visa upp bevis

En myndighet eller fiskeövervakare som avses i 99 § får ålägga en person som bedriver fiskefångst och som inte visar upp bevis på betald avgift på det sätt som anges i 79 § 2 mom. att vid ett senare tillfälle visa upp bevis på att avgiften är betald.

Genom åläggandet att visa upp bevis förpliktas den i 1 mom. avsedda personen att visa upp beviset för polisen inom sju dagar från åläggandet.

Bestämmelser om innehållet i ett åläggande enligt 1 mom. att visa upp bevis utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

115 §

Anmärkning

Om en överträdelse av bestämmelserna om fiske är obetydlig med tanke på omständigheterna, kan en myndighet eller fiskeövervakare som avses i 99 § ge den som gjort sig skyldig till överträdelsen en anmärkning, utan att vidta några andra åtgärder.

116 §

Åtgärdseftergift

En myndighet och fiskeövervakare som avses i 99 § kan avstå från en åtgärd som beskrivs i detta kapitel, om slutförandet av åtgärden kan medföra följder som är oskäligen med hänsyn till sakens betydelse, överträdelsens art och det resultat som eftersträvas genom åtgärden.

117 §

Händelserapport

Fiskeövervakaren ska skriva en händelserapport om omhändertagande enligt 109 §, anmärkning enligt 115 § och åtgärdseftergift enligt 116 §. Uppgifterna i händelserapporten får användas bara för att säkerställa parternas rättsskydd och för tillsynen över fiskeövervakarnas verksamhet.

Följande uppgifter ska antecknas i händelserapporten:

- 1) personbeteckning och andra identifieringsuppgifter samt kontaktuppgifter för den som är föremål för åtgärden,
- 2) den misstänkta överträdelse som man försökt utreda genom åtgärden,
- 3) åtgärdens art,
- 4) en förteckning över föremål som har omhändertagits,
- 5) tidpunkten för åtgärden och vem som utförde den.

Händelserapporterna ska årligen före utgången av januari månad det år som följer på fiskeövervakarens verksamhetsår lämnas in till den behöriga närings-, trafik- och miljöcentral som har godkänt fiskeövervakaren.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska bevara händelserapporterna två år räknat från den dag då de lämnades in, varefter rapporterna ska förstöras.

118 §

Fiskeförseelse

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1) använder en fiske- eller fångstmetod eller ett fiskeredskap som förbjuds i 46 eller 49 § eller har förbjudits med stöd av dem eller förbjuds i en fiskestadga, eller håller ett förbjudet fiskeredskap i ett färdmedel som används vid fiske eller i övrigt så att det är lätt åtkomligt för fångst,

2) fiskar inom ett område där fiske är förbjudet eller begränsat enligt 7, 52–54, 59, 65–68, 70 eller 71 § eller har förbjudits eller begränsats med stöd av dem eller är förbjudet eller begränsat enligt en fiskestadga,

3) fiskar under en tid då fiske med stöd av 52 eller 53 § har förbjudits eller under sådan fredningstid som har föreskrivits med stöd av 55 § eller i en fiskestadga, eller under denna tid håller ett för fångst av fisk lämpat redskap utsatt i vatten,

4) fiskar i strid med en begränsning som meddelats i syfte att genomföra ett avtal som avses i 60 §,

5) i strid med 56 § eller en fiskestadga fångar fisk som är mindre än minimimåttet eller större än maximimåttet eller behåller fångad fisk i strid med ett förbud som föreskrivits eller meddelats med stöd av 52 eller 53 § eller föreskrivs i en fiskestadga,

6) åsidosätter skyldigheten enligt 58 § att släppa tillbaka fisk i vattnet eller motsvarande skyldighet enligt en fiskestadga,

7) fiskar utan att ha betalat fiskevårdsavgift enligt 79 § eller fiskar utan att medföra bevis över betald fiskevårdsavgift och inte visar upp beviset för polisen inom sju dygn,

8) utan ett sådant tillstånd som avses i 77 § 2 mom. eller i strid med tillståndsvillkoren för in andra än i Finland i vilt tillstånd förekommande fiskarter eller fiskbestånd eller könsceller av sådana,

9) utplanterar en fiskart eller ett fiskbestånd i ett vattenområde i strid med vad som föreskrivs med stöd av 73, 74 eller 75 §,

10) åsidosätter den skyldighet att märka ut fångstredskap som föreskrivs i 48 § eller i en fiskestadga, eller håller ett fångstredskapsmärke i vattnet i strid med 48 §,

11) bryter mot det förbud mot första försäljning som föreskrivs i 91 § eller det förbud mot försäljning av fredad fisk som föreskrivs i 55 §,

12) förvarar kräftor eller använder redskap för kräftfångst i strid med 51 §,

13) åsidosätter den skyldighet att göra anmälan om bifångst som föreskrivs i 62 §,

14) bryter mot förbud, villkor eller begränsningar enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av 78 §,

15) bryter mot ett i en fiskestadga föreskrivet förbud att använda båt eller motor,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *fiskeförseelse* dömas till böter.

Bestämmelser om ordningsbot som enda straff för försummelse att betala fiskevårds-

avgift enligt 79 § eller för försummelse att visa upp ett bevis över betald fiskevårdsavgift inom utsatt tid finns i 2 a kap. 9 § 3 mom. i strafflagen och den förordning som utfärdats med stöd av 8 mom. i den paragrafen.

Bestämmelser om straff för olovlig fångst finns i 28 kap. 10 § i strafflagen. Bestämmelser om straff för fiskebrott finns i 48 a kap. 2 § i strafflagen. Bestämmelser om straff för miljöförstöring finns i 48 kap. 1 § i strafflagen.

119 §

Förverkandepåföljd

Bestämmelserna om förverkandepåföljd tillämpas inte om en person har gjort sig skyldig till en gärning som nämns i 118 § 1 mom. 7 punkten och för gärningen föreläggs ordningsbot som påföljd.

120 §

Åtalsrätt

Har genom en fiskeförseelse enbart en enskilds rätt kränkts, får åklagaren väcka åtal endast om målsäganden anmäler brottet till åtal.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

121 §

Överföring till ett fiskeriområde av uppgifter som rör vård av fiskresurserna och ordnande av fisket

Ett delägarlag eller ägaren av ett vattenområde som inte hör till ett delägarlag kan för viss tid eller tills vidare överföra till ett fiske-

riområde sina uppgifter som rör vård av fiskeresurserna och ordnande av fisket.

Med avseende på överföringen av uppgifter företas en utredning där det besluts om avgränsningen av de uppgifter som överförs och om hur uppgifterna ska utföras samt om inkomst- och kostnadsfördelningen. Fiskeriområdet ska åta sig uppgifterna, om det är ändamålsenligt med avseende på skötseln av fiskeriområdets uppgifter.

Ett beslut av delägarstämman som innebär överföring anses vara en fullmakt på basis av vilken fiskeriområdet kan handla på delägarlagets vägnar i de ärenden som överförs.

122 §

Hur innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder deltar i delägarstämman

När beslut om sådant som rör fiske fattas vid delägarstämman har en innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder rösträtt vid sidan av delägarna i delägarlaget på så sätt att var och en som deltar i en omröstning har en rösträtt som motsvarar den av honom eller henne ägda fastighetens antal redskapsenheter. I övrigt gäller angående rösträtten vid beslut om sådant som rör fiske det som bestäms i lagen om samfälligheter.

123 §

Hur innehavare av fiskeförmåner enligt särskilda grunder deltar i skötseln av fiskeärenden inom ett vattenområde som inte hör till ett delägarlag

Om det inom ett vattenområde som inte hör till ett delägarlag förekommer fiskeförmåner enligt särskilda grunder, anses ägaren av vattenområdet och ägarna av de fastigheter som har andel i fiskeförmånerna enligt särskilda grunder utgöra ett delägarlag, vars uppgift är att sköta det som anges i 41 §. Delägarna i ett

sådant delägarlag har vid delägarstämman rösträtt i motsvarighet till redskapsenheterna.

14 kap.

Ändringssökande

124 §

Sökande av ändring i beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen

Ändring i sådana beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan bestämma att beslutet ska iaktas även om ändring söks, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Behörig förvaltningsdomstol är den förvaltningsdomstol inom vars domkrets området i fråga eller största delen av det finns. Om denna grund inte kan tillämpas, bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen så som anges i 12 § i förvaltningsprocesslagen.

125 §

Sökande av ändring i beslut av fiskeriområdet

Den vars rätt berörs av ett beslut som fattats av ett fiskeriområdes stämma eller styrelse eller av en verksamhetsledare med stöd av 27 § 3 mom., får begära omprövning av beslutet hos fiskeriområdets stämma på den grunden att beslutet inte tillkommit i laga ordning eller att det står i strid med lag, förordning eller fiskeriområdets stadgar eller avviker från planen för nyttjande och vård.

Bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i förvaltningslagen. Vid behov ska extra stämma sammankallas för att handlägga begäran om omprövning.

I ett beslut som fiskeriområdets stämma har fattat med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i

förvaltningsprocesslagen. Behörig förvaltningsdomstol är den förvaltningsdomstol inom vars domkrets största delen av fiskeriområdet i fråga finns. Förvaltningsdomstolen kan besluta att beslutet får verkställas genast och innan ärendet avgörs slutligt, om det finns särskilda skäl till det och verkställigheten inte gör det meningslöst att söka ändring.

126 §

Avgörande av oklarheter och tvister som gäller fiskeförmåner enligt särskilda grunder

Vid en fastighetsförrättning som avses i 101 § i fastighetsbildningslagen avgörs en oklarhet eller tvist som gäller

1) läget för eller utsträckningen av ett särskilt fiskeförmånsområde eller en särskild fiskeplats,

2) innehållet i en fiskeförmån enligt särskilda grunder,

3) det inbördes förhållandet mellan den fiskerätt som tillkommer ägaren av ett vattenområde och den fiskerätt som tillkommer ägaren av en fastighet som innehar en fiskeförmån enligt särskilda grunder,

4) storleken av de andelar i gemensamma fiskeförmåner enligt särskilda grunder som de fastigheter som har andel i fiskeförmåner har.

127 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter

Meningsskiljaktigheter som gäller nyttjande av ett vattenområde för fiske, skada eller olägenhet som därmed orsakas någon annan, nyttjande av någon annan rätt som grundar sig på denna lag eller åsidosättande av en skyldighet som grundar sig på denna lag kan, om det inte i denna lag föreskrivs något annat i fråga om någon fråga, föras till tingsrätten för att avgöras som ett tvistemål.

15 kap.

Ikraftträdande

128 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om fiske (286/1982), nedan *den upphävda lagen*, och lagen om allmän fiskerätt (285/1982).

129 §

Den första indelningen i fiskeriområden

De fiskeområden som avses i 68 § i den upphävda lagen sköter fiskeriområdenas uppgifter enligt 24 § 3–5, 8 och 9 punkten i denna lag till och med den 31 december 2018. Beslut som närings-, trafik- och miljöcentralerna fattat med stöd av 22 § för att fastställa fiskeriområdenas gränser tillämpas från och med den 1 januari 2019.

I den regionala fiskerisamarbetsgruppen deltar för att lägga fram ett förslag till den första indelningen i fiskeriområden företrädare för de fiskeområden enligt 68 § i den upphävda lagen som motsvarar den indelning i fiskeområden som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Förslaget till gränser för ett fiskeriområde som avses i denna lag ska lämnas för fastställande till närings-, trafik- och miljöcentralen senast den 31 december 2016.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska sammankalla fiskeriområdets första stämma efter att beslutet om fiskeriområdets gränser blivit tillämpligt enligt 1 mom.

130 §

Utarbetande av de första planerna för nyttjande och vård samt av stadgar

Ett fiskeriområde ska inom två år från det att beslutet om fastställande av gränserna för fiskeriområdena har börjat tillämpas enligt 129 § 1 mom. lägga fram den första i 35 § avsedda planen för nyttjande och vård för

godkännande till närings-, trafik- och miljöcentralen. En plan för nyttjande och vård som godkänts enligt 79 § i den upphävda lagen förblir i kraft tills närings-, trafik- och miljöcentralen har godkänt en plan för nyttjande och vård enligt 37 § i denna lag.

Ett fiskeriområde ska inom ett år från det att beslutet om fastställande av gränserna för fiskeriområdena har börjat tillämpas enligt 129 § 1 mom. lägga fram de stadgar som avses i 30 § för fastställelse till närings-, trafik- och miljöcentralen.

131 §

Övergångsbestämmelser om fiskeområdets uppgifter, rättigheter och skyldigheter

Rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter som gäller sådana fiskeområden som avses i 68 § i den upphävda lagen övergår till det fiskeriområde till vars område största delen av det fiskeområde som upplöses hör. När fiskeriområdena inte sinsemellan någon överenskommelse om saken, beslutar närings-, trafik- och miljöcentralen till vilket fiskeriområde fiskeområdenas rättigheter, avtal, förbindelser och skyldigheter övergår i varje enskilt fall.

Medel som är avsedda för ersättningar till vattenområdets ägare med stöd av 89 a och 91 § i den upphävda lagen och som deponerats hos regionförvaltningsverket i enlighet med 1 § i lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgöringsskyldighet (281/1931) ska, när de lämnas tillbaka efter att den tidsfrist som avses i 7 § i den lagen löpt ut, betalas till det fiskeriområde där den ersättningsberättigade ägaren av vattenområdet är medlem. Om den ersättningsberättigade ägaren inte är känd, tillämpas på återlämnandet av medlen vad som föreskrivs i 1 mom.

132 §

Ersättningar enligt tidigare lagstiftning som ska betalas till ägare av vattenområden

Ersättningar till en ägare av ett vattenområde som ska betalas med stöd av 89 a § och

91 § i den upphävda lagen och för vars del rättsgrunden uppkommit före ikraftträdandet av denna lag preskriberas tre år efter ikraftträdandet av lagen. Ersättningar för vars del rättsgrunden uppkommit senast fem år före ikraftträdandet av denna lag preskriberas dock ett år efter ikraftträdandet av lagen.

Fiskeområden som avses i den upphävda lagen ska överföra medel som är avsedda för ersättningar enligt 1 mom. till den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen när denna lag har trätt i kraft.

Om fordringar gällande medel som i enlighet med 2 mom. har överförts till den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen preskriberas i överensstämmelse med 1 mom., ska den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen fördela medlen mellan de i 22 § avsedda fiskeriområdena för att användas till kostnader som avses i 82 § 1 mom. 1 punkten.

133 §

Övriga övergångsbestämmelser

Beslut och förelägganden som gäller begränsning av fisket inom ett fiskeområde och har meddelats med stöd av 11 § 3 mom., 26 §, 32 § 2 och 3 mom., 35 §, 37 § 2 mom., 43 och 46 § i den upphävda lagen fortsätter att gälla tills något annat föreskrivs, dock högst fem år från ikraftträdandet av denna lag.

På spöfiske- och fiskevårdsavgifter som inlöst före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser och föreskrifter som gällde vid ikraftträdandet, om inte något annat följer av denna lag.

I de två första statsbudgetar som görs upp efter ikraftträdandet av denna lag ska det för ändamål som avses i 82 § tas in ett anslag, grundat på en uppskattning av hur mycket medel som inflyter i form av fiskevårdsavgifter under det år som föregår det år som budgeten gäller.

Tillstånd som har beviljats med stöd av den upphävda lagen fortsätter att gälla i enlighet med tillståndsvillkoren.

Sådana avtal om utarrendering eller annat upplåtande av fiskerätt och andra avtal som före denna lags ikraftträdande har ingåtts

med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft, oberoende av vad som föreskrivs i denna lag.

Sådana förbud att meta samt att bedriva pilkfiske och handredskapsfiske som meddelats med stöd av 11 § i den upphävda lagen förblir i kraft och gäller mete, pilkfiske och handredskapsfiske som avses i denna lag.

Följande förordningar förblir i kraft:

1) statsrådets förordning om vissa fiskebegränsningar i Saimen (295/2011),

2) statsrådets förordning om nätfiskebegränsningar till skydd för saimenvikarens kurtar (294/2011),

3) statsrådets förordning om begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv (190/2008),

4) jord- och skogsbruksministeriets förordning om skyddande av Tana älvs, Näätämjöjoki, Paatsjoki, Tuulomajoki och Uutuanjoki vattenområden från spridningen av parasiten *Gyrodactylus salaris* (1376/2004),

5) förordningen om fiskeristadga för sidovattendragen inom Tana älvs fiskeområde (405/1990).

134 §

Fångstredskap som tillåtits tidigare

Användning av ett tidigare anskaffat lagligt fångstredskap som inte är förenligt med denna lag är dock tillåten under tre år från ikraftträdandet av denna lag.

135 §

Tidigare förvärvad rätt att hålla fångstredskap i fiskled

En före denna lags ikraftträdande lagligen förvärvad rätt att hålla ett fast eller stående

fångstredskap i en kungsådra eller fiskled eller närmare en lax- eller sikförande älvs mynning än vad som föreskrivits om detta förblir i kraft.

När fiskerinäringens allmänna intresse kräver det kan närings-, trafik- och miljöcentralen ansöka om tillstånd för att lösa in den rätt som avses i 1 mom., om detta är nödvändigt för att målen i planen för nyttjande och vård ska uppnås.

Lantmäteriverket avgör en ansökan om inlösningstillstånd. På bestämmandet av ersättningen tillämpas lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). På ersättningen ska det betalas ränta enligt 95 § 1 mom. i den lagen från den dag då den som har rätt till ersättning har ansökt hos Lantmäteriverket om förordnande av ersättningsförrättning.

136 §

Tidigare förvärvad rätt till passage för att fiskerätt ska kunna nyttjas

Rätt till passage som lagligen förvärvats före ikraftträdandet av denna lag förblir alltså i kraft i enlighet med vad som avtalats.

137 §

Godkännande av en tidigare utarbetad plan som landsomfattande plan för förvaltning av fiskresurserna

Jord- och skogsbruksministeriet kan genom sitt beslut fastställa att en sådan landsomfattande plan eller strategi som utarbetats före ikraftträdandet av denna lag och som innehåller åtgärder för vård av fiskresurserna ska anses vara en plan som avses i 34 § 1 mom.

2.

Lag**om ändring av naturvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturvårdslagen (1096/1996) 14 § 1 mom. 5 punkten, 15 § 1 mom. 5 punkten och 17 a § 4 mom., av dem 15 § 1 mom. 5 punkten och 17 a § 4 mom. sådana de lyder i lag 58/2011, som följer:

14 §

Undantag från fridlysningsstadgandena

I nationalparker och naturreservat är utan hinder av 13 § sådana åtgärder tillåtna som en ändamålsenlig skötsel och användning av naturskyddsområdet förutsätter och som inte äventyrar de syften för vilka området inrättades. I dessa områden är det tillåtet att

5) fiska i enlighet med de allmänna fiske-
rättigheterna i 7 § i lagen om fiske (/),

15 §

Tillståndskrävande undantag från fridlysningsbestämmelserna

Om syftet med att området inrättades inte äventyras, och med tillstånd av den myndighet eller inrättning som svarar för förvaltningen av området är det i nationalparker och naturreservat tillåtet att

5) bedriva annat fiske än sådant som avses i 7 § i lagen om fiske,

17 a §

Fridlysningsbestämmelser som gäller övriga naturskyddsområden

I fråga om fiske inom övriga naturskyddsområden som är belägna på allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon tillämpas vad som bestäms i 8 § 1 mom. i lagen om fiske. Genom förordning av statsrådet kan det emellertid föreskrivas att fiske ska begränsas inom övriga naturskyddsområden som är belägna på allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon, om fisket äventyrar det syfte som området inrättades för eller inverkar skadligt på annan användning av området. Begränsningarna kan vara regionala eller bundna till en viss tidsperiod.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 a kap. 9 § i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 2 a kap. 9 § 3 mom., sådant det lyder i lag 475/2008, som följer:

2 a kap.
Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsförseelser

ningsförbudet enligt avfallslagen (646/2011) samt för försummelse att betala fiskevårdsavgift enligt lagen om fiske (/) eller för försummelse att inom utsatt tid uppvisa ett bevis på att sådan avgift har betalats.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ordningsbot kan också bestämmas som påföljd för ringa överträdelse av nedskräp-

4.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om rätt till allmänna vattenområden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rätt till allmänna vattenområden (204/1966) 4 § 1 mom., sådant det lyder i lag 98/1995, som följer:

4 §

skrivs eller genom beslut av statsrådet bestäms något annat.

De allmänna vattenområdena står under Forststyrelsens förvaltning och vård, om det inte för något områdes vidkommande före-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 16 oktober 2014

Statsministerns ställföreträdare, finansminister**ANTTI RINNE**Jord- och skogsbruksminister *Petteri Orpo*

*Bilagor
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i naturvårdslagen (1096/1996) i 14 § 1 mom. och 5 punkten, 15 § 1 mom. 5 punkten och 17 a § 4 mom., av dem 15 § 1 mom. 5 punkten och 17 a § 4 mom. sådana de lyder i lag 58/2011, som följer:

Gällande lydelse

14 §

Undantag från fridlysningsstadgandena

I nationalparker och naturreservat är utan hinder av 13 § sådana åtgärder tillåtna som en ändamålsenlig skötsel och användning av naturskyddsområdet förutsätter och som inte äventyrar de syften för vilka området inrättades. I dessa områden är det tillåtet att

5) meta och pilka,

15 §

Tillståndskrävande undantag från fridlysningsbestämmelserna

Om syftet med att området inrättades inte äventyras, och med tillstånd av den myndighet eller inrättning som svarar för förvaltningen av området är det i nationalparker och naturreservat tillåtet att

5) förutom mete och pilkfiske även bedriva annat fiske,

Föreslagen lydelse

14 §

Undantag från fridlysningsstadgandena

I nationalparker och naturreservat är utan hinder av 13 § sådana åtgärder tillåtna som en ändamålsenlig skötsel och användning av naturskyddsområdet förutsätter och som inte äventyrar de syften för vilka området inrättades. I dessa områden är det tillåtet att

5) fiska enligt de allmänna fiskerättigheterna i 7 § i lagen om fiske (/),

15 §

Tillståndskrävande undantag från fridlysningsbestämmelserna

Om syftet med att området inrättades inte äventyras, och med tillstånd av den myndighet eller inrättning som svarar för förvaltningen av området är det i nationalparker och naturreservat tillåtet att

5) även bedriva annat fiske än sådant som avses i 7 § i lagen om fiske,

17 a §

*Fridlysningsbestämmelser som gäller övriga
naturskyddsområden*

I fråga om fiske inom övriga naturskyddsområden som är belägna på allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon tillämpas vad som bestäms i 6 § 1 mom. i lagen om fiske (286/1982). Genom förordning av statsrådet kan det emellertid föreskrivas att fiske ska begränsas inom övriga naturskyddsområden som är belägna på allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon, om fisket äventyrar det syfte som området inrättades för eller inverkar skadligt på annan användning av området. Begränsningarna kan vara regionala eller bundna till en viss tidsperiod.

17 a §

*Fridlysningsbestämmelser som gäller övriga
naturskyddsområden*

I fråga om fiske inom övriga naturskyddsområden som är belägna på allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon tillämpas vad som bestäms i 8 § 1 mom. i lagen om fiske. Genom förordning av statsrådet kan det emellertid föreskrivas att fiske ska begränsas inom övriga naturskyddsområden som är belägna på allmänt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon, om fisket äventyrar det syfte som området inrättades för eller inverkar skadligt på annan användning av området. Begränsningarna kan vara regionala eller bundna till en viss tidsperiod.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 2 a kap. 9 § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 2 a kap. 9 § 3 mom., sådant det lyder i lag 475/2008, som följer:

Gällande lydelse

2 a kap.

**Om böter, förvandlingsstraff och
ordningsbot**

9 §

Ordningsbotsförseelser

Föreslagen lydelse

2 a kap.

**Om böter, förvandlingsstraff och
ordningsbot**

9 §

Ordningsbotsförseelser

Ordningsbot kan också bestämmas som påföljd för ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet enligt avfallslagen (1072/1993) samt för försummelse att betala fiskevårdsavgift eller spöfiskeavgift enligt lagen om fiske (286/1982) eller för försummelse att inom utsatt tid uppvisa ett bevis på att sådan avgift har betalats.

Ordningsbot kan också bestämmas som påföljd för ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet enligt avfallslagen (646/2011) samt för försummelse att betala *fiskevårdsavgift enligt lagen om fiske (/)* eller för försummelse att inom utsatt tid uppvisa ett bevis på att sådan avgift har betalats.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om rätt till allmänna vattenområden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rätt till allmänna vattenområden (204/1966) 4 § 1 mom., sådant det lyder i lag 98/1995, som följer:

Gällande lydelse

4 §

De allmänna vattenområdena står under Forststyrelsens förvaltning och vård, om inte för något områdes vidkommande annorlunda stadgas eller bestäms genom stadsrådsbeslut. I fråga om ärenden som gäller fiske stadgar dock t 118 § lagen om fiske (286/82) om förvaltningen och vården av allmänna vattenområden.

Föreslagen lydelse

4 §

De allmänna vattenområdena står under Forststyrelsens förvaltning och vård, om *det* inte för något områdes vidkommande *föreskrivs eller genom beslut av statsrådet bestäms något annat.*

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .